

PROF. DR. MUSTAFA ŞENTOP KONUŞMALAR - I GENEL KURUL KONUŞMALARI

24, 26 ve 27. DÖNEM

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

PROF. DR. MUSTAFA ŞENTOP
KONUŞMALAR-I
GENEL KURUL KONUŞMALARI

24, 26 ve 27. DÖNEM

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı Yayınları No: 14

PROF. DR. MUSTAFA ŞENTOP GENEL KURUL KONUŞMALARI

Yayın Koordinatörü

Muhsine ÇEVİK

Tutanak Hizmetleri Başkanı

Yayın Kurulu

Bedri TATLI

Selim YILMAZ

Mehmet SEYHAN

Tutanak Hizmetleri Başkan Yardımcısı

Mahmut TOK

Müşavir

Arşiv Derleme

Fatih BAHADIR

Zuhal ÇIKRIKÇI

Kapak Tasarımı

Salih AKBAŞOĞLU

Sayfa Tasarımı

Hüseyin KILIÇER

Baskı

TBMM Basımevi - Mayıs 2023

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bakanlıklar - ANKARA 06543

Telefon : +90 (312) 420 68 15 - 16

Faks : +90 (312) 420 68 17

e-posta : tutanakidariiburo@tbmm.gov.tr

PROF. DR. MUSTAFA ŞENTOP
KONUŞMALAR-I
GENEL KURUL KONUŞMALARI

24, 26 ve 27. DÖNEM

ÖN SÖZ

Aziz milletimizin vekili ve temsilcisi sıfatıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmak şüphesiz bir Türk vatandaşına nasip olabilecek en büyük gurur ve bahtiyarlık vesilelerinden biridir. Allah'a ne kadar şükretsem azdır ki, kurucu, kurtarıcı ve gazi sıfatlarını haiz bulunan Meclisimizin mensubu olabilme şerefine beni mazhar kılmıştır. Yine milletimize ne kadar minnettar ve müteşekkîr olsam azdır ki, beni farklı tarihlerde dört defa milletvekili seçmiş; iradesine tercümanlık etme vazifesini tevdiye beni layık görmüştür.

Bu kapsamda akademisyen olarak uzun yıllar Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde hukukla ve eğitimle iştigal ettikten sonra, ilk defa 12 Haziran 2011 tarihinde icra edilen genel seçimlerde parlamentomuza üye olarak seçildim. Milletimizin teveccühüyle 24. yasama döneminde başlayan parlamento üyeliğim 27. yasama döneminin sonuna kadar devam etti. Bu süreç içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekili, Anayasa Komisyonu Başkanvekili, Anayasa Komisyonu Başkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekili olarak görev icra ettikten sonra, Gazi Meclisimizin çok kıymetli üyelerinin göstermiş oldukları itimat ve teveccühle Türkiye Büyük Millet Meclisinin başkanlığına seçildim. Her biri şahsım adına büyük bir mazhariyet olan bu görevleri, milletimizin duası ve desteği, milletvekili arkadaşlarımla da yardımıyla Türk milleti adına ve O'na layık olacak şekilde hakkıyla ifaya çalıştım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kutlu çatısı altında görev yaptığım 2011 ila 2023 yılları arasındaki on iki yılı kapsamına alan dönem içinde Türkiye, hukuki, sosyal ve siyasal alanda çok sayıda önemli hadiseye ve değişime şahitlik etmiştir. Meclisimiz bünyesindeki görevlerim vesilesiyle bu süreçleri ben de yakından takip ettim ve yasama organı bünyesinde sahip olduğum sıfatlarla bağlantılı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, ihtisas komisyonlarında, yurt içindeki ve yurt dışındaki çeşitli ziyaretlerde, sempozyumlarda, çalıştaylarda, basın toplantılarında ve benzeri mecralarda, ülkemiz açısından önem taşıyan söz konusu hadiseler hakkındaki görüşlerimi ifade etme fırsatı buldum.

Yasama organı üyesi sıfatıyla milletvekillerinin ifade ettikleri düşünceler, vatandaşlarımızın duygu ve düşünce dünyasını yansıtmaları hasebiyle son derece kıymetlidir. Nitekim Türkiye Büyük Millet Meclisinde yürütülen çalışmalarda milletvekillerimizin sarf ettikleri her cümle, dışa vurdukları her bir düşünce ve tepkinin tutanak altına alınması, ayrıca bu tutanakların yayımlanmak suretiyle kamuoyunun ve gelecek nesillerin bilgisine sunulması, söz konusu düşüncelere atfedilen kıymetin bir tezahürüdür. Sözlü anlatımın yazıya nazaran yeterli kalıcılık taşımaması, hukuki birtakım zorunlulukların yanı sıra siyasi tarihimizin başarılı şekilde okunması ve yorumlanması açısından da bu düşüncelerin yazıyla muhafazasını zorunlu hâle getirmektedir.

Bu çerçevede elinizde bulunan bu eser, aziz milletimizi temsil etme onuruna eriştiğim 24. yasama döneminin başlangıcından 27. yasama döneminin sonuna kadar Gazi Meclisimizde deruhte ettiğim çeşitli görevler kapsamında farklı mecralarda yaptığım konuşmaların derlenmesiyle oluşan çalışmanın bir parçasıdır. Çalışmanın bu cildinde, milletimizin her türlü sorununa ve ihtiyacına çözüm aranan Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda farklı dönemlerde farklı unvanlarla yapmış olduğum konuşmalar bir araya getirilmiş bulunmaktadır.

Cumhuriyetimizin yüzüncü yılını idrak edeceğimiz 2023 yılından geriye doğru yaklaşık on iki senelik zaman zarfında, başta Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçiş olmak üzere Cumhuriyet tarihimizin önemli dönüm noktalarına tanıklık ederken milletvekili, Anayasa Komisyon Başkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı gibi çeşitli sıfatlarla yapmış olduğum konuşmalarımın böyle bir eser vasıtasıyla toplu hâlde kolayca ulaşılabilir olmasını, yakın dönem parlamento tarihimiz hakkında yürütülecek siyasi ve hukuki çalışmalar açısından son derece faydalı buluyorum. Bu vesileyle parlamento çatısı altında gerçekleştirdiğimiz yasama faaliyetlerini üstün gayretle kayda geçiren Tutanak Hizmetleri Başkanlığı personeli başta olmak üzere eserin hazırlanmasında ve yayımında emeği geçen herkese en içten teşekkürlerimi sunuyorum; Gazi Meclisimiz bünyesinde yürüttüğüm çalışmalar vesilesiyle, gök kubbede hoş bir seda bırakabilenlerden addedilmeyi Rabb'imden niyaz ediyorum.

Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

ÖZ GEÇMİŞ

Mustafa Şentop, 6 Ağustos 1968 tarihinde Tekirdağ'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Yüksek lisans ve doktorasını Marmara Üniversitesinde Kamu Hukuku alanında yaptı.

1993 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2002'de doktor, 2005'te doçent, 2011'de profesör oldu. Marmara Üniversitesi dışında birçok üniversitede lisans ve lisans üstü seviyesinde dersler verdi. Marmara Üniversitesinde çeşitli idari görevlerde bulundu.

Öğrencilik yıllarından itibaren çeşitli dergilerde yazarlık, yöneticilik ve editörlük; akademik dergilerde yayın kurulu üyeliği, editörlük ve hakemlik yapan Prof. Dr. Şentop, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezinin (ESAM) İstanbul Başkanlığı görevini yürüttü.

Prof. Dr. Şentop, Adalet ve Kalkınma Partisinin (AK PARTİ) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeliğine seçildi ve 2012-2015 yılları arasında AK PARTİ Genel Başkan Yardımcılığı görevini yürüttü.

24, 25 ve 26. Dönemde AK PARTİ İstanbul Milletvekili olarak TBMM'de görev yaptı. Anayasa Komisyonu Başkanvekilliği görevini yürüttü. 24. Dönemde Anayasa Uzlaşma Komisyonunda AK PARTİ'yi temsilen görev aldı. 26. Dönemde Anayasa Komisyonu Başkanlığı görevini yürüttü. 27. Dönemde AK PARTİ Tekirdağ Milletvekili olarak TBMM'ye girdi. Aynı dönemde TBMM Başkanvekili olarak görev yapmakta iken 24 Şubat 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına seçildi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 29. Başkanı oldu. 7 Temmuz 2020 tarihinde yeniden TBMM Başkanı seçildi.

TBMM Başkanı Şentop, iyi düzeyde Arapça ve İngilizce bilmektedir. Evli ve dört çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

24. DÖNEM

(13 HAZİRAN 2011 - 7 HAZİRAN 2015)

ÖN SÖZ.....	V
ÖZ GEÇMİŞ	IX
ANT İÇME	
Milletvekillerinin Ant İçmesi.....	5

BÖLÜM I

AÇIKLAMALAR

Üniversite Sınavlarında Katsayı Uygulamasından Doğan Haksızlığın Giderilmesine İlişkin Açıklaması.....	9
---	---

BÖLÜM II

GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Bazı Eski Bakanlar Hakkında Hazırlanan Fezlekelerin Türkiye Büyük Millet Meclisine İntikaline ve Milletvekillerinin Bilgisine Sunulmasına İlişkin İşlemler Konusunda Genel Görüşme Açılmasına İlişkin Önergesi (8/11) Münasebetiyle.....	13
---	----

BÖLÜM III

GENSORU ÖNERGELERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Görev ve Sorumluluğunun Gereklisini Yerine Getirmediği ve Yargı Bağımsızlığının Korunmasında Gerekli Çabayı Göstermediği İddiasıyla Adalet Bakanı Hakkında Gensoru Açılmasına İlişkin Önergenin (11/7) Ön Görüşmeleri Münasebetiyle.....	27
---	----

BÖLÜM IV

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı Münasebetiyle.....	37
Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı Münasebetiyle.....	47

26. DÖNEM

(2 KASIM 2015 - 24 HAZİRAN 2018)

BÖLÜM I

AÇIKLAMALAR

Komisyonlara Havale İşleminin Başkanlığın Yetkisinde Olduğuna ve 447 Sıra Sayılı Anayasa Değişiklik Teklifi'nin Tali Komisyonlara Havale Edilmemiş Olmasının Meclis Teamüllerine Uygun Olduğuna İlişkin Açıklaması.....	53
İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in 6 Haziran 2017 Tarihli 101'inci Birleşimde İsmi Zikrederek Yaptığı Bazı Değerlendirmelere İlişkin Açıklaması.....	55
Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Sataşma Nedeniyle Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması.....	57
Muğla Milletvekili Akın Üstündağ'ın 492 Sıra Sayılı İç Tüzük Değişiklik Teklifi'nin 15'inci Maddesiyle İlgili Önerge Üzerinde Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması.....	59
Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in Sataşma Nedeniyle Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması.....	61
Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın Yaptığı Açıklamasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması.....	65
560 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın Plan ve Bütçe Komisyonuna Havale Edilmiş Olmasının Meclis Teamüllerine Uygun Olduğuna İlişkin Açıklaması.....	67

BÖLÜM II

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hukukuna Göre Kurulmuş Olan Üniversitelerin Karşılıklı Tanınmasına Dair Milletlerarası Anlaşmaya Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Münasebetiyle.....	71
Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Münasebetiyle.....	75

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Münasebetiyle.....	87
--	----

BÖLÜM III

TBMM KARARLARI ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi Münasebetiyle.....	97
Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi Münasebetiyle.....	101
Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi Münasebetiyle.....	105

BÖLÜM IV

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin Tümü Üzerinde CHP Grubu Adına Yaptığı Konuşması Sırasında Şahsına Sataşması Nedeniyle Konuşması.....	109
--	-----

27. DÖNEM

(25 HAZİRAN 2018 - 14 MAYIS 2023)

BÖLÜM I

AÇIKLAMALAR

Tekirdağ İli Çorlu İlçesinde Meydana Gelen Tren Kazasında Hayatını Kaybedenlere Allah'tan Rahmet, Yaralılara Acil Şifalar Dilediğine İlişkin Açıklaması.....	115
--	-----

BÖLÜM II

BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısının 1'inci Tur Görüşmeleri Münasebetiyle.....	119
---	-----

BÖLÜM III

OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

27'nci Dönem Parlamentosunda Meclisi Yönetiyor Olmakla İftihar Ettiğine, 23 Temmuz Erzurum Kongresi'nin 99'uncu ve Hatay'ın Ana Vatana Katılmasının 79'uncu Yıl Dönümüne İlişkin Konuşması.....	123
Kanun Görüşmelerine Geçerken İç Tüzük'e Uygun Olarak Davranıp Davranmadığı ve Çalışma Usullerine Uyup Uymadığı Hakkında Usul Görüşmesi Münasebetiyle.....	125
İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun 1 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı Maddesiyle İlgili Önerge Üzerinde Yapmış Olduğu Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Konuşması.....	127
Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un Yerinden Sarfettiği İfadesi Üzerine Konuşması.....	129
Önerge Üzerindeki Konuşmaların İç Tüzük Gereğince Önerge İçeriğine Uygun Olması Gerektiğine İlişkin Konuşması.....	131
24 Haziran 2018 Pazar Günü Yapılan Seçim Neticesinde Cumhurbaşkanlığı Sistemine Geçildiğine, 7 Temmuz 2018 Cumartesi Gününden Bugüne Kadar Yoğun Mesai Harcayan Başkanlık Divanı Üyelerine, Milletvekillerine ve Meclis Çalışanlarına Başkanlık Divanı Olarak Teşekkür Ettiğine İlişkin Konuşması.....	133

(3/37) Esas Numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi Üzerinde Bursa Milletvekili Ahmet Kamil Erozan'ın İYİ Parti Grubu Adına Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Konuşması.....	135
Yaşanan İki Durum Arasında Benzerlik Varsa Kıyas Yapılabileceğine Ancak Farklı Bir Durumun Söz Konusu Olduğuna İlişkin Konuşması.....	137
Teklifin Komisyonunda Görüşülmemesi Hâlinde Doğrudan Genel Kurulda Görüşüleceğine ve Bu Sonucu Kabul Etmış Olan Komisyonun da Sorulara Cevap Verebileceğine İlişkin Konuşması.....	141
Milletvekillerinin Türkiye'deki Mevcut Mevzuata Göre ve Yüksek Seçim Kurulunun İlan Ettiği Kararla Seçilmiş Olduğuna İlişkin Konuşması.....	143
İç Tüzük'te, Anayasa'da ve Mevzuatta Tanımlanan İdari Yapının Dışında Türkiye'nin Vilayetlerini İsimlendirmenin Doğru Olmadığına İlişkin Konuşması.....	145
Kocaeli'nin Gebze İlçesindeki Viyadük Çalışması Sırasında Enkaz Altında Kalan İşçilerin Kurtarılması İçin Dua Ettiklerine İlişkin Konuşması.....	147
Yaşanan Sel Felaketi Nedeniyle Edirnelilere Geçmiş Olsun Dileğinde Bulunduğuna İlişkin Konuşması.....	149
İç Tüzük'ün 67'nci Maddesi ile 161'inci Maddesinin İçerdiği Hükümlere, Hatiplerin Konuşurken Kaba ve Yaralayıcı İfadeler Kullanmaması Gerektiğine İlişkin Konuşması.....	151
Konuşmacılardan Sonra Talep Olursa Grup Başkan Vekillerine Söz Verdiğine, Farklı Bir Uygulamasının Söz Konusu Olmadığına İlişkin Konuşması.....	153
İfade Ettiği Sözlerin İstanbul Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'nun Durumuyla, Hâliyle İlgili Olmadığına İlişkin Konuşması.....	155
Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanmasının Uygun Bulunmasına Dair Tekliflere İlişkin Düzenlemenin İç Tüzük'ün 90'ıncı Maddesinde Yapıldığına İlişkin Konuşması.....	157
Adana İlinde İş Kazasında Hayatını Kaybeden İşçiye Allah'tan Rahmet, Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un Babasına Şifa Dilediğine İlişkin Konuşması.....	159

2019 Yılı'nın Bütün İnsanlık İçin Hayırlar Getirmesini Cenab-ı Allah'tan Niyaz Ettiğine İlişkin Konuşması.....	161
Ankara İli Çubuk İlçesi Akkuzulu Mahallesi'nde CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na, Ankara Milletvekili Levent Gök ve Milletvekillerine Yönelik Saldırısı Kınadığına ve Geçmiş Olsun Dileğinde Bulunduğuna İlişkin Konuşması.....	163
27'nci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın Milletimiz, Ülkemiz ve Bütün İnsanlık İçin Hayırlara Vesile Olmasını Temenni Ettiğine İlişkin Konuşması.....	165
Türkiye Büyük Millet Meclisinin Millî Meselelerin Yegâne Çözüm Yeri ve Görüşülen Bütçenin de Yeni Hükûmet Sistemindeki Esaslara Göre Hazırlanan İlk Bütçe Olduğuna, Gerek Komisyon ve Gerekse Genel Kurul Bütçe Müzakerelerine Katkı Yapan Meclis Başkan Vekilleri, Divan Üyeleri, Grup Başkan Vekilleri, Milletvekilleri, Bakanlar ve Bürokratlar ile Emegi Geçen Herkese Teşekkür Ettiğine İlişkin Konuşması.....	169
Bütçe Hakkının Parlamentoların Ortaya Çıkış Sebepleri Arasında Yer Aldığına İlişkin Konuşması.....	171
ABD Temsilciler Meclisinin 30 Ekim'deki Kararının Reddedilmesi ve Yok Hükmünde Sayılmasına Dair Aldığımız Karar ile Yine ABD Senatosu Kararının Reddedilmesi ve Yok Hükmünde Sayılmasına Dair 13 Aralık'ta Aldığımız Kararın Parlamento Kararı Olduğuna İlişkin Konuşması.....	173
Bütçenin Kabulü Münasebetiyle Teşekkür Konuşması.....	175
Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu Toplantıya Çağırma Usulüne İlişkin Konuşması.....	177
Anayasa'nın 93'üncü Maddesi ile İç Tüzük'ün 7'nci Maddesinin Genel Kurulun Toplanmama Kararı Aldığı Hâllerde de Meclis Başkanına Toplantı Çağrısı Yetkisi Verdiğine İlişkin Konuşması.....	181
Grup Başkan Vekilleri Tarafından Danışma Kurulu Toplantısında da İç Tüzük'ün 70'inci Maddesi ile 59'uncu Maddesi Arasında Bir Boşluk Olduğunun Dile Getirildiğine ve İç Tüzük'te En Kısa Sürede Düzenleme Yapılması Gerekliği Konusunda Mutabakat Sağlandığına İlişkin Konuşması.....	183

Vatanın, Milletin Birliği ve Dirliği İçin Canlarını Feda Eden Aziz Şehitlere Allah'tan Rahmet Dilediğine, Devam Eden Operasyonlarda Ordunun Muzaffer Olmasını Cenab-ı Hak'tan Niyaz Ettiğine İlişkin Konuşması.....	185
İslam Âleminin Ramazan Ayını Tebrik Ettiğine ve 23 Nisan Perşembe Günü Saat 21.00'de İstiklal Marş'ını Türkiye Olarak Evlerden Aynı Anda Okumak İçin Yapılan Daveti Hatırlatmak İsteddiğine İlişkin Konuşması.....	187
27'nci Dönem Dördüncü Yasama Yılı'nın Milletimiz, Ülkemiz ve Bütün İnsanlık İçin Hayırlara Vesile Olmasını Temenni Ettiğine, Coronavirüs Salgınının Birçok Alanda Etkilerinin Önümüzdeki Dönemlerde Yaşanarak Görüleceğine, Doğu Akdeniz'de Adil Bir Paylaşımın Sağlanması Gerektiğinin Savunulduğuna, Bugüne Kadar Olduğu Gibi Bundan Sonra da Haklı Davasında Azerbaycan'ın Yanında Yer Alınacağına İlişkin Konuşması.....	189
2021 Yılı Bütçe Görüşmelerinin Millete ve Devlete Hayırlara Vesile Olmasını Dilediğine İlişkin Konuşması.....	195
Tutanakların Türkçe Tutulduğuna, Hatip Başka Bir Dilde Konuştuğunda “Bu Bölümde/Bölümlerde Hatip Tarafından Türkçe Olmayan Bir Kelime/Kelimeler İfade Edildi.” Diye Not Düşüldüğüne İlişkin Konuşması.....	197
Tutanakların Önce Ham Olarak Tutulduğuna, Daha Sonra Nihai Şeklinin Verildiğine ve Resmîleştirilmesine, (x)'in Dipnot İçin Kullanıldığına İlişkin Konuşması.....	199
7 Aralık 2020 Tarihinde Başlayan Bütçe Görüşmelerinde 71 Oturumda Toplam 143 Saat Çalışmanın Geride Bırakıldığına, Millet İradesinin Tecelli Ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi Çatısı Altında Yapılan Çalışmaların Bundan Sonra da Büyük Bir Olgunlukla Devam Edeceğine İnandığına, Covid-19 Pandemi Sürecinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Olarak Yasama, Denetim ve Temsil Faaliyetleri Yerine Getirilmeye Çalışılırken Sürecin En Az Sıkıntıyla Atlatılmaya Çalışıldığına, Bütçe Görüşmeleri Sürecinde Müzakerelere Katkı Sağlayan Bütün Meclis Başkan Vekillerine, Divan Üyelerine, Grup Başkan Vekillerine, Milletvekillerine, Bakanlara, Bürokratlara ve Meclis Çalışanlarına Özverili Çalışmalarından Dolayı Teşekkür Ettiğine İlişkin Konuşması.....	201

27. Dönem

TBMM’de Temsilcisi Olan Ama Grubu Bulunmayan Siyasi Partilerin Genel Başkanlarından Talep Edenlere Emsal Teşkil Etmemek Üzere Beşer Dakika Söz Vereceğine İlişkin Konuşması.....	203
27’nci Dönem Beşinci Yasama Yılı Açış Konuşması.....	205
İç Tüzük ve Anayasa’nın Soru Önergelerinin İade Edilmesi İçin Ortaya Koyduğu Kriterlere ve Kendisinin Soru Önergelerini Mümkün Olduğu Kadar İşleme Alma Yönünde Bir İrade Kullandığına İlişkin Konuşması.....	209
Cumhurbaşkanı Yardımcısının Kendi Şahsi Talebiyle Konuşmadığına, Kendisine İç Tüzük ve Anayasa’ya Göre Konuşma Hakkı Tanındığına ve Hiçbir Milletvekilinin Bir Başkasına Hakaret Etmeye Hakkının Olmadığına İlişkin Konuşması.....	211
CHP Genel Başkanı İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu’nun 2022 Yılı Bütçesinin Tümü Üzerinde Yaptığı Konuşmasında İsmi Zikrettiği Hususlarla İlgili Olarak, Meclise Gelen Sayıştay Raporlarında Herhangi Bir İade ve Değiştirilmenin Söz Konusu Olmadığına, Soru Önergelerinin Bakanlar Tarafından Cevaplandırılma Oranının Yeni Hükümet Sisteminin Olduğu Dönemde, Önceki Dönemlere Göre Daha Yüksek Olduğuna, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının Anayasa’nın ve İç Tüzük’ün Belirlediği Kriterlere Göre Soru Önergelerini Değerlendirmek Zorunda Olduğuna, Anayasa ve İç Tüzük’ün Meclis Başkanına Soruların Cevaplarıyla İlgili Bir İnceleme, Değerlendirme Görevi ve Yetkisi Vermediğine ve İç Tüzük’e ve Anayasa’ya Uygun Davranmanın Kendilerinin Vazifesi Olduğuna İlişkin Konuşması.....	213
Dünyanın İçinden Geçtiği Zorlu Süreçte Ülkemizin Büyüme Hedefli Bütçesinin Oluşmasında Emeği Geçen Bütün Siyasi Partilerin Milletvekillerinin Çok Önemli Bir Görevi Yerine Getirdiğine, Bütçe Görüşmeleri Sırasında Zaman Zaman Gerilimler Yaşandığına ve Milletin Şahit Olduğu Nahoş Durumlar İçin Üzüntülerini Belirtmek İstedğine, Bugünkü Görüşmelerin Gazi Meclise Yakışır Üslupla, Vakarla Tamamlanmasını Temenni Ettiğine, Gerek Komisyon ve Gerekse Genel Kurul Aşamalarında Çalışmalara Katılan Bütün Meclis Başkan Vekillerine, Divan Üyelerine, Grup Başkanlarına ve Başkan Vekillerine, Milletvekillerine, Bakanlara, Bürokratlara ve Meclis Çalışanlarına Fedakârca Çalışmalarından Dolayı Teşekkür Ettiğine ve 2022 Yılı Bütçesinin Milletimiz ve Devletimiz İçin Hayırlar Getirmesini Cenab-ı Hak’tan Niyaz Ettiğine İlişkin Konuşması.....	215

Bayramlarla İlgili Yapılan Düzenleme Gereğince 23 Nisan’da Anıtkabir’de Yapılan Törenlere Meclis Başkanının Başkanlığında Heyetin Gittiğine, Cumhuriyet Bayramı’nda Cumhurbaşkanının Öncülüğünde Anıtkabir’e Gidildiğine İlişkin Konuşması	217
27’nci Dönem Altıncı Yasama Yılı Açış Konuşması.....	219
Milletvekillerinin, Meclisin Çalışma Düzenini, Sükûnetini Bozmayacak Şekilde Hareket Etmeleri Gerektiğine İlişkin Konuşması.....	225
Türk Kadınının Seçme ve Seçilme Hakkının Kabulünün 88’inci Yıl Dönümüne, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ne ve Cumhuriyetin 100’üncü Yıl Bütçesine İlişkin Konuşması	227
Pençe-Kilit Operasyonu Bölgesinde Şehit Olan Piyade Komando Binbaşı Mehmet Duman’a ve Türkiye’nin Terörle Mücadelesine İlişkin Konuşması.....	229
Diyarbakır-Mardin Kara Yolu Üzerinde Çevik Kuvvet Polislerine Düzenlenen Hain Terör Saldırısına, Terörle Mücadeleye, 2023 Yılı Bütçe Sürecine, Bütçe Çalışmalarında Görev Alan Bütün Arkadaşlarına Teşekkür Ettiğine, Gazi Meclisin Hatırasına ve Saygınlığına Sahip Çıkmanın Milletvekillerinin İstisnasız Tamamının Vazifesi Olduğuna, Cumhuriyetin 100’üncü Yılı Bütçesinin Hayırlı Olmasını Cenab-ı Hak’tan Niyaz Ettiğine ve Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk Olmak Üzere Bundan Yüz Yıl Önce Gazi Meclis Çatısı Altında Görev İfa Eden Merhum Milletvekillerini Hürmet ve Rahmetle Yâd Ettiğine İlişkin Konuşması.....	231
Merkezi Kahramanmaraş Olan ve Toplam 10 İli Etkileyen Depremlere İlişkin Konuşması.....	235
Merkezi Kahramanmaraş Olan ve Toplam 10 İli Etkileyen 7,7 ve 7,6 Ölçeğindeki Depremlere İlişkin Konuşması.....	237

BÖLÜM IV

SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoglu'nun Yerinden Sarf Ettiği Bazı İfadelerinde Şahsına Sataşması Nedeniyle Konuşması.....	241
--	-----

BÖLÜM V

TEBRİK, TEMENNİ VE TEŞEKKÜRLER

Başkan Seçilmesi Dolayısıyla Teşekkür Konuşması.....	247
Başkan Seçilmesi Dolayısıyla Teşekkür Konuşması.....	251

BÖLÜM VI

15 TEMMUZ DEMOKRASİ VE MİLLÎ BİRLİK GÜNÜ GÖRÜŞMELERİ

15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'nün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle.....	257
---	-----

BÖLÜM VII

23 NİSAN GÖRÜŞMELERİ

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 99'uncu Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması, Günü'nün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle.....	263
Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 100'üncü Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması, Günü'nün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle.....	269
Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 101'inci Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması, Günü'nün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle.....	275

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışının 102'nci Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması ile Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle	281
Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışının 103'üncü Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması ile Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle	287

24. DÖNEM

(13 HAZİRAN 2011 - 7 HAZİRAN 2015)

24. DÖNEM

ANT İÇME

24. Dönemde Ant İçerken

Konu : *Milletvekillerinin Ant İçmesi*
Yasama Yılı : 1
Birleşim : 1
Tarih : 28/06/2011

“Devletin varlığı ve bağımsızlığını, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliğini koruyacağıma; hukukun üstünlüğüne, demokratik ve lâik Cumhuriyete ve Atatürk ilke ve inkılaplarına bağılı kalacağıma; toplumun huzur ve refahı, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerden yararlanması ülküsünden ve Anayasaya sadakattan ayrılmayacağıma; büyük Türk Milleti önünde namusum ve şerefim üzerine andıçerim.”

24. DÖNEM
BÖLÜM I
AÇIKLAMALAR

Konu : Üniversite Sınavlarında Katsayı Uygulamasından Doğan Haksızlığın Giderilmesine İlişkin Açıklaması

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 63

Tarih : 08/02/2012

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu katsayı konusuyla ilgili ya yeterli bilgi sahibi olunmadığı için veya kasten bir çarpıtma var.

Bakın, katsayı meselesi şununla ilgilidir: ÖSYM'nin yapmış olduğu sınava giren lise öğrencileri soruları yapıyorlar. Katsayıdaki problem, meslek lisesi öğrencilerinin doğru yaptığı sorulara verilen puanla meslek lisesi öğrencisi olmayanların doğru yaptığı sorulara verilen puanın farklı oluşudur. Meslek lisesi öğrencilerine -pozitif ayrımcılık mahiyetinde- kendi alanlarıyla ilgili meslek yüksekokullarına veya fakültelere girişte ek puan verilmesi bir pozitif ayrımcılıktır. Bunu anlayabilmek için düz lise öğrencilerinin üniversiteyi kazanma oranıyla meslek lisesi öğrencilerinin kazanma oranı arasında bir mukayese yapmak lazım. Pozitif ayrımcılık gereği buradan doğmuştur. Aynı soruyu doğru yapan öğrencilere farklı puan uygulanmasını nasıl eşitlikle, adaletle bağdaştırdıklarını arkadaşlara sormak istiyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

24. DÖNEM

BÖLÜM II

GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Konu : *Bazı Eski Bakanlar Hakkında Hazırlanan Fezlekelerin Türkiye Büyük Millet Meclisine İntikaline ve Milletvekillerinin Bilgisine Sunulmasına İlişkin İşlemler Konusunda Genel Görüşme Açılmasına İlişkin Önergesi (8/11) Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 72

Tarih : 19/03/2014

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, yüce Meclisin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün bir genel görüşme önergesi üzerine toplanmış bulunuyoruz. Genel görüşme talep eden arkadaşlarımız, Türkiye Büyük Millet Meclisine intikal etmiş bakanlar hakkındaki fezlekeler, bunların okunması ve bunların Meclise geliş sürecindeki gecikmeler üzerine bir görüşme talebi, bu sebeple, bu gerekçeyle bir genel görüşme ortaya koymuşlar, talep etmişler.

Tabii, genel görüşme talep edildiği sıradaki durumla bugün, şu anda karşı karşıya bulunduğumuz durum aynı değil. Çünkü, bizim grubumuz tarafından bir Meclis soruşturması önergesi hazırlandı, Meclis Başkanlığımıza verilecek. Sanıyorum, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından da bir Meclis soruşturması önergesi Meclis Başkanlığımıza verilecek. Dolayısıyla, aslında bu genel görüşmeyi burada, bugün için gerekli kılan, lüzumlu kılan ortam, vasat, şartlar değişmiş oluyor.

Genel görüşme, biliyorsunuz, burada görüşülmesi talep edilen hususlar çerçevesinde yapılacak, toplumu ve devlet faaliyetlerini alakadar eden bir konunun Meclis Genel Kurulunda görüşülmesi. Tabii, burada, konuşmayı

esasen arzu ettiğimiz ve bu genel görüşme çerçevesinde burada söz alıp konuşan arkadaşlarımızın anlattıklarına baktığımızda ise konuşulanlar, bu genel görüşme çerçevesindeki hususları aşan ve bir Meclis soruşturması çerçevesinde konuşulması gereken hususlar. Peki, o zaman niye bir genel görüşme önergesi verildi de Meclis soruşturması önergesi verilmedi? Bunu şu şekilde ifade edelim: Tabii, bir kere, genel görüşme önergesi verildiğinde, talep edildiğinde genel görüşme, bunu azami belli bir süre içerisinde görüşme mecburiyeti var; bu yedi gün, yani seçimden önce görüşme imkânı burada var. Meclis soruşturmasında ise yine belli süreler olmakla beraber, otuz gün içerisinde soruşturma önergesiyle ilgili işlemlerin tamamlanacağı, ön görüşmenin yapılacağı ve soruşturma açılıp açılmayacağına karar verileceği gerektiği için Meclis soruşturmasının seçim sonuna kalması durumu söz konusu. Dolayısıyla, bugün karşı karşıya bulunduğumuz bu genel görüşme önergesi, niye genel görüşme de Meclis soruşturması önergesi değil? Çünkü burada tartıştığımız konu ve asıl hedeflenen husus, Meclis soruşturmasıyla sağlanabilecek bir husustur. “Niye Meclis soruşturması değil de acaba genel görüşme verilmiştir?” diye sordüğümüzda, burada, sadece sürelerle alakalı bir durum ve seçim öncesinde burada bu konunun bir şekilde dile getirilmesi, konuşulmasını sağlama amacı olduğunu görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, genel görüşmeyse genel görüşme, Meclis soruşturmasıysa Meclis soruşturması, biz hepsine var olduğumuzu, hepsi için onay vereceğimizi burada ifade ettik, başından beri de ifade ediyoruz. Tabii, şunu da burada dile getirmem lazım: Bu konunun, fezlekeler çerçevesindeki tartışmaların 30 Mart seçimlerinin muhalefet açısından tek meselesi ve tek mevzusuna dönüştürülmesini de anlayışla karşılıyoruz çünkü Türkiye’nin genel meseleleriyle, 30 Mart itibarıyla gittiğimiz yerel seçim dolayısıyla Türkiye’nin yerel politikalarıyla, projeleriyle alakalı ortaya bir tablo konamadığı zaman, o zaman bu soruşturma ve fezlekeleri organize eden bir çalışmanın mahsulü olan malzemelerle seçim gündemini meşgul etmeye çalıştık. Sanıyorum sahada malzeme tükendi, buradan biraz şarj etme imkânı sağlamaya çalışmak için genel görüşmeyi getirdik. (AK PARTİ sıralarından “Bravo!” sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlar, dosyaların, fezlekelerin incelenmesi meselesi... Tabii, milletvekillerine açılması meselesi farklı. Burada, daha önceki uygulamalardan örnekler veren arkadaşlarımız aslında benzeri uygulamalardan veriyor; buna tamamen uygun, bunu tamamen karşılayan bir durum daha önce gerçekleşmemiş. Yani, muhtelif, teftiş kurullarının soruşturmaları neticesinde ortaya çıkan bazı raporlar var, bunlar gelmiş veya başka, idari yargıyla ilgili verilen kararlardan dolayı görevi kötüye kullanma suçlarıyla ilgili bazı fezlekeler veya raporlar gelmiş ama savcılık tarafından hazırlanan, doğrudan Meclise gönderilen bir fezleke mahiyetinde bir örnek daha önce yok. Dolayısıyla, bu konuyu değerlendirirken

bu sürecin hukuki niteliği üzerinde biraz durmak lazım. Bunu birçok hukukçu değerlendiriyor; Anayasa hukukçularının, ceza hukukçularının değerlendirmeleri var.

Kahir ekseriyet -eski tabirle- şunu diyor: “Bu Meclis soruşturması süreci esasen ceza yargılamasında, yeni kanun çerçevesinde soruşturma sürecidir.” Dolayısıyla, Ceza Muhakemesi Kanunu’ndaki soruşturma ile ilgili ilkeler, esaslar ve çerçeve Meclis soruşturmasında da geçerlidir.

Meclis soruşturmasının 1982 Anayasası’nda “Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları” başlığı altında yazılmış olması, bunu diğer denetim yollarıyla mukayese edilecek bir araç hâline getirmiyor. Bu “sui generis” bir denetim yoludur, bir adli soruşturma şeklindedir ve Ceza Muhakemesi Kanunu’ndaki soruşturma ile ilgili esaslara tabidir.

Değerli arkadaşlar, bu çerçevede baktığımızda, bu sürecin en önemli özelliği soruşturmanın gizliliği ilkesidir. Bu bakımdan, burada, Meclis soruşturmasıyla ilgili İç Tüzük’te çok ayrıntılı düzenlemeler yapılmış. Bunlardan birisi de Meclis soruşturma önergesinin verilmesi belli bir sayıyla, sonra bunun için bir soruşturma komisyonunun kurulması, soruşturma komisyonunun faaliyetlerinin gizliliği ve komisyonun çalışması sonucunda oluşacak raporun nihayet Genel Kurula ve milletvekillerine takdim edilmesi. Akabinde ne olacak? Akabinde, Genel Kurulda soruşturma raporu okunacak, oylama yapılacak, eğer kabul edilirse o zaman bu bir iddianameye dönüşmüş olacak ve Yüce Divana intikal edecek. Yok, kabul edilmez, reddedilirse bir nevi takipsizlikle sonuçlanma durumu söz konusu.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Milletvekili incelemeden nasıl karar verecek?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Dolayısıyla, normal, Ceza Muhakemesi Kanunu’ndaki soruşturma ile ilgili esasların en başında da gizlilik var. Bu bakımdan, burada da bunun geçerli olması gerekiyor. Milletvekilleri ne zaman görecektir? Şu aşamada görecektir: Soruşturma önergesi verilecek, kabul edildiği takdirde komisyon kurulacak, komisyon kurulduktan sonra raporunu belli bir süre içerisinde tamamlayacak, bu rapor milletvekillerine dağıtılacak. Bu aşamada milletvekilleri tabii ki hem soruşturma komisyonu raporunu hem de fezlekeleri görme imkânına sahip olacak.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Şentop, siz bile terliyorsunuz konuşurken.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Fezlekeleri zaten gördüğünüzü ifade ediyorsunuz. Burada fezlekeler var, baktınız. Basından size servis eden, bunları basına servis eden, size servis edenler bunları zaten yaydılar.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tabii, bunları konuşmak kolay değil, siz bile terliyorsunuz. Yazık sizlere, yazık!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bunların bilinirliğiyle ilgili bir mesele yok.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Siz bile doğru olduğuna inanmıyorsunuz.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ama biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, esasen buradaki ilkeleri, Anayasa’da ve İç Tüzük’te yer alan ilkeleri ihlal etmeden iş yapmak mecburiyetindeyiz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Arkadaşlar, bir havlu götürün, yazık bu adama!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlar, burada, tabii, arkadaşlarımızın bir kısmı 17 Aralık’la beraber başlayan bir süreç hakkında bilgiler verdiler. Bu fezlekelerin buraya intikalini sağlayan da esasen bu süreçtir. Ben de bu süreçle ilgili bir çerçeve tablo çizmek istiyorum. Bir kere, tabii, bu süreci 17 Aralık’la başlatmak doğru değil esasen. İstedığınız yerden başlatabilirsiniz ayrı mesele ama tabloyu gerçekten görmek, bir gerçeği görmek, hakikati görmek gibi bir muradınız varsa, arzunuz varsa o zaman bu tablonun bütününe bakmak mecburiyeti var. Ben yine 17 Aralık çerçevesinde önce başlayıp sonra biraz daha geriye bu süreci götüreceğim.

Bakın, burada Türkiye’de yargılama süreçlerinde, ceza soruşturması süreçlerinde görülmeyen bir tabloyla karşı karşıyayız. Bunların hepsine değinmeyeceğim, sadece öne çıkan birkaç hususa değinmek istiyorum. Birisi şudur: Bir kere, 17 Aralık -az sonra bundan bahsedeceğim- ve 25 Aralık’taki başlatılmak istenen bir süreç, esasen 17 Aralık olarak planlanmıştı, 17 Aralık. Fakat, 17 Aralık tarihi itibarıyla nöbetçi hâkim -tırnak içinde söylüyorum- uygun hâkim olmadığı için bir hafta beklenmek durumu söz konusu olmuştur ancak nöbet bilinen uygun bir hâkime geçsin diye bir süre beklenmiştir, 25 Aralık oradan ortaya çıkıyor. Esasen 17 Aralık için planlanmış bir süreçti bu.

Şimdi, bakın, öncelikle, bütün buradaki soruşturmalar imzasız, somut delil içermeyen, ya e-posta yoluyla veya mektup, normal posta yoluyla gönderilmiş veya bazı durumlarda da ya müfettişin ya savcının kapısının altından atılmış yine imzasız bir mektupla başlatılmış.

İkinci husus: Bakın, soruşturma dosyalarında başka bir delil bulunmadığı için teknik takip talep edilmiş. Dosyalardan birisiyle ilgili -ben süreç devam ettiği için bunların çok somut olarak dosya numaralarını vermeyeceğim- dosyada hiçbir bilgi yok, e-posta yoluyla gönderilmiş bir şikâyet ve bunda da hiçbir somut delil yok. Hiçbir delil olmadığı hâlde tabii, delil bulmanız gerekiyor. Nedir? Teknik takip yapacaksınız, dinleme yapacaksınız, mutlaka, dinlerseniz bir iki sene birisini,

senaryoyu oluşturacak birkaç şey, birkaç tane söz yakalama imkânınız bulunur diye. Önce, İstanbul'da bir sulh ceza mahkemesinden teknik takip için talepte bulunuluyor. Burada teknik takip talep etmek için yeterli bir delil, somut bir delil bulunmadığından dolayı savcının talebi reddediliyor. Bunun üzerine savcı itiraz ediyor, itirazı da aynı gerekçeyle reddediliyor. Aynı gün içerisinde savcı bir başka sulh ceza mahkemesinden bu sefer teknik takiple ilgili karar çıkarıyor. Yani, teknik takip elde edebilmek için mahkeme mahkeme dolaşan ve uygun bir mahkeme bulduğunda bunu sağlayabilen bir savcı uygulaması var. Burada, bu bakımdan soruşturma dosyalarında -esasen sonraki aşamada da görüyoruz- fezlekelerde de -kısmen ben de basında yayınlanan kısmıyla gördüm- göreceksiniz ki teknik takip ve dinleme kayıtları dışında, "tape"ler dışında, başka bir hukuki delil ceza hukuku bakımından bulunmuyor.

Üçüncü husus, önemli husus: Değerli arkadaşlar, bu soruşturmalar adliyede bir hayli tur atmış. Bakıyorsunuz bir büroda başlatılmış, sonra o bürodan başka bir büroya nakledilmiş. Bir savcıyla başlamış, üç dört savcı değiştirilmiş, özel ayarlamalar yapılmış.

OKTAY VURAL (İzmir) – Savcılık soruşturmasının akıbeti belli oldu.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bir savcı ise hususen...

OKTAY VURAL (İzmir) – Dosyayı incelemiş, hâkim olmuş... Hâkim, savcı, "tape"ler...

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar yerinizden konuşmayın.

Bir savcı hususen üç dört ay önce...

ALİ SERİİNDAG (Gaziantep) – Çok ayıp, çok ayıp!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...duruşma savcılığından alınarak bir yere, bir büroya getirilmiş ve daha sonra bu dosyalar, soruşturma dosyaları hep aynı savcıda toplanmak için bir sürü manevralar yapılmış.

OKTAY VURAL (İzmir) – Ya olur mu ya, böyle bir şey olur mu ya! Rıza Sarraf'ın avukatı mısın?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Nasıl yapılmış? Bakın, o savcının bürosunun başında bulunan bir başsavcı vekilinin izinde olduğu bir günde...

OKTAY VURAL (İzmir) – Böyle bir şey olmaz ya, milletvekili Rıza Sarraf'ın avukatı!

24. Dönem

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...dosya o savcıya havale edilebilirsin diye, o büroya havale edilmiş. Onun yerine vekâleten bakan uygun bir savcı da nokta atışıyla gideceği hangi savcı belirlenmiş savcıysa o savcıya bu dosyayı vermiş.

Başka bir husus arkadaşlar, burada bahsetti Sayın Özgündüz.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, hani soruşturma gizliydi, hani gizliydi? Baksanıza! Hani gizliydi?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Sayın Özgündüz burada bahsetti: MASAK raporu. Bu soruşturmalardan birisinde bir MASAK raporu var. Bu MASAK raporu, evet, 2008 tarihli bir MASAK raporu. Bu MASAK raporunun talep edildiği soruşturma Şişli Cumhuriyet Başsavcılığınca -2007 dedi Sayın Özgündüz- 2004'te başlatılmış bir soruşturma çerçevesinde verilmiş. Bu MASAK raporu teknik takip ve dinlemeler için delil olarak gösterilmiş dosyada. Fakat bu MASAK raporundaki olaylar, kişiler...

OKTAY VURAL (İzmir) – Bu kürsü şüphelileri aklama kürsüsü değil, milletin kürsüsü.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...teknik takip ve dinleme talep edilen kişilerle ve onlara atfedilen olaylarla, suçlarla, fiillerle alakalı değil. Yani dosyada bir MASAK raporu var fakat bu MASAK raporunun teknik takip talebine mesnet teşkil edecek bir mahiyeti yok. Konu bakımından farklı, kişiler bakımından tamamen farklı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sen biliyorsan biz niye bilmiyoruz bu MASAK raporunu? Ne farkımız var?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – O bakımdan, bu MASAK raporu, işte...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sen de vekilsin, ben de vekilim, ben bilmiyorum bunu.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Teknik rapor, teknik takip ve dinleme yapılamayacağı için...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O biliyor, konuşuyor, benim haberim yok.

OKTAY VURAL (İzmir) – Ya, dosyalara girmişler bunlar. Oh, oh, oh!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...reddedildiği için talepler bir MASAK raporu bulunmuş ve bu MASAK raporu dosyanın içerisine konulmuş. Hepsinden önemlisi...

OKTAY VURAL (İzmir) – Efendim, kara paracı Rıza'yı savunma yeri değil burası. ya, Meclisin kürsüsü, milletin kürsüsü. Öyle, şüphelileri savunma yeri değil burası. Yargıda hesabını verecekler.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben milletvekili değil miyim?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, biraz sabırla dinlerseniz...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, ne dinleyeceğim? Sen biliyorsun, ben bilmiyorum, böyle bir şey olmaz ki!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Böyle herkesin söz attığı bir ortamda konuşamam, merak etmeyin. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, gözünün önünde, o biliyor, ben bilmiyorum. Böyle bir şey olur mu?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Şimdi, beşinci husus: Değerli arkadaşlar, dosyaların içeriği, savcılar tarafından, hâkimler tarafından incelenmemiştir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Vay, vay, vay! Delilleri...

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bakın, bir dosyada 22 klasör ve 11 çuval dinleme kaydı var. Savcı arama ve yakalama kararı talep ederken mahkemeden ne o klasörleri açmış ne de 11 çuval dinleme kaydını açmış, 1.005 sayfalık bir kolluk fezlekesi var.

OKTAY VURAL (İzmir) – Zaten kendisi dinleyenleri okumuş da... Çuvala koyan kendisi be!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bu kolluk fezlekesi ile bu fezlekenin dayanağı olan klasörler ve çuvaldaki belgeler, dinleme kayıtları karşılaştırılmamıştır. Nereden biliyoruz?

OKTAY VURAL (İzmir) – Türkiye Büyük Millet Meclisi şüphelileri savunma merkezi değil, meclisi değil. Ayıp!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Çünkü hem klasörlerde hem çuvallarda kolluğun mührü var, bu mühür açılmamış. Bir tek evraka bakmadan savcı hemen arama ve yakalama kararı talep etmiş.

Peki, savcı diyelim ki bunu yaptı. Varsayalım ki savcı sürecin başından beri içinde -öyle de değil- varsayalım ki içinde, biliyor, onun için bakma ihtiyacı görmedi, duymadı. Ama, bakın, değerli arkadaşlar, arama yakalama kararı talep ettiği hâkimin en azından bunlara bakması gerekmez mi? Savcı bunu istiyor da acaba

24. Dönem

bu doğru mudur, değil midir; buna bakma ihtiyacı hissetmez mi? Hissetmemiş, hiçbirine bakmamış. Mühürler duruyor, açılmamış. Peki, bu bakmadı.

OKTAY VURAL (İzmir) – Senin ayarladığın hâkim nasıl bakmış?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Başka bir hâkimden de tedbir kararı talep edilmiş arkadaşlar; başka bir hâkimden tedbir kararı, mal varlığı üzerine tedbir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Senin ayarladığın hâkim, uzun adamı seven hâkim nasıl ayarlamış?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Mal varlığı üzerine tedbir koyacak hâkim “Tedbir koyacağız da bu adamların mal varlığının neresine koyalım, ne kadarına koyalım?” diye bir belge, bir delil, bir evrak görme ihtiyacı hissetmez mi? Hissetmemiş.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, burası, savcılığın yürüttüğü bir soruşturmada şüphelileri koruma, kollama kürsüsü değil.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Çuvallar açılmamış, klasörler açılmamış. Savcı, hâkim, öbür hâkim, hepsi bir tek belge görmeden bu kararları imzalamış.

OKTAY VURAL (İzmir) – Böyle bir şey olur mu ya! Yani, savcılarının iddianamesi mahkeme önünde savunulur, mahkeme önünde savunulur.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bir başka husus: Bakın, dinleme, arama, tutuklama kararı veren hâkimlerle önceden görüşülmüş.

OKTAY VURAL (İzmir) – Şüpheliler yerine milletin vekili konuşamaz! Milletin vekilisiz sen ya! Sen kara para aklayan Sarraf’ın vekili misin?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Sayın Başkan, bu fondaki gürültüyü ne yapacağız?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen, sayın hatibi dinleyelim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sarraf’ın vekili misin?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Sayın Başkan, lütfen gürültü kaynaklarını susturun, gürültü kaynaklarını. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

OKTAY VURAL (İzmir) – Haram paracılar susacak!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, hâkimler...

OKTAY VURAL (İzmir) – Haramzadelerden hesap sorulacak!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar...

BAŞKAN – Sayın Vural, lütfen ama...

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, biz haramı, helali bu kürsüye geldiğinde hatırlayan adamlardan değiliz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sizin bu kürsüde okumak için topladığınız, bulduğunuz hadisleri biz biliyoruz daha çocukluğumuzdan beri, tamam mı? Hem biliyoruz hem okuyoruz hem okutuyoruz hem de onlara inanıyoruz. (CHP ve MHP sıralarından gürültüler)

OKTAY VURAL (İzmir) – “Akara, makara” diye dalga geçen siz değil misiniz? Ayete dil uzatan... Haddinizi bileceksiniz önce.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Siyaset malzemesi değil arkadaşım, siyaset malzemesi olarak kullanmıyoruz.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sen ne anlarsın be, sen anlarsın?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bakın, burada bahsediyorum. 25 Aralık dosyasında... (CHP ve MHP sıralarından gürültüler)

OKTAY VURAL (İzmir) – Sen git Recep Tayyip’in hazinesiyle ilgilen.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Az önce bahsettim, 17 Aralık’ta yapılmak istenen bir şey var; soruşturma.

OKTAY VURAL (İzmir) – Dinimize dil uzatıyorsunuz be!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Fakat uygun hâkim özel yetkili TMK 10 mahkemeleri kapsamında özel yetkili bir hâkim bulunamadığı için -uygun hâkim- 25 Aralık’a kalmıştır dosya.

OKTAY VURAL (İzmir) – Uygun hâkim... Ayarladınız hâkimi!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bakın, burada mesele şu: Hülasa, özet olarak...

OKTAY VURAL (İzmir) – Utanç verici ya! Adalet ve Kalkınma Partisi adına Rıza Sarraf’ı savunuyor! (CHP ve MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen...

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ne bu gürültü, ne bu gürültü...

OKTAY VURAL (İzmir) – Parti adına Rıza Sarraf’ı savunuyor.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, bir organizasyon var, bir yargı organizasyonu var.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Ayıp be, ayıp!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, bir yargı organizasyonu var, roller dağıtılmış, size de burada gürültü yapma rolü verilmiş.

OKTAY VURAL (İzmir) – Dinimize, diyanetimize dil uzatıyorsunuz be! Başörtülü yazarları kovuyorsunuz be!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bu süreçte meydanlarda bulamadığınız alakayı burada televizyonlardan bulmaya çalışıyorsunuz.

OKTAY VURAL (İzmir) – Ayakkabı kutusundan bahset, villalardan bahset.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, bir organizasyon var.

OKTAY VURAL (İzmir) – 1 milyar dolardan bahset, 1 milyar dolardan.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Niye terliyorsun?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bir yazım ekibi var bu dosyaların hepsinin soruşturma evrakını yazan, kimler tutuklanacak, kimlerle ilgili tedbir kararı verilecek, bunları yazan bir yazım ekibi var.

OKTAY VURAL (İzmir) – Şu gemiciklerden bahsetsenize, gemiciklerden bahset.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Hazır olarak metin geliyor, bunu imzalıyor yetkililer.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – 700 bin dolarlık saat yok mu Mustafa Bey? 700 bin dolarlık saat alınmamış mı? Açın belgeleri beraber bakalım o zaman.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Yani ortada bir savcı var, ortada bir hâkim var ama ortada hukuk yok, yargı yok, yargılama süreci yok, bir siyasi malzeme var.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ortada ahlak var mı yok mu?

OKTAY VURAL (İzmir) – Vay, vay, vay! Yüz karası ya, vallahi yüz karası.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Malzemesi olmayan siyasi partilere malzeme sağlamak için seçim öncesinde yapılmış bir çalışma var.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Şentop, ortada hırsız var mı, yok mu? Ya, bir cevap ver Allah aşkına, hırsız var mı, yok mu?

OKTAY VURAL (İzmir) – Ey Adalet ve Kalkınma Partisine oy vermiş değerli kardeşim, kürsüde haram para aklamacı Rıza'nın avukatı var.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bir işin hâkim, savcı tarafından yapılıyor olması yeterli değil. Bu işin aynı zamanda hukuka uygun yapılması lazım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sen kimin avukatlığını yapıyorsun o zaman?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, biz, yolsuzluk karşısındaki tutumumuzu belirledik, başından beri, hiç bu konuda tereddüdümüz yok. Sizin gibi kürsüde veya millet karşısında bunu hatırlayanlardan değiliz. Yolsuzluk yapanlar bizim aramızda yaşayamaz. [CHP ve MHP sıralarından gürültüler, alkışlar(!)]

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Verin belgeleri o zaman.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bizim kesin tavrımız, tutumuz budur, başından beri. [AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP ve MHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar(!)] Sağ olun, teşekkür ederim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Terle, biraz daha terle, hamama giren terler.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bundan önce de birçok konuda da biz, bu konuda gerçekten hukuken ispat edilmiş bir husus tespit ettiğimizde gereğini yapmışızdır. (CHP ve MHP sıralarından gürültüler)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – El insaf Hocam yapmayın bunu ya. Yazık, ben memurdum, kredi kartından para çekip vergi ödüyordum, bize de yazık be. Bunun için mi emanet ettik biz size bunları?

OKTAY VURAL (İzmir) – Rezalet, rezalet, rezalet!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, Cenap Şahabettin’in bir sözüyle bitiriyorum. Bakın, diyor ki: “Herkes ve her şey yerli yerinde gerektir. Mescitte sefihe, meyhanede fakihe güvenme.” Herkes yerli yerinde dursun, ilişkilerinizi buna göre tanzim edin diyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ayıptır, gerçekten ayıp! Size yakışıyor mu?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bu seçim öncesinde koalisyonun size de Türkiye’ye de yararı yok, inşallah 30 Mart’ta bitireceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

24. DÖNEM

BÖLÜM III

GENSORU ÖNERGELERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Konu : Görev ve Sorumluluğunun Gereksinimlerine Yerine Getirmediği ve Yargı Bağımsızlığının Korunmasında Gerekli Çabayı Göstermediği İddiasıyla Adalet Bakanı Hakkında Gensoru Açılmasına İlişkin Önerinin (11/7) Ön Görüşmeleri Münasebetiyle

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 60

Tarih : 02/02/2012

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İzmir Milletvekili Oğuz Oyan ve 59 milletvekilinin, görev ve sorumluluğunun gereksinimlerini yerine getirmediği ve yargı bağımsızlığının korunmasında gerekli çabayı göstermediği iddiasıyla Adalet Bakanı hakkında verdikleri gensoru önergesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına konuşmak üzere huzurlarınızdayım. Şahsım ve grubum adına hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, Adalet Bakanı hakkında verilen gensoruda yargının sorunları üzerinde durmak mümkün görünebilir fakat gensoru, dikkat ederseniz, içinde de, içeriğinde de yargıyla ilgili bazı uygulamalar yargılama faaliyetleri üzerinden Sayın Bakanın şahsına verilmiş bir önergeci. Dolayısıyla yargının sorunlarına burada temas etmeyi abes bulmuyorum. Uygundur, doğrudur fakat burada Sayın Bakanın yargıyla ilgili sorunlar karşısındaki sorumluluğu noktası üzerinde durmak daha doğru olacaktır. Ben, gensoru önergesinde yer alan temel hususlardan hareketle bu gensoru önergesinin, gündeme alınmasını niçin desteklemediğimizi açıklamaya çalışacağım.

24. Dönem

Değerli arkadaşlar, gensoru önergesinin ana hatları ve bir gelişimi var. Burada özet olarak üç husus üzerinde duruluyor. Birincisi: Adalet Bakanının sadece kendi Bakanlığını ilgilendiren konular değil diğer bakanlıkların da hazırladıkları kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelemler üzerinde bir inceleme yetkisinin bulunduğunu ve Anayasa'ya, temel hak ve özgürlüklerle ilgili uluslararası sözleşmelere aykırı olan veya daha yumuşak ifadeyle uygun olmayan birtakım kanun düzenlemelerinin dikkate alınmadığını, bunlar üzerinde hassasiyet gösterilmediğini yani hukuk kurallarıyla ilgili kendisine yüklenen bir sorumluluğu yerine getirmediği, birinci husus bu.

İkinci husus: Adalet hizmetleriyle ilgili, yürütülmesiyle ilgili denetim görevinin yerine getirilmediği. Ancak buna dikkatle baktığımızda burada kastedilenin özellikle yargılama faaliyetleriyle ilgili bir yetkisi bulunduğu vehmedilerek böyle bir itham Sayın Bakana yöneltiliyor. Burada da dile getirildi, gensoru metninde de bu husus var. Burada, bakın, deniyor ki: “Anayasa’nın yargı bölümünde Adalet Bakanlığına Anayasa ile verilen görevler ve HSYK -yargı organları- Adalet Bakanlığı bağlantıları göz önünde bulundurulduğunda, Adalet Bakanlığına diğer bakanlıklardan farklı bir görev ve sorumluluk verilmiştir.” Ezcümle “HSYK Başkanlığı görevi yargıç ve savcılarının idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlı olması.” gibi bir husustan da bahsediliyor. Buna değineceğim. Bu, tabii, yargıçlar üzerinde Bakanın yargılama faaliyetleri dolayısıyla da bir yetkisi olduğu vehmine dayanıyor. Anayasa’nın 144’üncü maddesini beraber okuyacağız.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – “Yargılama yönünden” demiyor, “idari yönden” diyor.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Üçüncü husus: Son yıllarda Türkiye’de birçok yargılama faaliyetleri, uygulama ve mevzuatla ilgili sorunlar yaşandığına dair... Tabii, somutluk yok, soyut genellemeler var. Bazı somut hususlara değindi arkadaşlar, bunlara cevap vereceğiz.

Bir de, bu, tabii, gensoru önergesinin bir mazisi var. 3 Ocak tarihinde yine Sayın Oğuz Oyan ve arkadaşları tarafından Meclis Başkanlığına verilmiş bir gensoru önergesi var. Bu işleme konulmamış çünkü özel, ismi belli, belli bir davayla ilgili, birtakım hususları içeriyor bu. Anayasa’nın 138’inci maddesine açıkça aykırılık teşkil ettiği için işleme konulmamış. Dolayısıyla, bu önergenin onun biraz daha geliştirilmiş hâli olduğunu yani işleme konulabilir bir önerge hâline çevrildiğini ifade etmem gerekir.

Şimdi değerli arkadaşlar, bakınız, burada öncelikle şunu belirtmek lazım: Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’a göre elbette mevzuatın hazırlanmasında, kanunların özellikle hazırlanmasında, diğer bakanlıklardan

gelen kanunla ilgili hazırlıkların değerlendirilmesinde, incelenmesinde yetkileri var. Bu görevin Bakanlık tarafından yerine getirildiğini memnuniyetle ifade edebiliriz.

Bakın, Türk hukuk sistemi ve kanun yapma tekniğine uygunluk bakımından Bakanlığın yaptığı bir inceleme faaliyeti var. Bakanlık bu konuda kanunlar üzerindeki görüşlerini bildiriyor. Buradan, tabii, netice itibarıyla kanunlar Meclisten geçiyor. Bunların Anayasa'ya uygunluk ve Anayasa'nın yolları dolayısıyla temel hak ve özgürlüklerle ilgili sözleşmelere aykırılık bakımından hangi mercilerde değerlendirildiği, nasıl bir denetime tabi tutulduğu hepimizin malumu olmalı. Eğer kanun ve kanun hükmünde kararname söz konusuysa, bunlar Anayasa Mahkemesinden bahsettiğimiz açılardan Anayasa'ya uygunluk veya 90'ıncı madde yolları çerçevesinde yine temel hak ve özgürlüklerle ilgili uluslararası sözleşmelere uygunluk bakımından denetleniyor. Eğer tüzükler, yönetmelikler söz konusuysa, Danıştay tarafından denetleniyor. Dolayısıyla burada Bakanlığın mevzuatın hazırlanmasıyla ilgili sorumluluğunun yerine getirilmediğini iddia etmek doğru değil çünkü bunun hukuk sistemi içerisinde başka denetleme mekanizmaları var.

Asıl şuraya bakmak lazım: Gerçek durum nedir? 2002'den beri Türkiye'de birçok gelişmeyle beraber bir taraftan hukuk alanında da çok büyük gelişmeler ve değişim meydana gelmektedir. Bunların hepsini saymak mümkün değil. Birçok temel kanundan burada bahsedebiliriz. Cumhuriyetin ilk yıllarında hazırlanan birçok temel kanun yenilenmiştir, yeni kanun metni olarak karşımıza geliyor. Ceza reformuyla ilgili çıkartılan kanunlar, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, İnfaz Kanunu, yine Türk Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu gibi birçok temel kanunun yanında yine Türkiye'de kanunla düzenlenmemiş olan birçok alan bu dönemde düzenlenmiştir.

Tabii, bütün bunların detayına girmeyeceğim. Önemli iki nokta üzerinde duracağım. Birisi şudur: Bakın, 2004 yılında Türkiye'de hukuk alanında çok büyük reform niteliğinde bir anayasa değişikliği yapılmıştır. Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde temel hak ve özgürlüklerle ilgili uluslararası sözleşmelerle kanunlar arasında bir çatışma meydana geldiğinde, sözleşme hükümlerinin uygulanacağına dair açık bir anayasa hükmü Anayasa'ya dercedilmiştir.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Uyuluyor mu? Kullanılıyor mu? Bakan var mı?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bu birçok kanunda -ki mevzuatımızın çok dağınık olduğunu hepimiz müttetiften söyleyebiliriz- temel hak ve özgürlüklerle ilgili uluslararası sözleşmelere aykırı hükümlerin uygulanmamasını sağlayacak.

24. Dönem

Bir anlamda, zımnen, üstü örtülü olarak yürürlükten kaldırılmasını sağlayacak devrim niteliğindeki bir düzenlemedir. Bunun bizim uygulamamıza tam olarak yansıyor yansımadığını ayrıca tartışabiliriz. Bunun biraz hukuk kültürüyle, biraz yargıç kültürüyle, yargıç sosyolojisiyle ilgili boyutları vardır. Fakat bu düzenleme, 2004 yılında yani AK PARTİ İktidarı döneminde getirilmiş, Türk hukuk sisteminde devrim mahiyetinde çok önemli bir düzenlemedir.

Bir başka düzenleme: Burada bunu olumsuz olarak zikretti, menfi olarak zikretti arkadaşlar ama, 12 Eylül 2010 referandumuyla kabul edilen anayasa değişiklikleri, Türkiye’de yine yargı bağımsızlığı bakımından ve yargının demokratik meşruiyeti bakımından çok önemli bir adımdır.

Değerli arkadaşlar, HSYK, biliyorsunuz, daha önce, yüksek mahkeme yargıçları tarafından belirlenmiş üyelerin çoğunluğuyla teşkil edilmekteydi. 7 kişilik Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 5 üyesinden 3’ü Yargıtaydan, 2’si Danıştaydan geliyordu, bir de bakan ve müsteşar Kurul üyesi idi.

Şimdi, böyle bir yapının tabii iki boyutu var. Bir taraftan, az sayıda üyeden teşekkül etmiş olan böyle bir kurulun, bakanın ve müsteşarın bulunmasıyla yürütme etkisinde bulunabileceği, kalabileceği ihtimali karşımıza geliyor. Bu yönde eleştiriler eski HSYK’ya yöneltilmekteydi.

Ama öbür taraftan şunu unutmamak lazım: Sadece yüksek mahkemelerdeki hâkimlerin belirlemiş olduğu HSYK çoğunluğunun yargıçların ve savcılarının kâmil anlamda temsili bakımından ciddi sorun teşkil ettiğini söylemeliyiz. Avrupa Birliği izleme raporlarında sürekli olarak, her yıl, bakan ve müsteşarın Kurulda bulunmasının yanı sıra ama özellikle Kurulda hâkim ve savcılarının kâmil manada temsil edilmediğinin ifade edildiğini görüyoruz. 12 Eylül 2010 referandumuyla beraber burada aslında yöneltilen eleştirilere de bir şekilde gelmiş olacağım. 12 Eylül 2010 referandumuyla beraber HSYK’nın yapısı Avrupa ülkeleri standartlarına uygun hâle getirilmiştir. 22 üyeden teşekkül etmektedir. Birisi Sayın Bakandır, Adalet Bakanı HSYK’nın Başkanı’dır aynı zamanda, müsteşar tabii üyesidir, geriye kalanlar ise Yargıtay ve Danıştaydan gelen üyelerle beraber adli yargıdan ve idari yargıdan seçim suretiyle adli yargı hâkimleri ve savcılarının yine idari yargı hâkimlerinin kullanacağı oylarla oluşmuş olan bir yapı. Burada Türkiye’de yüksek yargıdaki üye hâkimlerin sayısı çok cüziydi. Bunlar yaklaşık olarak yirmi de 1’ini teşkil ediyordu Türkiye’deki hâkim ve savcılarının. İlk derece mahkemelerinde görev yapanların çok büyük bir ağırlığı, çoğunluğu vardı. Bu çoğunluğun da Kurula yansıtılması gerekiyordu. Türkiye’de 12 Eylül 2010 referandumu öncesinde sanki yargıyla hükûmet arasında bir çekişme varmış gibi gözükten tablo doğru okunduğu takdirde yüksek yargıyla ilk derece mahkemelerinde görev yapan hâkim, savcılar arasındaki bir çekişme olduğunu bize göstermekteydi çünkü 1961’den itibaren

Türkiye’de hâkim ve savcıların atanmasında, disiplin işlemlerinde ve tayinlerinde yetkili kurul hâline getirilen önce Yüksek Hâkimler Kurulu daha sonra Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bir kast sisteminin oluşmasına yol açmıştı. İlk derece hâkim ve savcıları arasından yüksek mahkemelere geçişi birçoğu ideolojik kriterlerle açıklanabilecek kriterlerle sağlamaktaydı. O bakımdan yerel mahkemelerin vermiş olduğu kararlarla yüksek mahkemelerin vermiş olduğu kararlar arasında bir farklılaşma doğuyordu, HSYK da doğrusu bu 12 Eylül 2010 referandumuyla kabul edilen düzenlemeye kadar durumun çok farkında değildi. Bunu birçok davada hâkim ve savcılarının devam eden davalarında görevden alınmaları sırasında gördük.

Şimdi bu yeni yapılan düzenleme değerli arkadaşlar, Avrupa standartlarını sağlıyor dedik. Tabii, Avrupa standartlarının ne olduğundan kısaca bahsetmek isterim.

Şimdi, tabii, bizde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda Bakanın, Adalet Bakanının bulunması, Müsteşarın bulunması bir büyük eksiklik, yargı bağımsızlığına aykırı bir hususmuş gibi değerlendiriliyor. Burada, öncelikle, bizim mevzuatımızdan hareketle birkaç şey söyleyeyim: Bakın burada Sayın Bakan 7 kişilik Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda 1/7 oya sahipti, Müsteşar 1/7 oya sahipti. 22 kişi hâline getirildiği zaman, burada toplama baktığımızda Genel Kurul hesabı bakımından 1/22 oya sahip oldu.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Siz de inanıyor musunuz?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Yani kullandığı oyun etkisi üçte 1 oranında azaltıldı, bu bir.

İkincisi, Bakanın... Şimdi, yeni HSYK’da temel kararlar daireler hâlinde alınmaktadır; tayin kararları, disiplin işlemleri daireler hâlinde çalışarak alınmaktadır. Anayasa’da açık bir hüküm... Bakana bu bakımdan sorumluluk yüklerken belki kaçırılmış olan nokta budur. Açık bir hüküm var Anayasa’da: “Bakan, dairelerin çalışmalarına katılamaz.” sadece Genel Kurul faaliyetlerine katılıyor, bir. İkinci husus, bu da HSYK Kanunu’nda, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu’nda var: “Bakan Genel Kurulda disiplin işlemleriyle ilgili toplantılara da katılamaz, burada oy kullanamaz.” Dolayısıyla hâkimlerin atanmalarında, nakillerinde, yer değiştirmelerinde, disiplin işlemlerinde Bakanın oy kullanma hakkı bu yeni düzenlemeyle engellenmiştir. Bakanın görevi bir temsil görevidir, bazı idari yetkileri vardır.

Bakın, burada Bakanın, hâkim ve savcılarının idari bakımdan Bakanlığa bağlı olmasından bahsedildi, burada gensoru önergesinde de var. 144’üncü maddeye bakalım, burada yargıçlardan yani hâkimlerden bahsedilmiyor. “Adalet hizmetleri

24. Dönem

ile savcılarının idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetimi.” deniyor. Çünkü hâkimlerin denetimi konusunda Bakanın hiçbir etkisi yoktur, idari yönden de yoktur. Savcılar açısından böyle bir yetki Anayasa tarafından verilmektedir. Hâkimlerin denetimi, onlar hakkında açılacak soruşturmalar, incelemeler, her türlü, hâkimlerle ilgili, yargısal faaliyetleriyle ilgili denetimler -disiplin işlemleri bakımından söylüyorum- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ilgili dairesince yapılır, itiraz hâlinde de Genel Kurulda görüşülür. Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, bu HSYK’nın, yani yeni HSYK’nın Avrupa’da örnekleriyle de karşılaştırıldığında yargı bağımsızlığı bakımından çok ileri bir adım olduğunu anlayabiliriz.

Şunu ifade edeyim, tabii “İlla Adalet Bakanı HSYK’da olmasın, yargı bağımsızlığı ancak öyle gerçekleşir.” diyorsanız başka, ama “Adalet Bakanı bir siyasi kişilik olarak HSYK’da olmasın.” diyorsunuz o zaman Adalet Bakanının bulunmadığı ama siyasetçilerin bizzat -seçilmiş siyasetçilerin- veyahut da onların belirlediği kişilerin yer aldığı yüksek yargı kurulları Avrupa ülkelerinin hepsinde var.

Bakın, Fransa 2011 yılında başlayan modelle girdi, Adalet Bakanı var mı? Yok. Evet, doğru, Adalet Bakanı yok ama 15 kişilik heyette 6 üye siyasetçiler tarafından belirleniyor, 2’sini Cumhurbaşkanı, 2’sini Senato Başkanı, 2’sini Meclis Başkanı belirliyor, doğrudan belirliyor.

Mesela Hollanda örneği... 12 Eylül referandumunda bu düzenlemeye karşı çıkan birçok arkadaşın yaptığı çalışmada da bu var, diyor ki: “Hollandada 5 kişilik kurul var, bu kurulda Adalet Bakanı yok.” doğru, öyle bakıyorsanız doğru. Peki, 5 kişi nasıl belirleniyor? 5 kişinin 5’ini de Adalet Bakanı öneriyor, Kral atıyor. Adalet Bakanı yok ama onun önerdiği kişilerden teşekkül ediyor kurul bir kere.

Daha sonra nereye bakarsak bakalım... Bakın, İtalya’da 27 üye var, Cumhurbaşkanı Başkan’dır kurulun, geriye kalan 26 kişiden 8’ini Parlamento seçiyor. İspanya’da 21 üye var, Yargıtay Başkanı Başkan, geriye kalan 20’nin 8’ini Senato ve Meclis seçiyor. Birçok örnek, bunları çoğaltmamız mümkün.

Değerli arkadaşlar, bu bakımdan HSYK’nın yeni yapısı yargı bağımsızlığını sağlama bakımından çok ileri bir adımdır. Bakanın da HSYK’daki yetkileri, özellikle yargılama faaliyetleri bakımından, disiplin işlemleri bakımından, tayinler bakımından, nakiller bakımından yetkileri bütünüyle bu yeni düzenlemede ortadan kaldırılmıştır.

Bir başka husus, burada son yıllarda tabii Türkiye’de hukuka ve devlete güvenin sarsıldığından -bazı uygulamalarla- bahsediliyor.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’nin yargıyla ilgili sorunları yeni değil. Türkiye’de 27 Mayıs 1960’tan sonra oluşturulan yargı sistemi, bütünüyle demokratik meşruiyetten mahrum bir şekilde tasarlanmıştır. Elli yıllık bir sürede Türkiye,

demokratik meşruiyeti olmayan, tamamen kendi içinde bir kast sistemiyle çalışan, özellikle tayinlerde ve yüksek yargıya geçişlerde bir kast sistemiyle çalışan bir yargı düzeniyle karşı karşıyaydı. Yargının bağımsızlığından bahsediliyordu. Bağımsız...

ATİLLA KART (Konya) – Meşruiyeti siz sağladınız öyle mi?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Yargının bağımsızlığının ötesinde, Atilla Bey...

ATİLLA KART (Konya) – Meşruiyeti sağladınız öyle mi?

ALİ İHSANKÖKTÜRK (Zonguldak) – Siz inanıyor musunuz söylediklerinize?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Atilla Bey, önce tasarı, teklif farkı üzerine çalışmalarınızı tamamlayın, ondan sonra laf atın.

ATİLLA KART (Konya) – İdeolojiyi getirdiniz ideoloji, meşruiyeti değil.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Şimdi, HSYK'nın eski yapısıyla beraber baktığımızda yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığının ötesinde bir de sorumsuzluğu vardı. Yargı kimseye karşı hesap vermeyen bir kuruldu.

ATİLLA KART (Konya) – Siyaseti yargılaştırdınız.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – HSYK'yla beraber, yeni HSYK'yla beraber yargı, bütünüyle yürütmeden ve kayıt dışı siyaset odaklarının müdahalesinden kurtarılmış oldu.

Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye'yle ilgili vermiş olduğu kararlardan bahsediliyor. Tabii, burada süreçleri dikkate almamız lazım arkadaşlar. Türkiye'de bir davanın sonuçlanma süreci yaklaşık olarak beş yıl civarında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde...

ATİLLA KART (Konya) – Ramazan Akyüreklerden söz et Sayın Şentop, Ramazan Akyüreklerden söz et.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...verilen kararlar da yaklaşık buna yakın bir zaman alıyor.

ATİLLA KART (Konya) – Ramazan Akyüreklerden söz eder misin biraz?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye aleyhine vermiş olduğu kararların büyük bir kısmı bundan on yıl önce sonuçlanmış, Türkiye'de ortaya çıkmış olaylarla ilgili öncelikle.

ATİLLA KART (Konya) – Parti memurlarından, cemaat memurlarından söz eder misin biraz?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bunun dışında, adil yargılanma hakkıyla ilgili verilmiş olan kararların büyük bir kısmı, çok kahir ekseriyeti uzun yargılama süreleriyle ilgilidir.

ATİLLA KART (Konya) – Parti memurunun olduğu yerde adalet olur mu, onu söyle bir, onun cevabını ver.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Tutukluluk süreleriyle ilgili olarak, tutukluluk sürelerinin uzunluğuyla ilgili olarak verilmiş kararlar yok denecek kadar azdır çünkü somut olaylara bakarak karar veriyor Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

ATİLLA KART (Konya) – Cemaat memurunun olduğu yerde adalet olur mu?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Özel yetkili mahkemelerle ilgili olarak da arkadaşlar, çok detaya giremiyorum vaktim azaldı, çıkartılan kanun düzenlemesi o dönemde, 2004 yılında Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinin de desteğiyle geçmiştir. Sadece bir ayrışık gerekçe yazılmıştır.

ATİLLA KART (Konya) – Ramazan Akyüreklerin hesabını verin, cevabını verin.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Onun dışında olumlu oy kullanılmıştır bu düzenlemeye. Benzerleri birçok Avrupa ülkesinde de olan mahkeme türleridir bunlar.

Değerli arkadaşlar, yeni bir anayasayla, yeni bir hukuk kültürüyle ve yargıç kültürüyle bu sorunun aşılabileceği kanaatindeyim. Yeni anayasa çalışmaları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Hepinizi grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

24. DÖNEM

BÖLÜM IV

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Konu : *Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı Münasebetiyle*
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 53
Tarih : 18/01/2012

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkan, Meclisimizin değerli üyeleri; Cumhurbaşkanı seçimi kanunu hakkında AK PARTİ grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, buradan, neyi görüştüğümüzü bir kere daha hatırlatmak isterim. Cumhurbaşkanı seçimi kanununu görüşüyoruz. Peki, bu kanun niçin hazırlanmıştı, niçin önümüze geldi, gündemimize geldi? Anayasa’da daha önce yapılan bir değişiklikle 102’nci maddenin son fıkrası -müsait olanlar bakabilir- “Cumhurbaşkanının seçimi, usul ve esasları kanunla düzenlenir.” diyor. Yani Anayasa’nın 102’nci maddesinin son fıkrasının gereğini yerine getirmek üzere hazırlanmış bir kanunla karşı karşıyayız.

Arkadaşlarımız konuştular. Burada, tabii, çok büyük laflar edildi. Orta Asya tipi demokrasiden, tarihî sorumluluklardan, işte faşizmden -Herhâlde bu dönemin en çok kullanılan kelimelerinden birisi oldu faşizm- bahsedildi. Peki, ne yapıyoruz biz? Parlamenter sistemin değiştiğinden falan... Anayasa değişikliğiyle zaten Anayasa’nın 101’inci ve 102’nci maddeleri 31 Ekim 2007 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bu değişiklikle değişti. Yeni mi bunu fark ediyoruz? Yeni mi Cumhurbaşkanının halk tarafından seçileceğinin farkına varıyoruz?

24. Dönem

Yok, hayır, buna taraftar değilseniz, bu kanunla mı bunun, bu sistemin yeniden değiştirilebileceğini düşünüyorsunuz?

O bakımdan buradaki tartışmalar aslında genel, her zaman, her yerde söylenebilecek sözlerden ibaret. Kanunun içeriğiyle ilgili, yapılmak istenenle ilgili detaylı ve hukuki bilgiler burada verilmedi, dikkate sunulmadı.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bakın, siyasi bir tartışmadan bahsediliyor, siyasi projeden bahsediliyor. Bazı arkadaşlarımız burada dile getirdi, komisyonda bu daha açık olarak konuşuldu. Bakın, Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili, 11'inci Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili tartışmalar sadece siyasetçiler arasında yapılmıyor, akademisyenler arasında da bu tür tartışmalar var. Bu bakımdan sadece siyasetçiler arasında günlük siyasetin rutini içerisinde bir tartışma olduğu varsayımıyla hareket edemeyiz. Bu konuda akademisyenler arasında da Anayasa hukukçuları arasında da tam ortadan ikiye bölünme söz konusu.

Bir başka arkadaşımız, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle ilgili düzenlemenin bir tepkisel düzenleme olduğunu ifade etti. Bu konuda biraz hatırlatma kabilinden detaylara girmekte fayda var.

Arkadaşlar, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi, Türkiye'de muhtelif zamanlarda konuşulmuştur, tartışılmıştır fakat teorik bir tartışma düzeyinde kalmıştır. 2000'lerin başında bu konu tekrar gündeme getirilmiştir fakat realize edilememiştir.

Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine dair anayasa değişikliği, biraz öncesinde ortaya çıkan Anayasa Mahkemesinin 367 kararıyla ilişkilidir. Biliyorsunuz, 10'uncu Cumhurbaşkanının görev süresi sona ereceği zaman, Anayasa'nın, 82 Anayasası'nın 101'inci ve 102'nci maddelerindeki düzenlemelere göre Cumhurbaşkanı seçimi süreci başlatılmıştır. Parlamento, Cumhurbaşkanını seçmek üzere harekete geçmiş, adaylar belirlenmiş ve ilk toplantısını da yapmıştır fakat bunun üzerine, biliyorsunuz, o günlerde Genelkurmayın web sayfasında yayınlanan bir bildiri var, onun akabinde Anayasa Mahkemesine götürülen seçim süreci var. Anayasa Mahkemesi, sadece Türkiye tarihinde değil, dünya tarihinde ve anayasa literatüründe olmayan bir kavramı da literatüre sokarak nitelikli toplantı yeter sayısını esas alan bir karar verdi. "Nitelikli toplantı yeter sayısı" literatürde olmayan bir kavram. Anayasa Mahkemesi 367'nin bulunmasını zorunlu gördü Cumhurbaşkanı seçiminin yapılabilmesi için. Bu detay, tartışmaya girmek istemiyorum fakat bu kararla beraber Parlamantonun Cumhurbaşkanını seçemeyeceği, hatta seçmesinin imkânsıza yakın hâle geldiği anlaşılmıştır. Bunun üzerine, zaten Parlamento seçimlerin yenilenmesi kararı almış ve seçimlere gitmektedir. Eğer, Cumhurbaşkanı seçimiyle ilgili başka bir sistem

benimsenmediği takdirde yeni oluşacak, seçim sonrası oluşacak Parlamentonun da Cumhurbaşkanını seçememe, dolayısıyla seçime gitme ihtimali ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine Anayasa Mahkemesinin yorumuyla beraber, 367 yorumuyla beraber Parlamentonun Cumhurbaşkanını seçme ihtimali ortadan kalktığına göre farklı bir yol benimsenmesi gerekiyordu. Bu bir tepkisel düzenleme değil, pratik bir zarurettir. Bu bakımdan, yapılan Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi benimsenmiştir. Bu bir tepkisel düzenleme değil, birincisi bu.

İkincisi: Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi bizim tarihimiz bakımından da önemlidir. Cumhurbaşkanlığı seçimleri, siyasi tarihimizde hep tartışmalı seçimler olmuştur. Özellikle 27 Mayıs 1960'tan sonra 61 Anayasası'nın ilk Cumhurbaşkanı seçilirken yaşanan tartışmaları hatırlayanlarınız vardır. Merhum Ordinaryüs Profesör Doktor Ali Fuat Başgil Cumhurbaşkanlığına aday olmuştur ve kendisi bizzat muvazzafların tehdidiyle, sadece ölüm tehdidi değil, aynı zamanda yeni bir darbe, müdahale tehdidiyle Cumhurbaşkanlığı adaylığından vazgeçtirilmiştir, senatörlükten istifa etmiş, adaylığı da bu bakımdan düşmüştür. Arkasından seçilen cumhurbaşkanlarına bakın. 12 Eylül 1980 darbesinin önemli gerekçelerinden birisi de Parlamentonun Cumhurbaşkanını seçememesiydi. Sonra, arkadaşlarımız ifade ettiler, ona katılıyorum: 12 Eylül 1980 ihtilali sonrası hazırlanan mevzuat ve özellikle Anayasa, Cumhurbaşkanlığını başlangıçta Kenan Evren için hazırlamıştır fakat Cumhurbaşkanlığı makamının bürokratik oligarşinin bağlantılı bir makamı olarak oluşmasını düşündüğü için, tasavvur ettiği için bunu hazırlamıştır. Nitekim Anayasa'yı tanıtım konuşmalarında dönemin devlet başkanı demiştir ki: Daha önceki Anayasa'nın temel problemi, yürütmenin zayıf olmasıdır. Biz yürütmeyi güçlendiriyoruz. Ama yürütmenin iki kanadı vardır parlamenter sistemde: Bir Hükûmet -seçilmiş- bir de Cumhurbaşkanlığı makamı. Biz seçilmişleri, Hükûmeti güçlendirmiyoruz çünkü bunlar siyasetçiler, zaten memleketi bunlar 12 Eylül'e getirdiler. Biz Cumhurbaşkanlığı makamını güçlendiriyoruz. Niye? Çünkü siyasetle, seçilmişlikle alakası yok, bürokratik oligarşinin içinden, asker veya sivil gelecek diye. Bu kurgu, bu paradigma rahmetli Özal hamlesiyle bir ölçüde örselenmiştir, fakat daha sonra yine paradigma varlığını sürdürmüştü. Ama ne zaman ki, Nisan 2007'de, yeni Cumhurbaşkanını dönemin Parlamentosu seçecek ve Parlamento çoğunluğu Cumhurbaşkanını belirleyecek hâle gelmiş, o zaman bu paradigmanın çökmesi noktasına varılmıştır. Onun için, statükonun, müesses nizamın bütün unsurları devreye girmiş ve bu seçimi imkânsızlaştırmak istemişlerdir. Tabii halk tarafından Cumhurbaşkanının seçilmesi süreci, bahsettiğim pratik zarurete ilaveten bir de bu teorik mesele olarak karşımıza çıkıyor.

Türkiye'de Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi, sivilleşme bakımından, demokratik sistemin yerleşmesi bakımından atılmış çok önemli bir

24. Dönem

adımdır, çok büyük bir kazanımdır. Bundan geriye Türkiye'nin dönmesi mümkün değil.

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine dair Anayasa düzenlemesi yapılırken, değişikliği yapılırken 11'inci Cumhurbaşkanının da Parlamento tarafından seçilemeyeceği bilindiği için, düşünüldüğü için Anayasa Mahkemesi kararından sonra, 11'inci Cumhurbaşkanının da halk tarafından seçileceği varsayılmıştır. Fakat 22 Temmuz 2007 seçimleriyle beraber aziz milletimiz doğrudan siyasete vaziyet ettiği için, el koyduğu için öyle bir Parlamento yapısı oluşturmuştur ki, bu Parlamento yapısı Cumhurbaşkanının Parlamento tarafından seçileceğini göstermiştir.

Burada Milliyetçi Hareket Partisinin doğru bulduğum tutumunu da bir kere daha -komisyonda da zikrettim- takdirle anmaktan memnuniyet duyuyorum.

Parlamento Cumhurbaşkanını seçmiştir, fakat Anayasa değişikliği yapıldıktan sonra -detaya girmiyorum- Anayasa değişikliğinin referanduma sunulması durumu ortaya çıkıyor. Referandum ise 21 Ekimde yapılacak. Dolayısıyla, Anayasa değişikliğinin Parlamentodan geçmiş olmasına rağmen yürürlüğe girmesi için referandum sonucunun ortaya çıkması gerekiyordu. Dolayısıyla, 11'inci Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliği öncesi hükümlere göre seçilmiştir, Parlamento tarafından seçilmiştir. Cumhurbaşkanının seçiminden yaklaşık iki ay kadar sonraysa yeni değişiklik referandum sonucu yürürlüğe girmiştir. Bu süreci hatırlatmakta fayda var çünkü "Anayasa'ya bakıyoruz, Anayasada Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır, dolayısıyla bunu niye tartışıyoruz? Getirilen geçici madde, bu Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı'nda getirilen geçici madde hükmü işte Anayasa'ya aykırıdır." gibi birtakım değerlendirmeler yapıyor arkadaşlar. Tabii, götürü, toptancı bir gözle bakarsanız konu böyledir ama detaylara girdiğiniz zaman böyle değil. Cumhurbaşkanı 28 Ağustos 2007'de seçilmiştir. Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle ilgili Anayasa değişikliği ise 31 Ekim 2007'de yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla burada bir hükmün, hukuk kuralının kendisinden önceki bir olaya uygulanması mevzu bahistir. Bu detaylara biraz sonra gireceğim. Burada geçici madde neden konulmamıştır, onu ifade ediyorum.

Şimdi, Cumhurbaşkanının, 11'inci Cumhurbaşkanının da halk tarafından seçilmesi var sayıldığı için, seçileceği var sayıldığı için bu bakımdan bir geçiş hükmüne ihtiyaç olmadığı düşünülmüştür başlangıçta.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Süre, süre, geçici madde süreyle ilgili! Onları doğru anlat da...

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Anlayacaksın, bir dakika...

Fakat Parlamento Cumhurbaşkanını seçtikten sonra ise 11'inci Cumhurbaşkanının seçimini düzenleyen geçici 18'inci ve 19'uncu maddeler uygulanma kabiliyetini kaybettiğinden, bunların referanduma giden Anayasa metninden çıkartılması söz konusuydu.

ATILLA KART (Konya) – Bunu Anayasa'yla düzenleyin. Niye anayasal düzenleme yapmıyorsunuz?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Şimdi, burada, değerli arkadaşlar, geleceğim, yani geçiş hükmünün, intikal hükmünün Anayasa'yla düzenlenmesi gerekir mi gerekmez mi oraya geleceğim.

Şimdi, bu bakımdan konuyla ilgili...

ATILLA KART (Konya) – Anlatın da öğrenelim yani biz bilemiyoruz, anlayamıyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Atilla Bey, gel sen konuş o zaman istersen. Müsaade et yani seni dinledik, bitirdin, değil mi?

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Doğruları söylüyor canım, niye kızılıyorsunuz?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Şimdi, arkadaşlar, bu değerlendirmeler hem hukuki sürecin kronolojisini bilmeden hem de yapılan değişikliğin anlamını tam olarak kavramadan yapılan değerlendirmeler.

ATILLA KART (Konya) – İşte, bizim kavramamızı sağlayın!

KAMER GENÇ (Tunceli) – Şimdiye kadar Anayasa'nın açık hükmü...

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Şimdi, bizim getirdiğimiz Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısı komisyonda görüşüldü.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Süre beş mi değil mi?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Kanunun birçok maddesi var. Bunların elbette bir kısmı Anayasada düzenlenmiş, 101'inci ve 102'nci maddelerde düzenlenmiş hususlar. E, bu da gayet tabiidir, Anayasa temel esasları getirir, kanunda detaylar, ayrıntılar vardır.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Süre detay mı?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ülke, memleket anayasayla yönetilmez, kanunlarla yönetilir. Kanunlar anayasadaki temel esasları açan ve uygulanmasını gösteren metinler. Bu bakımdan anayasada yer alan bazı esasların kanunda yer almasını bir nakisa gibi göstermek yanlışır. Birçok kanuna baktığımızda bunu görebiliriz.

24. Dönem

Şimdi, burada birçok husus var, detayları üzerinde görüşülecek, ben geneli üzerinde konuşuyorum.

ATİLLA KART (Konya) – Süre konusu Anayasa’da düzenleniyor Sayın Şentop.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Burada konuşulan konu geçici maddeyle ilgili konu, 11’inci Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili konu, buna dair birkaç hususa değinmek istiyorum.

ATİLLA KART (Konya) – Sorularımıza cevap vermediniz Sayın Şentop.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bakın, öncelikle bu konu akademisyenler arasında tartışmalı bir konu; “yedi” diyenler var, “beş” diyenler var; bir zamanlar “yedi” diyenler var, şimdi “beş” diyenler var; bir zamanlar “beş” deyip de şimdi “yedi” diyenler de var. Bunların hepsini kötü niyetli olarak görmemek lazım, hukuk böyledir. “Bir yerde iki hukukçu varsa üç farklı görüş çıkar.” diye bir söz vardır, ikisinin farklı görüşleri, üçüncünün de onları telif eden görüşü şeklinde üç farklı görüş olabilir.

ATİLLA KART (Konya) – Ondan söz etmiyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Önemli olan buradaki görüşlerin hukuki bakış açısıyla, hukuk ve mantık kurallarına uygun olarak ortaya konulmuş olmasıdır.

Şimdi, bakınız, 11’inci Cumhurbaşkanıyla ilgili, mevcut Cumhurbaşkanıyla ilgili Anayasa’da bir hüküm var mıdır, yok mudur? Anayasa’da genel olarak Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili bir hüküm var. Ne zaman yürürlüğe girmiş bir hüküm bu? 31 Ekim 2007’de yürürlüğe girmiş bir hüküm. Hâlbuki mevcut Cumhurbaşkanı, 11’inci Cumhurbaşkanı 28 Ağustos’ta seçilmiş yani yürürlük tarihinden önce seçilmiş, önceki bir olay.

OKTAY VURAL (İzmir) – Kanun önce çıktı.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bu bakımdan mevcut Cumhurbaşkanının durumunu düzenleyen bir açık hüküm, genel hüküm olmadığı gibi bir geçici madde şeklinde bir geçiş hükmü de yok.

ATİLLA KART (Konya) – Anladım da anayasal düzenlemede tartışalım, yasal düzenlemede değil. Anayasal düzenlemede tartışalım bunları.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Cumhurbaşkanının süresi beş midir yedi midir, onu söyleyin?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Atilla Bey, bitireyim müsaade edersen, değil mi?

ATİLLA KART (Konya) – Devam edin canım, size konuşmayın diyen mi var!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaki arkadaşla bir şey demiyorum, o zaten âdetini yapıyor da...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Zaten alışkanlık hâline getirdi.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Beş mi yedi mi, onu söyleyin?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ayıp ediyorsunuz yani! Size mi cevap vereyim, konuşmamı mı tamamlayayım? Sizi itidale davet ediyorum.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hocam, millet dinliyor sizi! Millet onları dinlemiyor, bizi dinliyor!

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, şimdi, mevcut Cumhurbaşkanının, 11’inci Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili bir düzenleme yok, genel bir düzenleme var bir kere.

Parlamentonun iradesinden bahsedildi. Komisyon da çok konuşulan bir konu bu. Parlamentonun, arkadaşlar, bir iradesi var, Mayıs ayında ortaya konulmuş. Fakat Parlamento daha sonra iki kez iradesini değiştirmiş: Bir; 11’inci Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine dair iradesini Mayıs 2007’de ortaya koymuş, fakat daha sonra 28 Ağustos’ta Cumhurbaşkanını Parlamento kendisi seçerek bu iradesini kendisi değiştirmiş. Yine 14 Ekim’de yaptığı bir değişiklikle bu sefer geçici 18 ve 19’uncu maddeleri metinden çıkararak iradesini bir kere daha değiştirmiş. Dolayısıyla, Parlamentonun iradesini bir kere ortaya konulmuş bir irade olarak görmek de yanlış bu konuda. Dolayısıyla, mevcut Cumhurbaşkanının görev süresiyle ilgili bir açık hüküm Anayasa’da yok, pozitif hukuk kuralı olarak yok.

İkincisi; peki, burada bu kuralı belirleyecek olan kimdir? Yani mevcut Cumhurbaşkanının görev süresi konusunda madem Anayasa’da açık bir hüküm yok, bu hükmü açıklığa kavuşturacak kimdir? Parlamento mu, başka bir kurum mu? Bazı arkadaşlar “YSK bu konuda karar versin.” dediler, Anayasa’ya baktığımızda, YSK’nın yetkilerine baktığımızda YSK, sadece karar verilmiş bir seçimin yürütülmesinden ve denetiminden sorumludur. Dolayısıyla, YSK’nın bir seçimin başlangıç tarihine karar verebilmesi mümkün değil, bu konuda yetkili merci Parlamentodur. Peki Parlamento bunu nasıl belirleyecek? Nasıl bir düzenlemeyle, kararla belirleyecek? Bir kanun mu, anayasa değişikliği mi söz konusu? Bu, Parlamentonun karar vereceği bir husustur. Burada geçiş hükümlerinin Anayasa’yla düzenlenmesine dair ne uygulamamızda ne de mevzuatımızda bir hüküm yok.

Ben süreyle ilgili kendi görüşlerimi de ifade edip huzurunuzdan ayrılmak istiyorum.

24. Dönem

Değerli arkadaşlar, bir kere, 11'inci Cumhurbaşkanı'nın görev süresi yedi yıldır. Anayasa'nın hükümlerini, değişiklik öncesi ve değişiklik sonrası hükümlerini birlikte mütalaa ettiğimizde bu sonuca gayet kolay varabiliyoruz. Önce, bakın, dikkatinizi çekerim, 101'inci maddede süreyle ilgili hükmün ifadesi farklıydı. 101'inci maddenin değişiklik öncesi hâlinde Cumhurbaşkanı'nın yedi yıl görev yapacağı veya görev süresinin yedi yıl olacağı yazmıyordu, "Yedi yıllık bir süre için seçilir yazıyordu." hâlbuki yeni düzenlemede "Cumhurbaşkanı'nın görev süresi beş yıldır." diye yazıyor. Dolayısıyla, burada bir ifade farklılığı var. Anayasa koyucunun abesle iştigal etmeyeceğini varsayarak bunu söyleyebiliriz. Diyorum ki bu ifade farklılığı ortaya farklı bir hukuki sonuç çıkartıyor. Bir genel ifade "Görev süresi beş yıldır." ifadesi. Eğer ifade "Görev süresi yedi yıldır." olsaydı bu tartışmaları gayet rahat yapabilirdik ama lafzi yorumdan, seçildiği an itibarıyla Cumhurbaşkanı'nın görev süresini onun şahsında özelleştiren bir ifade var, "Yedi yıllık bir süre için seçilir." ifadesi, böyle bir ifade.

ATILLA KART (Konya) – Yasada değil Anayasa'da tartışalım bunları.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Öncelikle, bu lafzi yoruma dikkatinizi çekiyorum, bu bir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Anayasa Mahkemesine başvursun Cumhurbaşkanı, başvurabilir.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bir dakika...

İkincisi, normun bütünlüğü ilkesi.

OKTAY VURAL (İzmir) – Hocam, niye 2'nci defa seçilmesini engelliyorsunuz Cumhurbaşkanı'nın? Siz oy vermediniz, ondan dolayı mı?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, Anayasa değişikliği sadece Cumhurbaşkanı'nın süresini değiştiren bir değişiklik yapmamıştır; Anayasa değişikliğiyle yapılan bir paket hâlinde, bir sistem değişikliğidir. Bunu ifade etti bazı arkadaşlar. Nedir? Parlamento tarafından seçiliyor, yedi yıllık süre seçiliyor ve 1 kez seçiliyor; bu bir paket. İkinci paket ise halk tarafından seçilme, beş yıllık bir süre için seçilme ve tekrar seçilebilme imkânı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Halk seçtiğine göre beş yılda bir seçecek halk da.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Normun bütünlüğü ilkesi çerçevesinde bu sadece süre bakımından bir değişiklik olmadığı için eski sistemin uygulanması gerektiği konusunda bir tereddüt var.

Bakın, burada bir başka husus kanunların geriye yürümezliği, buna temas ettim az önce. Bir hukuk kuralı yürürlüğe girdiği tarihten önceki hükümlere uygulanır

mı, uygulanmaz mı? Bu, hukuk güvenliğiyle ilgili bir husus. Belki bunu daha sonra arkadaşlar detaylandırabilir.

Bir başka önemli husus var, bu çok önemli, buna değinmek zorundayım. Arkadaşlar, parlamenter sistemde Cumhurbaşkanının görevden nasıl ayrılacağı, görev süresinin nasıl sona ereceği bellidir. Sürenin dolmasıyla olabilir, ölüm hâlinde olabilir, istifa hâlinde olabilir, görevini yapamayacak derecede bir hastalık hâli olabilir. Parlamenter sistemlerde Cumhurbaşkanının azliyle ilgili bir düzenleme yoktur. Parlamentolara Cumhurbaşkanını azletme imkânı verilmemiştir Yüce Divan meselesi hariç olmak üzere.

Şimdi, burada Cumhurbaşkanının görev süresinin, seçilmiş bir Cumhurbaşkanının görev süresinin daha sonra yapılan bir hukuki düzenlemeyle değiştirileceğini kabul etmek Cumhurbaşkanının dolaylı olarak Parlamento tarafından azledilebileceğini benimsemek demektir.

Bakınız, Cumhurbaşkanı yedi yıl için seçilmiş -bazı arkadaşlar süre kısa olduğu için bunu bir bütün anlayabilir, ben zihinlerinin alacağı bir şekilde de anlatabilirim bunu- beş yıla indiriyoruz. Anayasa'yı değiştirecek çoğunluğa sahip bir iktidar Parlamentoda, eğer bir Cumhurbaşkanından rahatsızlık duyuyorsa bunun beş yıllık süresini üç yıla indirebilir, dolaylı olarak onu azletmiş olur, başka bir Cumhurbaşkanı seçtikten sonra da bu sefer beş yıla tekrar çıkartabilir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Anayasa'yla yapabilirsiniz. Niye yapmıyorsunuz?

ATILLA KART (Konya) – Anayasa'yla yapacaksınız onu.

OKTAY VURAL (İzmir) – Anayasal bir engel mi var? Seçilme hakkını gasbediyor o zaten.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Eğer biz, hukuki düzenlemelerin, Anayasa değişikliklerinin geriye yürüyeceğini kabul edersek Cumhurbaşkanının dolaylı olarak azledilmesi yolunu açmış oluruz. Bu bakımdan da çok önemlidir bu yedi yıllık süre meselesi.

Arkadaşlar, detayları belki maddelerde tartışacağız. Ben, grubum ve şahsım adına hepinizi hürmetle tekrar selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Konu : *Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı Münasebetiyle*
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 54
Tarih : 19/01/2012

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) –
Katılmıyoruz Sayın Başkan.

Gerekçe sadedinde birkaç şey söylemek istiyorum. Bakın, burada ben konuşma yaptım, Sayın Komisyon Başkanımız Burhan Kuzu Bey konuşma yaptı, Adalet Bakanımız konuşma yaptı ve elimizde de Anayasa Komisyonunun oldukça ayrıntılı bir raporu var. Burada tartışma yapılırken geçici maddenin Anayasa'ya uygun olduğunu, Anayasa'ya aykırılık itirazlarının yerinde olmadığını çok ayrıntılı bir şekilde anlattık, buna tekrar detaylı girmek doğru değil. Yedi mi, beş mi?

Değerli arkadaşlar, bu geçici madde, Anayasa'daki mevcut bir hükmü değiştiren madde değil. Anayasada beş yıl süre var fakat tabii, hukukçu olmayanlar kanun metnine baktığında sadece metni görüyor ama hukukçu, metne baktığında önce...

OKTAY VURAL (İzmir) – Biz hukukçuyuz, biz de görüyoruz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) –
Bir dakika, devamı gelsin de görüp görmediğinizi anlayacaksınız Sayın Vural. Bir devamı gelsin bakalım, bekle, sürpriz olabilir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Yani “hukukçu olmayanlar” diyordunuz ya.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hukukçu olanlar ise baktığında metne, önce metnin yürürlüğe giriş tarihini dikkate alırlar ve uygulanacak olay, hukuk kuralının yürürlüğe giriş tarihinden önce midir sonra mıdır buna bakarlar. Burada, 11’inci Cumhurbaşkanımızın seçildiği tarih anayasa değişikliğinin, yani sizin bugün, internetten falan bakıp da gördüğünüz 101’inci maddenin yürürlüğe giriş tarihinden iki ay öncedir. Kanunların geriye yürümezliği ilkesi vardır. Bir arkadaşımız laf arasında derhâl uygulamadan bahsetti ama...

OKTAY VURAL (İzmir) – Hocam, hukuk fakültesinin birinci sınıfındaki bile sizin dediğinize şey yapmaz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – ...derhâl uygulamada bir tutarlılık yok, derhâl uygulamada. Siz “Beş yılı derhâl uygulayalım.” diyorsunuz ama “Halk seçer.” diyor, yürürlüğe girmiş. Niye “Yeniden seçilsin halk tarafından.” demediniz?

OKTAY VURAL (İzmir) – KPSS’de sordular “Beş yıl mı?” diye “Beş yıl.” dedi ya, “Beş yıl.” dedi ya.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – ...çünkü derhâl uygulama işinize geldiği zaman uyguluyorsunuz.

Son bir husus, bitiriyorum Başkanım. İkinci defa seçilememe yasağı meselesi de bizim yedi yıllık süreyle ilgili bir bütün olarak tutarlılığı içeren bir hüküm çünkü şunu diyoruz biz: Normun bütünlüğü ilkesi vardır burada. Parlamentonun seçtiği yedi yıllık Cumhurbaşkanı bir kez seçilir, bu bir pakettir. Halkın seçtiği ve 5+5 seçilen Cumhurbaşkanı ise, ikinci kez seçilebilen Cumhurbaşkanı ayrı bir pakettir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Anayasa’ya aykırı Hocam, aykırı.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Normun bütünlüğü ilkesi gereği olarak biz geçici maddedeki iki fıkrayı ekledik.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – Hocam, bu iş ikna etmekle olmuyor, kendini yorma. Kendini yorma, ikna edemezsin Hocam.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Teşekkür ediyorum, katılmıyoruz.

26. DÖNEM

(2 KASIM 2015 – 24 HAZİRAN 2018)

26. DÖNEM
BÖLÜM I
AÇIKLAMALAR

26. Dönemde Ant İçerken

Konu : *Komisyonlara Havale İşleminin Başkanlığın Yetkisinde Olduğuna ve 447 Sıra Sayılı Anayasa Değişiklik Teklifi'nin Tali Komisyonlara Havale Edilmemiş Olmasının Meclis Teamüllerine Uygun Olduğuna İlişkin Açıklaması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 53

Tarih : 09/01/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; bu konu bizim sıra sayısı 447 olan raporumuzda da tartışılmıştır. Aslında Başkanımızın ortaya koyduğu çerçeve burada da ifade ediliyor. Öncelikle, komisyona havale -esas veya tali komisyon olarak- Başkanlığın yetkisindedir. Tabii, Başkanlık da bunu metnin içeriğine bakarak değil sadece, aynı zamanda Meclisteki teamüllere bakarak yapıyor. Bugüne kadar 18 kez Anayasa değişikliği yapılmış, bu değişikliklerin hepsinde münhasıran Anayasa Komisyonuna esas Komisyon olarak havale edilmiştir, tali komisyon havalesi söz konusu değildir. Buna dair itirazlar da havaleden sonra dikkate alınması gerekir diye bunu ifade ettik. Daha sonra, Komisyon aşamasında bu dile getirildiğinde 34'e göre, o zaman da şunu dedik: 4 farklı komisyona havale talep ediliyor. Tabii ki bu teklifin bütünüyle ilgili olan husus Meclis Başkanının havalesinden sonra tüketilmiştir. Burada bütünüyle ilgili değil ama maddelerle ilgili olarak özel bir talep söz konusuysa maddelerde bu dile getirilsin demiştik. Dolayısıyla, bütünüyle ilgili ayrıca Plan Bütçede görüşülmesinin, Adalet Komisyonunda görüşülmesinin, Millî Savunma Komisyonunda görüşülmesinin, ayrı bir bütünün görüşülmesinin talep edilmesinin doğru olmayacağını ama ilgili maddelerde bu talep yapılırsa orada

26. Dönem

o madde görüşülürken görüşüleceğini ifade ettik ama daha sonra ilgili maddede böyle bir talep tekrar gündeme getirilmedi. Bu husus da bizim raporumuzun 23 ve 24'üncü sayfalarında uzunca izah ediliyor.

Teşekkür ederim.

Konu : *İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in 6 Haziran 2017 Tarihli 101'inci Birleşimde İsmi Zikrederek Yaptığı Bazı Değerlendirmelere İlişkin Açıklaması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 102

Tarih : 07/06/2017

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Dün, ben burada bulunmadığım bir sırada Sayın Kerestecioğlu'nun benim ismimi de zikrederek 5 Haziran'da bir gazetede çıkan haberle ilgili değerlendirme yaptığını daha sonra tutanaklardan gördüm; bununla ilgili birkaç şeyi kısaca ifade etmek istiyorum müsaadenizle.

Üç nokta var burada önemli olan. Birisi, bir askerî hâkimle ilgili, benim, savcılıktaki soruşturmada bir vatandaş olarak gidip verdiğim ifade söz konusu. Bunu kefaletle dönüştüren, gazetede, masa başında yapılan bir operasyonla konulan başlıktır. Kefalet söz konusu değil, zaten bizim yargılama sistemimizde kefalet diye bir şey yok. Şahitlik; herkes, siz de dâhil olmak üzere gidip herhangi bir şahısla ilgili olarak şahitlikte bulunabilirsiniz somut olaylarla ilgili. Bu kişiyle ilgili tek şahit ben de değilim, kendi komutanları dâhil birçok kişi şahitlikte bulunmuştur. FETÖ'nün özellikle askerî yargıyla ilgili ayağının çözülmesinde önemli bilgiler veren, 15 Temmuz'dan çok önce, hatta 17-25'ten önce bilgiler veren bir kişi; bununla ilgili bir şahitliktir söz konusu olan. Bunu bir vicdan ve vatandaşlık görevi olarak gördüğüm için yaptım. Kefalet tamamen bir algı operasyonu olarak düşünülmelidir.

İkinci husus, bir soru olarak yöneltiyor Sayın Kerestecioğlu, diyor ki: “Madem 2011’den itibaren FETÖ’yle ilgili birtakım bilgiler falan aktarıyorsunuz, bir geçmiş olsun mesajı var 2013 yılı içerisinde.” Şunu söyleyeyim: FETÖ terör örgütüyle ilgili farkındalığımızda farklı aşamalar var. Bu, sadece bizim için değil, Türkiye için böyle. 15 Temmuz’dan sonraki örgütle ilgili bilginiz, farkındalığımız 15 Temmuz öncesi gibi değil. 17-25’ten sonraki de 17-25 öncesi gibi değil. 7 Şubat 2012 MİT meselesinden öncesi ile sonrası da aynı değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Dolayısıyla, her türlü olayla beraber yeni bir farkındalık söz konusu. Bu bahsettiğiniz olay 17-25 öncesidir. Bizim bilgilerimiz var, bunlarla ilgili de, ilettiğimiz bilgilerle ilgili, başta o zaman Başbakanımız olan Cumhurbaşkanımızın, dönemin Adalet Bakanının her bilgiyle ilgili gerekeni yaptığını çok net olarak ifade edelim; somut olarak olaylar da aklımda.

Bir nokta var, bunu o bağlam içerisinde şöyle ifade etmiştim: Bundan dolayı, FETÖ mensubu olan bazı bürokratların bana karşı tavır takındığını söylemiştim, onun için bir örnek -savcıdaki ifademde var- vermiştim. Bir kanun çalışmasıyla ilgili, o zaman Başbakanımız olan Cumhurbaşkanımız talimat verdiği hâlde, Bakanımız talimat verdiği ve “Talimat verdim seninle görüşecekler.” dediği hâlde, FETÖ’cü bürokratların “Ulaşamadık.” vesaire gibi bir mazeretle görüşmediğini... O “dışlanmışlık” ifadesi bir spesifik olayla alakalıydı. Daha sonra onlarla ilgili de gerekeni Sayın Bakanımız yapmıştı.

Arz ediyorum Genel Kurula.

Teşekkür ederim.

Konu : *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Sataşma Nedeniyle Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması*
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 117
Tarih : 24/07/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; bu konu Komisyonumuzda hukuki olarak tartışıldı. Raporumuzun 41'inci sayfasında bu konuyla ilgili hukuki değerlendirme var. Ben onun için hukuki değerlendirmeye fazla girmek istemiyorum. Şunu belirtmek isterim...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Zimmet konusuna açıklık getirin. Parayı verecek misiniz boşu boşuna?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Karar çıkarsa veririz, merak etmeyin.

Şunu belirtmek istiyorum: Komisyonların kanun teklif etme veya teklif oluşturma yetkisi yok. Dolayısıyla, bir komisyonun ara verme veya tatilde çalışabilmesi ancak elinde bir iş mevcutsa olabilir, yoksa kendisinin bir iş üretme imkânı yok. Çalışmanın olabilmesi için havalenin yapılması lazım, Meclis Başkanlığı havale edecek ki komisyon çalışabilsin. Dolayısıyla, İç Tüzük'ün komisyonun ara verme ve tatilde çalışmasını öngörmesi, komisyona aynı zamanda havalenin yapılmasının mümkün olduğunu içermektedir. Buna mantıkta delalet yollarından “iktiza yoluyla delalet” denir. Yani sözün manaya delaletinde bir mananın doğru kabul edilebilmesi için başka bir mananın da varsayılması, zaruri

olarak öngörülmesi gerekir. Dolayısıyla, komisyonun tatilde, özellikle -ara verme kısa olacağı için- tatilde çalışabilmesi aynı zamanda kendisine bir şeyin havale edilmesini de içermektedir. Aksi hâlde komisyonun tatilde çalışmasının bir manası kalmaz.

Ama benim esas söz alma sebebim, Komisyona yapılan bir itham sebebiyledir. Sanki Komisyon daha önce kendisine bir teklifin yapılacağını hissetmiş, hissikablelvukuyula bu izni istemiş şeklindeki bir ithamdır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hah, hah.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, şurayı kaçırıyor sayın grup başkan vekili: Bu, tatilde çalışma değil, ara vermede çalışma; her ne kadar hukuki bakımdan birlikte düzenlenmişse de ara vermede çalışmadır. Ara verme ile tatil arasındaki fark: Tatile girerken Meclis işlerini toparlar, bitirir, daha sonra, tatilde çalışacak bir iş aslında kalmaz ama ara vermede yapılan işler aslında devam etmektedir, onun için, ara vermiştir, arkasından devam edecektir.

Bu bakımdan, bu konuyla ilgili, çalışma konusunda, çalışma hakkında, birçok milletvekilimizin olduğu gibi tabii Komisyon üyesi arkadaşlarımızın da bendenizin de bir çalışmanın yapıldığına dair birtakım bilgileri de vardı. Ara verme olduğu için bu, Meclis çalışmalarının devam edeceği, yapılan bazı çalışmaların da Komisyona gelebileceği baştan bilinmektedir, tahmin edilmektedir. Bu bakımdan bu konuda bir açıklama yapma zarureti hissettim.

Teşekkür ederim Başkanım.

Konu : *Muğla Milletvekili Akın Üstündağ'ın 492 Sıra Sayılı İç Tüzük Değişiklik Teklifi'nin 15'inci Maddesiyle İlgili Önerge Üzerinde Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 120

Tarih : 27/07/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Üstündağ, Meclise ismini ben vermedim, buraya Meclis ismini ben vermedim, verenler vermiş.

Konu : *Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in Sataşma Nedeniyle Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması*
Yasama Yılı : 3
Birleşim : 69
Tarih : 12/03/2018

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Sayın Pekşen burada dile getirmiş olduğu iddialarını Anayasa Komisyonunda da dile getirdi fakat tabii, sadece iddia dile getirip gidiyor arkadaşlarımız. Evet, sizden sonra Komisyonunda bu konuya cevap verildi ama tabii, durmadığınız için Komisyonunda cevabını muhtemelen bilmiyorsunuz, tutanaklarda var.

Şimdi, özellikle Yüksek Seçim Kurulundan Seçmen Kütüğü Genel Müdür Vekili arkadaşımız orada detaylı bir açıklama yaptı.

Hatta Sayın Ceyhun İrgil oradaydı, o da bazı sorular sordu, onlara da cevaplarını verdi.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Nedir o açıklama?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir kere -oradaki ifadelerden okuyorum, birkaç şey söyleyeceğim üzerine- 298 sayılı Kanun'un 47'nci maddesi kapsamında elektronik ortamda bütün seçmen bilgileri siyasi partilere veriliyor. Bu, seçimden önce değil sadece yani askıya çıktığı zaman değil, her yıl bunları bütün siyasi partiler alabiliyor. Böylece siyasi partiler aldıkları bilgileri, her aşamada yıllar itibarıyla -burada ölü seçmen var mı, iddia edildiği gibi

Suriye'den gelenler vesaire var mı, yok mu- bütün bunları birbiriyle karşılaştırma imkânına sahip.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen, bir dakika ek süre daha veriyorum size.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hocam, nereden bilecek ki seçmen sağ mı, ölü mü, nereden bilecek?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen... Bakın, Sayın Komisyon Başkanının süresinden alıyorsunuz, lütfen. Buyurun, bir dakika.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ölen var mı, bunları kontrol edebiliyorlar.

Yine, ayrıca, Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü olarak seçmen kütükleri üzerinde Yüksek Seçim Kurulu bir yıl içerisinde çapraz incelemeler yapıyor seçmenlerle ilgili olarak. Farklı kimlik bilgilerini, işte, SGK'den, başka yerlerden almış oldukları bilgilerle ilgili işlemleri takip ederek bir anormal durum var mı, yok mu... Mesela, 2013 yılında bununla ilgili tespit edilmiş sadece 560 kayıt olduğunu söylüyorlar fakat bu 560 kayıt şöyle: Şahısların isimleri aynı, soy isimleri aynı, anne baba adları aynı ama T.C. kimlik numaraları farklı çünkü artık T.C. kimlik numarası da var hepsinin. Yani büyük bir benzerlik olmasına rağmen... Hatta, Sayın Ceyhun İrgil soruyor “Duplikasyon mu?” diyor, o “Hayır, duplikasyon değil, isim, soy isim, ana baba adı aynı, benzer gibi gözüküyor ama T.C. kimlik numaraları farklı.” diyor.

Şimdi, burada...

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – İşte o sahte, o sahte, belgeleri de burada.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bunlar farklı şahıslar yani T.C. kimlik numarası itibarıyla.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yine, yaş itibarıyla da kayıtlarla ilgili incelemeler yapılıyor. Bir kere şunu... (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkanım, Haluk Pekşen anneannesinin annesiyle tanışmak istiyor, hiçbir art niyeti yok.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Siz yardımcı olun Uğur Bey, siz yardımcı olun.

BAŞKAN – Sayın Başkan, siz de son bir dakikada toparlayın lütfen.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bitiriyorum, bitiriyorum.

Sayın Pekşen, aynı şekilde 2,5 milyon kayıt olduğunu dile getiriyor, bir de 2 isim vermişti. Verdiğiniz isimleri not almıştı arkadaşlar, onlara bakıldı. Bunlardan birinin ölü olduğunu, seçmen olmadığını; diğerinin ölüm kaydının olmadığını fakat seçmen listesinde bulunmadığını tespit ettiler. Niçin öyle, niçin öyle? Çok basit. Çünkü adrese dayalı nüfus kayıt sistemimiz var.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – 2’si de aynı kişi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Pekşen...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir şahsın yaşadığına dair bir kayıt olsa da sizin soyağacında tespit ettiğiniz gibi, adres bilgisi yoksa seçmen olamıyor. Dolayısıyla bu sistem... Siz “2,5 milyon.” diyorsunuz. Partinizde bunların listesi var, arkadaşlar baksınlar. Çünkü hiçbir siyasi partiden -CHP dâhil- seçmenlerle ilgili, düzeltilmesi için -ki 2,5 milyon çok çok uçuk bir rakam- bununla ilgili böyle bir itiraz Yüksek Seçim Kuruluna yapılmamış.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Bu şimdi Türkiye’nin gündemine oturdu, şimdi oturdu.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Elinizde listeler var, kontrol edin.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – İnsanlar nereden bilecek iki yüz yıl önce ölmüş olan insanları sağ gösterdiğinizi?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – 2,5 milyon değil 2,5 kişi varsa yapın itirazınızı... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Konu : *Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın Yaptığı Açıklamasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Açıklaması*
Yasama Yılı : 3
Birleşim : 69
Tarih : 12/03/2018

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, tabii, ben biraz tuhaf karşılıyorum Sayın Beştaş'ın söylediklerini. Bu teklif içerisinde seçmenlerin denetimiyle ilgili problem olan husus nedir, onu bir somut olarak söyleyebilirsiniz memnun olurum. Yani zorlaştırıldığını falan söylüyorsunuz. Nasıl oluyor, anlamadım yani böyle bir mevzu yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Aynı binadakileri, aynı mahalledekileri niye ayırıyorsunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama onu anlattık. 5 defa veriliyor, aşağı yukarı 5 kere listeler veriliyor; askıya çıkılıyor, veriliyor; güncelleniyor, veriliyor. Sandık atanıyor, veriliyor tekrar siyasi partilere.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, niye? Onu biz kürsüden ayrıntılı olarak anlatıyoruz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama siz bunu takip edemiyorsanız ne yapalım? Bizde bir sistem kuruyorsunuz. Önce her yıl aldığınız seçmen güncellemelerini, yeni seçmen listelerini her yıl yüklüyorsunuz bilgisayara. Bilgisayar otomatik olarak farklılıkları, yeni seçmenleri

26. Dönem

çıkartıyor karşınıza. Bunları kontrol etme imkânınız var. Herhâlde genel merkezde bir kişi yapmıyordur bu işi sanırım bütün partilerde. Bizde öyle mesela; iller var, ilçeler var, mahalle teşkilatları var, herkes bunu kontrol ediyor partisinde. Kaldı ki bundan da ibaret değil. Güncellemelerde bahsettim yani o dediğimiz husus, farklı yerde oy kullanma meselesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) –
...sandık atamasında söz konusu. Ondan önce de ilana çıkıyordu.

Konu : 560 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın Plan ve Bütçe Komisyonuna Havale Edilmiş Olmasının Meclis Teamüllerine Uygun Olduğuna İlişkin Açıklaması

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 98

Tarih : 10/05/2018

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; burada komisyona havaleyle ilgili birtakım tartışmalar yaşandı, bu konuda çok kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

KHK çıkarmadaki yetki kanunlarıyla ilgili havalelerin hemen tamamına yakını Plan ve Bütçe Komisyonuna yapılmış. Şimdi, 1980'lerin sonundan itibaren 12 tane yetki kanunu var -bunların bir kısmı bakanlıkların teşkilatı, bir kısmı resmî kurumlarla ilgili teşkilatlar- bunlardan 11 tanesi Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş -bir kısmı sadece oraya havale edilmiş, bir kısmı esas komisyon olarak oraya havale edilmiş- içlerinde 1 tanesi Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiş, Özürlüler İdaresi Başkanlığı kurulmasına dair bir yetki kanunu. Dolayısıyla bu havalenin Meclis teamüllerine uygun olduğuyla ilgili görüşümü ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

26. DÖNEM

BÖLÜM II

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Konu : *Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hukukuna Göre Kurulmuş Olan Üniversitelerin Karşılıklı Tanınmasına Dair Milletlerarası Anlaşmaya Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 115

Tarih : 19/07/2016

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, başka bir mevzuyla ilgili görüşüyoruz ama artık, Türkiye’nin gündemi bir süre 15-16 Temmuz gecesi yaşamış olduğumuz bu hareketle ilgili olacak. O bakımdan ben de müsaadenizle konuşmamı bu konuya tahsis etmek istiyorum.

Öncelikle, değerli arkadaşlar, bu yaşadığımız hareketi -bunu özellikle kullanıyorum- bir darbe teşebbüsü olarak değerlendirmek yanlış kanaatimce. Darbe teşebbüsü, malum, literatürde de teknik olarak baktığımızda, askerlerin, Silahlı Kuvvetler içerisindeki bir grubun hükûmeti devirerek yönetimi ele geçirmesi şeklinde tanımlanabilecek bir şeydir. Burada, tabii, Silahlı Kuvvetlerine mensup askerler olması gerekiyor bunların. Bu çerçevede bakacak olursak, eğer buna “Darbe teşebbüsü” dersek, bizim Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları içerisinde bir grubun bunu yaptığını kabul etmemiz lazım. Görünüşte öyle ama bunlara “Türk askeri”, “Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu” demek bir yanıltır, Türk Silahlı

Kuvvetlerimize, milletimize, devletimize bir hakaret olur. Bunlar, Pensilvanya'nın -Pensilvanya, malum, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir şehridir- askerleri. Türk askeri, Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olarak bunları nitelendirmek mümkün değil ve bu harekete de genel anlamıyla bir terör hareketi ama belki bir işgal hareketi, işgal teşebbüsü demek gerekir. Devletimizin en azından bazı kurumları itibarıyla işgal edilmesine yönelik bir teşebbüsle karşı karşıyayız.

Hamdolsun, bu hareket, bu teşebbüs püskürtüldü, engellendi. Bu teşebbüsün, bu hareketin merkezi -tabii, çok sık o akşam bunu dinledik, takip ettik- Akıncılar Üssü. Burada, çok kısa bir tarihî işarette bulunacağım: Hatırlayanlar vardır, buranın önceki adı, esas adı Mürted Üssü idi. Mürted, bir bölge Kazan ilçemiz sınırları içerisinde. Mürtet, biliyoruz dinî bir tabir; Müslüman olduğu hâlde Müslümanlıktan ayrılan kişiye mürtet denir dinen. Buraya bu ismin verilmesinin bir sebebi var. 1402 Ankara Savaşı sırasında Yıldırım Bayezid'in ordusundaki bazı güçler orduyu arkadan vuruyorlar, ihanet ediyorlar orduya. Bu sebeple burada, dinî anlamda mürtet değil ama "devlete ihanet edenler" anlamında mürtet, "devletten dönenler" anlamında mürtet olmak üzere bu bölgeye verilmiş bir isim. Tabii, bunu ben tarihî bir vaka olarak anlatıyorum. Burada yaşayan insanlarımız, büyük kahramanlar onlar; bu bölgede bu üsse konuyla ilgili bilgi sahibi olduklarında hemen giden, Kazan'da yaşayan yaklaşık 8 bin civarında insan; onlar burada canlarını siper ederek, göğüslerini siper ederek buradaki bu teşebbüsün karşısında duran insanlar. Bunlarla ilgili değil sözüm, bir tarihî olaya işaret etmek istiyorum. Dolayısıyla, bugün karşı karşıya olduğumuz hadise, bir bakımdan da tarihin tekrerrüdür. Bir mürtet ihanetiyle karşı karşıya Türkiye Cumhuriyeti devleti.

Değerli arkadaşlar, tabii, bu hareketin püskürtülmesinde en büyük pay aziz milletimizin, millet fertlerimizin. Hepimiz Türkiye'nin muhtelif yerlerinde birçok vakayla karşılaştık. Bugün ben geldiğimde birçok arkadaşımın da, gerek Ankara'dan gerek İstanbul'dan, Türkiye'nin başka yerlerinden çeşitli vakalar, olaylar dinledim; hepsi başlı başına birer kahramanlık hikâyesi. Gerçekten, milletimizle ne kadar büyük gurur duyarsak duyalım onun hakkını veremeyiz.

Türkiye çok büyük badireler yaşadı; cumhuriyetin kuruluşundan itibaren muhtelif harekâtlarla, askerî darbelerle, başarılı olan, olmayanlarla karşılaştık. Bunların hiçbirisinde, bugün olduğu gibi, bu anlamda milletin kendi kendine organize olarak göstermiş olduğu bir reaksiyon görmedik, yaşamadık. Öncelikle, bu tarihî süreç, yaşadıklarımızın hepsi demek ki hepimize, milletimizin bütün fertlerine bir hassasiyeti, bir devlete, demokrasiye, millî iradeye sahip çıkma asaletini kazandırmış; bu çok önemli bir şey, yaşadığımız hadise. Ama, milletimizin kahramanlığını burada ne kadar anlatacak olursak olalım onu layıkıyla ifade etmiş olamayız.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin her yerinde tankların üzerine çıkan, silahla yapılan taramalara göğsünü siper eden insanlar esasen kendi iradesine, millete yönelmiş olan bir tecavüze karşı durmaktadırlar. Sadece -eskiden olduğu gibi- seçim günü sandıkta oyuyla devlete, millete, yönetime sahip çıkmak yerine bu sefer her hâlükârda kendi iradesi aleyhine meydana gelen bir gelişmenin karşısında durma cesaretini ve şuurunu gösteren vatandaş topluluğuyla karşı karşıyayız. Milletimizi buradan hürmetle selamlıyorum. Bu, tarihî bir hadisedir. Bu Meclis Gazi Meclistir, hep diyorduk ya, ikinci defa gazilik unvanını Meclisimiz, yaşadığımız hadiseyle aldı.

Tabii, yaşadığımız bu hadise niye darbe teşebbüsü değil? Darbecilerin en büyük problemi dünyanın her tarafında bir meşruiyet problemi. Darbe yapıyorsunuz, ülkeyi yöneteceksiniz, sizin bir tabanınız yok, millet nezdinde bir meşruiyetiniz yok. Bu meşruiyet sıkıntısı özellikle darbecileri halka karşı duruşlarında bir dikkate sevk ediyor dünyanın birçok yerinde, Afrika'da gerçekleşen bazı darbeleri istisna tutacak olursak. Onun için, darbe yapanlar halka, sıradan vatandaşa silah doğrultmaktan kaçınırlar, halkı karşısına almaktan kaçınırlar. Hâlbuki bu harekette görüyoruz ki hedef gözetmeksizin topluluğa ateş açan... Hatta keskin nişancılarca Boğaziçi Köprüsü'nde doğrudan -bazı otopsi raporlarında, Adli Tıpta çıkan- tek kurşunla ve bizzat nişan alınarak öldürülmüş, katledilmiş vatandaşlarımız var. Bu şekilde vatandaş, yine en önemli kurumumuz yüce Meclisi, Türkiye Büyük Millet Meclisini, yine Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ni hedef alan bir anlayış sadece bir darbe teşebbüsünde bulunuyor diye nitelendirilemez. Çünkü darbede hükûmeti, iktidarı ele aldığınız zaman neticede siz yöneteceksiniz ülkeyi. Kurumları niye tahrip ediyorsunuz? Bu anlayış sadece bu şekilde bir hareket olarak da nitelendirilemez, bu bir intikam hareketidir siyasetten ama en başında milletten intikam almak üzere tasarlanmış, yola çıkılmış bir harekettir. O hareketi, darbeyi telin ediyorum. Hepimiz beraber bunu burada gerçekleştirdik ama en büyük pay aziz milletimizin.

Tabii, burada, başta hakkını ifade etmemiz lazım, Cumhurbaşkanımızın duruşu çok önemli. Kendisini, milletimiz, biz -çeşitli illerimizde de bulundum- parti farkı olmaksızın da bu duruşu herkes saygıyla, takdirle ifade ediyor. Kendisini hürmetle buradan selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ben ilk haber aldığım saatlerde kendisini telefonla aradım. Birçok kimseye ulaşamadığımız vakitlerdi onlar. Bulunduğu yerden telefonla aradım ve bir tek çılmada telefonunu açtı. Önce tabii, güvenliğiyle ilgili hususta emin olmak istedim ama sonra dedi ki: "Bizim bu hareketin karşısında durmamız lazım. Derhâl herkes sokaklara, meydanlara inecek ve milletimiz bu harekete iradesine sahip çıkarak karşı duracak." (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İlk anda daha bunu söyledi ve kendisi de bunu bizzat yaşayarak da bu duruşu, bu tavrı ortaya koydu. O şartlar altında, malum,

ağırlıklı olarak Jandarma içerisinde, kısmen de Hava Kuvvetleri içerisinde bir örgütlenme var. Dolayısıyla, havadan intikal etmek İstanbul veya Ankara'ya, çok riskli bir şey. Buna rağmen, bu riski göze alarak, hani her zaman söylediği “Biz kefenimizi giyerek yola çıktık.” mottosunu, ilkesini, anlayışını bizzat yaşayarak da milletimize göstermiş oldu. Onun liderliğinde, önderliğinde bu hareket, bu hain ihanet hareketi, bu mürtet hareketi çökertilmiş oldu.

Ben, bütün partilere mensup arkadaşlarımızın da, tabii basın mensuplarımızın da bir birlik, beraberlik içerisinde, bu gayrimeşru harekete karşı durduğunu ifade ediyorum. Herkesi bu anlamda tebrik ediyorum. Tabii polisimiz, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kahir ekseriyeti bunun karşısında durdu. Savcılarımız, hâkimlerimiz hemen eş zamanlı olarak harekete geçtiler. Türkiye bir tarih yazmıştır, bir destan yazmıştır. Bütün dünyaya da örnek olacak bir tabloyu göstermiştir. Artık bu ülkede hiç kimse bu milletin karşısına çıkıp darbeyle, zorla, millî iradeyi gasbederek hükmetme imkânına, hakkına sahip değildir. Bu tescil edilmiştir. Bunda emeği geçen herkesi burada tebrik ediyorum.

Hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Konu : *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 53

Tarih : 09/01/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Burada bazı arkadaşlarımız ifade ettiler, çok önemli bir görüşme yapıyoruz, tarihî mahiyette bir görüşme yapıyoruz, Komisyonda da bunu söylemiştim. Meclisimizin bir kurucu iktidar yetkisi kullandığı bir çalışma, bir faaliyet içerisindeyiz. Nedir kurucu iktidar yetkisi? Anayasa’da değişiklik yapma yetkisidir kurucu iktidar yetkisi. İkiye ayrılıyor malumunuz: Asli kurucu iktidar yetkisi, Anayasa’da belirtilen usullere tabi olmaksızın Anayasa’yı değiştirme iktidarındır. Tali kurucu iktidar yetkisi kullanımıysa, Anayasa’da belirtilen usullere, esaslara uygun olarak Anayasa değişikliği yapma yetkisi, faaliyetidir. Biz bugün burada Anayasa’nın 175’inci maddesinde gösterilen esas ve usullere göre bir Anayasa değişikliği konuşuyoruz, tartışıyoruz. Dolayısıyla, Meclisimiz, Genel Kurulumuz bir tali kurucu iktidar yetkisi kullanıyor. Böyle önemli bir toplantıyı hep beraber gerçekleştiriyoruz.

Tabii, Komisyonumuzda yapılan çalışmaları Komisyon üyesi arkadaşlarımız biliyor. Aslında farklı partilerden de birçok milletvekilimiz Komisyon çalışmalarına

iştirak ettiler, onlar da müşahede ettiler orada yapılan çalışmaları. O çalışmalarla ilgili raporumuzda da etraflıca bilgiler var.

Ben şunu ifade etmek isterim kısaca: Komisyon toplantısı -muhtemelen, tabii, çok esaslı bir çalışmaya dayanarak söylemiyorum bunu- Meclisimizde yapılan komisyon toplantıları içerisinde en uzun süreli, en çok milletvekilinin katılıp söz aldığı, konuştuğu bir komisyon toplantısı olmuştur. Bunu da hak eden bir çalışma olduğunu peşinen ifade edeyim. Üç dakika ve üzerinde söz alarak konuşan 270 milletvekilimiz var, beş dakika ve üzeri söz alıp konuşan 232 milletvekilimiz var. Malum, Komisyonumuzun üye sayısı 26. Yine, Komisyonda net görüşme yani sadece konuşmaların toplamından oluşan süre doksan iki saat on dakikadır. Tabii, daha fazla görüşülmek istenir ama komisyonların da nihayetinde bir neticeye ulaşmak için bir çalışma yaptıklarını ifade etmek lazım. Bu raporu hazırlamak ve bunu huzuruza getirmek için bir çalışma yapılıyor. Bir noktada da bunu bitirmek üzere, görüşlerin hepsi ifade edildikten, serdedildikten sonra bitirmek gibi bir hedefi kendisine koymuştu Komisyonumuz. Bu anlamda, raporumuzla Komisyon olarak huzuruza geldik.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bu Anayasa değişikliği birdenbire Türkiye'nin gündemine gelmiş bir değişiklik değil, bunun bir tarihî arka planı var ve aynı zamanda bu Anayasa değişiklik teklifinin -bir daha tekrar ediyorum, tasarı değil- tarihî bir arka planı var, aynı zamanda gerekçelerini de ortaya koyuyor bu tarihî arka plan. Öncelikle -çok hızlı bir şekilde- bizim getirmiş olduğumuz bu teklif, bir hükûmet değişikliği teklifidir.

Hükûmet değişikliği meselesi Türkiye'de yeni konuşulan, tartışılan bir konu değil. Ben çok hızlı bir kronoloji vermek istiyorum burada, kayıtlara geçmesi bakımından önemli. Malumunuz, Türkiye'de 10 Ağustos 2014 tarihinde Cumhurbaşkanı ilk defa halk tarafından seçildi. Bundan önce de Türkiye'de Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi, farklı hükûmet sistemleri tartışması vardı. Ben yakın zamandan, bugünden başlayarak hızlıca geriye doğru birkaç nirengi noktasını, önemli tarihleri vermek istiyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Hükûmet sistemiyle ilgili, özellikle yarı başkanlık, parlamenter sistem, başkanlık tartışmaları bağlamında, Başbakan olduğu zaman, ilk defa konuyu gündeme getirdiği tarih 20 Nisan 2003 tarihidir. 21 Nisan 2003'ün -bugün gazete arşivlerine dijital ortamda da ulaşılabilir- gazetelerine buyurun bakın, orada hepsinin manşetindedir çünkü Başbakan Hükûmet sistemiyle ilgili bir görüş açıklamış, 20 Nisan 2003 tarihinde bir televizyon programında bunu söylüyor. Tabii, o tarihi hatırlayalım: 3 Kasım 2002'de seçilememiş, Yüksek Seçim Kurulunun tavrı sebebiyle adaylığı engellenmiş, sonra 8 Mart 2003'te Siirt'te seçilmiş, arkasından 14 Mart 2003'te Başbakan olarak göreve başlamış. Yani

yaklaşık bir otuz beş gün kadar sonra, ilk defa, bunu bir televizyon programında dile getiriyor: “Türkiye için parlamenter sistemle yola devam etmek doğru değildir, yarı başkanlık veya başkanlık sistemi konuşulmalıdır.” “Sizce hangisi daha doğrudur?” “İdeal olan başkanlık sistemidir.” demiş, 20 Nisan 2003. O tarihte, malumunuz, daha henüz beş aylık bir AK PARTİ Hükûmeti var, önceki dönemde bir erken seçim yapılmış, Parlamentonun ne kadar göreve devam edeceği henüz tam belli değil, Türkiye şartlarında 1990’lı yıllara bakarsanız ve yine Cumhurbaşkanı henüz Parlamento tarafından seçiliyor, halk tarafından seçim de söz konusu değil. Bu tarihlerde ilk defa dile getiriyor, 20 Nisan 2003.

Daha geride, arkadaşlarımız, Sayın Bakanımız ifade etti, hem Başbakanlık hem Cumhurbaşkanlığı yapmış rahmetli Demirel ve rahmetli Özal bunu -1998’de birisi, diğeri 1988 yılında- dile getiriyor bu Hükûmet sistemi tartışmalarını.

Daha sonra, 1982 Anayasası hazırlanırken yoğun bir hükûmet sistemi tartışması var. 1978-1979 yıllarında, özellikle 1970’li yıllar -hatırlayanlar vardır- bir yarı başkanlık sistemi modasının yaygın olduğu yıllar Türkiye’de çünkü Fransa’daki sistem yeni yeni anlaşılmaya ve uygulanmaya başlanmış, Türkiye’ye intikal etmiş. 1973 seçim beyannamesinde, Millî Selamet Partisinin, başkanlık sistemi önerisi var, “Getireceğiz.” diye, 1969’da Millî Nizam Partisinin parti programında var, Necip Fazıl’ın yazdığı birçok eserde -ki Millî Nizamın parti programını kaleme aldığı söylenir, orada Fransızcasından da konuşturur, bir parantez içerisinde ifade eder- var, yine 1965’e kadar bunu götürme, yine o yıllarda rahmetli Türkeş’in böyle bir beyanı var.

Şunu söylemek istiyorum: Bu sistem tartışması Türkiye’de elli yıllık bir tartışmadır, Türkiye elli yıldır hükûmet sistemini tartışıyor. Niçin tartışıyor? Değerli arkadaşlar, 27 Mayıs 1960’ta Türkiye’de bir askerî darbe oluyor. Bu darbeye beraber, Türkiye’ye yeni bir hükûmet sistemi, yeni bir devlet ideolojisi, paradigması getiriliyor. Bu hükûmet sisteminin -çok basit, sürem kısıtlı- temel özelliği, millet tarafından oluşturulan, seçimle oluşturulan bir iktidarın yanında seçime ihtiyacı olmayan, vesayetçi dediğimiz, bürokratik oligarşik yapı dediğimiz bir iktidar alanı açmasıdır. Burada, asker-sivil bürokrasisi, yüksek yargı bürokrasisi, milletin seçimle oluşturduğu iktidarın kontrolü ve denetim alanı dışında bir alan açıyor Anayasa. Bu tarihten itibaren, tabii bunu yaparken bir taraftan da milletin seçmiş olduğu iktidarın alanını daraltıyor. Bu tarihten itibaren de milletin seçtiği iktidar sürekli bir hükûmet sistemi tartışmasıyla gündeme geliyor ve onu gündeme getiriyor, bu tartışmalar.

Tabii, yüz kırk yıllık parlamenter sistemden bahsediliyor, parlamenter sistem tarihinden. Gerçekte Parlamentonun açılma tarihi olarak yüz kırk yıl öncesine gidebiliriz ama bu yüz kırk yıl içerisinde bir kırk yıl bile parlamenter sistemin

iyi uygulandığı demiyorum, iyi kötü uygulandığı bir dönemimiz yoktur. İlk Parlamento açıldığında 1876'da, yaklaşık bir yıl kadar sonra bir otuz bir buçuk yıllık tatili var Parlamentonun. 1909 yılında yeniden açıldığında kısa bir süre sonra İttihat Terakki diktatoryasıyla gidiyor...

MURAT EMİR (Ankara) – Fesih yetkisi verince öyle oluyor Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Söz atarak konuşmayalım Murat Bey, böyle olmuyor biliyorsunuz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Laf atma bir ritüeldir Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bir tartışma olmuyor öyle, sadece bir ses çıkarma duyuyorum ben.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Komisyonunda konuştursaydın bunlar olmazdı burada şimdi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyonunda konuşturmadın milleti.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Komisyonunda konuşturmadın ki.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hadi, “kifayetimüzakere” diyorum, susturuyorum seni. Sen bize öyle yaptın. Hadi bakalım, hadi.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Arkadaşlar, daha sonra İttihat Terakkinin bir dönemi, daha sonra 1924'ten 1950'ye kadar da yirmi altı yıllık bir tek parti dönemi -çok güzel ifade ettiler- parlamenter sistem...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aslında seni burada hiç konuşturmamak lazım da.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ben sizi konuşturdum ya Engin Bey.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sen nerede konuşturdun?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Şimdi çıkartacağım kaç saat konuştuğunu.

Değerli arkadaşlar, bu yüz kırk yılı fazla uzatmayacağım. Darbelerle, kesintilerle, askerî vesayetle devam eden süreç, parlamenter sistemin uygulandığı dönem için yüz kırk yıl içinde bir kırk yıl süre bulma imkânımız yok. Bu, sadece parlamenter sistemin uygulanmasıyla ilgili mesele midir, yoksa bu tarih, yüz kırk yıllık tarih Türkiye'de parlamenter sistemin esasen yerleşmediğini, bir türlü oturmadığını, Türkiye'de yeni bir hükûmet sistemi arayışının zarureti gösteren bir tarih midir?

Çok açık, yüz kırk yıllık tarih, Türkiye’de bir hükûmet sistemi tartışmasının da çok temel bir sebebidir.

Pratik bir zarureti de ifade edeyim: Malumunuz, 1961 Anayasası’nda Cumhurbaşkanıyla ilgili ilk düzenleme yapıldığında Parlamentonun seçtiği sembolik yetkileri olan bir Cumhurbaşkanı var. 1982 Anayasası Parlamentonun seçtiği Cumhurbaşkanına parlamenter sistemin sınırlarını zorlayan -sonraki tartışmalar literatürde böyledir- geniş yetkiler vermiştir. 21 Ekim 2007 referandumuyla beraber, bu sefer, halk tarafından doğrudan seçilen bir Cumhurbaşkanı statüsü ortaya çıkmıştır yani bu çizgiye bakarsak: Parlamentonun seçtiği sembolik yetkileri olan Cumhurbaşkanı, Parlamentonun seçtiği geniş yetkileri olan Cumhurbaşkanı, halk tarafından doğrudan seçilen geniş yetkileri olan Cumhurbaşkanı. Bu çizgi, değerli arkadaşlar, anayasal düzenlemeler çizgisi, bizi zaten parlamenter sistemin ötesine, yarı başkanlık veya başkanlık sistemine uzatan bir çizgidir. Şunu da ifade edeyim: Zaten anayasa hukukuyla ilgili 2007’den önce yazılan kitaplara bakarsanız “Cumhurbaşkanının halk tarafından doğrudan seçildiği sistem, yarı başkanlık sistemidir.” diyor. Yetkilerine bakılmaksızın, atıf yapacağınız bütün referans kitapların hepsi bunu söyler. 2007’den sonra Türkiye’deki değişikliklerle fikir değiştiren bazı anayasa hukukçuları olmuştur siyasi gerekçelerle, sebeplerle ama Cumhurbaşkanı halk tarafından seçiliyorsa sistem yarı başkanlıktır.

Şimdi, Türkiye 21 Ekim 2007’den itibaren aslında parlamenter sistemden çıkmış, yarı başkanlık sistemine geçmiştir. Ancak, 1982’deki ilk tasarım, Cumhurbaşkanıyla ilgili yetkiler bağlamındaki ilk tasarım parlamenter sisteme göre olduğu için bir sistem karmaşası, hükûmet sistemi karmaşası çıkmıştır ortaya. Dolayısıyla, bu pratik zarurette Türkiye’de hükûmet sistemiyle ilgili acil bir düzenleme yapmayı önümüze, gündemimize getirmiştir. Nitekim, Uzlaşma Komisyonuna atıflar yapıldı, Uzlaşma Komisyonunda istisnasız dört parti de mevcut sistemin, hükûmet sisteminin değiştirilmesi gerektiği hususunda mutabıktı ama bu değişikliğin nasıl yapılacağı, ne yöne doğru yapılacağı konusunda ihtilaflar vardı. Ama mutlaka bu sistem karmaşasının çözülmesi yönünde bir mutabakat söz konusuydu.

Değerli arkadaşlar, bu çalışma tabii, Genel Kurulumuzun huzuruna getirmiş olduğumuz çalışma tabii öyle “kısa bir zaman içerisinde hazırlanmış, gizli kapılar arkasında hazırlanmış, milletten kaçırılmış” falan gibi değerlendirmeleri hak edecek bir çalışma değil, bunu söyleyenler de bunu biliyorlar. Değerli arkadaşlar, malumunuz, Türkiye’de yeni anayasa tartışması da yeni bir tartışma değil, bu konu 1990’lardan itibaren tartışılıyor ama AK PARTİ 22 Temmuz 2007 seçimlerinin akabinde Anayasa’yla ilgili bir çalışma, yeni anayasa çalışması getirmişti gündeme. Onun akıbetini biliyoruz kapatma davası süreciyle beraber fakat esas 24’üncü

Dönemde Uzlaşma Komisyonu çalışmalarında bütün siyasi partilerimiz birer metin sundular, birer anayasa teklifi bir bütün olarak sundular. İşte bizim de AK PARTİ olarak sunmuş olduğumuz teklifin hükûmet sistemiyle ilgili bölümleri, malum, bu metin içerisinde ağırlıklı olarak yer alan hükümler. Demek ki beş yıldır aslında muhtelif zamanlarda, sadece o dönemde değil, onun arkasından 1 Kasım seçimlerinden sonra yapılan bir çalışma var, 15 Temmuzun akabinde üç parti olarak yapılan bir çalışma var, daha sonra, yine iki parti olarak AK PARTİ, MHP'yle yapılan çalışmalar var. Bütün bu çalışmalar bu temel çalışma hazırlık üzerinden geçilmek suretiyle yapılmış çalışmalar. Yani bu çalışmalar gizli saklı çalışmalar değil, Meclisin web sayfasına baktığınızda Cumhuriyet Halk Partisinin önerisi de orada var. Az önce Sayın Akçay'ın açıklamalarıyla ilgili olarak birtakım itirazlarınız oldu ama orada bu metin var, o metinde Cumhuriyet Halk Partisinin önerisi var ve 2'nci maddede “insan haklarına saygılı” ifadesinin, “dayalı” olarak değiştirildiğine dair teklif öneride var, arşivde de var, Meclisin arşiv hizmetlerinde de bu metne ulaşma imkânımız var. Bunlar ulaşılabilir metinlerdir ve biz bütün, daha sonraki seçim çalışmalarında da bu metinler üzerinden milletimize de bunları anlattık; dolayısıyla gizli saklı bir çalışma, kaçırılan bir çalışma, gözardı edilen bir çalışma yok. Acele, niye acele? Değerli arkadaşlar, acele görüşmeyle ilgili: Burada acele değil, normal program dâhilinde bir iş yürütüyoruz. Eğer dikkat ederseniz, yürürlükle ilgili hükümlere bakarsanız getirdiğimiz değişiklik teklifinin hükümlerinin önemli bir kısmı hemen yürürlüğe girmiyor, 2019'da yürürlüğe giriyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bir kişiye yönelik olduğu oradan belli.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Yani hükûmetle, hükûmet sistemiyle ilgili değişiklikler aynen bugün olduğu gibi devam edecek. Kabine devam ediyor, Başbakan ve bakanlıklar devam ediyor. Bugünkü sistem 2019'a kadar devam edecek diyoruz. Eğer acelemiz olsa -alelacele buraya getirmiş, karda kışta, kıyamette getirmişiz gibi bir ifade buyurdular Sayın Baykal- bunun için yapmış olsak bir an önce yürürlüğe girmesini isteriz. Hayır, biz bu sistemle ilgili tartışmaların hem olgunlaşacak bir düzeyde yapılmasını istiyoruz hem de daha sonra getirilen değişikliklerle ilgili başka düzenlemelerin de yapılmasını öngördüğümüz için yürürlükle ilgili farklı bir tarih öngörüyoruz. Bunu da metinde açıkça yazdık.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa'ya uygunlukla ilgili olarak konu aslında burada konuşuldu, tüketildi. Bir iki noktaya sadece temas etmek istiyorum. Birisi şu: Biz bir Anayasa değişiklik teklifi yapıyoruz, görüşüyoruz, bir anayasa hükmü öneriyoruz. Şimdi, Anayasa'ya uygunluk tartışması normlar hiyerarşisi bağlamında, normlar arasında altlık-üstlük ilişkisi söz konusuysa gündeme getirilebilir bir tartışmadır.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yani anayasa hukukçusun Sayın Şentop!

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamlı) – Yani bir kanunun Anayasa’ya uygunluğu tartışılabilir çünkü Anayasa üst normdur. Ama bizim getirdiğimiz öneri, bir anayasa önerisidir.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Değiştirilemez hükümler ne olacak?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamlı) – Anayasa normları arasında zaten bir eşitlik, bir eş değerlik söz konusudur.

MURAT EMİR (Ankara) – İlk 3 madde de öyle mi?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamlı) – Anayasa hükümleri içerisinde birbirinden daha farklı değerde olan hükümler yok. Anayasa’nın hangi hükmünü hangi hükmüne göre kritize ederek, değerlendirerek aykırılıktan söz edebileceksiniz? Anayasa’da sadece değiştirilemez hükümler vardır ama değiştirilemezlik bir hiyerarşik, normlar hiyerarşinde bir üstlük anlamına gelmiyor, sadece bir değiştirilme, değiştirme teklifi engeli olarak karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla, arkadaşlar, bir kere öncelikle Anayasa normları arasında bir eş değerlik söz konusu olduğundan bir aykırılıktan bahsetmek mümkün değil. Anayasa da buna imkân vermiyor. Anayasa, Anayasa değişikliklerinin -Anayasa Mahkemesi bağlamında söylemiyorum ama Anayasa’nın yaklaşımını göstermesi açısından söylüyorum- sadece şekil bakımından denetlenebileceğini... Şekil denetiminin ne olduğunu da tarif etmiş, bunun bir mazisi var. Şekil denetiminin de sadece teklif ve oylama çoğunluğu ile ivedilikle görüşme yasağına uyulup uyulmadığıyla sınırlı olduğundan bahsediyor. Bu ne demektir? Anayasa, esasen Anayasa değişiklikleri için bir esas denetimi öngörmüyor.

MURAT EMİR (Ankara) – 2008 kararını söyler misiniz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamlı) – Sizin dediğiniz gibi Anayasa’ya aykırılık çalışması, incelemesi yapabilmek için esasen bir esas denetimi yapmanız lazım. Buna Anayasa müsaade etmiyor.

Anayasa Mahkemesinin yaklaşımında problemler var. Ama yasama organı anayasa yapma yani kurucu iktidar yetkisine sahip çıkmak suretiyle zaman içerisinde hep Anayasa Mahkemesini sınırlayan bir tavır, bir tutum geliştirmiştir. Daha önce Anayasa değişiklikleriyle ilgili hiçbir denetleme hükmü olmazken 61 Anayasası’nda, ilk defa 1970 yılında Anayasa Mahkemesi bir denetleme yapıyor. Bunun üzerine 71, 73 döneminde yapılan değişiklikte deniyor ki: “Anayasa Mahkemesi Anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından denetler.” Fakat daha sonra Anayasa Mahkemesi 73, 75’te verdiği kararlarla bu sefer diyor ki: “Şekil evet, ama şeklin içeriğinin ne olduğunu ben belirlerim.” Gene kendisine çizilen

sınırları aşıyor. Bu sefer 1982’de sadece “şekil” demekle de iktifa etmiyor kurucu iktidar, diyor ki: “Şekil şunlarla sınırlıdır: Teklif ve oylama çoğunluğu, ivedilikle görüşme yasağı. Bununla sınırlıdır.” Yani hep yasama organı, kurucu iktidar yetkisine sahip çıkmak suretiyle çizilen sınırlarını aşan Anayasa Mahkemesinin sınırlarını yeniden çizmeye gayret etmiş.

Anayasa Mahkemesinin 82 Anayasası döneminde, değerli arkadaşlar, dört kararı var esaslı. Bunların ikisinde Anayasa’da kendisine çizilen sınırlara riayet edeceğini ifade etmiş, bununla bağlı olduğunu söylemiş; 1987 ve 2007. Ama 2008 başörtüsü serbestliğiyle ilgili karar ve Anayasa değişikliğiyle ilgili 12 Eylül 2010’da referanduma sunduğumuz kararda ise bu sefer “Ben teklif edilebilirlik bakımından bu alanı açarım.” diye Anayasa Mahkemesinin bir kararı var. Dolayısıyla iki kararda bu sınırlara uymuş -doğru olan da budur- iki kararda ise...

MURAT EMİR (Ankara) – 75 kararı da var Sayın Şentop, 75’te de var.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – O ayrı, önceki Anayasa dönemi, 82’den bahsediyorum ben, bunu da belirttim.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesinin bu tavrı sürekli eleştirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, “Kurucu iktidar yetkisi kullanan Meclisin çizmiş olduğu sınırların dışına kendi yorumlarıyla çıkamaz.” diye eleştirilmiştir.

Şimdi, bizim teklifimizle ilgili de, vaktim azalmakla beraber, çok önemli sadece 4 perspektifin dikkate alınması gerektiğini, bu perspektifler dikkate alınmadan bu değişiklik teklifinin değerlendirilmesinde hata yapılacağını ortaya koymak istiyorum. Bunlardan birincisi, sözlerimde de ifade ettim, hükûmet sistemi değişikliği var burada arkadaşlar.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Rejim değişikliği, rejim değişikliği.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Onun için, birisi çıkıp da “Burada niye güvenoyu yok, niye gensoru yok?” diyorsa o arkadaşla bu konuyu tartışma imkânımız yok. Niye? E, çünkü bu sistemde zaten hükûmet doğrudan halk tarafından seçiliyor. Güvenoyu ve gensoru dediğiniz şey parlamenter sistemde, Parlamentonun içinden çıkan bir hükûmet için söz konusudur.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, bu ne sistemi?

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Parlamenter sistem değil yani.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bu hükûmet sistemi değişikliğini eğer fark etmemişseniz, bu gözle bakamıyorsanız,

“Gensoru, güvenoyu neden yok?” diye sorarsanız sizinle bu konuyu tartışmamız mümkün değil.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, bu sistemin adı ne?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Okumuyorsanız tartışmayalım, bu metni bir baştan sona okumamız lazım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İkinci husus arkadaşlar, yine bu bağlamda söylüyorum, yetkilerle ilgili husus, yetkilerin bir elde toplanması falan. Çok uzunca konuşulabilecek bir konu ama burada sadece bir şeyden bahsedeceğim: Bakınız, buradan kastedilen şey, yasama ve yürütmede yetkilerin tek elde, tek şahısta, tek partide toplanması; değil mi bu kastediliyor? Peki, parlamenter sistemde durum nedir?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yargı da dâhil, yargıyı da topladınız yargıyı.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Parlamenter sistemde durum nedir Sayın Tezcan?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yargıyı da topladınız Sayın Şentop.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Parlamenter sistemde, bir hükûmetin olabilmesi için hükûmeti kuracak olan siyasi partilerimiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Parlamentonun denetimi var.

BAŞKAN – Sayın Şentop, size de üç artı iki şeklinde beş dakika süre veriyorum, lütfen zamanında tamamlayın.

Buyurun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir hükûmet çıkabilmesi için parlamenter sistemde, hükûmeti kuran parti veya partilerin Parlamentoda da çoğunluğu elde bulundurması lazım, aksi hâlde hükûmet olamaz. Yani parlamenter sistemde zaten yasama ile yürütmenin tek elde toplanması zarureti vardır, bunun dışında bir ihtimal söz konusu değil, yoksa hükûmet çıkmaz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama Başbakana yargıç atattırmıyoruz değil mi Anayasa Mahkemesine?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
Bir dakika Sayın Emir.

Değerli arkadaşlar, bizim önerdiğimiz modelde ise yasama ve yürütme organı ayrı ayrı seçileceğinden, doğrudan halk tarafından seçileceğinden burada yasama ve yürütmenin farklı siyasi partilerin çoğunluğunda elinde toplanabilme ihtimali var, bir ihtimal olarak en azından parlamenter sisteme göre var. Parlamenter sistemde bunun ihtimali bile yok, zaruri olarak tek elde toplanması gerekiyor zaten. Değerli arkadaşlar, birincisi bu. Teklifin bir hükûmet sistemi değişikliği içerdiğini, bunu esas aldığını eğer bilmiyorsak, bu gözle bakmıyorsak, burada birçok hatalı, yanlış, tamamen bağlamından kopuk değerlendirmeler yaparız; mahcup oluruz, ben de üzülürüm.

İkincisi şu: Bir kere, bu konuyu, hükûmet sistemi konusunu uzayda, boşlukta bir nesne gibi tartışmamalıyız. Biz burada bir anayasa hukuku dersi vermiyoruz; başkanlık sisteminin avantajları, dezavantajları, bunu konuşmuyoruz. Türkiye'nin bir sistemi var şu anda, hükûmet sistemi. Önerilen teklifteki sistem ile bugünkü sistem arasında mukayeseler yapmak zorundayız; ileriye mi gidiyor, geriye mi gidiyor sistem? Bir kere - çok detaya girmeyeceğim, sadece şundan söz edeceğim- değerli arkadaşlar, bugünkü sistemde de bir yürütme var, bizim önerdiğimiz modelde de bir yürütme var. Bugünkü sistemde yürütmeye ait olan yetkiler bizim önerdiğimiz teklifte de yürütmeye aittir. Yasamaya ait olan yetkiler alınıp da yürütmeye verilmiş değil, yargıya ait yetkiler alınmış da yürütmeye verilmiş değil.

MURAT EMİR (Ankara) – Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ne?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
Söyleyeceğim...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bütçe yetkisi ne, bütçe? Bütçeyi kime veriyorsunuz?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Meclisin bütçesini kim yapacak?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
Yürütmenin yetkileri yürütmeye verilmiş ama yürütmenin kendi iç dizaynı farklı. E sistem farkı var zaten. Bugün yürütme Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulundan oluşurken önerdiğimiz modelde Cumhurbaşkanından oluşuyor. Bu da sistemin tabiatı gereği. Bunu biz icat etmedik, Mars'tan gelmedi, var, dünyada uygulanan bir sistem.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bu sistemin adı ne Sayın Başkan?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
Söyleyeceğim, bir dakika, sabırlı olun.

Değerli arkadaşlar, dolayısıyla bu tartışmayı yaparken bugün sanki hiçbir şey yokmuş, hiçbir yetki yokmuş Cumhurbaşkanında, Hükûmette, Başbakanda, bunları biz icat etmişiz gibi bakmamak lazım; yürütmedeki yetkiler yine yürütmeye verilmiş yetkililerdir.

Üçüncü husus değerli arkadaşlar, bu sistemlerin uygulandığı diğer ülkelerle mukayese etmek lazım. Bakınız, size veto, kanunların vetosundan bahsediyoruz ya, size vetoyla ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Şentop, iki dakika veriyorum.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Amerika Birleşik Devletleri'nde...

MURAT EMİR (Ankara) – Feshi de Amerika'ya göre anlatın da tam olsun, feshi de oraya göre anlatın.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
... Başkanın veto ettiği bir kanunun geçmesi için üçte 2 oranında -her iki kamarasında da Meclisin- aranıyor. 1789'dan 1986'ya kadar yapılmış olan bir çalışma, toplam 2.838 kanun veto edilmiş. Bunlardan sadece 99'u tekrar kabul edilmiş. Bu, yüzde 3'tür, yüzde 3'ü yeniden kabul edilmiş vetodan sonra.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – O başkanlık sistemi.

MURAT EMİR (Ankara) – Fesih var mı fesih, orada fesih var mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) –
En önemlisi, Roosevelt döneminde -on iki yıl başkanlık yapmıştır, 3 dönem- 631 vetodan 10'u sadece tekrar kabul edilmiştir, bu da yüzde 1,6'ya tekabül ediyor. Hâlbuki bizim önerdiğimiz modelde üçte 2 değil, Parlamentonun üye tam sayısının salt çoğunluğu aranıyor.

Tabii, şimdi...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan ama yapılan atamalar onaya tabi, onaya tabi, burada onay yok.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Onu söyledik Komisyonunda. En azından sen söyleme Muharrem Bey, Komisyonunda söyledim.

MURAT EMİR (Ankara) – Fesih var mı Sayın Başkan, Amerika’ya değinmişken onu da söyleyin.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bakınız, Kongrede biliyorsunuz iki bölüm var: Temsilciler Meclisi, Senato. Nereye gidiyor bu? Senatoya, değil mi? Niye? Çünkü federal yetkidir. Bunlar Amerika Birleşik Devletleri’nde parlamentonun, Kongrenin yetkisi olarak düşünüldüğü için Anayasa’ya konulmuş değil, federal yetki olarak görüldüğü için Senatonun uhdesine verilmiş onaylardır. Onun için bunu birbiriyle karıştırmamak lazım.

MURAT EMİR (Ankara) – Sonuçta denetimli değil mi, denetimli değil mi, ona bakın.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bu Anayasa değişikliğinin zamanı mıdır? Bize göre tam zamanıdır.

MURAT EMİR (Ankara) – Fesih kaldı, feshi söylemediniz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bakın, bölgemiz yeniden inşa ediliyor, dünya yeniden inşa ediliyor, Türkiye de yeniden inşa edilecek. Hacı Bayram Veli’nin bir şiiri var, “Nâgihân bir şâra vardım / Anı yapılırken gördüm / Ben dahi bile yapıldım / Taş u toprak arasında” diyor. Bugün bölgemiz yeniden inşa edilirken, dünya yeniden inşa edilirken, Avrupa yeniden inşa edilirken Türkiye’nin bu inşa faaliyetine katılabilmesi için kendisini de yeniden inşa etmesi gerekiyor.

Heyetinizi hürmetle selamlıyorum.

Sağ olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Konu : *Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 69

Tarih :12/03/2018

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, istiklalimizin en parlak ifadelerinden biri olan İstiklal Marşı’mızın kabulünün 97’inci yılı malumunuz. İstiklal Marşı’mız İstiklal Harbi’nin sonunda yazılmamıştır, başında yazılmıştır; istiklalimizin bu bakımdan sadece sembol bir ifadesi değil, aynı zamanda şahididir de; on kıtası, birlikte, milletimizin ortak değerlerini de en güzel ifade etmektedir. İstiklal Marşı’nı milletimize hediye eden yüce ruhlu şair, mütefekkir Mehmet Akif Ersoy’u, başta Gazi Mustafa Kemal olmak üzere Kuvayımiliye’mizin büyük kahramanlarını tazim ve minnetle anıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir de bugün 12 Mart; malum, 1971’de bir askerî muhtıra ve onunla beraber başlayan bir darbe sürecinin de yıl dönümü. 15 Temmuz’dan sonra artık tarihimizin kederli sayfalarında uzak bir hatıra olarak hatırlanacak olan bu yıl dönümünü bir şuur vesilesi olarak da huzurunuzda anmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, huzurunuzda görüşmeye başladığımız bu kanun teklifi, bir tasnif yapacak olursak üç ana bölümden oluşuyor. Bunlardan birincisi yerel

seçimlerle ilgili düzenlemeler. Tabii, her tasnif eksiktir ama anlamayı kolaylaştırdığı için müracaat ediyoruz. Yaklaşık üç madde; birisi, kelime ve ibare değişikliklerini içeren 24'üncü madde olmak üzere üç madde gibi. Bunlar arasında, Anayasa referandumunda kabul edilen değişikliklere paralel olarak seçilme yaşının 18'e indirilmesi gerek belediye başkanlığında gerek belediye meclis üyeliğinde ve muhtarlıkta, ihtiyar heyetinde. Yine, 2014 seçimlerinde ciddi sıkıntı yaşadığımız oy pusulalarının hepsinin birlikte tek bir zarfa konulması suretiyle seçmen iradesinin geçersiz sayılmasına yönelik ihtimalleri ortadan kaldıran, düzelteren hükümler içeriyor.

İkinci başlık seçim güvenliğiyle ilgili. Burada yaklaşık 12 maddemiz var. Karma seçmen listesinden sandık ve seçim bölgelerinin birleştirilmesi dâhil olmak üzere sandık kurulu başkanlıklarıyla ilgili düzenlemeler, bunlar da bu ikinci seçim güvenliği başlığımızda.

Üçüncüsü de seçim ittifakıyla alakalı düzenlemeler. Bu da yaklaşık 9 madde civarında hüküm içeriyor.

Değerli arkadaşlar, burada bazı hususlara da değinildi, onlara cevap da içermek üzere bir çerçeve üzerinde konuşmak istiyorum öncelikle ittifakı sona bırakarak seçim güvenliği ve yerel seçimlerle ilgili.

Tabii, burada, yerel seçimlerle ilgili 18 yaş, 18 yaşın etkin kullanılmasını, bir anlam ifade etmesini sağlayacak olan husus, kanunumuzda bulunan askerlik yapmış olma şartının, askerlikle ilişkisinin olmamasına dönüştürülmesi şeklinde bir düzenleme. Malum, 18 yaşındakiler askerlik çağına girmemiş olduğu için, eğer askerlik yapma şartını muhafaza etseydik 18 yaşın bir kıymeti kalmayacaktı, dolayısıyla bunlar Anayasa değişikliğinin getirmiş olduğu düzenlemeler.

Diğer husus, muhtar oy pusulalarının, belediye başkanlığı ve belediye meclis üyelikleri ile ilgili birleşik oy pusulalarının aynı zarfa konulması suretiyle birçok oy 2014 yerel seçimlerinde geçersiz olmuştu, bunu giderecek bir düzenleme bu. Bu bakımdan, daha çok seçmen iradesinin, sandığa yansıyan seçmen iradesinin geçerli kılınması yönünde, mümkün olduğu kadar geçerli kılınması yönünde yapılan düzenlemeler.

Seçim güvenliğiyle ilgili hususlar burada konuşuldu.

Değerli arkadaşlar, seçim günü seçim güvenliğiyle ilgili esasen bir problem yok. Bizim burada karma seçmen listesi yani aynı binada bulunan kişilerin farklı sandıklarda oy kullanmasını sağlayacak düzenlemeler ile sandık bölgelerinin, seçim bölgelerinin birleştirilmesine yönelik düzenlemeler, seçim sonrasına yönelik tehditleri izale edebilecek bir imkân sağlayan düzenlemeler.

Öncelikle şunu açık olarak belirtelim: Bunlar bir seçenek olarak ortaya konuluyor yani Yüksek Seçim Kurulu burada zorunlu olarak bir birleştirmeye gitmeyecek. Bir yerde bu tür sıkıntıların olma ihtimali varsa... Umarız önümüzdeki seçimlerde belki hiç uygulanma kabiliyeti bulmayacaktır bu hükümler ama zaman zaman bu yönde bazı şikâyetlere rastlamıştık. Dolayısıyla Yüksek Seçim Kurulundan taleplerimiz de oldu ama Yüksek Seçim Kurulu kanuni bir temeli olmadığı için bu yapacağı, alacağı kararı, bu birleştirmeyi, bunu yapamayacağını ifade etmişti. Bunun üzerine Yüksek Seçim Kuruluna gerekli görüldüğü takdirde bu tür birleştirmeleri yapma imkânı sağlıyoruz burada. Ama ihtiyaç olursa kullanılacak hükümler bunlar. Nasıl bir şey? Tabii, bu konu Komisyonda da çok tartışıldı arkadaşlarımızla, bunların cevapları da orada verildi; raporumuzda da mevcut, özet olarak.

Şunu ifade edeyim: Tabii, değerli arkadaşlar, seçmenlerin kontrolü, seçmen listelerindeki kontrol için çok güçlü bir sistemimiz var. Zaten siyasi partiler seçimlerden önce de birçok aşamada seçmen listelerini Yüksek Seçim Kurulundan alabiliyorlar talepleri üzerine. Seçim süreci başladıktan sonra da güncelleme için listeler askıya çıktığı zaman bu listelerde henüz sandık ataması yapılmadığı için herkes yine haneleriyle ve bulundukları binayla bağlantılı bir çerçevede listede yer alıyor. Dolayısıyla bazı arkadaşlarımızın ifade ettiği, işte, “Komşular birbirine listede var mı, yok mu bakamayacaklar.” iddiası doğru bir iddia değil. Seçmenlerin listesini güncellemek için askıya çıktığı ilk zamanda bu usulle yapıldığı için listeler, bunu kontrol etme imkânı var. Ayrıca, tabii ki sadece askıda listeden kontrol yapılmıyor, siyasi partilere dijital ortamda verilen seçmen listeleri de siyasi partilerin elindeki önceki verilerle, ne kadar seçmen arttı, ne kadar değişiklik oldu, bunu tespit etme imkânı verecek şekilde yapılabiliyor.

Daha sonra -güncellemeden sonra- tekrar güncellenmiş listeler veriliyor ki itiraz imkânı sağlanıyor, böylece siyasi partiler gerek genel merkezleri itibarıyla kontrol edebilirler gerekse il, ilçe teşkilatları itibarıyla kontrol edebilirler. Bütün bu işlemler gerçekleştikten sonra, seçmen listesi kesinleştikten sonra sandık ataması yapılıyor. Bu da yine siyasi partilerimizin de kontrol edebileceği açık bir şekilde yapılıyor. Buradaki mesele, mesela -rastladığımız, bilgi verilen olaylar bakımından bunu söylüyorum- bir köyde tehdit, “Burada bir oy başka partiye çıkarsa malınıza, canınıza zarar veririz.” diye bir tehdit... Seçim günü yok böyle bir şey ama seçimden sonra sayıldığı zaman oylar, tabii, oyun şahsen kime ait olduğu belli değil ama bir toplu cezalandırma usulüyle karşılaşıldığına dair bilgiler az da olsa elimizde var. Dolayısıyla burada eğer böyle bir tehlike, böyle bir ihtimal görülürse Yüksek Seçim Kurulunun kararıyla bu tür karma listeler ve sandık birleştirmeleri yapılacak. Burada “valinin veya il seçim kurulunun talebi” diyoruz metinde. Dolayısıyla valiler bu işi yapmayacak. Onlar sadece ellerindeki bilgilere dayanarak, bilgilere istinaden bunu Yüksek Seçim Kuruluna arz edecekler. Yüksek Seçim Kurulu

bunları yeterli görüyorsa bu uygulama için, o zaman birleştirme yönünde karar verebilecek. Yoksa burada idarenin seçimle ilgili bir tasarrufu söz konusu değil.

Bir başka konuşulan, tartışılan husus, arkadaşlar, sandık başkanlıklarıyla ilgili. Sandık başkanlıklarıyla ilgili bugünkü sistemde - bazı arkadaşlarımız söylediler- önce ilçe seçim kurulu başkanı bir liste hazırlıyor. Bunun hazırladığı liste kamu görevlilerinden oluşan bir liste. İlçe seçim kurulunda üyesi bulunan siyasi partiler de birer tane liste verme imkânına sahip sandık başkanlıkları için. Bunlar arasından, bilahare, kurayla sandık başkanları belirleniyor. Bu, tabii, teorik husus. Kanun metninde yazan husus yeni yeni anlaşılmaya ve siyasi partiler tarafından ilçe seçim kurulları tahrik edilerek uygulanmaya başladı.

Ama bakın, en son halk oylamasıyla ilgili verileri arz edeyim size: Sandık kurulu başkanları arasında toplam 122.173'ü kamu görevlisi. Şu anlamda kamu görevlisi bu: İlçe seçim kurulu başkanının hazırladığı listeden çıkanlar bunlar. Geri kalan 18.281 AK PARTİ'nin ilçelerde vermiş olduğu listelerden çıkmış kurayla, 11.739 Cumhuriyet Halk Partisinin verdiği listelerden çıkmış, 7.513 Milliyetçi Hareket Partisinin verdiği listelerden, 5.488 HDP'nin verdiği listelerden, 1.477 de diğer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O kuraları çeken eli takdir etmek lazım.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Kurayla... Yok, öyle değil sayın vekilim, öyle değil, hayır. Liste veriyorsanız kuraya giriyorsunuz. Liste vermemişseniz ilçede, ilçe seçim kurulu size ayrıca bir liste yapıp koymuyor kuraya. Onun için çoğu yerde, ilçelerimizde zaten liste vermediği için siyasi partiler -liste vermediği, bu işi bilmediği için olabilir- kuradaki çıkma sayısı az.

Burada bir hususa daha dikkat çekmek isterim. 122.173 kamu görevlisi, sadece kamu görevlisi değil, az önce de ifade ettim, ilçe seçim kurulu başkanının hazırlamış olduğu listeden çıkanlar... Siyasi partilerin vermiş olduğu listelerdekilerin de önemli bir kısmı kamu görevlisi. Siyasi partiler de başkanlık için verdikleri listelerde büyük ölçüde kamu görevlilerinin isimlerini vermiş. Bu şekilde bakacak olursak en son referandumda sandık başkanları aşağı yukarı yüzde 90'ın üzerinde zaten kamu görevlisi kökenli. Daha geriye gidersek bu uygulamanın 2014'ten itibaren canlanmaya başladığını -kanunda bulunmakla beraber- ifade edeyim. Daha önce yüzde 100 civarında zaten kamu görevlilerinden oluşuyordu. Buradaki mesele, kanunda yer alan "iyi hâlde tanınma" ifadesi gibi muğlak bir ifadenin uygulamada çıkardığı sıkıntılar. Ayrıca, sandık başkanları arasında çok çok nadir de olsa okuma yazma bilmede sıkıntısı olan, sandık tutanağını imzalamakta sıkıntı yaşayan, parmak basma gibi bir talepte bulunan sandık kurulu başkanları var. Dolayısıyla burada kamu görevlileri...

Kamu görevlileriyle ilgili düzenlemenin dikkatle okunması gerektiğini düşünüyorum. Şöyle: Burada, arkadaşlar -okunmuyor, onun için söylüyorum- ilçede ikamet eden bütün kamu görevlilerinin listesi ilçe seçim kurulu başkanlığına gönderilecek. Yani kaymakam, mülki amir, mülki idare amiri orada bir eleme yapmayacak, ilçede ikamet eden bütün kamu görevlilerinin listesini, o ilçedeki listeyi gönderecek ve bunlar arasından kurayla, sandık sayısının 2 katı kadar kamu görevlisi sandık başkanı adayı olarak belirlenecek. Bunlar arasında tabii ki yargı mensupları gibi, güvenlik güçleri mensupları gibi olanların veya sağlık sebebiyle raporlu olanların çıkması durumunda sandıkların hepsine birer başkan bulunabilmesi için 2 katı kura belirlendi.

Dolayısıyla kamu görevlileri, bir kere, resmen siyasi partili değil ama elbette hepsinin siyasi görüşü olabilir. Yer yer bunlar değişebilir, çoğunluğu bir partiden, bir başka ilçede başka partiden olabilir ama biz bütün kamu görevlilerinin bu kuraya dâhil olmasını sağlamak suretiyle burada objektif bir usul, bir yöntem belirlemiş oluyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Parti temsilcileri olsa ne olurdu Hocam? Parti temsilcileri vardı, ne oldu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Sorulara daha sonra cevap vereceğim, hepsini önce bitireyim de.

Şimdi, kolluk kuvvetlerinin sandık çevresindeki olaylara müdahalesi konusunda... Malumunuz, sandık çevresinde bir olay varsa kolluk görevlilerini çağırma yetkisi sandık kurulu başkanının ve sandık kurulu üyelerinin. Fakat -bazı yerlerde yaşanan husustur bu- sandık kurulunun oluşum şekliyle ilgili sorunlardan... Nedir? Tabii kanunun bütününe bakarsanız, biz Komisyonda bunu gördük... Arkadaşlarımızın bir kısmı eleştirilerini yöneltirken... Tabii bu eleştiriler metnin ve seçim sürecinin işleyişiyle ilgili doğru bilgiler içermiyor. Mesela “seçim bölgesi” diyoruz, seçim bölgesini sözlükteki anlamıyla bölge olarak düşünüyor. Hâlbuki açık tanımı var kanunda, “Her muhtarlık bir seçim bölgesidir.” diyor. Şimdi, burada eğer sandık kurulu üyelerinin oluşumunda, sandık kurulunun oluşumunda bir eksiklik varsa, bir sıkıntı varsa o çevredeki kişiler arasından sandık kurulu başkanı üyeleri ikmal ediyor, tamamlıyor. Bakıyorsunuz, sandık çevresindeki bir olayda, sandık kurulu başkanı o olayı önleyecek şekilde kolluk güçlerine haber vermiyor, onları davet etmiyor, sandık kurulu üyeleri de davet etmiyor. İşte böyle bir durumda seçmene, bu konuda kolluk güçlerine haber verme imkânını tanıyoruz. Fakat bunun da suistimal edilmesini önlemek için, SMS gibi, telefon gibi bir yolla, yöntemle değil şahsen, bizzat başvurması suretiyle, kendi kimliğini ortaya koyarak ihbarda bulunması suretiyle sağlamış oluyoruz. Detayında düzenlemeler var zaten; olayla sınırlı olarak oraya gelecekler ve yine bölgedeki ve sandık çevresi alanındaki yönetim sandık kurulu başkanının ve

sandık kurulunun yetkisinde. Bu bakımdan, ihbar edilen olay doğru çıkmazsa veya çözüldükten sonra derhâl oradan ayrılması öngörülüyor.

Değerli arkadaşlar, seçim ittifakıyla ilgili hususlara da hızlıca değineceğim. Tabii, bu düzenlemenin en çok tartışılan yönü, konuşulan yönü seçim ittifakları. Malumunuz -burada arkadaşlarımız, Sayın Kalaycı çok detaylı bir şekilde anlattılar- 1991'den itibaren Türkiye'de aşağı yukarı her seçimde, milletvekili seçiminde seçim ittifakları fiilen oldu ama bunun hukuki bir temeli, kanuni bir temeli yoktu. Biz bu düzenlemeyle önce seçimlerde siyasi partilerin ittifakını engelleyen hükümleri, mesela "Bir siyasi parti başka bir siyasi partiyi destekleyemez." şeklindeki Siyasi Partiler Kanunu'ndaki bir hükmü, bunun gibi hükümleri, engelleri kaldırdık ve seçim ittifakıyla ilgili bir kılavuz mahiyetinde temel bir düzenleme yaptık. Burada, düzenlemede çok fazla detaylara girmedik, belli başlı unsurları belirledik. Seçim takviminin başlangıcından itibaren yedi gün içerisinde seçim ittifakıyla ilgili bir beyannameyle partiler Yüksek Seçim Kuruluna başvuruyor. Oy pusulasında yer alırken yine kura sistemi devam ediyor, kurayla yerleri belirlenecek, kendi içlerindeki sıralama da aynı şekilde kurayla belirlenecek. Sonra, oy pusulasındaki oyun kullanımıyla ilgili hususlar, tartışılan konuların başında onlar geliyor.

Değerli arkadaşlar, bugün de değerli bir arkadaşımız bir oy pusulası örneği gösterdi. Oy pusulasının nasıl hazırlanacağına dair özel bir hüküm var -Milletvekili Seçimi Kanunu'nda 26'ncı madde- oy pusulasında partilerin sütunları ve bu sütunlar arasındaki mesafeler dâhil olmak üzere bunların ölçüleri de verilmek suretiyle. Fakat bugün benim görmüş olduğum oy pusulasında ittifak içerisinde yer alan partilere ait sütunlar, ittifak içinde yer almayan siyasi partilere ait sütunların 1,5 katı kadar büyük gösterilmişti. Böyle bir şey mümkün değil. Ben bunun doğru anlaşılmadığını düşündüğüm için bununla ilgili bir örnek gösteriyorum. Siyasi partilere ayrılan sütunların hepsi eşit, ittifak içindekiler de ittifak dışındakiler de. İttifakla ilgili farklılık, sadece ittifak yapan siyasi partilerin üstünde ittifaka dair -ittifakın ismiyle beraber- bir bölümün bulunmasıdır. Yani ittifak içindeki siyasi partilerin sütunlarının diğerlerinden daha geniş olduğuna dair bir yaklaşım yanlış, bunun hiçbir temeli yok, kanuna da aykırı bu zaten. Bunun bilinmesi için bunu gösteriyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Hileyi sayımda yapıyorsunuz, sayımda.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdi, bakınız, burada, oy pusulasında bir siyasi partiye ayrılan bir alan içerisinde istediğiniz yere mührü basabilirsiniz, bu geçerlidir. O mühür için ayrılan bir yer var ya, sade oraya değil, istediğiniz yere basabilirsiniz, istediğiniz sayıda basabilirsiniz, oy geçerlidir yani bir siyasi partiye ait bir sütun içerisinde olmak kaydıyla 40 defa mühür bassanız o alana, bu geçerlidir. Ne zaman geçersiz?

Ancak bir başka partiye ayrılan sütuna taşıdığı zaman geçersiz. Hatta iki siyasi parti arasında 0,75 santimetrelik bu alanda, bu alana taşsa bile geçerlidir, diğer siyasi partinin alanına girdiği zaman geçersiz oluyor. Biz aynı mantığı ittifakla ilgili de sürdürüyoruz. İşte, ittifakla ilgili bir alan var, bu alanın içinde olmak kaydıyla kaç defa olursa olsun, neresine basılırsa basılsın aynı mantık, bugün geçerli olan mantık neyse aynı mantık burada da geçerli, bunu geçerli sayıyoruz. Onun için ittifakın ortak oylarıyla ilgili tartışmaya mahal yok. İttifak alanı içerisinde basılan bir oy olduğu için bunun nereye verildiği yani ittifaka verildiği belli. Sonra, bunun dağılımıyla ilgili adilane bir formül geliştirdik. Partilerin, siyasi partilerin, ittifak içerisindeki siyasi partilerin aldıkları oy oranında bu dağıtılmış olacak. Bunun siyasi partilerin aldığı hazine yardımına hiçbir etkisi yok. Oy oranında dağıtıldığı için, hazineden alınan yardım oy sayısına göre değil, oy oranına göre verildiğinden oranı değiştirmeyeceği için hazine yardımını da etkilemeyecektir. Bilhassa o maddeye biz dokunmadık.

MUSA ÇAM (İzmir) – Barajı niye düşürmüyorsunuz Hocam?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, bu bakımdan oyların dağılımıyla ilgili de yapılan spekülasyonlar komik spekülasyonlardır, bunların hiçbir anlamı yok.

Vaktim çok daraldı. Arkadaşlarımız temas ettiler...

MUSA ÇAM (İzmir) – Barajdan bahset Hocam.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Oy pusulalarıyla ve zarflarla ilgili olarak bunların sandık kurulu tarafından mühürlenmemiş olmasına dair hüküm çok açık, net. Zarflar da oy pusulaları da filigranlı olarak imal ediliyor. Filigran bir basım tekniği falan değil; filigran, kâğıdın imalatı esnasında kâğıda eklenen özel bir doku. Dolayısıyla bunun üretiminde, taklidinde çok ciddi, yüzde 100'e varan bir imkânsızlık olduğunu ifade edeyim.

MURAT EMİR (Ankara) – Taklide gerek yok.

NİHAT YEŞİL (Ankara) – 1 tane unutabilirsin, 10 tane unutabilirsin ama tümünü unutmak diye bir şey var mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ayrıca, bunun dışında, sandık kurulu mührü dışında ilçe seçim kurulu mührü de mevcut, arıyoruz. Birçok arkadaşımız ifade etti, 84'ten bugüne kadar bütün siyasi partilerimizin bunların geçerli sayılması yönünde talepleri var, Yüksek Seçim Kurulunun da istikrarlı kararları var, o kararları buraya dercetmiş oluyoruz.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

26. DÖNEM

BÖLÜM III

TBMM KARARLARI ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 117

Tarih : 24/07/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; soruların önemli bir kısmı aslında Hükûmetin cevaplaması gereken sorular. Bunlar arasında birkaç tanesine belki Komisyon Başkanı olarak cevap verebilirim. Birisi Sayın Sarıhan'ın genel gerekçedeki bir ibareyle ilgili olarak ve Sayın Başbakanımızın bir sözüyle ilgili olarak söylediği. Genel gerekçenin altıncı paragrafında bir ifade var. Bu, Komisyonunda da konuşuldu. “Özellikle Genel Kurul çalışma düzeni bağlamında İçtüzük'te hâkim olması gereken ilke, konjonktürel olarak değiştirilebilecek nitelikte keyfî kurallar manzumesi olması değil; TBMM'nin yasama ve denetim faaliyetlerini etkin, verimli ve sağlıklı bir şekilde yürütebileceği bir çalışma düzeni ortaya koymaktır.” Burada kastedilen, yapılan İç Tüzük Değişiklik Teklifi'nde de daha çok teamüllere dayanan bazı uygulamaların İç Tüzük'te bir hukuki metne, bir kurala, dayanağa kavuşturulmasıdır. Bunlardan birisi de bu grup önerileriyle ilgili mesele, Meclisin televizyon yayınlarıyla ilgili mesele. Bunlar teamüli olarak yapıyordu, şimdi bunlar İç Tüzük'te kurala kavuşturuluyor. Dolayısıyla konjonktürel olmasıyla ilgili bir durum ortadan kaldırılıyorkurala bağlanması sebebiyle.

Sayın Başbakanımızın söylediği husus da, malumunuz, bir Anayasa değişikliği yaptık, bir hükûmet sistemi değişikliği. Bununla alakalı olarak, tabii, Meclis İçtüzüğü'nün de yeni sisteme göre ama yeni sistemin yürürlüğe gireceği tarihten

26. Dönem

itibaren geçerli olacak şekilde düzenlenmesidir. O düzenleme bugünün meselesi değil bu anlamda, 2019'dan sonra uygulanacak bir hüküm olarak... Kastettiği budur yani yeni sisteme kadar bir ara dönem var. Bununla ilgili olarak, bu geçicilikten kastı budur.

Diğer bir husus, genel olarak bazı arkadaşlarımızın burada sürelerin kısılmasıyla ilgili, işte "Parlamento, konuşulan yer, mekân anlamına geliyor, dolayısıyla konuşma engelleniyor." diye... Gerçekte, ana hatlarıyla bakmış olduğumuzda, Meclisin İç Tüzük'te öngörülen sürelerinde bir uzama var. Meclis, tabii, saat 15.00 ile 19.00 arasında çalışırken salı, çarşamba, perşembe günleri; bu, salı günleri 15.00-21.00; çarşamba, perşembe için de 14.00-21.00 olarak uzatılıyor, bir.

İkincisi, televizyon yayınları bakımından da 19.00'a kadar olan yayınlar 21.00'e kadar uzatılıyor. Toplamda haftalık altı saatlik bir uzama söz konusu. E peki, değişen nedir? Değişen, aslında daha önceki yasama dönemlerinde pek fazla uygulanmayan ama bu dönemlerde artan grup önerileri sebebiyle yapılan konuşmalar.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Denetimi yok ediyorsunuz Başkan, denetimi.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Peki, Meclis çalışmalarının aradaki bu uzamasında, herhâlde, burada oturup birbirimizin yüzüne bakarak durmayacağız, konuşacağız yine. Dolayısıyla, Parlamento yine konuşulan bir yer olacak.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Fabrika gibi çalışacağız.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama bu grup önerileri üzerinde konuşmak yerine, bu sefer kanunlarla ilgili konuşacağız, başka denetim faaliyetleriyle ilgili konuşma imkânı bulunacak. Yani burada, konuşulacak konularla ilgili bir değişiklik var ama toplamına baktığımızda, konuşma süreleriyle ilgili aslında bir uzama söz konusu, bunların yayınıyla ilgili de bir uzama söz konusu.

Burada, Sayın Tüm'ün Sayın Cumhurbaşkanımızın Lozan'la ilgili beyanları üzerine yapmış olduğu bir değerlendirme var. Bugün, malumunuz, Lozan Antlaşması'nın 94'üncü yıl dönümü. Onunla ilgili olarak yayınlanan mesajlar var. Elbette Lozan, Sevr Antlaşması'na göre çok ileri bir anlaşmadır. Fakat Lozan'ı rahmetli Atatürk zamanında Türkiye imkân bulduğu zaman açacak birtakım hamleler yapmıştır. Bunlardan birisi Montrö'dür, birisi de Hatay'ın Türkiye'ye iltihakıdır. Lozan'da yok bunlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Zafer miydi sizce?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Dolayısıyla, Lozan 1923 şartlarında yapılmış olan bir anlaşma.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanımızın daha önceki değerlendirmeleri de farklı çerçevede, perspektiflerle yapılmış değerlendirmeler. Bunların ikisi de doğrudur. Bunları, tabii, farklı perspektifte yapılan değerlendirmeler olarak geniş bir zamanda, geniş bir yerde tartışabiliriz.

Teşekkür ederim.

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 119

Tarih : 26/07/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; Sayın Arslan'ın Anayasa'ya aykırılıkla ilgili bir sorusu ve açıklaması vardı. Bu konuyu hem Komisyonunda uzunca tartıştık hem de burada görüşmeler başlamadan önce Anayasa'ya aykırılık konusu görüşüldü, tartışıldı. Anayasa, Meclisin çalışmaları, faaliyetleri ve iç düzeniyle ilgili bazı hükümler getirmiş ama İç Tüzük'le bunun düzenleneceğine dair de açık bir hüküm koymuş 95'inci maddesi: “Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı İçtüzük hükümlerine göre yürütür.” Bu da çok açık, çerçevenin dışına taşmayan hususlar içinde Meclisin kendi çalışmalarını İç Tüzük'te dilediği gibi düzenleme imkânı vardır, burada yapılan da budur, Anayasa'ya aykırılık söz konusu değil. Çok etraflı olarak bunu tartıştık.

Bir başka husus, Sayın Sarıhan'ın hakaret ve sövmeyele ilgili olarak Ceza Kanunu'na yapmış olduğu atıflar ve bu çerçevede tevcih ettiği soru. Tabii, birbirine benzetmekle beraber ceza hukuku alanı ayrı, disiplin hukuku alanı ayrıdır. Bugün 161'inci maddenin üçüncü fıkrasına bakarsanız düzenlemelerin bir kısmı orada, ceza kanunlarında yoktur zaten. Yani disiplin hükmü olarak Ceza Kanunu'nda olmayan, suç olarak düzenlenmeyen bir hükmü getirebilirsiniz. Buradaki çalışma düzeniyle ilgili bir durum. O bakımdan, Ceza Kanunu'ndaki sistematığı ve oradaki

suç olarak düzenlenen hususları takip etme, ona uyma mecburiyeti yok. Disiplinle ilgili düzenlemelerin ikisi birbirinden farklı.

Burada benzer konu da Sayın Beştaş'ın, Sayın Emir'in bir önceki, birinci bölümle ilgili sorduğu hakaret ve sövme, "Kim takdir edecek?" falan gibi hususlar. Her ikisi de bugün mevcut olan 161'inci maddede var; hakaret de var, sövme de var. Bugüne kadar hakaret nasıl anlaşılmışsa bu Meclisteki uygulamalarda, sövme nasıl anlaşılmışsa disiplin cezaları uygulanırken -161'de bunlar var kavram olarak- aynı şekilde yorumlanmaya devam edecektir. Bu konuda bir tereddüt yok.

Bu 15'inci maddedeki düzenlemelere baktığımızda da esasen temel yapısı korunuyor. Bunun dışında istisnai olarak getirilen iki ibare var. Bunlardan birisi "Türk milletinin tarihi ve ortak geçmişine..." bağladığımızda cümlelerin sonuna hakaret ve sövme, diğeri de Anayasa'da belirlenen "...ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü" esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;" diye bir düzenleme.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – İşte, bu sorun. Coğrafi tanım bu.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bu ikisiyle Anayasa'daki ülkesi ve milletiyle bölünmezlik ilkesi Anayasa'daki üniter yapıyla ilgili bir düzenlemedir. Anayasa'da...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Efendim, "Kilikya bölgesi" deyince ceza alacak mı? "Kilikya" diye bir bölge var mesela bu ülkede. Lıdya var. Ne diyeceğiz o zaman?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Biraz sabrederseniz ben anlatıyorum onu, işte şu anda onu anlatıyorum. Ama soru hazırlamaktan takip edemiyorsunuz.

"Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü" ifadesi Anayasa'da üniter devlet ilkesidir. Anayasa'nın başka bir yerinde üniter devlet yok. Türkiye Cumhuriyeti üniter midir? Yazmıyor Anayasa'nın bir yerinde. Nereden çıkarıyoruz? İşte, bu üçüncü... Üniter devlet yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, yazıyor, yazıyor, yazıyor. "Vatanı ve milletiyle bölünmez bir bütündür." yazıyor ya.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yok, öyle yazmıyor, hayır, hayır. "Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü..." İşte, bu, üniter devlet ilkesinin dayandığı esas. Ha, demek ki biz "Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü" esasında düzenlenen Anayasa'daki idari yapı" dediğimizde Anayasa'nın 3'üncü maddesindeki üniter devlet ilkesine atıf yapıyoruz ve bu bağlamda Anayasa'nın 123 ve 126'ncı maddelerindeki düzenlemeleri esas alıyoruz. Buradaki çerçeve esas. İlk hâlini hatırlıyorsunuz kanunlar da dâhil olmak üzere idari isimlendirmelerle ilgili bir yasaklama vardı, daha doğrusu bir ceza düzenlemesi vardı. Burada ise sadece Anayasa'da üniter yapıyı esas alan, onu koruyan hükme

atıf yapıyoruz. Burada üniterlik çerçevesinde, üniter yapıyı koruyan bir yaklaşım var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Mesela?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama buna burada “Mesela?” dersiniz onu söylemek doğru olmaz, bana düşmez.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Buradan isim vermeyin.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır, ben bunu sınırlama, burada belirleme imkânına sahip değilim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, Türkiye’den isim vermeyin.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama burada sadece şunu söylüyorum: Sadece, üniter devlet ilkesi bağlamında bir koruma getiriyor bu. Bunun dışında, işte, beyefendinin söylediği gibi yer isimleri ki o dediği coğrafi anlamda bir bölge, yer ismidir, onunla ilgili bir mahzur yok; bu, coğrafi anlamdaki tanımlama. Ama üniter yapının ihlaline yönelik olan beyanlar bu kapsamda değerlendirilebilir. Ama ben bunu somutlaştırabilecek yetkiye sahip değilim Komisyon Başkanı olarak.

Bir başka husus Sayın Kayışoğlu’nun para cezalarıyla ilgili ifadesi. Bunu, değerli arkadaşlar, disiplin cezası olarak kınama, uyarma ve geçici çıkarma cezalarıyla beraber, onlardan ayrı müstakil bir ceza olarak para cezasının düzenlendiği veya bu cezalara bağlı bir ferî ceza olarak para cezasının düzenlendiği durumlar var. Bunun örnekleri var, Avrupa Parlamentosunda bunun örneği var, müstakil ceza olarak da düzenlemiş, birlikte uygulanabileceğine dair de İç Tüzük’ünde hüküm getirmiş. Yani, uyarma, kınama ve para cezası var. Bunlar müstakil olarak teker teker uygulanabilir, birlikte de uygulanabilir.

Fransa Parlamentosunun İç Tüzüğü’nde var. Orada ise bunu bir ferî ceza olarak düzenlemiş. Geçici çıkarma cezası benzeri veya kınama cezası gibi bir ceza alındığı takdirde bu cezayla birlikte otomatik olarak bir para cezasına da hükmedilmektedir. Yine, İngiltere Parlamentosunda Avam Kamarasında var. Orada da bizdeki geçici çıkarmaya benzeyen men cezası yani Genel Kurul toplantılarına girme engeli olan cezanın otomatik olarak para cezasını da gerektireceğine dair bir düzenleme var. Bazı ülkelerde iç tüzük dışında düzenlemeler var. Almanya’da etik hükümler ve ona bağlı olarak düzenlenen bir ceza hükmü olarak var iç tüzük dışında. Dolayısıyla “Para cezası yok, nereden çıkıyor?” falan gibi değerlendirmeler yanlıştır. Hem teorik olarak hem dünyadaki farklı parlamento uygulamalarına baktığımızda para cezası var. Bizdeki düzenleme de onlara uygun bir düzenleme.

Bunun dışında başka bir soru kalmadı. Arkadaşlarımız kendileri zaten açıklama yaptılar. Teşekkür ediyorum Başkanım.

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi Münasebetiyle*
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 119
Tarih : 26/07/2017

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; süremiz bitmek üzere.

Sayın Emir ve Sayın Beştaş'ın soruları aslında ikinci bölümle ilgili, çerçeve 15'inci maddeyle ilgili; hakaret, sövme ve 161/3 kapsamındaki hususlar, onları ikinci bölümde cevaplayalım.

Sayın Can'ın sorusu önemli bir soru. Son fıkra biliyorsunuz -madde 3'e eklenen- "Milletvekilleri ant içerek göreve başlarlar, ant içmekten imtina eden milletvekilleri milletvekili sıfatından kaynaklanan haklardan yararlanamazlar." Burada milletvekili dokunulmazlığı, milletvekili sıfatından kaynaklanan bir husus değil. Bu mantıktaki zat/sıfat ayrımı var. Zatî husus, milletvekilliği kazanılır kazanılmaz dokunulmazlıkla iktisap edilmekte; sıfattan kaynaklanan hususlar, daha çok özlük haklarıyla ilgili hususlar. Bu bakımdan bu ayrımı burada belirtmek, kayda geçmesi bakımından önemliydi.

Teşekkür ederim.

26. DÖNEM
BÖLÜM IV
SATAŞMALARA İLİŞKİN
KONUŞMALAR

Konu : *Ankara Milletvekili Levent Gök'ün 534 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin Tümü Üzerinde CHP Grubu Adına Yaptığı Konuşması Sırasında Şahsına Sataşması Nedeniyle Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 69

Tarih : 12/03/2018

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın hatip az önce benim ismini de zikrederek birkaç hususta söylediklerime atıf yaptı ama...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ne güzel Hocam, sizin isminizi anmış.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...söylediklerimin anlaşılmadığını anladım, bir kere daha anlatıyorum, sonra tekrar anlatacağım bunları detaylı olarak.

Öncelikle ittifak, koalisyon meselesi. Onunla ilgili olarak daha önce de konuştuk, Komisyon da çok konuştuk, tutanaklarda da var. Aynı şey değil, çok temel bir fark var. Koalisyon, seçimden sonra oluyor. Seçime girerken herkes kendi vaatleriyle, beyannameleriyle seçime giriyor...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çek Cumhuriyeti öncesinde ne olmuş? İşte aynısı.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...fakat daha sonra, tabii, kimse iktidara gelemiyor, millete verdikleri vaatleri, beyannamelerini çöpe atıyorlar, bambaşka bir hükümet programı kurarak koalisyon yapıyorlar. İttifakta ise seçim öncesinde millete bir beyanda bulunuyorsunuz, millet bunu onaylar, size yönetme yetkisi

verirse veya milletvekili çoğunluğu verirse o zaman milletin onayıyla bunu gerçekleştirmiş oluyorsunuz. Birçok fark var ama temel fark, koalisyon seçim sonrası...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Seçim öncesi koalisyon.

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...milletin görmediği, onaylamadığı bir tablo...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Güneş Motel'i niye örnek veriyorsunuz o zaman?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – ...ittifak ise milletin daha önce, seçim öncesi gördüğü, propagandalarda, beyannamelerde gördüğü ve onay verdiği -veriyorsa- bir tablo. İkisi arasında çok temel böyle bir fark var.

Seçim güvenliğiyle ilgili de daha sonra uzunca bahsedeceğim fırsat olursa.

MURAT EMİR (Ankara) – Barajı da söyler misiniz Sayın Şentop, barajla ilgili sözünüzü de?

MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Seçim güvenliğiyle ilgili Komisyonunda anlattığım husus seçim günündeki sandık güvenliği değil. Tehdit, seçim gününde sandıklarla ilgili değil, bunu sağlıyorsunuz ama deniyor ki: “Bu sandıktan başka bir partiye oy çıkarsa işte malınıza canınıza zarar vereceğiz.” diye tehdit ediliyor. Bunu da evet, bu güvenliği de sağlayabilir hükûmet ama milleti korkutuyor, böylece hür iradesiyle karar verme imkânını elinden alıyor. Bu konuyu uzunca anlatacağım, inşallah bu son anlatışım olur, herkes anlar.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

27. DÖNEM

(25 HAZİRAN 2018 – 14 MAYIS 2023)

27. DÖNEM
BÖLÜM I
AÇIKLAMALAR

27. Dönemde Ant İçerken

Konu : *Tekirdağ İli Çorlu İlçesinde Meydana Gelen Tren Kazasında Hayatını Kaybedenlere Allah'tan Rahmet, Yaralılarına Acil Şifalar Dilediğine İlişkin Açıklaması*

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 2

Tarih : 09/07/2018

MUSTAFA ŞENTOP (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, sadece Tekirdağ Milletvekili olarak değil, dün akşam olayın gerçekleştiği haberi geldikten sonra saat 21.45 gibi Ulaştırma Bakanımızla beraber olay mahalline intikal eden bir milletvekili arkadaşınız olarak da birkaç şey söylemek istiyorum. Bizim intikalimizden sonra da Sağlık Bakanımız, yaklaşık bir saat kadar sonra da Başbakan Yardımcımız Sayın Akdağ geldiler.

Öncelikle, tabii, 24 vatandaşımızın vefatı dolayısıyla milletimize, yakınlarına başsağlığı diliyorum, Allah rahmet eylesin. 318 vatandaşımızın hastaneye müracaatı vardı. Bunların büyük bir kısmı, 200'e yakını, 194'ü ayakta tedavi olarak ayrıldılar; 124 kadarı da büyük bir kısmı itibarıyla müşahede için hastanede tutuldu, çoğunun sağlık durumu kısa bir tedaviyle düzeltilebilecek durumdaydı. Böyle bir kazanın, benzeri durumların yaşanmaması için Cenab-ı Hakk'a da dua ediyoruz.

Şunu ifade etmek isterim çok kısa: Tabii ki idari soruşturma başlatıldı, akşam saat 20.00'den itibaren, olayın gerçekleşmesinden itibaren arama kurtarma çalışmalarının sona erdiği sabah 06.00'ya kadar biz o mahaldeydik. Savcılarımız -6 savcı- başsavcının başkanlığında, koordinasyonunda adli soruşturma için çalışma

yürütüyordu, bilirkişiler belirlenmişti; idari tahkikat, soruşturma da devam ediyor. Bu konuda herhangi hukuka aykırı bir durum, bir sorumluluk mevzu bahis olursa bunun üzerine gidileceğinden kimsenin şüphesi olmasın.

Bir şeyi belirtmek isterim: 8 Temmuzda yani dün kaza gerçekleşti. Sabah 10.40 itibarıyla aynı hattan bir tren geçiyor, bir gün önce, 7 Temmuz itibarıyla da o hat kullanılıyor trenler tarafından. O anki gözlemlere dayanarak ifade edilen şey şudur: Bu tren kazasının gerçekleştiği saat 17.00-18.00 olarak tespit edilmiş, bundan yaklaşık iki saat önce yağan bir yağmur -metrekareye 32 kilogram yağmur düşüyor- 14.20'de başlayıp 15.10'a kadar devam eden bir yağmur... Bunun etkisiyle o bölgede menfezin üzerindeki ray ile zemin arasındaki mesafenin oluştuğu ifade ediliyor. Tabii, bunlar ilk gözlemler; tahkikat yapılacak, bununla ilgili sonuçlar da ortaya konulacak. Dolayısıyla olayın gerçekleşmesi, daha önce ortaya çıkmış, günler önce ortaya çıkmış bir sebeple alakalı değil de trenin geçişinden yaklaşık iki saat önce gerçekleşmiş bir olayla irtibatlı gibi değerlendiriliyor. Ama bu, tabii çok erken bir bulgu; idari soruşturma, adli soruşturma neticesinde daha kesin, daha net bilgiler ortaya çıkacak.

Çok teşekkür ediyorum. Heyetinizi hürmetle selamlıyorum.

27. DÖNEM

BÖLÜM II

BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ ÜZERİNDE KONUŞMALAR

Konu : 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısının 1'inci Tur Görüşmeleri Münasebetiyle

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 29

Tarih : 11/12/2018

TBMM BAŞKAN VEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; bizim cevap vereceğimiz bir soru var, Sayın Özdemir'in Sayıştay Başkan Yardımcısı Fikret Çöker'in görevden alınmasıyla ilgili sorduğu bir soru. Sayıştay Başkan Yardımcısı Fikret Çöker görevden alınmamıştır, kendisinin birkaç ay öncesinden, temmuz gibi, görevden ayrılmaya yönelik talebi var, bu talep 2 Kasım 2018'de Başkanlık tarafından uygun bulunmuştur. Bunu böylece tashih etme imkânı doğdu.

Teşekkür ederim.

27. DÖNEM
BÖLÜM III
OTURUM BAŞKANLARININ
KONUŞMALARI

Konu : 27'nci Dönem Parlamentosunda Meclisi Yönetiyor Olmakla İftihar Ettiğine, 23 Temmuz Erzurum Kongresi'nin 99'uncu ve Hatay'ın Ana Vatana Katılmasının 79'uncu Yıl Dönümüne İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 8

Tarih : 23/07/2018

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, öncelikle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Genel Kurula ilk kez Başkan Vekili olarak çıkmam hasebiyle birkaç söz söylemek istiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi dünyada çok az parlamentoya nasip olan bir geçmişe ve şanlı tarihe sahip bir kurucu ve Gazi Meclistir; bu Meclis, orduyu kuran ve işgallere karşı direnişi örgütleyen bir Meclistir; Millî Mücadele'yi yöneten ve başarıyla sonuçlandıran Meclistir. Bu Meclis ilk olarak 1920'lerde müstevlilere karşı giriştiği Millî Mücadele'yle “gazi” unvanını kazanmış; 15 Temmuz'da tekrar müstevlilerin yerli iş birlikçilerinin, casusluk örgütünün darbe ve işgal girişimine karşı durarak tarihî vazifesini ifa ettiği gibi “gazilik” unvanına da sahip çıkmış, bu unvanı şeksiz şüphesiz hak ettiğini ispat etmiştir. Böyle bir Meclisin üye olarak mensubu bulunmak çok büyük bir bahtıyarlıktır.

24 Haziran seçimleri sonrasında oluşan 27'nci Dönemde Parlamento tarihimizin siyasi temsil bakımından en kapsayıcı Meclis aritmetiğiyle karşı karşıyayız. Daha

önceleri yönetimde istikrar için fedakârlık edilen temsilde adalet artık ikincil bir gaye olmaktan çıkmış, yapılan kanuni düzenlemelerle Türkiye'deki bütün siyasi yapı ve oluşumların Mecliste temsilini kolaylaştırmak mümkün hâle getirilmiştir. Bu denli kapsayıcı ve meşruiyeti yüksek bir Meclisin üyesi bulunmakla ve bu Mecliste toplantıyı yönetiyor olmakla iftihar ettiğimi kayda geçirmek istiyorum.

Yeni benimsemiş olduğumuz Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin sağlıklı işlemesi, daha da rasyonelleştirilerek dünyaya örnek olması yüce Meclisin çalışma ve gayretleriyle mümkündür. Yasama kalitesinin artırılması, denetimin etkinleştirilmesi birinci ve temel önceliğimiz olacaktır.

Devletin bekası, milletin istiklal ve istikbali söz konusu olduğunda, en namüsaid şartlar altında dahi toplanıp çalışmayı başaran kurucu Meclis her zaman bizim yegâne örneğimiz ve modelimiz olmaya devam edecektir. Bugün de daha demokratik bir ülke, daha müreffeh bir toplum ve daha güçlü bir devlet için aynı gayretle çalışmaya devam edeceğiz.

Şahsımı bu göreve layık gören Genel Başkanımıza, parti grubumuza ve yüce heyetinize şükranlarımı ve saygılarımı sunuyorum.

Millete hizmet yolunda hepimizi başarılı kılmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bugün, 1919'da istiklal mücadelemizin en önemli adımlarından olan Erzurum Kongresi başlamış, Mustafa Kemal Paşa kongreye başkan seçilmiştir. 99'uncu yıl dönümünde bu büyük tarihî günü saygıyla anıyorum.

Yine, bugün 1939'da Hatay'ımızın ana vatana resmen katılışının tamamlanmasının yıl dönümü. Büyük siyasi gayretlerle, stratejik hamlelerle yürütülen çalışmalar sonunda gerçekleşen bu büyük olayın 79'uncu yıl dönümünde, başta işin mimarı Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, Tayfur Sökmen ve dönemin diğer devlet ve siyaset adamlarını saygıyla ve rahmetle anıyorum. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Konu : *Kanun Görüşmelerine Geçerken İç Tüzük'e Uygun Olarak Davranıp Davranmadığı ve Çalışma Usullerine Uyup Uymadığı Hakkında Usul Görüşmesi Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 8

Tarih : 23/07/2018

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, İç Tüzük'ün 62'nci maddesi “Hükümetin temsili” başlığıyla görüşmelerde Mecliste Başbakanın veya bakanın veya zorunlu hâllerde yüksek bir memurun burada Hükûmeti temsilen görüşmelerde bulunacağına dair bir hüküm içeriyor. Malumunuz 16 Nisan'da bir Anayasa değişikliği yaptık. Bu Anayasa değişikliğiyle bir sistem değişikliği gerçekleştirdik. Dolayısıyla yeni sistemde hükûmet vardır diyebiliriz ama bu hükûmet eski sistemdeki hükûmet değil. Malumunuz, Amerika Birleşik Devletleri'nde de başkanın bakanlarıyla yaptığı toplantıya “kabine toplantısı” deniyor ama bu kabine toplantısı değil hukuken. Bu sistemde, önceki sistemde yani İç Tüzük'ün 62'nci maddesinde öngörülen şekilde bir hükûmet yok, bakan da yok. Şunun için söylüyorum: Şimdi de bir bakan var, 62'nci maddede de bir bakan var, birçok yerde de geçiyor ama bu sadece isim benzerliği; o bakan bu bakan değil, sistem değişti. Dolayısıyla, bu 62'nci maddenin uygulanma kabiliyeti kalmamıştır. 62'nci maddede “Hükümetin temsili” dediğimiz şey için hükûmetin kendisi yok, “hükûmet” diye bir şey yok ortada, nasıl temsili söz konusu olacak? İç Tüzük'ün kabul ettiği anlamda bir hükûmet yok. Sistem değişti, bu sisteme göre bir yürütme var evet ama bu parlamenter sistemin hükûmeti değildir. Nedir? Çok temel bir fark var. Hükûmette

Başbakan ve bakanlardan oluşan kolektif sorumluluğu olan bir yapı var. Şimdi kolektif sorumluluk yok.

Dolayısıyla İç Tüzük'ün 62'nci maddesinde geçtiği şekliyle bir hükûmetin temsili burada uygulayabilmek mümkün değil. Bu maddenin uygulanma kabiliyeti yoktur, konusuz kalmıştır, fiili imkânsızlık vardır. Aksi hâlde, bunu kabul etmezsek sadece Hükûmetin temsili değil, burada Hükûmetin söz alması da söz konusudur, yirmi dakika bütünü üzerinde Hükûmet adına kürsüden söz vermemiz gerekecektir mesela. Hükûmetin değişiklik önergesi vermesi gerekecektir mesela buraya göre. Yine, Hükûmetin soru-cevapta bulunması, tekririmüzakere talep etmesi; birçok hüküm var ama sistemde, Anayasa değişikliğiyle beraber, bizim İç Tüzük'ün esas almış olduğu parlamenter sistemdeki Hükûmet ve bakan -tırnak içinde söylüyorum- söz konusu değil. Bu bakımdan, 62'nci maddenin ve ona -eski tabirle- teferru eden, ona bağlı olarak düzenlenen bu diğer maddelerin uygulanma kabiliyeti yoktur fiili imkânsızlık sebebiyle.

Tabii, İç Tüzük değişti, değişmedi, değişse iyi olurdu; evet, tabii ki yeni İç Tüzük yapılsa... Ama ben de burada Anayasa'ya ve İç Tüzük'e göre Genel Kurulu yönetmek mecburiyetindeyim...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Anayasa'yı ihlal ettiniz, İç Tüzük'ü de ihlal ediyorsunuz.

BAŞKAN – ...elimdeki kuralları yorumlayarak. Tabii ki şöyle: Hukuk normu, hukuk, metnin kendisi değildir. Norm, metnin okunması, yorumlanması suretiyle ortaya çıkarılan kuraldır. Dolayısıyla, bu çerçevede Anayasa değişikliği ve onun ortaya çıkarmış olduğu bu tablo karşısında “Hükûmet” teriminin Anayasa'dan çıkarılması sebebiyle “Bakanlar Kurulu”nun Anayasa'dan çıkarılması sebebiyle Hükûmetin temsili fiilen mümkün değildir.

İç Tüzük'ümüzde buna benzer durum var mıdır? Vardır. Mesela İç Tüzük'te “Hesapları İnceleme Komisyonu” diye bir komisyon var ama uzun yıllardır uygulanmayan bir hüküm buna dair hüküm. İdamın onaylanmasına dair bir hüküm var, bu hüküm duruyor İç Tüzük'te, yürürlükte ama uygulanmayan bir hüküm. Cumhurbaşkanı'nın Mecliste seçilmesine dair bir düzenleme var İç Tüzük'te fakat Cumhurbaşkanı Mecliste seçilmiyor 2014'ten beri. Yine Anayasa değişikliklerinin açık oylanması var ama o şekilde bir oylama yapılmıyor, gizli oylama yapılıyor.

Bu bakımdan, ben, burada Anayasa'daki değişiklik sebebiyle “Hükûmet” kavramının “Bakanlar Kurulunun” sistem değişikliği sebebiyle o Anayasa'dan çıkarılmasından dolayı 62'nci maddedeki hükümlerin şeklen uygulanmasının fiilen mümkün olmadığına yani fiili imkânsızlık sebebiyle Hükûmetin görüşme sırasında Genel Kurulda aranmasının gerekli olmadığına dair tutumumda bir değişiklik olmadığını ifade ediyorum.

Konu : *İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun 1 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı Maddesiyle İlgili Önerge Üzerinde Yapmış Olduğu Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 9

Tarih : 24/07/2018

BAŞKAN – Özellikle sataştığınızı biliyorum. Birkaç şey söylemek istiyorum.

Tabii, Anayasa Komisyonu sürecinde, söz konusu olan Anayasa değişikliğiyle ilgili görüşlerimi açıklamıştım; sizin de atıf yaptığınız, beğendiğiniz görüşlerimi. Keşke başka görüşlerimi de beğenseniz, memnun olurum. Çok teşekkür ediyorum bunun için.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Görüşlerinizin arkasında mısınız hâlâ Sayın Başkanım, Anayasa Komisyonundaki görüşlerinizin?

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, malumunuz bir yargı kararı, Yargıtay 16. Dairesinin kararı var. Buna itiraz edildi. 17. Daire karar verdi mi? Vermedi galiba henüz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Henüz vermedi efendim.

BAŞKAN – Vermedi. Devam ediyor, yargı süreci var. Bu bakımdan, benim şu an oturduğum koltuk, sıfat itibarıyla bu konuda bir değerlendirme yapmam doğru değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O görüşü muhafaza ediyor musunuz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım ama görüşleriniz aleni, hâlâ arkasında durabilirsiniz, artık ortaya çıkmış.

BAŞKAN – Ya görüşlerimle ilgili bir şey demiyorum ben fakat benim görüşüme göre hareket ediliyor olsaydı, siz görüşümü söylediğiniz zaman sonuç gerçekleşmeliydi. Olmuyor, niye? Çünkü bir yargı süreci var ve kararı yargı veriyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biz yine de arzu ederiz ki görüşlerinizi tekrarlayın. Peki.

BAŞKAN – Yani konu bir akademik tartışma konusu değil, konu yargının verdiği bir karar. Bu bakımdan, bence yargı süreçlerini beklemek gerekir diye düşünüyorum ama Meclis Başkanlığımızın da Parlamento üyesi arkadaşlarımızın hukukunu sonuna kadar savunacağından da emin olmanızı burada ifade etmek isterim.

Konu : *Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un Yerinden Sarfettiği İfadesi Üzerine Konuşması*

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 9

Tarih : 24/07/2018

BAŞKAN – Hukuka giriş derslerinde veya hukuk başlangıcı derslerinde “hukukun kaynakları” diye bir konu vardır. Yani bir hukuk uygulamasında, idare uygulamasında ama özellikle mahkeme kararlarında hangi kaynaklar bağlayıcı kaynaklardır... Asli kaynaklar, bağlayıcı kaynaklar, bir de yardımcı kaynaklar vardır. Asıl kaynaklar, yazılı kaynaklar, örf âdet hukuku gibi hukuk kurallarından oluşan kaynaklar; bir de doktrin gibi, içtihadı birleştirme kararları dışındaki yargı içtihatları gibi yardımcı kaynaklar vardır. Bizim komisyondaki değerlendirmelerimiz ve burada kanun tekliflerinin gerekçeleri gibi hususlar ise yorumla ilgili bir konu başlığı altında incelenir.

Yorum yapılırken çeşitli yorum türleri vardır objektif, lafzi yorumlar veya subjektif, gerekçeyi esas alan yorumlar gibi. İşte, orada kanun koyucunun iradesini açıklayan veya yasama faaliyetinin gerekçesini açıklayan hususlar yani gerekçe ve bu minvaldeki komisyon raporları “subjektif yorum” dediğimiz yorum yöntemi içerisinde kullanılır.

Bu bakımdan, sonuç itibarıyla, elbette bu tür değerlendirmeler yapıldı. Açıkça da orada söylüyorum, bir görüş ifade ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Akademisyen kimliğinizle de söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Fakat, tabii ki Yargıtay için bağlayıcı olmuş olsaydı benim görüşüm ona göre karar verirdi.

Sonuç itibarıyla, bu bir yargı kararıdır. Yargı kararına saygı göstermek zorundayız. Daha başka süreçler de var. Bekleyelim, yargı süreçlerinin sonucunu bekleyelim.

Teşekkür ederim.

Konu : Önerge Üzerindeki Konuşmaların İç Tüzük Gereğince
Önerge İçeriğine Uygun Olması Gerektiğine İlişkin Konuşması
Yasama Yılı : 1
Birleşim : 9
Tarih : 24/07/2018

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ben de bir şey okumak istiyorum. Hani hep İç Tüzük konuşuyoruz ya, İç Tüzük'ün 66'ncı maddesinde şöyle diyor:

“Başkanın söz kesmesi:

Madde 66 - Kürsüdeki üyenin sözü ancak Başkan tarafından, kendisini İçtüzüğe uymaya ve konudan ayrılmamaya davet etmek için kesilebilir.

İki defa yapılan davete rağmen, konuya gelmeyen milletvekilinin aynı birleşimde o konu hakkında konuşmaktan menedilmesi, Başkan tarafından Genel Kurula teklif olunabilir.

Genel Kurul, görüşmesiz işaret oyu ile karar verir.”

Şunun için söylüyorum: Önergeler üzerinde konuşuyoruz, malumunuz. Önergeleri okutuyoruz, gerekçesi de var önergelerin, okunuyor ama önergeyle ilgili olarak konuşan çok az sayıda arkadaşı müşahade ettim. Mümkün olduğu kadar müdahale etmemeye çalışıyorum ama önergelerin dışına çıktığımız zaman konuşmada, başka türlü söz hakları ortaya çıkıyor. İç Tüzük'e hepimiz uyalım, ben de uymaya çalışıyorum.

Konu : 24 Haziran 2018 Pazar Günü Yapılan Seçim Neticesinde Cumhurbaşkanlığı Sistemine Geçildiğine, 7 Temmuz 2018 Cumartesi Gününden Bugüne Kadar Yoğun Mesai Harcayan Başkanlık Divanı Üyelerine, Milletvekillerine ve Meclis Çalışanlarına Başkanlık Divanı Olarak Teşekkür Ettiğine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 1

Birleşim : 10

Tarih : 25/07/2018

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, teklifin açık oylamasına geçmeden önce teamüle uyararak bazı hususları sizlerle paylaşmak istiyorum: 27’nci Yasama Döneminin Birinci Yasama Yılı’nın son birleşimini yapıyoruz. Az sonra, 1 Ekim 2018 Pazartesi günü toplanmak üzere tatile gireceğiz.

Sayın milletvekilleri, 24 Haziran 2018 Pazar günü birlikte yapılan Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği genel seçimi neticesinde malumlarınız olduğu üzere hep birlikte yüce Meclisimiz tarihî günlere şahitlik etmiştir. Bu çerçevede, 7 Temmuz 2018 Cumartesi günü 27’nci Yasama Döneminin ilk birleşimini yapan Gazi Meclisimiz 9 Temmuz Pazartesi günü Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın Genel Kurulumuzda mazbatasının teslimi ve ant içmesi törenini icra etmiştir. Ülkemiz böylece parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı sistemine geçmiştir. Bir sonraki birleşimde Cumhurbaşkanlığı sisteminin ilk Cumhurbaşkanı Yardımcısı ile bakanlarının Genel Kurulda ant içmeleri gerçekleştirilmiştir. Daha sonra Genel Kurulumuz yoğun temposuna devam ederek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı seçimini gerçekleştirmiş ve İzmir Milletvekili Sayın Binali

Yıldırım Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak seçilmişlerdir. Başkanlık Divanı üyelikleri ve ihtisas komisyonları üyelikleri için yapılan seçimlerin ardından Genel Kurulumuzda 2 adet yasa teklifi kanunlaşmıştır. Böylece yeni sistemde Gazi Meclisimiz ilk yasama faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde icra etmeye başlamıştır.

Bu vesileyle, 7 Temmuz 2018 Cumartesi gününden bugüne kadar birlikte yoğun mesai harcadığımız Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı Binali Yıldırım'a, İç Tüzük'ümüze göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçilene kadar en yaşlı üye sıfatıyla geçici başkanlık görevini yapan Ankara Milletvekili Sayın Durmuş Yılmaz'a ve geçici kâtip üyelere, birleşimleri yöneten Başkanlık Divanı üyelerimize, parti gruplarımızın başkan vekillerine, ihtisas komisyonlarının başkanlarına, tüm milletvekillerine katkıları, katılımları ve gayretleri için teşekkür ediyorum.

Ayrıca, bütün bu çalışmalarımıza yasama, idari ve teknik hizmetleriyle destek veren Türkiye Büyük Millet Meclisi idari teşkilatının Genel Sekreteri, yöneticileri ile yasama uzmanından çay ocağı çalışanlarına, stenograftan şoförüne ve kavalardan marangozuna, tüm emekçilerine, kısaca tüm personele özverili, gayretli ve samimi çalışmaları nedeniyle teşekkür ediyorum.

Konu : (3/37) Esas Numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi Üzerinde
Bursa Milletvekili Ahmet Kamil Erozan'ın İYİ Parti Grubu Adına
Yaptığı Konuşmasındaki Bazı İfadelerine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 3

Tarih : 03/10/2018

BAŞKAN – Sayın Erozan'ın Meclis Başkanlığımıza tevcih ettiği bir husus vardı, onunla ilgili kısa bir açıklama yapacağım.

İç Tüzük'ümüzün 96'ncı maddesinin son fıkrası soruyla ilgili. Başkan, İç Tüzük şartlarına uygun gördüğü önergeleri Gelen Kâğıtlar listesinde yayımlar ve Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa gönderir. Yani Gelen Kâğıtlar listesinde yayımlanması gerekiyor. Gelen Kâğıtlar listesiyle ilgili ise İç Tüzük'ümüzün 51'inci maddesinin son fıkrası “Gelen kâğıtlar, tatile rastlamadığı takdirde Cumartesi ve Pazar hariç, her gün yayımlanır.” Meclis tatil olduğu zaman Gelen Kâğıtlar listesi yayımlanmıyor, yayımlanmadığı için de bakanlıklara gönderilemiyor. Bu konuda bir İç Tüzük değişikliği olursa tatilde de sorular bakanlıklara gönderilebilir.

Konu : Yaşanan İki Durum Arasında Benzerlik Varsa Kıyas Yapılabileceğine Ancak Farklı Bir Durumun Söz Konusu Olduğuna İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 11

Tarih : 30/10/2018

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şahsıma dair bir sataşma vardır.

Şimdi, arkadaşlar, liselerde mantık okutuluyor. Mantıkta kıyas yapmak için benzerlik olması lazım. İki durum arasında benzerlik varsa kıyas yapılır ve hükümler eşitlenir. Hayır, iki durum arasında benzerlik yoksa buna kıyasımaalfarık derler, farklı şeyleri birbiriyle kıyaslamak derler.

Zatıalınız Sayın Türkkan, partinizin grup önerisiyle ilgili söz istediniz. Dikkat ederseniz daha sonraki partilerin grup önerileri üzerinde grup başkan vekilleri konuşmadı. Dolayısıyla, partilerden herhangi bir milletvekili grup önerisi üzerine konuşabiliyor. Siz de grup başkan vekili sıfatıyla değil, grup önerisi hakkında partiniz adına konuştunuz. Dolayısıyla, bu konuşmalarda ben ilave süre vermiyorum, benim daha önceki uygulamalarım da böyle. Bunun bir tek istisnası oldu, bir sayın genel başkan burada konuşurken ilave süre istedi, bir tek ona vermiştim. O da farklı bir durum, beş dakikalık gündem dışı konuşmayla ilgiliydi. Sürenizi de hatırlattım bilhassa, kürsüye çıkarken zatıalınıza. Dolayısıyla, burada ilave süre vermedim, size vermediğim gibi başka arkadaşlarımıza da grup önerileriyle ilgili ilave süre vermedim. Burada sataşmadan dolayı Sayın Turan’a söz verdim. Fakat durum farklı, o iki dakikalık süresini...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Onun da süresi iki dakika, sınırlı efendim. O da iki dakika, o da sınırlı bir süre.

BAŞKAN – Lütfen, bir dakika. Siz bana da tahammül etmiyorsunuz, sadece siz konuşacaksınız.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Adaletli davrandığınız sürece çok tahammül ederiz ama adaletsiz davrandığınız sürece tahammülümüz zor bizim.

BAŞKAN – İsterseniz süresiz yapalım sizin konuşmanızı, Sayın Türkkan'a mahsus ayrı bir geçici madde ekleyelim İç Tüzük'e, siz istediğiniz kadar konuşun. Başkaları konuşurken de konuşun siz. Hiç susmayın isterseniz, yorulana kadar.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Adaletli davrandığınız sürece tahammül ederiz ama böyle davranırsanız tahammül etmeyeceğiz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Turan'a iki dakika süre verdim. Sizin konuşmanıza bir müdahale olmadı, bir gürültü olmadı, burada yerinden sıralara, masalara vurma, söz atma olmadı. Sizin beş dakika süreniz doldu, siz ilave söyleyecekleriniz olduğunu ifade ettiniz. Sayın Turan'ınki öyle değil ki; iki dakika süre verdim, bu iki dakikanın aşağı yukarı seksen saniyesinde -ben burada süre tutuyorum ayrıca önümde- bir tek kelime ifade edemedi.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Efendim...

BAŞKAN – Tutanaklara da bakın isterseniz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, müdahale olursa iki dakikayı uzatacaksınız diye Tüzük'te bir kaide yok.

BAŞKAN – Ben ona konuşması için süre...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Orada inisiyatif kullandınız, bana kullanmadığınız inisiyatifi ona kullandınız.

BAŞKAN – Gene mi konuşacaksınız? Ben bırakayım isterseniz, gideyim ben siz konuşun burada, hepimiz gidelim, konuşursunuz siz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Valla daha adaletli birisi gelecekse memnun oluruz.

BAŞKAN – Lütfen, biraz saygı duymayı da öğrenin.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Biz saygı duyarız, saygı duyana saygı göstermeyi şiar ederiz.

BAŞKAN – Bana Meclis başkan vekilliğini hatırlatıyorsanız ben de size milletvekilliğinizi, grup başkan vekilliğinizi hatırlatıyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, bize saygı duyana biz saygı duyarız.

BAŞKAN – Burada sadece 1 kişinin kalkıp monolog yapması mümkün değil. Konuşuyorsunuz sadece, hiç dinlemiyorsunuz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bize saygı duyana biz saygı duyarız.

BAŞKAN – Ben size anlatıyorum aradaki farkı. Buna rağmen siz “Ben tanımıyorum, bilmiyorum, kabul etmiyorum.” diyorsanız amenna, zorla kabul ettirecek şeyimiz yok.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Hayır, yönetmek istemiyorsanız sizi zorla tutmayız, gidebilirsiniz.

BAŞKAN – İki durum arasında fark vardır, ben bunu buradan takip ediyorum, siz “İkisi de aynıydı.” diyorsanız diyecek bir şeyim yok benim.

Konu : *Teklifin Komisyonunda Görüşülmemesi Hâlinde Doğrudan Genel Kurulda Görüşüleceğine ve Bu Sonucu Kabul Etmiş Olan Komisyonun da Sorulara Cevap Verebileceğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 11

Tarih : 30/10/2018

BAŞKAN – Şunu ifade edeyim: Tabii, burada, malumunuz, İç Tüzük’e göre, bir kanun teklifi görüşülürken komisyonun bulunması gerekiyor, komisyon olmadığı takdirde teklifi görüşemiyoruz. Tabii, Komisyon teklifi görüşmedi ama usul belli; komisyon teklifi görüşmediği takdirde bunun doğrudan Genel Kurulda görüşüleceği belli. Dolayısıyla Komisyon bu sonucu kabul etmiş olduğu için burada sorulara cevap veriyor.

Konu : *Milletvekillerinin Türkiye'deki Mevcut Mevzuata Göre ve Yüksek Seçim Kurulunun İlan Ettiği Kararla Seçilmiş Olduğuna İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 13

Tarih : 01/11/2018

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, çok küçük bir şey söyleyeceğim. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bütün arkadaşlarımızın Türkiye'deki mevcut mevzuata göre ve Yüksek Seçim Kurulunun ilan ettiği kararla seçilmiş olduğunu burada belirtmek isterim sayın hatibin konuşmasındaki bir ifade üzerine.

Konu : *İç Tüzük'te, Anayasa'da ve Mevzuatta Tanımlanan İdari Yapının Dışında Türkiye'nin Vilayetlerini İsimlendirmenin Doğru Olmadığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 22

Tarih : 27/11/2018

BAŞKAN – Arkadaşlar, hatırlarsınız, yaklaşık bir sene, biraz daha fazla bir zaman önce bir İç Tüzük değişikliği yaptık ve İç Tüzük'te Anayasa'da ve mevzuatta tanımlanan idari yapının dışında bir şekilde tanımlamalar yapmayı disiplin suçu gerektiren bir husus hâline getirdik. Bu bakımdan, burada, hani şahsi değerlendirmelerimiz olabilir ama... Sayın Türkkân ifade etti, Sayın Turan da düzeltti sonra söylediğini...

Konu : Kocaeli'nin Gebze İlçesindeki Viyadük Çalışması Sırasında
Enkaz Altında Kalan İşçilerin Kurtarılması İçin Dua Ettiklerine
İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 23

Tarih : 28/11/2018

BAŞKAN – Biz de enkaz altında olan kardeşlerimizin sağ salim kurtulması için dua ediyoruz.

Konu : Yaşanan Sel Felaketi Nedeniyle Edirnelilere Geçmiş Olsun
Dileğinde Bulunduğuna İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 23

Tarih : 28/11/2018

BAŞKAN – Bu felaket için Edirne'deki kardeşlerimize geçmiş olsun diyoruz. İnşallah bir can kaybı olmadan bununla ilgili gerekli çalışmalar tamamlanır.

Konu : *İç Tüzük'ün 67'nci Maddesi ile 161'inci Maddesinin İçerdiği Hükümlere, Hatiplerin Konuşurken Kaba ve Yaralayıcı İfadeler Kullanmaması Gerekliğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 30

Tarih : 12/12/2018

BAŞKAN – Arkadaşlar, şimdi, bütün bu grup başkan vekillerimizin katılmış olduğu tartışma kürsüdeki hatibin konuşması üzerine oldu.

Tabii, kürsüde mümkün olduğu kadar hatibe müdahale edilmiyor fakat malumunuz İç Tüzük'te 67'nci maddede, kürsüde de başka yerde de kullanılan ifadelerin kaba ve yaralayıcı ifadeler olmaması ve hatibin temiz bir dil kullanması konusunda dikkat çeken bir hüküm var, bu konuda oturumu yöneten Başkana da yetki veren bir madde var.

Ayrıca, İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü bendinde yapılan düzenleme de genel anlamda suçu ve suçluyu övecek, anayasal düzene aykırı ifadelerde bulunacak şekilde konuşmayla ilgili cezalandırmalar içeriyor.

Burada, hatiplerden ricam, konuşurken kaba ve yaralayıcı ifade kullanmaması, milletimizin genelini ve Meclisi, heyetimizi yaralayıcı ifade kullanmaması ve temiz dille konuşmalarını gerçekleştirmesi yönündedir. Bunu burada hatırlatmak istiyorum.

Konu : *Konuşmacılardan Sonra Talep Olursa Grup Başkan Vekillerine Söz Verdiğine, Farklı Bir Uygulamasının Söz Konusu Olmadığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 34

Tarih : 16/12/2018

BAŞKAN – Sayın Bilgen, tutumumla ilgili soruyorsunuz.

Benim daha önceki uygulamamda da konuşmacılardan sonra eğer ihtiyaç olursa, talep olursa grup başkan vekillerine söz veriyorum, Grup konuşmalarının tamamlanmasını beklemeden veriyorum. Benim bildiğim kadarıyla, takip edebildiğim kadarıyla bütün arkadaşlarımızın uygulaması da bu yönde, farklı bir uygulama yok benim gördüğüm kadarıyla.

AYHAN BİLGİN (Kars) – Cihaz açılmayınca, acaba tutumunuzun sonucu mu dedim.

BAŞKAN – O, benden değil sistemden kaynaklanıyor, sistemi değiştirmek lazım.

Teşekkür ederim.

Konu : *İfade Ettiği Sözlerin İstanbul Milletvekili Sezgin Tanrıkulu’nun Durumuyla, Hâliyle İlgili Olmadığına İlişkin Konuşması*
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 34
Tarih : 16/12/2018

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Altay’ın beyanı üzerine sözlerimi ifade edeceğim açıklama, tavzih mahiyetinde.

Birkere, Sayın Tanrıkulu’yla bizim hukukumuz buradaki pek çok arkadaşımızdan daha eski. Ben Sayın Tanrıkulu’na “Aynaya bak.” derken kastettiğim, öfkeli hâlini ifade etmektir. Bu bir. İkincisi, “fazla kaçırma” meselesi ölçüyü kaçırmayla ilgili. Benim burada bir arkadaşımızın durumuyla, hâliyle ilgili bir şey ifade etmem söz konusu değil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) – “Gece korkarlar.” dediniz Başkanım.

BAŞKAN – Ben böyle bir şeyi ifade etsem de arkasında dururum maliyetine bakmadan. Kimsenin bundan şüphesi olmasın.

Konu : *Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanmasının Uygun
Bulunmasına Dair Tekliflere İlişkin Düzenlemenin İç Tüzük'ün
90'ıncı Maddesinde Yapıldığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 41

Tarih : 26/12/2018

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kürsüdeki hatip hangi münasebetle olduğunu tam anlayamadığım bir şekilde, 27 sıra sayılı Katar'la yapılan anlaşmayı uygun bulmaya dair kanun teklifi münasebetiyle benim de adımı burada zikretti. Malumunuz, Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uluslararası anlaşmaların bir kanunla Meclis tarafından uygun bulunacağını söylüyor. Buna dair bir İç Tüzük değişikliğini de yine İç Tüzük'ün 90'ıncı maddesinde ekim ayı başında yaptık. Cumhurbaşkanlığı tarafından uluslararası anlaşmaların Meclise gönderileceğini, gönderildikten sonra ilan edileceğini, ilandan sonra da milletvekilleri tarafından uygun bulmaya dair bir kanun teklifinin verileceğine dair bir düzenlemeydi bu. Bu düzenlemeyi yaptık. Bundan önce Sayın Meclis Başkanının verdiği tekliflerle uygun bulma kanunları görüşüldü burada. Bu da benim imzaladığım bir uygun bulma kanun teklifidir.

Konu : *Adana İlinde İş Kazasında Hayatını Kaybeden İşçiye Allah'tan Rahmet, Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un Babasına Şifa Dilediğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 53

Tarih : 14/02/2019

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, biz de Adana'daki iş kazasında hayatını kaybeden vatandaşımıza Allah'tan rahmet diliyoruz, yakınlarına sabırlar diliyoruz, yaralı kardeşlerimize de acil şifalar diliyoruz.

Yine, milletvekilimiz Sibel Hanım'ın babası için de acil şifalar diliyoruz.

Konu : 2019 Yılıının Bütün İnsanlık İçin Hayırlar Getirmesini Cenab-ı Allah'tan Niyaz Ettiğine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 41

Tarih : 26/12/2018

BAŞKAN – 2019 yılının milletimiz için ve bütün insanlık için hayırlar getirmesini de Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Konu : *Ankara İli Çubuk İlçesi Akkuzulu Mahallesi'nde CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na, Ankara Milletvekili Levent Gök ve Milletvekillerine Yönelik Saldırısı Kınadığına ve Geçmiş Olsun Dileğinde Bulunduğuna İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 69

Tarih : 23/04/2019

BAŞKAN – Buna başlamadan, söz sırasını okutmadan bir kısa açıklama yapmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz pazar günü Çubuk'un Akkuzulu Mahallesi'nde CHP Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na, Meclis Başkan Vekilimiz, mesai arkadaşım Sayın Levent Gök'e ve bazı milletvekili arkadaşlarımıza yönelik müessif bir saldırı gerçekleşmiştir, bu saldırıyı kınıyorum. Şiddet yoluyla siyasi netice elde etmeye çalışmak, şiddeti meşrulaştırmak veya desteklemek kabul edilemeyecek bir tavidir ve bu, Türkiye'ye yakışmamaktadır. Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na, Sayın Levent Gök'e ve diğer milletvekili arkadaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Bir daha bu tür hadiselerin yaşanmaması en büyük temennimizdir. (AK PARTİ, CHP, HDP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Konu : 27'nci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın Milletimiz, Ülkemiz ve Bütün İnsanlık İçin Hayırlara Vesile Olmasını Temenni Ettiğine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 1

Tarih : 01/10/2019

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekillerimiz, kıymetli misafirler, aziz milletimiz; yeni yasama yılında yüce Meclisimiz tarafından alınacak kararların, çıkartılacak kanunların ve gösterilecek gayretin başta Meclisimiz olmak üzere milletimiz ve devletimiz için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Bugün çatısı altında toplanmakla müftehir olduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi, yüz yıl önce istila ve ilhak tehdidi karşısında istiklal iradesinin mücessem hâli olarak ortaya çıkan Millî Mücadele'nin karargâhı olmuş ve zaferden sonra kurulan yeni devletimizin kurucu temellerini inşa ederek hayati bir görev ifa etmiştir. Bu sebeple bu çatı altında gerçekleşen her oturum, her yasama faaliyeti, Millî Mücadele ruhunda manasını bulan istiklal irademizin bir faslını teşkil etmektedir.

Açılışını yaptığımız bu yasama yılını diğerlerinden farklı kılan çok ayrıcalıklı bir husus da vardır. Zira bu yasama yılı içerisinde 23 Nisan 2020'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünü kutlayacağız. Bu yüzden milletimizin istiklal uğruna gösterdiği azim ve kararlılığın 100'üncü yıl dönümünü memleketin dört bir yanında olduğu gibi bu çatı altında idrak edenlerin ayrıca bahtlı olduklarını düşünüyorum.

Elbette böylesi anlamlı bir yıl dönümünde bu çatı altında olmanın ayrı bir manası var. Bu durum bazı sorumlulukları da hepimize yüklemektedir. Her ne kadar kimi zaman sert ve bazen de haksız eleştirilere maruz kalsalar da milletvekillerimiz yoğun bir tempoyla ve zor şartlar altında çalışmaktadır. Bu çalışma temposunun daha da artacağına, daha uyumlu ve gayretli bir yasama yılı geçireceğimize, oturumların ve siyasetin 100'üncü yılın manasına uygun olarak daha da verimli seyredeceğine kanaatim tamdır.

Saygıdeğer milletvekilleri, tarihin yeniden şekillendiği, coğrafyaların derin yarılmalar ve altüst oluşlar yaşadığı bir zaman dilimindeyiz. Bu yeni durumun, birçok riskler ve tehditler içerse de milletimiz ve istiklali uğruna çetin mücadeleler verdiğimiz vatanımız için bir hamle çağının müjdecisi olduğuna yürekten inanıyorum. Fakat bu hamleyi gerçekleştirmek için her zamankinden daha çok çalışmaya, takatimizi tüketen kısır çekişmelerden uzak durmaya ve birliğimize kasteden çatışmalara son vermeye mecburuz. Bu mecburiyetin ifasına en çok hizmet edilecek yer de işte burasıdır, Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bugün milletimizin gözü buradadır. Ülkemizin çözüm bekleyen sorunlarının ele alınması, milletimizin geleceğini doğrudan ilgilendiren adımların atılması ve yeni hükümet sistemine tam olarak intibakın gerçekleştirilmesi sorumluluğu bu Meclistedir. Bu Meclis, şanlı ve ibretlerle dolu mazisiyle olduğu kadar, geleceği inşa edecek güçlü iradenin sahibi olması bakımından da tarihi bir öneme sahiptir. Bu önemin her bir milletvekili arkadaşım tarafından hakkıyla kavrandığına inanıyorum.

Türkiye, sadece çalışkan ve asil milleti, istisnai konumu ve parlak tarihi sebebiyle değil, aynı zamanda köklü demokrasisinden ötürü de örnek bir ülkedir. Yüz yetmiş yılı aşkın seçim, yüz kırk iki yıllık Parlamento tarihi ve yetmiş üç yıllık çok partili siyasi hayatı Türkiye'yi farklı ve öncü kılmaktadır. Bu yüzden, demokrasimizin değerini ve anlamını daha iyi kavramak, demokrasimizin bize kattıklarını hakkıyla değerlendirmek zorundayız. Fakat demokrasimizin değeri ve anlamı üzerinde dururken demokrasi dışı arayışları, özellikle şiddeti siyasi bir yöntem sayan ve bu yolla şiddeti meşrulaştırmaya yönelik çarpık anlayışın içerdiği tehlikeye işaret etmeyi de elzem görüyorum. Gerekçesi, yöntemi ve şekli ne olursa olsun, şiddet demokrasimizin ve siyaset kurumunun en yıkıcı düşmanıdır. İçinde şiddetin yaygınlaştırılmasına ve onaylanmasına dair niyet taşıyan her söylem Türkiye'ye suikasttır ve ortadan kaldırılmayı hak etmektedir. Sırtını şiddete dayayan, varlığını çatışmaya borçlu olan her yapı, milletimizin iradesi karşısında er veya geç ama mutlaka mağlup olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bugün sadece aziz milletimizin değil, dünyanın birçok coğrafyasında yaşayan ve gönülleri Türkiye'yle çarpan kardeşlerimizin de gözü buradadır. Nasıl ki bundan dokuz yüz kırk sekiz yıl önce İslam dünyasının

camilerinde Sultan Alparslan için dualar edildiyse, nasıl ki bundan yüz yıl önce Gazi Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde başlayan Milli Mücadele'nin başarısı için birçok memleketten bu kutlu kıyama destek verildiyse, bugün de Türkiye ve haklı mücadelesi çok geniş bir destek görmektedir. Çeşitli vesilelerle ve birçok defa, doğudan batıya, kuzeyden güneye farklı ülkelerin en üst düzey yöneticilerinden "Türkiye'nin her başarısından iftihar ediyoruz çünkü Türkiye güçlü olduğu süreçte biz de güçlüyüz." tespitine muhatap olduk. Bu tespit ve başarı temennileri elbette boşuna değildir. Türkiye, millet ve devletiyle, bugün dünyanın en güv. ve haklı sesi olarak yeryüzündeki adaletsizlikleri teşhir etmekte ve daha yaşanabilir bir dünya kurmanın lüzumuna işaret etmektedir.

Geçtiğimiz hafta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın etkili ve haklı bir biçimde ifade ettiği, insanlığın büyük bir kesiminde "İyi ki Türkiye var." dedirten Birleşmiş Milletler konuşması, Türkiye'nin dünya siyaset sahnesinde nerede durduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olmanın ötesinde, bu ülkenin bir ferdi olarak bu veciz ve tarihî konuşma için kendisine şükranlarımı sunuyor, millet olarak, adaletten yana sergilediği tavrın iftiharla ve daima arkasında durduğumuzu ifade ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Cumhurbaşkanımızın konuşması esasen milletimizin duygularına ve duruşuna tercüman olmuştur. Zira milletimiz, bundan yüz yıl önce istiklali için ayağa kalktığı anda kendisini yalnız bırakmayan Hint Müslümanlarının dostluğunu unutmamıştır ve Keşmir meselesinde Pakistan'ın yanında yer almayı vazife addetmektedir. Yine milletimiz, Filistin'de İsrail'in sergilediği devlet terörünü bütün kalbiyle telin etmekte ve Filistinli kardeşlerinin yanında durmaktadır.

Saygıdeğer milletvekilleri, dünyanın büyük dönüşümlere gebe olduğu tarihin önemli bir kavşak noktasındayız. Bu şartlar altında Türkiye, değişmiş, gerçekliğini kaybetmiş, artık var olmayan bir dünyanın yapay dengelerine değil, yeni şartların icabına ve sadece millî çıkarlarına uygun hareket etmek kararındadır. Bu yüzden, Doğu Akdeniz'de, Orta Doğu'da ve bütün coğrafyalarda yegâne ölçümüz, milletimizin şerefini ve menfaatlerini, dünya barışını ve bütün insanlık için adaletin gerçekleşmesini esas alarak hareket etmektir. Yüce Meclisimizin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünde milletimizin bizden beklentisi de fikir ve telakki farklılıklarımıza rağmen bu yolda mutabakatla hareket etmemiz, millî çıkarlarımızın tahakkuku için el birliği yapmamızdır. 100'üncü yılını idrak eden bu yüce ve Gazi Meclisin her bir mensubunun bu beklentiye uygun davranacağına inanıyorum.

Coğrafyaları şekillendiren, tarihe düzen veren milletimizin dünyaya ve insanlığa söyleyeceği söz bitmemiştir. Bilakis milletimiz, kargaşayla malul yeni dünyada

sözünün tesiri gittikçe artan ve daha da artacak bir konumdadır. Milletimize ve Türkiye'ye bu gerekçeyle düşmanlığa yeltenenler, kisveleri, gayeleri ve dayanakları ne olursa olsun kaybetmeye mahkûmdurlar. Bu hususta milletimizin cesaretine ve kararlılığına en büyük delil de yüz yıl önce, 19 Mayıs 1919'da Samsun'dan doğup vatanı saran mücadele ve direniş kararlılığıdır. Birçok vesilelerle ifade ettiğimiz gibi, Türkiye, bugün artık sadece bir ülkenin ve bir coğrafyanın adı değildir. Türkiye bugün, kendi sınırlarını aşan bir umudun, bir hamlenin ve insanlık davasının adıdır ve Türkiye bugün, sadece vatanımız değil, aynı zamanda vazifemizdir.

Bu duygu ve düşüncelerle yeni yasama yılının milletimiz, ülkemiz ve bütün insanlık için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, başta cumhuriyetimizin banisi ve Millî Mücadele'nin Önderi Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve yol arkadaşları olmak üzere, bu millet için emek vermiş, bu yüce çatı altında hizmet etmiş bütün vatan evlatlarını ve aziz şehitlerimizi rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Millî Meselelerin Yegâne Çözüm Yeri ve Görüşülen Bütçenin de Yeni Hükûmet Sistemindeki Esaslara Göre Hazırlanan İlk Bütçe Olduğuna, Gerek Komisyon ve Gerekse Genel Kurul Bütçe Müzakerelerine Katkı Yapan Meclis Başkan Vekilleri, Divan Üyeleri, Grup Başkan Vekilleri, Milletvekilleri, Bakanlar ve Bürokratlar ile Emegi Geçen Herkese Teşekkür Ettiğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 39

Tarih : 20/12/2019

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündeme geçmeden önce birkaç hususu ifade etmek istiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonumuz, 2020 yılı bütçesini ve 2018 yılı kesin hesabını 24 Ekim-29 Kasım tarihleri arasında görüşerek kabul etmişti. Genel Kurulumuz ise 9 Aralık Pazartesi günü başladığı görüşmeleri bugün sonlandıracak inşallah. On bir gün boyunca gece gündüz aralıksız devam eden çalışmalarda, milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz, yürütmeden bakan ve görevli arkadaşlarımızın yoğun bir gayretiyle bu son güne geldik. Bugün yapacağımız kapanış görüşmeleri sonrasında bütçeyi ve kesin hesabı Genel Kurulun oyuna sunacağım.

Sayın milletvekilleri, malumunuz olduğu üzere bu yıl Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yılıdır. Millî egemenliğin kayıtsız şartsız tecelli ettiği Meclisimiz en zorlu Kurtuluş Savaşı ortamında cumhuriyeti kurmuş, geliştirmiş ve

bugünlere getirmiştir. Milletimizin müreffeh geleceği için çalışan Meclisimiz, millî meselelerin yegâne çözüm yeri olmuştur, olmaya devam edecektir.

Bütün partilerimize mensup sayın milletvekillerinin bilhassa bütçe görüşmeleri sürecinde bu kürsüden dile getirdikleri görüş ve önerileri aziz milletimiz büyük bir merak ve ilgiyle izlemektedir. Millet iradesinin tecelli ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yaptığımız görüşme ve çalışmaların bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da büyük bir olgunlukla devam edeceğine olan inancım tamdır.

24 Haziran genel seçimleriyle 16 Nisan 2017’de halkımızın kabul ettiği Anayasa değişikliği yürürlüğe girmiş ve hükûmet sistemimiz değişmiştir. Bu bütçe yeni hükûmet sistemi döneminin 2’nci bütçesidir ama yeni hükûmet sistemindeki esaslara göre hazırlanan ilk bütçedir. Yeni hükûmet sisteminin zaman içinde ve iyileştirmelerle daha da güçlenerek yerleşeceğine inanıyorum.

Bugüne kadarki çalışmalarda gerek komisyon ve gerekse Genel Kurul müzakerelerine katkı yapan bütün Meclis Başkan Vekillerimize, Divan üyelerimize, Grup Başkan Vekillerimize, milletvekillerimize, bakanlarımıza ve bürokratlarımıza, bütün Meclis çalışanlarımıza, emeği geçen herkese özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bu düşüncelerle, 2020 yılı merkezî yönetim bütçe görüşmelerinin milletimiz ve devletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Konu : *Bütçe Hakkının Parlamentoların Ortaya Çıkış Sebepleri Arasında Yer Aldığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 39

Tarih : 20/12/2019

BAŞKAN – Şimdi, ben, tabii, şu anki sıfatımın dışında daha önce Anayasa Komisyonundayım ve bu çalışmanın daha öncesinde de içinde bulundum. Tabii, bütçe hakkıyla ilgili bu durum aslında -Sayın Dervişoğlu da ifade etti, Sayın Tatlıoğlu da ifade etti- parlamentoların ortaya çıkış sebepleri arasındadır, hatta onu önceleyen bir durum İngiltere’de bakıldığında. Ancak bizim bu bütçeye koymuş olduğumuz husus yani bütçe Parlamentoda kabul edilmediği takdirde yürütmenin geçici bir bütçeyle devam etmesi şeklindeki bir düzenleme, bizim icat ettiğimiz bir şey de değil. Bu, Amerika Birleşik Devletleri’nde de tartışılan bir şeydir uzun zamandır. Biz 2012 yılında bu çalışmaları yürütürken, burada arkadaşlarımızdan dâhil olanlar da vardı o süreçlere. Bu konu o zaman da görüşüldü, tartışıldı. Burada Meclisin gerek hazırlanacak bütçeyle ilgili gerekse bütçenin uygulanması sonrası kesin hesapla ilgili denetimini ortadan kaldıran bir husus değil buradaki düzenleme; bunu ifade etmek isterim.

Daha fazla da dâhil olmayayım tartışmanın içerisine.

Teşekkür ederim.

Konu : *ABD Temsilciler Meclisinin 30 Ekim'deki Kararının Reddedilmesi ve Yok Hükmünde Sayılmasına Dair Aldığımız Karar ile Yine ABD Senatosu Kararının Reddedilmesi ve Yok Hükmünde Sayılmasına Dair 13 Aralık'ta Aldığımız Kararın Parlamento Kararı Olduğuna İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 39

Tarih : 20/12/2019

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hatırlayacaksınız, 30 Ekim'de Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinin aldığı bir karar üzerine, daha sonra da geçenlerde Amerika Birleşik Devletleri Senatosunun aldığı karar üzerine 13 Aralık'ta Türkiye Büyük Millet Meclisinden 2 karar alındı. Bunu bazı arkadaşlarımız kürsüden, bazı arkadaşlarımız da yerlerinden ifade ettiler ve “4 partinin bildirisi” diye nitelendirdiler. Hukuken bu, 4 partinin bildirisi değil, parti gruplarının aralarında anlaşarak bir bildiriyi açıkladıkları, yayınladıkları olmuştu fakat 30 Ekim'deki Temsilciler Meclisi kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair olan karar, yine 13 Aralık'taki Senatonun kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair kararlar hukuki niteliği itibarıyla Parlamento kararıdır, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıdır. Yani daha önceki metinlerden farklı bir hukuki niteliği var, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurumsal olarak vermiş olduğu, Başkanlık tezkeresi üzerine yapılan oylamayla vermiş olduğu karardır. Bunu ifade etmek isterim. Grupların bildirisi olarak değil, Parlamento kararı olarak bunun nitelendirilmesi gerekir. Hukuki niteliği budur, doğru olan budur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Konu : *Bütçenin Kabulü Münasebetiyle Teşekkür Konuşması*
Yasama Yılı : 3
Birleşim : 39
Tarih : 20/12/2019

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonunda 197 saat 23 dakika, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ise 156 saat 10 dakika süren görüşmelerin ardından, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ni kabul ettik.

Gerek Komisyon gerekse Genel Kurul müzakerelerinde katkı yapan, çalışmalarda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bilhassa milletvekillerimize, Meclis Başkan Vekillerimize, Kâtip Üyelerimize, Grup Başkan Vekillerimize, stenograflarımıza, kavaslarımıza, Mecliste çalışan bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

2020 yılı bütçesinin milletimiz ve devletimiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu Toplantıya
Çağırma Usulüne İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 41

Tarih : 02/01/2020

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, burada, tabii, benim de çağırıcıyı yapan kişi olarak birkaç söz söylemem gerekiyor. İki husus var: Birincisi, bu çağırının Anayasa ve İç Tüzük'e göre durumuyla ilgili. Anayasa'nın 93'üncü, İç Tüzük'ün 7'nci maddeleri tatilde ve ara vermede Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantıya çağırılmasını düzenliyor. Bu konuda Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı yetki veriyor. Yeni hükümet sistemi değişikliğinden sonra Cumhurbaşkanı resen çağırıyor. Daha önce ikinci bir seçeneği vardı, hükümetin talebi üzerine. Meclis Başkanı da 2 şekilde çağırabiliyor: Ya en az beşte 1 milletvekilinin talebi üzerine veya resen çağırabiliyor. Bu, toplantı ve ara vermeyle ilgili. 21 Aralık'ta alınan karar bir tatil kararı değil, bir ara verme kararı da değildi. Esasen Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde veya ara vermede değildi, sadece Genel Kurul toplanmama kararı almıştı. Dolayısıyla, ben, Türkiye Büyük Millet Meclisini toplantıya çağırmadım, Genel Kurulu toplantıya çağırdım. Metinde bu inceliğe dikkatinizi vermişsinizdir. Türkiye Büyük Millet Meclisini değil, Genel Kurulu toplantıya çağırdım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aynı şey... Aynı şey...

BAŞKAN – Aynı şey değil çünkü...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aynı şey efendim, laf ebeliği...

BAŞKAN – Sayın Tanal, bir dakika, ben izah edeyim, sonra aynı mı değil mi sen karar vereceksin zaten.

Bu 21 Aralıkta alınan karardan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde komisyonların çalışmalarını sürdürmeleri için bir engel yoktu. Araştırma komisyonları çalışabilirdi, diğer komisyonlar da -ihtisas komisyonları- çalışabilirdi çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi tatil veya ara vermeye girmemişti, sadece Genel Kurul, toplantı günlerinde toplanmama kararı almıştı. Dolayısıyla, ben, çağrıda da Genel Kurulun sadece toplantıya çağırılması ifadesini kullandım.

Değerli arkadaşlar, bu, Anayasa'ya, İç Tüzük'e aykırı mı? Değil. Çünkü Anayasa ve İç Tüzük, tatilde ve ara vermede Meclis Başkanına bu yetkiyi veriyor. Genel Kurulun toplanmama kararı ise tatil ve ara vermeye göre daha basit ve onun içinde bir parça olan bir karar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – “Türkiye Büyük Millet Meclisi” diye geçiyor Anayasa'da. Niye Meclisi çağırıyorsunuz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hukukta “hukuk normu” dediğimiz şey yazılı metnin kendisi değildir, yazılı metnin anlamıdır; bu anlam ise yorumla ortaya çıkarılır ve hukukta yorumun ilkeleri vardır -hukuk fakültelerinde de okutulur bu ders olarak, yorum ilkeleri- bunlardan bir tanesi de esasen mantık ilkesi de olan “evleviyet ilkesi”dir. “Çok'un içinde az da vardır, “bütün”ün içinde parça da vardır.” diye ifade edebileceğimiz ilke.

Tatil veya ara vermede Türkiye Büyük Millet Meclisini toplantıya çağırma yetkisini veren Anayasa'nın 93 ve İç Tüzük'ün 7'nci maddelerinin, sadece Genel Kurulun toplanmama kararı üzerine onu toplantıya çağırma yetkisini de evleviyet ilkesi gereğince -bu kuralları yorumladığımız takdirde- Meclis Başkanına verdiğini; Anayasa 93 ve İç Tüzük 7'deki düzenlemenin, yetki veren ilkelerin, bu anlamda Genel Kurulun toplanmama kararı noktasında da toplantıya çağırma yetkisini verdiğini, yorumla, normun ne dediğini ifade etmek için belirleyebiliriz. Bu konuda hiçbir tereddüdüm yok. Bu, işin hukukla ilgili, Anayasa ve İç Tüzük'e uygunluğuyla ilgili kısmı.

Toplantının ne zaman yapılacağı konusu da şudur: Değerli arkadaşlar, tabii, çok dinamik bir süreçten geçiyoruz. Bu süreç içerisinde bir tezkere mevzu bahis oldu. Bununla ilgili hususlar zaman zaman yürütmeden Dışişleri Bakanımızın, Milli Savunma Bakanımızın bazen telefonla, bazen vicahen ifadeleriyle görüşüldü. Meclisin toplantıya çağırılması konusunda geçtiğimiz pazartesi veya salı günü üzerinde duruluyor idi fakat ben salı gününün ve çarşamba gününün yılbaşı münasebetiyle uygun olmayacağını da kendilerine ifade ettim. En uygun tarih yine 1 Ocak'tan sonraki bir tarih olabilir diye ifade ettim. Dolayısıyla gazeteciler yazdı,

evet, bunu tutturana var. Saat konusunda herhâlde hata etmelerini bekleyemeyiz, Meclis 14.00’te toplanıyor zaten, başka bir saat söyleyemezler. Ama arada zaten ya 2’si vardı ya 3’ü vardı, cuma günü vardı veya bir sonraki pazartesi, 6’sı vardı. Salıyı ifade edenler oldu, pazartesiye ifade edenler de oldu ama perşembe diyenler tutturmuş oldu. Bunun sadece bir tesadüf olduğu kanaatindeyim. Bu konuyla ilgili, dediğim gibi, perşembe ilk tercih değildi; pazartesi, salıyla ilgili düşünceler vardı ama ben çarşambadan sonraki bir günün, 1 Ocak’tan sonraki bir günün uygun olacağına dair görüşümü ifade ettim. Bu şekilde mutabık kalınan bir tarih oldu, durum bundan ibarettir.

Konu : *Anayasa'nın 93'üncü Maddesi ile İç Tüzük'ün 7'nci Maddesinin Genel Kurulun Toplanmama Kararı Aldığı Hâllerde de Meclis Başkanına Toplantı Çağrısı Yetkisi Verdiğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 41

Tarih : 02/01/2020

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben bir kez daha ifade edeceğim: Tatilde ve ara vermede Meclisin toplantıya çağırılması için Danışma Kurulunun toplanması ve partilerin görüşlerinin değerlendirilmesine dair bir İç Tüzük hükmü yok. Danışma Kurulu toplanması, ondan bahsediyorum. Ben az önce de ifade ettim, çağırıda da var, Anayasa'nın 93'üncü ve İç Tüzük'ün 7'nci maddelerini esas alıyoruz. Burada ise Meclis Başkanının toplantıya nasıl çağıracağı açık olarak düzenlenmiş. Burada Meclis Başkanının toplantıya çağrı yapacağı zaman bunu nasıl yapacağına dair bir hususta tartışma yok, o açık çünkü “Meclis Başkanı resen çağırır.” diyor. “Türkiye Büyük Millet Meclisi tatildeyken ve ara vermedeyken resen çağırabilir.” dediği zaman bunun herhangi bir danışma kuruluna istinat etmesi mecburiyeti gözükmüyor. Ben de zaten bu çağrıyı Anayasa 93 ve İç Tüzük 7'ye göre yaptığımı ifade ediyorum, başka bir düzenlemeye dayanmıyorum. Ha, acaba tatil ve ara verme dışında Genel Kurulun toplantı yapmama kararı hâlinde de böyle bir yetki var mıdır? Onu da ben yorumla hukuk normunda ifade ettim, hukukçular bunu bilirler; hukuk kuralları yazılı metin değil, onun anlamıdır, bu anlam ise yorumla ortaya çıkartılabilir. “Norm” dediğimiz şey hukukta odur esasen, “evleviyet” dediğimiz ilke de hukukta en çok kullanılan yorum normlarından, ilkelerinden birisidir. Dolayısıyla, ben, Türkiye Büyük Millet Meclisi tatil ve ara vermedeyken

onu çağırma yetkisi veren hükmün Türkiye Büyük Millet Meclisi tatil ve ara vermede değilken, sadece Genel Kurulun toplanmama kararı aldığı hallerde de Meclis Başkanına toplantı çağrısı yetkisi verdiğini ifade ediyorum. Bunun...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, istediğiniz zaman Meclisi çağırabileceğiniz anlamına mı geliyor?

BAŞKAN – Nasıl efendim?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İsteddiğiniz zaman, her zaman bu Meclisi çağırabileceğiniz anlamına mı geliyor diyorum. O zaman tatilde, ara vermede ve onun dışında da Meclis Başkanı istediği zaman çağırabilir.

BAŞKAN – Bildiğim kadarıyla hukukçusunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Evet efendim.

BAŞKAN – Evet, Anayasa 93 ne diyor acaba, “İsteddiği zaman çağırabilir.” diyor mu?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Demiyor efendim.

BAŞKAN – Demiyor mu? Bir bakın, ben biliyorum. Teşekkür ederim arkadaşlar.

Konu : *Grup Başkan Vekilleri Tarafından Danışma Kurulu Toplantısında da İç Tüzük'ün 70'inci Maddesi ile 59'uncu Maddesi Arasında Bir Boşluk Olduğunun Dile Getirildiğine ve İç Tüzük'te En Kısa Sürede Düzenleme Yapılması Gerekliliği Konusunda Mutabakat Sağlandığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 63

Tarih : 03/03/2020

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bu kapalı oturum talebiyle ilgili kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Bunu, Danışma Kurulunda Grup Başkan Vekili arkadaşlarımızla da müzakere ettik. İç Tüzük'ün kapalı oturumu düzenleyen 70'inci maddesinin dördüncü fıkrası “Cumhurbaşkanı yardımcılar, bakanlar, bakan yardımcılar ve üst kademe kamu yöneticileri 62 nci maddede belirtilen hallerde aynı maddede belirtilen usulle kapalı oturumlarda bulunabilirler.” hükmünü haizdir.

Fıkra da atıf yapılan 62'nci madde, yürütmenin Genel Kurulda temsilini düzenlemektedir. İç Tüzük'ün 62'nci maddesindeki düzenlemeler, Genel Kurul gündeminin kısımlarında yer alan ve o kısımlarda görüşülecek işlere dairdir. Gündem dışı konuşmalar ise İç Tüzük'ün 59'uncu maddesine göre yapılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrası yürütmenin gündem dışı konuşmasını düzenlemektedir. Yürütme, bu fıkradaki düzenlemenin zorunlu unsurudur. 59'uncu maddenin ikinci fıkrasına göre gündem dışı konuşmanın yapılabilmesi ve sonrasında, talepleri hâlinde, siyasi parti gruplarına ve grubu bulunmayan bir milletvekiline söz verilebilmesi için öncelikle yürütmenin istemi gerekmektedir. Yani yürütme

bulunmadığı sürece İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin ikinci fıkrası işlevsiz hâle gelecektir. Söz konusu fıkra, olağanüstü acele hâllerde yürütmenin Genel Kurulu bilgilendirmesini sağlamakta, ayrıca siyasi parti gruplarının ve milletvekillerinin “olağanüstü acele hâl” olarak nitelendirilen konu hakkında değerlendirmeler yapmasına imkân tanımaktadır. Böylece, çok önemli konuları, Genel Kurul, yürütmeye birlikte müzakere imkânı bulmaktadır. Takdir edilir ki olağanüstü acele hâl kapsamına giren konuların devlet ve milletin güvenliğiyle ilgili olması, devlet sırrı kapsamında bulunması, mahiyeti itibarıyla kapalı oturumda konuşulması olasılığı yüksektir. Bu konularda yapılacak kapalı oturumda, eşyanın tabiatı gereği ve yine, hükmün amaçsal yorumundan hareketle bakanların bulunması gerekir diye düşünülmelidir.

İç Tüzük'ün 70'inci maddesi ile 59'uncu maddesi arasında bu konuda bir boşluk olduğu birleşimin açılmasından önce yapılan Danışma Kurulu toplantısında da Grup Başkan Vekilleri tarafından dile getirilmiş ve bu konuda İç Tüzük'te en kısa sürede bir düzenleme yapılması gerekliliği konusunda mutabakat sağlanmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

Konu : *Vatanın, Milletin Birliği ve Dirliği İçin Canlarını Feda Eden Aziz Şehitlere Allah'tan Rahmet Dilediğine, Devam Eden Operasyonlarda Ordunun Muzaffer Olmasını Cenab-ı Hak'tan Niyaz Ettiğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 63

Tarih : 03/03/2020

BAŞKAN – Birleşimin nihayetinde, vatanımızın ve milletimizin birliği ve dirliği için canlarını feda eden aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize acil şifalar diliyorum. Şu anda aynı hedef ve gayretle devam eden operasyonlarımızda ordumuzun muzaffer olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Konu : *İslam Âleminin Ramazan Ayını Tebrik Ettiğine ve 23 Nisan Perşembe Günü Saat 21.00'de İstiklal Marşı'nı Türkiye Olarak Evlerden Aynı Anda Okumak İçin Yapılan Daveti Hatırlatmak İstedğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 88

Tarih : 23/04/2020

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, yarın ramazan başlıyor. Hem milletvekillerimizin hem aziz milletimizin, İslam aleminin ramazanını tebrik ediyorum.

Kapatmadan önce bir husus daha: Bu gece, malumunuz, saat 21.00'de evlerimizden aynı anda, hep beraber, bütün Türkiye olarak İstiklâl Marşı'mızı okumak için yaptığımız daveti tekrarlıyorum ve hatırlatıyorum.

Konu : 27'nci Dönem Dördüncü Yasama Yılı'nın Milletimiz, Ülkemiz ve Bütün İnsanlık İçin Hayırlara Vesile Olmasını Temenni Ettiğine, Coronavirüs Salgınının Birçok Alanda Etkilerinin Önümüzdeki Dönemlerde Yaşanarak Görüleceğine, Doğu Akdeniz'de Adil Bir Paylaşımın Sağlanması Gerektiğinin Savunulduğuna, Bugüne Kadar Olduğu Gibi Bundan Sonra da Haklı Davasında Azerbaycan'ın Yanında Yer Alınacağına İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 1

Tarih : 01/10/2020

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler, aziz milletimiz; 27'nci Dönem Dördüncü Yasama Yılı'nı açıyorum. Bu yılın siz kıymetli milletvekillerimiz, yüce Meclisimiz, aziz milletimiz ve devletimiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan diliyorum. Yapacağımız müzakerelerin, alacağımız kararların, çıkaracağımız kanunların, göstereceğimiz gayretin milletimize ve devletimize faydalı sonuçlar getirmesini temenni ediyorum.

Sözlerimin başında yüce Meclisimizin açılışından bugüne bu mukaddes çatı altında görev yapan, başta ilk Meclis Başkanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün milletvekillerimizi, siyasetçilerimizi, devlet adamlarımızı şükran ve minnetle anıyorum; vefat edenlere Allah'tan rahmet, hayatta olanlara da sıhhat ve afiyetle uzun ömür diliyorum. Bu yüce Meclisin faaliyetlerini sürdürebilmesi için canla başla gayret gösteren bütün çalışma arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum.

Siz değerli milletvekillerimizi, misafirlerimizi ve ekranları başında bizi alakayla takip eden aziz milletimizin bütün fertlerini saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu yıl Meclisimizin açılışının 100'üncü yılını idrak ettik. Bu yüce Meclisin nice yüzyıllara güç ve kudretle ulaşmasını, ilelebet var olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ederim.

İnsanlık çok zor bir yüzyıl geçirdi. 20'nci yüzyıl insanlık tarihinin belki en kanlı yüzyılıdır. İki büyük dünya savaşı, bağımsızlık savaşları, bölgesel savaş ve çatışmalar, iç savaşlar, katliamlar, öldürülen 100 milyonu aşkın insan, göçler kara bir yüzyıl tablosu çizmektedir. Bu geçtiğimiz yüzyılda aziz milletimizin, Meclisimizin öncülüğünde elde etmiş olduğu çok büyük ve önemli kazanımlar vardır. Bunlardan birincisi, büyük bedeller ödeyerek kanımız ve canımız pahasına kazandığımız istiklalimizdir, bağımsızlığımızdır. 20'nci yüzyılın sihirli kelimelerinden olan “bağımsızlık” bizim tarihimiz bakımından çok daha vurgulu bir anlam ifade etmektedir. Biz “tam bağımsızlık” diyoruz. Bölgemizde ve yakın coğrafyamızda yaşanan hadiseleri gördükçe bağımsızlığın, özellikle tam bağımsızlığın ifade ettiği anlamın büyüklüğünün farkına daha fazla varıyoruz.

İkinci önemli kazanım, inkıza uğrayan, onlarca yıl süren kesintisiz savaşlarla harap olmuş bir büyük devletin küllerinden yeni bir devlet, bir cumhuriyet kurmuş olmamızdır.

Üçüncüsü ise zaman zaman kesintilere uğramış olsa da kararlılıkla ve milletimizin sonuna kadar sahip çıkmasıyla var ettiğimiz demokrasimizdir. Milletimizin bu büyük ve önemli kazanımlarının elde edilmesinde öncülük hiç şüphesiz Meclisimize aittir. Bu yüce Meclis bağımsızlık savaşını bizzat yürütmüş, “Gazi” unvanını bihakkin almış yegâne Meclistir. Memleketimizin sıkıntılara düşer olduğu, zorluklar yaşadığı dönemlerde de bu öncülük görevini ifa etmekten bir an geri durmamıştır.

15 Temmuz gecesi hain terör örgütü FETÖ'nün saldırılarına uğrayan ilk kurum Meclisimiz olmuştur. O gece tarihine ve karakterine yakışır bir kararlılıkla bombardıman altında görevini ifa eden ve direnen Meclisimiz ikinci defa “Gazi” unvanını almış, bu unvanı hak ettiğini ve hakkıyla taşıdığını ispat etmiştir. Böyle büyük bir Meclisin mensubu olmak, bu yüce çatı altında görev ifa etmek, Mecliste aziz milletimize hizmet etmek ne büyük bir şereftir. Bu şerefli görevin üzerimize büyük sorumluluklar yüklediği de aşikârdır. Bu sebeple Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığının korunması en başta gelen görevimizdir. Demokrasimizin geleceği, demokrasiye duyulan güven buna bağlıdır.

Bizler, ülkemizin ve hatta dünyanın bütün sorunlarını bu yüce çatı altında grup toplantılarında, komisyonlarda ve Genel Kurulda usulüyle konuşacağız,

tartışacağız ve bir sonuca bağlayacağız. Unutmayalım ki Türkiye Büyük Millet Meclisi milletimizin, cumhuriyetin ve demokrasinin kalbidir. Bu kurumun hepimizin üstünde, bizleri aşan yüce bir kimliği vardır. Söz ve eylemlerimizde, yaptıklarımızda bu gerçeğin ne kadar farkında olursak siyaset kurumu ve milletvekilleri olarak o kadar güç ve saygınlık kazanacağız.

Değerli milletvekilleri, tarihin önemli bir kavşak noktasından geçiyoruz, önemli bir döneme şahitlik ediyoruz. 20'nci yüzyılın sonlarında başlayan ve içinde bulunduğumuz 21'inci yüzyılın ilk çeyreğinde hızı artarak devam eden bir büyük değişim sürecinin içindeyiz. Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel yapıların, kavramların, kuralların, kurumların, toplumların, devletlerin, coğrafyaların yeniden şekillenmeye başladığı, teknolojinin büyük dönüştürücü etkisinin âdeta kontrolü ele aldığı bir dönemden geçiyoruz.

Öte yandan, geçtiğimiz yılın son günlerinde Çin'de başlayan ve bütün dünyayı etkisi altına alan bir virüs salgınının bu büyük değişim sürecine katalizör etkisi yaptığını, sadece nicelik bakımından sürecin hızını arttırmakla kalmayıp aynı zamanda mahiyetini de değiştirmeye başladığını takip etmekteyiz. Şurası açıktır ki coronavirus salgını bundan böyle hayatın her alanında az veya çok etkilerini gösterecektir. Salgının psikolojik, sosyolojik, siyasi, ekonomik, ticari, kültürel ve diğer birçok alanda etkilerini önümüzdeki dönemlerde yaşayarak göreceğiz.

Öte yandan, bu tablo, zaten uzun zamandır yapıları ve işlevleri tartışılan, üstlendikleri görevlerini yerine getirmekten uzaklaşmış uluslararası kuruluşların durumunu tekrar ve yoğun bir şekilde dünyanın gündemine getirdi. Dünyada uluslararası hukukun uygulanmasını sağlamak, iş birliğini ve barışı hâkim kılmak için kurulmuş olan başta Birleşmiş Milletler olmak üzere birçok uluslararası kuruluş tam manasıyla iflas bayrağı çekmiş durumdadır. Sayın Cumhurbaşkanımızın ilk dile getirdiğinde idealist bir eleştiri gibi görülen, “Dünya 5'ten büyüktür.” ifadesiyle sembolize olan husus artık bütün ülkelerin hatta bizzat Birleşmiş Milletlerin kabul ettiği ve “Yeniden yapılanma” adı altında çalışma başlattığı bir gerçeklik hâline gelmiştir. Ekonomik dengesizlikler, adaletsizlikler, sömürü, insana değer vermeyen kurumsal yaklaşımlar coronavirus salgınıyla çok daha görünür hâle gelmiştir. Böyle büyük değişim dönemlerinin, tarihin akışının hızlandığı dönüşüm dönemlerinin büyük sıkıntılar, riskler ve tehditler içerdiğini inkâr etmek mümkün değildir ancak böyle dönemlerin bizim gibi tecrübeli devletler, itikatlı, kararlı, iddialı milletler için aynı zamanda büyük imkânlar sunduğunu da belirtmem gerekir. Yüz yıl önce uzun zaman tarihe istikamet veren büyük bir devletin inkıza uğradığı bir dönemde, onlarca yıl süren savaşlar, göçler, yıkımlar ve kayıplarla ortaya çıkan bir enkazdan büyük imkânsızlıklarla hür ve tam bağımsız bir devlet var etmeye muvaffak olan

aziz milletimizin ve ona öncülük eden bu yüce Meclisimizin tarihin bu kavşak noktasında da büyük sorumluluklar taşıdığını ve taşıyacağını ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye, uluslararası alanda daima hukuktan, hakkaniyetten, adaletten, meşruiyetten yana olmuştur. Uluslararası hukuktan ve anlaşmalardan kaynaklanan haklarını yine aynı hassasiyetle, meşru araçlar ve yöntemlerle aramaktan asla vazgeçmemiştir. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki varlığını, sadece stratejik kaynaklar ve bunlar üzerindeki meşru hakları üzerinden tarif edemeyiz. Türkiye, kendi haklarını aradığı kadar, bu alanda ve sahada adil bir paylaşımın, hakça bir dağılımın olmazsa olmaz bir barış zemininde gerçekleşmesi için vardır. Emeği değil, sömürüyü; hakkı değil, zulmü; paylaşımı değil, el koymayı alışkanlık hâline getirenlerin bunu anlamasını biz zaten beklemiyoruz.

Yine, bugün, ağır ekonomik sorunlarla boğuşan ve Batı'nın ianeleri ve sadakalarıyla yaşayan bazı küçük ülkelerin tetikçi olarak kullanıldığına şahit oluyoruz. Bölgesel ihtilafları canlı tutmak, eski yaraları kanatmak için bu muhtaç ve basiretsiz ülkelerin yönetimleri istismar edilmektedir. Ayrıca, Batılı bazı devletlerin siyasi acentesi gibi hareket eden, halklarını temsil etmeyen birtakım kukla devlet yönetimlerinin de dünya ve bölge barışı için tehdit teşkil eden tavırlarına da işaret etmek gerekir.

26 Eylül sabahı Ermenistan'ın yönettiği terör çeteleri eliyle kardeş Azerbaycan'a yönelik saldırılarıyla başlayan hadiselerden büyük bir üzüntü duyduğumuzu ifade etmek isterim. Öncelikle, Ermenistan saldırılarında şehadete yükselen bütün kardeşlerimizi rahmetle anıyor, yaralılarımıza Cenab-ı Hak'tan acil şifalar niyaz ediyorum.

Bunu tekrar buradan ifade etmek isterim: Türkiye, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da haklı davasında, vatan savunmasında Azerbaycan'ın yanında yer alacaktır. Türkiye ve Azerbaycan, dünyada başka iki ülke arasında benzeri olmayan yakın bir ilişkiye sahiptir. "Tek millet, iki devlet" prensibi sadece bir slogan, sadece bir tarihî tespit değildir; aynı zamanda diplomasiden sahaya her alanda Türkiye - Azerbaycan ilişkilerine istikamet veren, yaşayan bir ilkedir. Bu husus ve Türkiye'nin desteği, gelişmelerin her aşamasında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açık bir şekilde ifade edilmiştir, 28 Eylül Pazartesi günü 4 siyasi partimizin imzasıyla yayınlanan bildiride bu kararlar bir kez daha ortaya konulmuştur, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak Azerbaycan'ın yanında olduğumuz bir daha ifade edilmiştir. Ermenistan'ın bir an önce işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çıkmasının, komşularına saldıran ve bölge barışını tehdit eden bir ülke olarak hareket etmekten vazgeçmesinin zarureti burada bir kere daha ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, sadece çalışkan ve asil milleti, istisnai konumu ve parlak tarihi sebebiyle değil, aynı zamanda köklü demokrasisinden dolayı da örnek bir ülkedir. Yüz yetmiş yılı aşkın seçim, yüz kırk üç yıllık parlamento tarihi ve toplamda doksan yıla yaklaşan çok partili siyasi hayatı Türkiye'yi farklı ve öncü kılmaktadır. Bu yüzden, demokrasimizin değerini daha iyi kavramak, bize kattıklarını hakkıyla değerlendirmek zorundayız. Bu noktada, demokrasimizin değeri üzerinde dururken demokrasi dışı arayışları, özellikle şiddeti ve terörü siyasi bir yöntem sayan ve bu yolla şiddet ve terörü meşrulaştırmaya yönelik çarpık anlayışın içerdiği tehlikeye işaret etmeyi de elzem görüyorum. Gerekçesi, yöntemi ve şekli ne olursa olsun şiddet ve terör demokrasimizin ve siyaset kurumunun en yıkıcı düşmanıdır. İçinde şiddetin ve terörün onaylanmasına dair niyet taşıyan her söylem Türkiye'ye karşı bir suikasttır ve ortadan kaldırılmayı hak etmektedir.

Tarihin bu önemli dönüm noktasında Türkiye, değişmiş, gerçekliğini kaybetmiş artık var olmayan bir dünyanın yapay dengelerine değil, yeni şartların icabına ve sadece millî çıkarlarına uygun hareket etmek kararındadır. Bu yüzden, Doğu Akdeniz'de, Ortadoğu'da ve bütün coğrafyalarda yegâne ölçümüz, milletimizin şerefini ve menfaatlerini, dünya barışını ve bütün insanlık için adaletin gerçekleşmesini esas alarak hareket etmektir.

Yüce Meclisimizin açılışının 100'üncü yıl dönümünde milletimizin bizden beklentisi de fikir ve telakki farklılıklarımıza rağmen bu yolda mutabakatla hareket etmemiz, millî çıkarlarımızın tahakkuku için el birliği yapmamızdır. 100'üncü yılını idrak eden bu yüce ve Gazi Meclisin her bir mensubunun bu beklentiye uygun davranacağına inanıyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle yeni yasama yılının milletimiz, ülkemiz ve bütün insanlık için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, hepinize sağlık ve başarılı çalışmalar diliyorum. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Konu : 2021 Yılı Bütçe Görüşmelerinin Millete ve Devlete Hayırlara
Vesile Olmasını Dilediğine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 24

Tarih : 07/12/2020

BAŞKAN – Başlamadan, 2021 yılı bütçe görüşmelerimizin milletimiz ve devletimiz için hayırlı sonuçlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Konu : *Tutanakların Türkçe Tutulduğuna, Hatip Başka Bir Dilde Konuştuğunda “Bu Bölümde/Bölümlerde Hatip Tarafından Türkçe Olmayan Bir Kelime/Kelimeler İfade Edildi.” Diye Not Düşüldüğüne İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 24

Tarih : 07/12/2020

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, Sayın Sancar’ın burada Meclis Başkanlığımız ve Tutanak Hizmetleriyle ilgili bir ifadesi oldu. Bir bilgi yanlışı olduğunu düşünüyorum, bunu düzeltmek istiyorum.

Öncelikle, prensip olarak, gerek Genel Kurulda ve gerekse komisyonlarda tutanaklar Türkçe olarak tutuluyor. Türkçe dışında bir dil kullanıldığı zaman -Kürtçe olabilir, İngilizce, Arapça olabilir, Fransızca olabilir- hangi dil olursa olsun “bilinmeyen bir dil” ifadesi yazılmıyor. Buna dair onlarca soru önergesi oldu, hepsine aynı cevabı veriyoruz ama bu da vesile oldu, bunu açıklamak isterim. “Bilinmeyen dil” ifadesi hiçbir dil için yazılmıyor, burada Türkçe dışında bir dil kullanıldığında onun yerine -Tutanak Yazım Rehberi var- dipnot olarak “Bu bölümde/bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime/kelimeler ifade edildi.” diye not düşülüyor. Dolayısıyla, hiçbir dil için “bilinmeyen dil” ifadesi kullanılmıyor. Bunu böylece bu vesileyle düzeltmiş olayım. On iki yıldır Mecliste uygulamamız böyle.

Konu : *Tutanakların Önce Ham Olarak Tutulduğuna, Daha Sonra Nihai Şeklinin Verildiğine ve Resmîleştiğine, (x)'in Dipnot İçin Kullanıldığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 24

Tarih : 07/12/2020

BAŞKAN – Sayın Sancar, malumunuz, tutanaklar önce ham olarak tutuluyor, daha sonra nihai şekli veriliyor ve resmîleşiyor. Belki ham tutanaklarda arkadaşlarımız not almış olabilir -bunu ifade edeyim- ama resmî tutanaklarda, onaylanmış tutanaklarda “Bilinmeyen dil” ifadesi yok. Türkçe dışında bütün diller için kullanılan şey “Türkçe dışında kelimeler kullanılmıştır.” şeklinde bir nottur. (x) de yok. (x)'i şuradan karıştırıyorsunuz herhâlde; dipnot yazılacağı için dipnota atıf yapmak üzere kullanılan bir işaret var orada, bu bölümle ilgili dipnota atıf yapmak için kullanılan işaret.

Teşekkür ederim.

Konu : 7 Aralık 2020 Tarihinde Başlayan Bütçe Görüşmelerinde 71 Oturumda Toplam 143 Saat Çalışmanın Geride Bırakıldığına, Millet İradesinin Tecelli Ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi Çatısı Altında Yapılan Çalışmaların Bundan Sonra da Büyük Bir Olgunlukla Devam Edeceğine İnandığına, Covid-19 Pandemi Sürecinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Olarak Yasama, Denetim ve Temsil Faaliyetleri Yerine Getirilmeye Çalışılırken Sürecin En Az Sıkıntıyla Atlatılmaya Çalışıldığına, Bütçe Görüşmeleri Sürecinde Müzakerelere Katkı Sağlayan Bütün Meclis Başkan Vekillerine, Divan Üyelerine, Grup Başkan Vekillerine, Milletvekillerine, Bakanlara, Bürokratlara ve Meclis Çalışanlarına Özverili Çalışmalarından Dolayı Teşekkür Ettiğine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 35

Tarih : 18/12/2020

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündeme geçmeden önce birkaç hususa kısaca değinmek istiyorum: 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonu’nda 21 Ekim-27 Kasım tarihleri arasında görüşülerek kabul edilmişti. Genel Kurulumuz ise 7 Aralık Pazartesi günü başladığı bütçe görüşmelerini inşallah bugün tamamlayacaktır.

Bu süreçte Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda on bir gün boyunca yapılan bütçe görüşmelerinde, sizlerin ve görevli arkadaşlarımızın yoğun

27. Dönem

çalışmalarıyla 71 oturumda toplam 143 saat çalışmayı geride bıraktık. Bugünkü kapanış görüşmelerinden sonra Genel Kurulda yapılacak oylamayla bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin görüşmelerini nihayete erdirmiş olacağız.

Bütün partilerimize mensup sayın milletvekillerinin bilhassa bütçe görüşmeleri sürecinde bu kürsüden dile getirdikleri görüş ve önerileri aziz milletimiz büyük bir merak ve ilgiyle izlemektedir. Millet iradesinin tecelli ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yaptığımız görüşme ve çalışmaların bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da büyük bir olgunlukla devam edeceğine olan inancım tamdır.

Değerli milletvekilleri, malumunuz olduğu üzere bu sene Meclisimizin çalışmalarını, bütün dünyada da olduğu gibi Covid-19 salgınının etkileri altında gerçekleştiriyoruz. Bu dönemde bir yandan Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak üstümüze düşen yasama, denetim ve temsil faaliyetlerini yerine getirmeye çalışırken, bir yandan da el birliğiyle bu süreci en az sıkıntıyla atlarmaya çalışıyoruz.

Bu zorlu şartlara rağmen bugüne kadarki bütçe görüşmeleri sürecinde, gerek Komisyon ve gerekse Genel Kurul aşamalarında çalışmalara katılan, müzakerelere katkı sağlayan bütün Meclis Başkan Vekillerimize, Divan üyelerimize, Grup Başkan Vekillerimize, milletvekillerimize, bakanlarımıza, bürokratlarımıza ve Meclis çalışanlarımıza özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bugün görüşmeleri tamamlanacak olan 2021 yılı bütçesinin milletimiz ve devletimiz için hayırlar getirmesini Cenab-ı Hakk'tan niyaz ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Konu : TBMM’de Temsilcisi Olan ama Grubu Bulunmayan Siyasi Partilerin Genel Başkanlarından Talep Edenlere Emsal Teşkil Etmemek Üzere Beşer Dakika Söz Vereceğine İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 35

Tarih : 18/12/2020

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen ancak grubu bulunmayan siyasi partilerin Genel Başkanlarından talep edenlere, emsal teşkil etmemek üzere, beşer dakika süreyle söz vereceğim.

Konu : 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı Açış Konuşması
Yasama Yılı : 5
Birleşim : 1
Tarih : 01/10/2021

BAŞKAN – Siyasi partilerimizin Kıymetli Genel Başkanları, değerli milletvekillerimiz, diplomatik temsilciler, aziz milletimiz; 27'nci Dönem Beşinci Yasama Yılı'nın ilk birleşimi için bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Bu yasama yılında yüce Meclisimiz tarafından alınacak kararların, çıkarılacak kanunların, yürütülecek çalışmaların milletimiz ve devletimiz, kalbi Türkiye'den yana olan bütün dost ve kardeş topluluklar, devletler ve bütün dünya için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Başta cumhuriyetimizin banisi ve Millî Mücadele'nin önderi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve yol arkadaşları, hususen de İstiklal Marşı'mızın şairi ve Birinci Meclis Milletvekili Mehmet Akif Ersoy olmak üzere, Birinci Meclisten bugüne bu millete emek vermiş, bu yüce çatı altında hizmet etmiş bütün vatan evlatlarını, aziz şehitlerimizi rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

101'inci yıl dönümünü idrak ettiğimiz yüce Meclisimiz, geçen yasama dönemlerinde olduğu gibi bu yasama döneminde de temsil ettiği aziz milletimizin güçlü adımlarla geleceğe yürümesinin önünü açan çalışmalara ev sahipliği yapacaktır.

Bir yandan küresel Covid salgının en az can kaybıyla atlatabilmenin mücadelesi verilirken diğer yandan daha iyiye doğru kararlı yürüyüşümüzü sürdürüyoruz.

Salgın sürecinde gecesini gündüzüne katarak, evini, ailesini unutarak çalışan sağlık emekçilerimize bir kez daha huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Salgının en sert döneminde okullarından mahrum kalan öğrencilerimizin okul özleminin bitmesi, velilerin sonsuz sabrının sevince dönmesi bizleri de memnun etmektedir.

Değerli milletvekilleri, içinde bulunduğumuz süreç Birinci Meclisin şartlarına benzer özellikler göstermektedir; dünya yeniden şekillenmekte, yeni sınırlar çizilmekte, sömürü ilişkileri yeniden tanzim edilmektedir. Şüphesiz ki dış saldırıların şekli ve yöntemi değişmiştir, ne var ki sömürgeci emellerin içeriği değişmemiştir. Bu çatı altında bulunan her milletvekili bu gerçeğin şüphesiz farkındadır.

Yüz yıl önce “Mali durum tam bağımsızlık istemeye müsait değildir.” diyenlere karşı “Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir.” emrini bir vatan vazifesi olarak ortaya koyan; “Hakkıdır, Hakk’a tapan milletimin istiklal.” iddiasını ilan eden ve Birinci Cihan Harbi’nin enkazından genç ve güçlü bir devlet çıkaran irade bugün de bütün sağlamlığıyla dünyaya meydan okumaktadır. Bu güçlü iradenin Meclisimizin çalışma içeriğine de aksetmesini ümit etmekteyim.

Ülkemizin kaderine hep birlikte yön verme sorumluluğumuz birbirimizle kurduğumuz diyaloglara da yansımalıdır. Bu çatı altında hiç kimse bu güzel ve mukaddes ülkemizi daha çok sevmeye konusunda yarışamaz. Burada bulunmak zaten vatan aşkımızın tezahürüdür. Anlaşmazlığa düşülen konularda yaklaşımlarımızın milletin aziz varlığını temsil eden bir vakara sahip olması Meclisimizin maneviyatı için önem arz etmektedir. Şüphesiz ki her konuda uzlaşmak mecburiyetinde değiliz. Ne var ki uzlaşmanın mümkün olduğu durumlarda da çözümü gündelik siyasete feda etmemek gerekir.

Önceki yasama döneminde gece gündüz çalışarak milletimizin hayatına dokunan önemli kanunların çıkmasına vesile olduk. Bu yasama döneminde de ülkemizin ve hatta dünyanın şartlarını iyileştirecek olan kanunların ve çalışmaların yapılmasında gayret gösterip emek vereceğimizi biliyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihî yürüyüşü boyunca dünyanın en kahraman Meclisidir; Gazi Meclistir, fedakâr ve idealist Meclistir. İdealisttir çünkü her düşman saldırısında bütün ayrılıkları bırakıp bir araya gelir, anlaşmazlıkları unutup birlik olur. Buna en son 15 Temmuz hain darbe girişiminde şahit olduk. Sayın Cumhurbaşkanımızın cesaretli ve kararlı liderliğinde hainlerin planlarını, tıpkı geçmişte ordularını darmadağın ettiğimiz gibi, darmadağın ettik.

Ülkemiz üzerine yapılan planlarda darbelerden medet umanların bir an evvel kabul etmesi gereken gerçek, demokratik olgunluğumuzun ve demokrasimizin geldiği noktanın yüksek seviyesi ve darbeler döneminin ülkemiz için artık tamamen kapanmış olduğudur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Türkiye'nin gücü sadece ekonomik kabiliyetinden ve askerî imkânlarından gelmemektedir. Yüz yetmiş yılı aşkın seçim, yüz kırk dört yıllık parlamento tarihi ve yetmiş beş yıllık çok partili siyasi hayatı Türkiye'yi gelenek sahibi olmak bakımından farklı ve öncü kılmaktadır. Bu sebeple demokrasimizin kıymetini iyi bilmek, demokrasimizin bize kattıklarını hakkıyla değerlendirmek zorundayız.

Dünyanın karmaşa, çalkantı ve savaş küresine döndüğü günümüzde ülkemizdeki barış ve huzur ortamının kaostan beslenen devletleri rahatsız ettiği malumlarıdır. Onlara verilecek en büyük cevap, bu huzur ve güven ortamının korunmasıdır. Aziz Meclisimizin her saldırı karşısında milleti adına, milleti için yapamayacağı yoktur. Bu idealizm dünyanın başka hiçbir meclisinde bulunamaz. Bizlere düşen, yüce Meclisimizin kahraman, gazi, fedakâr ve idealist karakteriyle uyum içinde çalışmaktır.

Her biri temsil ettiği milletin tamamının sorumluluğunu taşıyan değerli milletvekilleri, gönül almanın, iyi olmanın, alçak gönüllülüğün, bilgiye dayanmanın, farklı görüşleri de saygıyla karşılamamanın öneminin farkındadır. Yeni teknolojiler herkesin cam duvarlar arkasında yaşamasına sebep olmuştur. Elbette bizler kimliğimizin önemli bir parçasını teşkil eden siyasi partilerin mensuplarıyız ve fakat aynı zamanda bu yüce Meclisin vakur kurumsal kimliğinin de temsilcileriyiz. Bu münasebetle demokratik rekabetin, insani nezaketin ve millî bütünlüğün sınırları içerisinde hareket etmeye büyük ihtimam göstermek elzemdir.

Değerli milletvekilleri, eşiğinden atladığımız bu çağ, savaşların şekil değiştirdiği, düşmanların dost kılığında gizlendiği, bu sebeple de huzuru ve barışı korumanın her zamankinden zor ve önemli olduğu bir dönemdir. Bizler uluslararası alanda önce ve her zaman huzur, dostluk ve barışı temsil ederiz, tesis ederiz ve talep ederiz. Vatanımız üzerine kirli hesaplar yapanları, bir karış toprağımızda veya mavi vatanın bir damla suyunda gözü olanları önce ikaz ederiz, gereği yapılmazsa ikna ederiz, o da olmazsa defederiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Uluslararası örgütlerin fonksiyonlarının sorgulandığı, sahip oldukları gücü belirli ülkeler lehinde kullandıkları ayan beyan ortadadır. Sayın Cumhurbaşkanımız bu konuyu defaatle hatırlatmakta ve gündemde tutmaktadır. Böylesi şartlarda ilkeli ve tutarlı kurumların değeri daha da artmaktadır. Bugün artık güçlü devletlerin sömürü ilişkileri gizlenemez bir hoyrathâa erişmiştir. Onlara “Dur!” diyen, mazlum milletlerin sesi ve direnci olmak için gayret eden güçlü bir Türkiye

Cumhuriyeti devleti vardır. Akılda tutulması gereken gerçek şudur: Türkiye fikri, Türkiye sınırlarından büyüktür.

Muhterem milletvekilleri, dünya politika sahnesinde güçlü görünen devletlerin kimsesiz bıraktıkları mültecilere yardım eli uzatmamız, asıl güçlü ve merhametli olanın devletimiz olduğunu göstermiştir. Ülkesizlik bir insanın başına gelebilecek en kötü şeydir. Devletimizin bütün çabası onları kendi ülkelerine kavuşturmak üzerinedir.

Aynı şekilde dünyanın önemli kısmı aşıdan mahrumken aş stoku yapanlar da bunlara zulmeden devletlerdir. Bu konuda da milletimizin aşılama sürecini aksatmadan yoksul ve yoksun ülkelere de yardım elini devletimiz uzatmıştır. Böyle bir devletin fertleri olmanın bahtiyarlığını, güçlü demokrasi anlayışının temsilcisi olarak görev yapıyor olmanın onurunu yaşıyoruz. Bu Meclis gücünü milletinden alır; nefesini, emeğini milletine verir.

Değerli arkadaşlarım, gördüğünüz gibi yeni yasama döneminde milletimize aksaksız ve özenle hizmet edebilmek için eskiyen teknolojik altyapımızı yeniledik. Sizlerin daha kolay ve sorunsuz çalışmalar yapmanızı amaçladık. Temennim, bu ortamın yeni dönemde ihtiyaç duyulan önemli kanunların yapılmasındaki gayretlerinize destek olmasıdır.

Yeni yasama döneminin devletimize, milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Milletimizin bekası için hayatlarını veren bütün şehitlerimizin, gazilerimizin aziz hatıralarını minnet ve şükranla yâd ediyorum. Birinci Meclisten bugüne bu yüce çatı altında görev yapmış olan milletvekillerimizden ahirete irtihal etmiş olanlara, hususen bugün vefat haberini aldığımız Oğuzhan Asiltürk Beyefendi'ye Allah'tan rahmet diliyorum.

Sözlerimi, Gazi Meclisin ilk Başkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde söylediği şu sözle bitirmek istiyorum: “Meclis milletin kalbi, vicdanı ve mevcudiyetidir.”

Yeni yasama yılının hayırlar getirmesini diliyor, saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Konu : İç Tüzük ve Anayasa'nın Soru Önergelerinin İade Edilmesi İçin Ortaya Koyduğu Kriterlere ve Kendisinin Soru Önergelerini Mümkün Olduğu Kadar İşleme Alma Yönünde Bir İrade Kullandığına İlişkin Konuşması

Yasama Yılı : 5

Birleşim : 28

Tarih : 06/12/2021

BAŞKAN – Önce, ben şunu ifade edeyim: Arkadaşlar, İç Tüzük'ün 96'ncı maddesi "Yazılı soru" başlıklı madde. "Yazılı soru, kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin..."

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Doğru, doğru.

BAŞKAN – Yani uzun uzun, sayfalarca kendi görüşünü anlatıyor arkadaşımız, altında "Buna katılıyor musunuz?" diyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Burada, Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, iade ettiklerimin hepsiyle ilgili tek tek açıklama yapamam burada, herhâlde takdir edersiniz, şu anda, elimde bir sürü var, tuhaf sorular var burada bir sürü.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu dediklerinize uygun.

BAŞKAN – Ama onların örneklerini burada anlatamam şimdi, konumuz, bugünkü gündemimiz o değil. Komisyonunda bu konuya dair açıklamalar yaptım.

“Kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile...” diyor. Madde 97: “Aşağıdaki sorular Başkanlıkça kabul edilmez.” diyor yani “Başkan bunu reddeder.” diyor. İç Tüzük’ü siz nasıl yorumluyorsunuz bilmiyorum. “Kabul edilemez Başkanlıkça.” “İade edilir.” demek ben öyle anlıyorum yoksa başka bir anlam çıkıyorsa merak ederim. “a) Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular...” Mesela, bir hesap yapılacaksa hesabın sonucunu soruyor “Şunu şununla bölersek ne çıkar?” diye. “b) Tek amacı istişare sağlamaktan ibaret konular...” Konuyu biliyorsunuz ve soruyorsunuz, teyit ettirmek için sormuş olduğunuz soru, istişare sağlamak amacıyla sorulmuş sorular.

Bu arada, ben, şunu da ifade edeyim: Yaklaşık yüzde 8’ler oranındaki toplam iade oranını, sanıyorum yüzde 2’nin altına düşürdük bu dönemde. Mümkün olduğu kadar arkadaşlarımızın sorularını işleme alıyorum ama çok bariz bir şekilde koyduğumuz, İç Tüzük 96’daki ve 97’deki hükümlerden, Anayasa 138’deki hükümlerden hareketle net olarak koymuş olduğumuz kriterler var. Önceki dönemlerdeki iadeleri de araştırdık. Mümkün olduğu kadar işleme alma yönünde bir irade kullanıyorum ama iade ettiklerim de var çünkü İç Tüzük 96, 97 bana bu görevi veriyor “Kabul edilemez.” diyor yani “Etmeyeceksin.” diyor burada; öyle anlıyorum ben.

Konu : *Cumhurbaşkanı Yardımcısının Kendi Şahsi Talebiyle Konuşmadığına, Kendisine İç Tüzük ve Anayasa'ya Göre Konuşma Hakkı Tanındığına ve Hiçbir Milletvekilinin Bir Başkasına Hakaret Etmeye Hakkının Olmadığına İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 5

Birleşim : 28

Tarih : 06/12/2021

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bakınız, burada İç Tüzük ve Anayasa gereği bulunuyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Cumhurbaşkanı vekili.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Cumhurbaşkanı vekiline hakaret ediyorsunuz.

BAŞKAN – Konuşması da kendi şahsi talebiyle ve kendi arzusuyla olmuş bir şey değil, İç Tüzük ve Anayasa'ya göre konuşma hakkı tanınmış, verilmiş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir kere vekilliği ayrı problem.

BAŞKAN – Dolayısıyla, burada hiçbir milletvekili arkadaşımızın bir başkasına hakaret etme hakkı yoktur. Lütfen...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hakaret nerede Sayın Başkanım? Ne var bunda?

BAŞKAN – Mukayese edin, sözleri mukayese edin birbiriyle.

Konu : *CHP Genel Başkanı İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun 2022 Yılı Bütçesinin Tümü Üzerinde Yaptığı Konuşmasında İsmi Zikrettiği Hususlarla İlgili Olarak, Meclise Gelen Sayıştay Raporlarında Herhangi Bir İade ve Değiştirilmenin Söz Konusu Olmadığına, Soru Önergelerinin Bakanlar Tarafından Cevaplandırılma Oranının Yeni Hükümet Sisteminin Olduğu Dönemde, Önceki Dönemlere Göre Daha Yüksek Olduğuna, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının Anayasa'nın ve İç Tüzük'ün Belirlediği Kriterlere Göre Soru Önergelerini Değerlendirmek Zorunda Olduğuna, Anayasa ve İç Tüzük'ün Meclis Başkanına Soruların Cevaplarıyla İlgili Bir İnceleme, Değerlendirme Görevi ve Yetkisi Vermediğine ve İç Tüzük'e ve Anayasa'ya Uygun Davranmanın Kendilerinin Vazifesi Olduğuna İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 5

Birleşim : 28

Tarih : 06/12/2021

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Kılıçdaroğlu'nun konuşmasında beni zikrederek söylediği 3 husus var, onlarla ilgili ben de açıklamada bulunacağım.

Bunlardan birincisi, Sayıştay raporunun değiştirildiğine dair iddiaydı. Bu konuda beni göreve davet etti. Ben şunu ifade edeyim: Sayıştay raporları Meclise Sayıştay Başkanlığının imzasıyla geliyor. Buraya gelen raporlarda herhangi bir değişme, bir iade, değiştirilme söz konusu değil. Sayıştayın kendi içinde raporların

27. Dönem

oluşmasıyla ilgili süreçlerde eğer bir şey kastediliyorsa o Türkiye Büyük Millet Meclisini ve Başkanlığı ilgilendiren, alakadar eden bir husus değil.

İkincisi şu: Konuşmada “27’nci Dönem bitmeden 27.323 soruya bakanlar cevap vermiyor.” diyor. Şu anda, benim Plan ve Bütçe Komisyonuna 30 Kasım’da sunmuş olduğum belgelerde de açıklamalarda da var, 30 Kasım itibarıyla bunu veriyorum, yeni bir bilgi çıkarmadım -günceli de var ama herkeste olacak bir bilgi olduğu için bunu kullanıyorum- cevaplanmayan soru sayısı 18.791. (CHP sıralarından gürültüler)

Devamını bir bekleyin isterseniz.

Şüphesiz, soru önergelerinin hepsinin cevaplanması arzu edilir ancak 27’nci Dönemde, yine 30 Kasım itibarıyla soruların cevaplandırılma oranı yüzde 64,44’tür. 26’nci Dönemde yani farklı hükûmet sisteminin olduğu dönemde yüzde 45,4. Yine, 24’üncü Dönemde yani yeni hükûmet sisteminin olmadığı dönemde yüzde 60,3. Dolayısıyla 27’nci Dönem, yeni hükûmet sisteminin olduğu dönem gerek 26 gerek 24’üncü Döneme göre cevaplandırılma oranı bakımından daha yüksek. Buna bir bilgi daha ilave etmek istiyorum. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

Arkadaşlar, bilgi; bilgiye göre konuşalım, bilgiye göre.

Daha önceki dönemde, 27’nci Dönemden önce İç Tüzük’te soruların cevaplandırılma süresi otuz gün civarında idi, on beş gün cevaplandırılmadığı zaman tekit yazısı yazılıyordu; yazıdan sonra, ulaşmasından sonra on gün ilave süre veriliyordu; toplam otuz günlük süre. Bu 26’nci ve 24’üncü Dönemlerle ilgili verdiğim oranlar, otuz günlük süre içerisindeki oranlar. Dolayısıyla, burada 27’nci Dönemde ise on beş güne indirildi bu süre, on beş günü aşanlar süresinde cevaplandırılmayan soru oluyor.

Son olarak, bir üçüncü husus da şuydu: Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanına Anayasa’nın ve İç Tüzük’ün vermiş olduğu bir görev var, verilen soru önergelerini değerlendireceği bazı kriterler konulmuş. Meclis Başkanı bu kriterlere göre soru önergesini değerlendirmek zorunda, İç Tüzük ve Anayasa’nın verdiği bir görev ama Anayasa ve İç Tüzük Meclis Başkanına soruların cevaplarıyla ilgili bir inceleme, değerlendirme görevi vermiyor, yetki vermiyor. Ben kendi kendime bir görev, bir yetki ihdas ederek cevapları da inceleme imkânını kendimde bulamıyorum. İç Tüzük’e ve Anayasa’ya uygun davranmak bizim vazifemiz, hepimizin vazifesi.

Teşekkür ediyorum.

Konu : *Dünyanın İçinden Geçtiği Zorlu Süreçte Ülkemizin Büyüme Hedefli Bütçesinin Oluşmasında Emeği Geçen Bütün Siyasi Partilerin Milletvekillerinin Çok Önemli Bir Görevi Yerine Getirdiğine, Bütçe Görüşmeleri Sırasında Zaman Zaman Gerilimler Yaşandığına ve Milletin Şahit Olduğu Nahoş Durumlar İçin Üzüntülerini Belirtmek İsteddiğine, Bugünkü Görüşmelerin Gazi Meclise Yakışır Üslupla, Vakarla Tamamlanmasını Temenni Ettiğine, Gerek Komisyon ve Gerekse Genel Kurul Aşamalarında Çalışmalara Katılan Bütün Meclis Başkan Vekillerine, Divan Üyelerine, Grup Başkanlarına ve Başkan Vekillerine, Milletvekillerine, Bakanlara, Bürokratlara ve Meclis Çalışanlarına Fedakârca Çalışmalarından Dolayı Teşekkür Ettiğine ve 2022 Yılı Bütçesinin Milletimiz ve Devletimiz İçin Hayırlar Getirmesini Cenab-ı Hak'tan Niyaz Ettiğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 5

Birleşim : 39

Tarih : 17/12/2021

BAŞKAN – Bilindiği üzere, Plan ve Bütçe Komisyonumuz 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni uzun saatler süren görüşmeler sonucunda kabul ederek Genel Kurulumuza sevk etmiştir. Bugün yapacağımız kapanış görüşmeleri sonrasında bütçeyi ve kesin hesabı Genel Kurulun oylarına sunacağım.

6 Aralık Pazartesi günü başlayan bütçe görüşmelerini bugün 12'nci gününde sonlandıracağız inşallah. Böylece Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler dâhil bugüne kadar otuz iki günde toplam 374 saat 23 dakika çalışma gerçekleştirildi ve yine, Komisyon aşamasıyla beraber toplam 14.804 sayfa tutanak tutuldu. Elbette, bu sayılar, verilen emeklerin karşılığını tam olarak ifade etmiyor. Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerine ilişkin yasama süreçlerinde görev alan bütün arkadaşlarımızın geceli gündüzlü verdikleri emek, gösterdikleri gayret bu yüce Meclisin tarihinde şerefle yerini almıştır. Ülkemize ve her birimizin bütününü temsil ettiği aziz milletimize hizmet etme onuru ve sorumluluğu göğsümüzde bir nişane olarak duracaktır.

Değerli milletvekilleri, bir devletin bütçesinin iki temel işlevi vardır: Birincisi, insanımızı refaha kavuşturmak; ikincisi de devletimizi ileriye taşımaktır.

Son çeyrek yüzyılda küresel politik krizler ve politikaların yeniden şekillenmesi, sorun alanlarına bir de Covid salgınının eklenmesiyle, dünyanın zorlu bir süreçten geçtiği hepimizin malumudur. Böylesi bir süreçte, ülkemizin büyüme hedefli bütçesinin oluşmasında emeği geçen bütün siyasi partilerin değerli milletvekilleri çok önemli bir görevi yerine getirmişlerdir.

Aziz milletimiz bütçe görüşmelerini çok yakından takip etmektedir. Görüşmeler sırasında zaman zaman gerilimler yaşanmış, fikir ayrılıkları kimi zaman maalesef hoş olmayan şekilde üsluplara yansımıştır. Milletimizin şahit olduğu nahoş durumlar için üzüntülerimi belirtmek isterim. Üslup, çoğu zaman sözden önemlidir, bir vitrindir. Her bir milletvekilimizin şahsında bütün milletimizin temsil edildiğini düşünürsek, bu mukaddes çatı altında bulunan herkesin tavır ve tutumlarının yüce Meclisimizin vakarına yakışır olmasının öneminin, hak ettiği özenin ve hassasiyetin bir kez daha altını çizmek isterim. Tartışılmayacak konu yoktur, insana saygı sebebiyle kullanılmayacak üslup vardır. Bu vesileyle, bugünkü görüşmelerimizin Gazi Meclisimize yakışır bir üslup ve vakarla tamamlanmasını temenni ediyorum.

Gerek Komisyon ve gerekse Genel Kurul aşamalarında çalışmalara katılan, müzakerelere katkı sağlayan bütün Meclis Başkan Vekillerimize, Divan üyelerimize, Grup Başkanlarımıza ve Başkan Vekillerimize, milletvekillerimize, bakanlarımıza, bürokratlarımıza ve Meclis çalışanlarımıza fedakârca çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bugün görüşmelerini tamamlayacağımız 2022 yılı bütçesinin milletimiz ve devletimiz için hayırlar getirmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Konu : Bayramlarla İlgili Yapılan Düzenleme Gereğince
23 Nisan'da Anıtkabir'de Yapılan Törenlere Meclis Başkanının
Başkanlığında Heyetin Gittiğine, Cumhuriyet Bayramı'nda
Cumhurbaşkanının Öncülüğünde Anıtkabir'e Gidildiğine İlişkin
Konuşması

Yasama Yılı : 5

Birleşim : 85

Tarih : 23/04/2022

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Özkoç'un değindiği hususlardan birincisi bizi de alakadar ediyor. Uzun zaman önce -tarihini şu anda hatırlayamıyorum ama herhâlde bir on yıl kadar vardır- bayramlarla ilgili bir düzenleme yapılmıştı. 23 Nisan'da Anıtkabir'de yapılan törenlere Meclis Başkanının Başkanlığında heyet gidiyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bravo! Aldın mı cevabını?

BAŞKAN – Diğer bayramlar için ayrı düzenlemeler var; Cumhuriyet Bayramı'nda Cumhurbaşkanının öncülüğünde gidiliyor.

Konu : 27'nci Dönem Altıncı Yasama Yılı Açış Konuşması
Yasama Yılı : 6
Birleşim : 1
Tarih : 01/10/2022

BAŞKAN – Siyasi partilerimizin Kıymetli Genel Başkanları, muhterem milletvekillerimiz, kıymetli misafirler, diplomatik temsilciler ve aziz milletimiz; 27'nci Yasama Döneminin Altıncı Yasama Yılı'nın açılışı için bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Bu yasama yılının, yasama yılı içinde yapılacak çalışmaların, alınacak kararların ve çıkarılacak kanunların milletimiz, devletimiz, kalbinde Türkiye sevgisi taşıyan soydaş ve akraba topluluklar ile bütün insanlık için hayırlar getirmesini, büyük Türkiye davasının başarısına katkı sağlamasını Allah'tan niyaz ediyorum.

27'nci Dönemin altıncı ve son yasama yılına girerken bu dönemin tarihe şahitlik ettiğini söyleyebiliriz. Öncelikle bu dönem, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin ilk yasama dönemidir. Yine bu dönem, etkisi yaklaşık iki buçuk yıl hissedilen küresel Covid-19 salgınını yaşamış ve ağır salgın şartlarına rağmen çalışmalarını fedakârca sürdürmüş milletvekillerimizin gayretlerine şahitlik eden bir dönemdir.

27'nci Dönemde ayrıca milletimiz ve devletimiz için hayati öneme sahip hadiselerin 100'üncü yıl dönümlerini idrak ettik. İşgal ve istila tehdidi karşısında kurtuluşun ilk adımını teşkil eden Gazi Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı, Amasya Tamimi, Erzurum ve Sivas Kongreleri, Millî Mücadele'nin karargâhı olmuş yüce ve Gazi Meclisimizin Ankara'da açılışı, İstiklal Marşı'nın kabulü ve son olarak Büyük

27. Dönem

Taarruz bu yasama döneminde 100'üncü yılını idrak ettiğimiz tarihi ve millî hadiseler arasındadır. İnşallah, bir sonraki yasama döneminde 29 Ekim 2023'te de cumhuriyetin ilanının 100'üncü yılını milletçe heyecan ve gururla kutlayacağız. Bu vesileyle, vatanımızı özgür, milletimizi müreffeh, devletimizi kudretli ve tam bağımsız kılmak için mücadele etmiş başta yüce Meclisin ilk Reisi, cumhuriyetin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün mücadele arkadaşlarını, Birinci Meclisin şerefli milletvekillerini, İstiklal Şairimiz ve Birinci Meclis Mebusu Mehmet Akif'i, İstiklal Harbi'ndekiler başta olmak üzere bütün gazilerimizi ve şehitlerimizi, son olarak 15 Temmuz 2016 gecesinde milletin istikbaline saldıran alçaklara geçit vermemek için şehadete yükselen vatan evlatlarımızı minnetle, şükranla ve rahmetle yâd ediyorum. 100'üncü yılını andığımız bu tarihi hadiselerin merkezinde tabii olarak Millî Mücadele yer almaktadır. Zira Millî Mücadele, Anadolu'yu vatan kılan yüce gayenin ve imanın özeti, sonrasında gösterilecek kahramanlıkların ön sözü ve ilhamıdır.

Değerli arkadaşlar, bir devlet, tarihî bir devir bir bütün olarak ele alınıp değerlendirilir; aksine yaklaşım, ilmî ve makul değildir. Bu bağlamda, Osmanlı İmparatorluğu kudretimizi tahkim eden, nizamiâlem mefkûremizi hayata geçiren, devamı olmaktan iftihar ettiğimiz bir cihan devletidir. Bin yıl önce Çağrı Bey'in keşif seferleriyle başlayan, 1071 Malazgirt Zaferi'yle hızlanan ve bugüne kadar Türkiye tarihini hoşumuza giden veya gitmeyen yönleriyle bir bütün olarak ele almaya mecburuz. Bizi bu topraklarda var kılan, bu toprakları bize vatan yapan, bu bin yıllık tarihin acı ve tatlı olaylarıdır. Bu yüzden, Türkiye'nin coğrafi birliğini bozmak ne kadar yanlış ve kabul edilemez ise farklı devletlerin, yapıların, yöneticilerin devamlılık içinde inşa ettiği Türkiye tarihini parçalamak da o ölçüde tehlikeli, yanlış ve gayrimillî bir tavidir. Türkiye'yi bu aziz millete vatan kılmak için gayret sarf eden beylikleri, devletleri, komutanları, devlet adamlarını, tarihin seyri nasıl ilerlemiş olursa olsun birbirlerinin düşmanları veya rakipleri değil tamamlayıcıları olarak görmeliyiz. Bu toprakları vatan, milletimizi bayındır kılmak; millî şerefimizi, şanlı bayrağımızı, büyük ve güçlü Türkiye davasını yükseltmek için gayret sarf eden her kim varsa bizindir; vazgeçilmez millî değerimizdir. Bu cümleden olmak üzere, Selçuklu da bizindir, Osmanlı da bizindir; elbette ve mutlaka, öncelikle Türkiye Cumhuriyeti bizindir, hepimizindir. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Muhterem milletvekilleri, aziz milletimiz; küresel ölçekte büyük belirsizliklerin yaşandığı; uluslararası örgütlerin, konvansiyonel ilişkilerin ve kamplaşmaların etkisizleştiği; çatışma ve savaş ikliminin siyasi ve ekonomik anlamda zorlayıcı, sarsıcı ve hatta yıkıcı sonuçlar doğurduğu bir dönemden geçiyoruz. Tarihin hızlandığı, eski ittifak ve dengelerin bozulduğu, yeni dengelerin kurulduğu böyle bir dönemde, uluslararası ilişkilerde samimi ve tutarlı bir şekilde barışı,

adaleti ve hakkaniyeti önceleyen tutumların, bu tutumlara sahip siyaset ve devlet adamlarının, ülkelerin önemi artmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'nin uluslararası alanda güvenilir ve itibarlı bir aktör olarak gün geçtikçe daha fazla ön plana çıktığını memnuniyetle görmekteyiz.

Yakın zaman önce, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Sayın Guterres'in katılımıyla Rusya-Ukrayna savaşından kaynaklanan ve bütün dünyayı etkileyebilecek potansiyele sahip tahıl krizinin çözülmesi, Türkiye'nin dünya ölçeğinde oynadığı yapıcı rolü göstermesi açısından güzel bir örnektir. Sizlerin de bildiği üzere, Türkiye'nin liderlik ettiği bu sorun çözücü yaklaşıma başta Birleşmiş Milletler olmak üzere birçok uluslararası kuruluştan ve farklı ülke liderlerinden destek ve teşekkür mesajları gelmiştir. Elbette bu teşekkürlerin hiçbirisi, Türkiye için gıda kıtlığı ve yoksulluk yaşayan ülkelerde karnının doymasına vesile olduğumuz bir çocuğun tebessümünden daha değerli değildir. Buna ilave olarak Rusya ile Ukrayna arasında iki ülkenin çok önem verdiği esir takasının gerçekleştirilmesine Sayın Cumhurbaşkanımızın ara buluculuğuyla Türkiye öncülük etmiştir. Bu olay da bölgemizde yaşanan büyük krizin çözüme bağlanması konusunda Türkiye'nin tutumunun ve hamlelerinin ne kadar kıymetli olduğunu somut olarak göstermektedir.

Değişen şartlar ne olursa olsun, bazı devletlerin ikiyüzlü tavırları, savaş destekler politikaları devam etse de Türkiye barıştan yana çalışmasını sürdürmeye devam edecektir. Sadece bu sebeple bile Türkiye, her zaman daha güçlü, bilgi ve savunma teknolojileri başta olmak üzere her alanda daha donanımlı olmak mecburiyetindedir. Zira daha önce de birçok defa ifade ettiğim üzere Türkiye fikri; Türkiye sınırlarından çok daha büyük bir muhtevaya sahiptir, başta soydaş ve akraba topluluklar ile ortak tarih ve medeniyetimizin çocukları olmak üzere masum ve mazlum milletlerin geleceğe dair duydukları umudun adıdır.

Dünyanın bütün güçleri, özellikle de bölgemizdeki devletler Türkiye'nin uluslararası hukuka, tarihî ve coğrafi haklarına dayanan taleplerine kayıtsız kalma hatasına düşmemelidirler. Aziz milletimizin toprağının tek bir karışından, mavi vatanın tek bir damlasından vazgeçebileceğini düşünmek böyle düşünenler için ölümcül ve yıkıcı bir yanlışlık olacaktır. Dostluğu, diplomasiyi ve barışı önceleyen hassasiyetlerimiz elbette bundan sonra da devam edecektir ancak bu hassasiyet iyiyi şefkatsiz, kötüyü cezasız bırakmayan millî karakterimizin Türkiye'ye düşmanlık eden hadsizlere had bildirmekten geri durmayacağı gerçeğini değiştirmemektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Muhterem milletvekilleri, aziz milletimiz; tarihimizi şerefli, milletimizi aziz kılan hususiyetlerden biri de hakkın tahakkuku, adaletin tesisi ve zulmün bertarafı

için gösterdiğimiz sarsılmaz ceht, sarf ettiğimiz kesintisiz gayrettir. Bu cümleden olmak üzere Türkiye, gerçekleştiği tarihten itibaren kardeş Azerbaycan'ın Ermenistan tarafından işgal edilen topraklarının kurtuluşu ve azat kılınması için büyük çaba göstermiştir. Bu çabanın duygusal bir destek olmaktan çıkıp etkili bir iş birliğine yönelmesiyle birlikte Karabağ'ın azat kılınması mümkün olmuştur. Azerbaycan, kırk dört günlük destansı bir vatan muharebesiyle birlikte yaklaşık otuz yıldır devam eden bir hukuksuzluğa son vermiştir. Azerbaycan'la bu gaye uğruna iş birliği içinde olmak ifasından kaçınılamayacak millî bir borç ve mecburiyettir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Muhterem milletvekilleri, Doğu Akdeniz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle alakalı gelişmelerde de çok önemli bir döneme giriyoruz. Türkiye, uluslararası hukuk çerçevesinde sahip olduğu bütün hak ve menfaatlerini her zaman ve her türlü vasıta ile korumak ve savunmak konusunda kararlıdır. Kıbrıs Adası'nda iki farklı halk ve iki farklı devlet bulunduğu gerçeğinden hareket eden bir yaklaşımla Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'ın yaklaşımını desteklemektedir. Adada Türk toplumunun varlığını ve haklarını inkâr eden Rum yaklaşımının çözümün önündeki en büyük engel olduğunu biliyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisimiz her zaman Kıbrıs davasında, siyasi görüş farklılıklarını bir kenara bırakarak ortak tutum belirlemiştir; bundan sonra da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yanında durmaya ve haklı davasını desteklemeye devam edecektir.

Değerli arkadaşlarım, Millî Mücadele'nin karargâhı olan ve cumhuriyetimizin temellerini atan bu yüce Meclisin üyesi olmak, milletimizin refahı ve devletimizin kudreti için çaba göstermek iftihar edilecek, gurur duyulacak bir mazhariyettir. Yüz yıl önce kati bir inanmışlıkla milletimizin nesilden nesle aktardığı millî şerefi korumak ve tam bağımsızlık arzusunu tahakkuk ettirmek için Millî Mücadele mevzisine koşan o günkü kadronun ruhu hiç şüphe yok ki bugün çatısı altında bulunduğumuz Gazi Meclisin varlığında vücut bulmaktadır.

Gazi Meclisin bugünkü üyeleri olarak Millî Mücadele'yi sevk ve idare eden Birinci Meclisten alacağımız ders, sadece o öncü kadronun cesareti değildir; gizli celselerde en sert fikir tartışmaları yaşansa, fikir ayrılıkları hararetle bir üslupla ortaya konulsa bile -açık oturumlarda- milletin istiklali söz konusu olduğunda yekvücut hareket etme ve görünme şuuru Birinci Meclisten bize kalan en önemli mirastır. Bu çerçevede, milletimizin biz milletvekillerinden beklentileri, uluslararası alanda Türkiye'nin millî menfaatleri söz konusu olduğunda iç siyasetteki anlaşmazlık noktalarını bir kenara bırakarak söz konusu millî şuur doğrultusunda ortak hareket sergilememizdir.

Değerli misafirler, kıymetli milletvekilleri; bugün, ilk günü vesilesiyle bir araya geldiğimiz bu yasama yılının sonuna doğru, dünyanın son derece gergin günlerden geçtiği bir süreçte ülkemiz Cumhurbaşkanı ve milletvekili genel seçimlerine gidecek, bir yıldan kısa bir zaman dilimi içinde milletimiz bir kere daha iradesini temsil edecek milletvekilleri ile Cumhurbaşkanı'nı tercihleriyle belirleyecektir. Bu süreç, seçime katılacak bütün siyasi partilerimiz açısından barış ve huzur içinde güçlü ve tam bağımsız Türkiye idealinin gerçekleşmesinde rol alabilmek adına gerçekleştirilecek demokratik bir yarış temsil etmektedir. Türkiye'nin önümüzdeki bu seçim dönemini de bugüne kadar geçirdiği diğer seçimlerde olduğu gibi büyük bir demokratik olgunlukla hitama erdireceği konusunda inancım tamdır. Bu vesileyle Altıncı Yasama Yılı'nın sonunda gerçekleştirilecek seçimlerin şimdiden ülkemize, milletimize ve devletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Milletimize hizmet aşkıyla adım attığımız Altıncı Yasama Yılı'nın bu ilk gününde bizlerin varlığı için kendi varlığından feragat eden, Meclisimizin ve milletimizin bekası için hayatlarını veren bütün şehitlerimizin aziz hatıralarını bir kere daha minnet ve şükranla yâd ederek sözlerimi Gazi Meclisin ilk Başkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde, bu çatı altında sarf ettiği sözle tamamlamak istiyorum: “Meclisimiz milletimizin kalbi, vicdanı ve mevcudiyetidir.”

Yeni yasama yılımız hayırlı olsun, hepinizi saygılarımla selamlıyorum.
(AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Konu : *Milletvekillerinin, Meclisin Çalışma Düzenini, Sükûnetini Bozmayacak Şekilde Hareket Etmeleri Gerektiğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 29

Tarih : 05/12/2022

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Meclisin çalışma düzenini bozmayacak, sükûnetini bozmayacak şekilde hareket etmek gerekiyor. Şüphesiz zaman zaman tansiyon yükseliyor, laf atmalar olabiliyor ama bunların belli bir dozajı aşmaması lazım; hatibin konuşmasını engelleyecek, Meclisin çalışmasını engelleyecek bir noktaya varmaması lazım. Bazı arkadaşlarımızın sövmeyeyle ilgili iddiaları da var; tutanaklara baktıktan sonra ona karar vereceğiz.

Konu : *Türk Kadınının Seçme ve Seçilme Hakkının Kabulünün 88'inci Yıl Dönümüne, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ve Cumhuriyetin 100'üncü Yıl Bütçesine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 29

Tarih : 05/12/2022

BAŞKAN – Öncelikle, değerli arkadaşlar, bugün 5 Aralık 2022; dünyada öncü olarak, birçok Avrupa ülkesinden de önce, tam ve eşit olarak kadınların seçme ve seçilme hakkının kabulünün 88'inci yıl dönümü. Bu ileri görüşlü ve öncü kararda emeği olan başta ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve ilk Cumhurbaşkanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve bütün dönem milletvekillerini saygıyla ve şükranla anıyorum. Kadınların daha fazla siyasi katılımının sağlanacağı günlere doğru umutla ve kararlılıkla, kutlu olsun.

Gündemimize göre, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçe görüşmelerinin milletimiz ve devletimiz için hayırlı sonuçlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Konu : *Pençe-Kilit Operasyonu Bölgesinde Şehit Olan Piyade Komando Binbaşı Mehmet Duman'a ve Türkiye'nin Terörle Mücadelesine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 29

Tarih : 05/12/2022

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir şehidimiz var. Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde şehadete yükselen kahraman Mehmetçik'imiz Piyade Komando Binbaşı Mehmet Duman'a Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyorum; ailesine başsağlığı, sabır diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Türkiye terörle, terör örgütüyle, teröristlerle mücadelesini hem sınır içerisinde hem sınır ötesi harekâtlarla sonuna kadar sürdürecektir; bu konuda kararlılığımızı da ifade ediyorum.

Konu : *Diyarbakır-Mardin Kara Yolu Üzerinde Çevik Kuvvet Polislerine Düzenlenen Hain Terör Saldırısına, Terörle Mücadeleye, 2023 Yılı Bütçe Sürecine, Bütçe Çalışmalarında Görev Alan Bütün Arkadaşlarına Teşekkür Ettiğine, Gazi Meclisin Hatırasına ve Saygınlığına Sahip Çıkmanın Milletvekillerinin İstisnasız Tamamının Vazifesi Olduğuna, Cumhuriyetin 100'üncü Yılı Bütçesinin Hayırlı Olmasını Cenab-ı Hak'tan Niyaz Ettiğine ve Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk Olmak Üzere Bundan Yüz Yıl Önce Gazi Meclis Çatısı Altında Görev İfa Eden Merhum Milletvekillerini Hürmet ve Rahmetle Yâd Ettiğine İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 40

Tarih : 16/12/2022

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, gündeme geçmeden önce birkaç hususu kısaca ifade etmek istiyorum.

Öncelikle, bugün sabah saatlerinde Diyarbakır-Mardin kara yolu üzerinde Çevik Kuvvet polislerimizin servis aracının geçişi esnasında bombalı araçla düzenlenen hain terör saldırısını lanetliyoruz. Saldırıda yaralananlara, ailelerine ve bütün Türkiye'ye geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Türkiye'nin gerek yurt içinde gerek yurt dışında terörle amansız mücadelesi kesintisiz olarak ve kararlılıkla devam edecek, hiçbir terör örgütü bu haklı ve kararlı mücadelesinde Türkiye'ye geri adım attırmayı başaramayacaktır.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına denk gelen 2023 yılı bütçesi vesilesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 5 Aralık Pazartesi günü başlamış olduğumuz görüşmelerin bugün sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bütçe sürecinde Genel Kurul aşamasından önce Plan ve Bütçe Komisyonunda 21 birleşim ve 70 oturum gerçekleştirilmiş; bu oturumlarda toplam iki yüz yirmi dokuz saat otuz dört dakika çalışılmış ve 8.467 sayfa tutanak tutulmuştur. Komisyonumuzun kabul ettiği bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki görüşmelerinde ise bugüne kadar milletvekillerimiz toplam yüz otuz dört saat yirmi dakikaya ve 6.187 sayfa tutanağa karşılık gelen yoğun bir çalışma temposu sergilemişlerdir. Bu vesileyle bugün kapanış görüşmelerini icra edeceğimiz 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerine ilişkin yasama süreçlerinde görev alan bütün arkadaşlarıma yoğun bir mesaiyle gece gündüz çalışarak bu sürecin tamamlanmasına sağladıkları katkı için teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, bugün Cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesini görüşüp oylayacağımız bu kutlu çatı, yüz yıl önce vatanımızı emperyalist işgalden kurtaran, kurtuluş mücadelemizi yönetip yeni devletimizi kuran Gazi Meclisin çatısıdır. Bu çatının "gazilik" sıfatı, bundan altı yıl önce yine bazı emperyalist güçlerin kuklası konumundaki hain terör örgütünün mensupları tarafından atılan bombalara karşı siz kıymetli milletvekillerimizin milletin emanetine sahip çıkmasıyla bir kere daha tescil edilmiş ve ebedileşmiştir. Dolayısıyla Gazi Meclisimizin hatırasına ve saygınlığına sahip çıkmak, milletimizin oylarıyla bu çatı altına gelip çok kutlu bir vazife olan milletimizi temsil onuruna erişen milletvekillerimizin istisnasız tamamının milletimize karşı vazifesidir. Bu çerçevede, bütçe görüşmeleri esnasında Genel Kurulda zaman zaman yaşanan kimi olumsuz hadiseler sebebiyle duyduğum derin üzüntüyü sizlerle paylaşmak istiyorum. Ülkemize ve milletimize hizmet etme onuruna eriştiğimiz Gazi Meclisimizde her zaman onun vakarına yakışır şekilde davranmak, aziz milletimizi temsil etme onuruna hanel getirmeme hassasiyetiyle hareket etmek mecburiyetindeyiz. Bu, herhangi bir makam ayrımı gözetmeksizin bir milletvekili olarak hepimizin yerine getirmesi gereken en büyük sorumluluktur. Bu vesileyle bugüne kadar istenmeden yaşandığını düşündüğüm ve halkımız nezdinde kabul görmeyen olumsuz sözlerin ve davranışların tekrarlanmaması gereğine dikkatlerimizi çekerek bugünkü görüşmelerin ve bundan sonraki görüşmelerin sağlıklı bir müzakere ve tartışma zemininde gerçekleşmesi beklentimi paylaşmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe, sadece rakamlardan ibaret değildir. Daha önce de ifade ettiğim gibi bütçeyi konuşmak esasen insanı konuşmaktır. Geçmişin muhasebesini ve gelecekte beklenenimizin değerlendirmesini yapmaktır. Bütçe kanunları bir devletin gelişmişliğinin göstergesi, çalışan ve üreten milletin emeğinin karşılığıdır. Bu bilinçle, 2023 yılının mali yönden devletimizin gelişimini sürdürmesini ve dünyayı etkisi altına alan kriz ortamının aksine ekonomimizin pozitif yönde gelişmesini sağlayacak temelleri içermesini temenni ediyorum. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı bütçesinin hayırlara vesile olması niyazıyla, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, bundan yüz yıl önce Gazi Meclis çatısı altında görev ifa eden merhum milletvekillerimizi hürmet ve rahmetle yâd ediyorum.

Konu : *Merkezi Kahramanmaraş Olan ve Toplam 10 İli Etkileyen Depremlere İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 59

Tarih : 07/02/2023

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, dün Kahramanmaraş'ta meydana gelen, merkezi Kahramanmaraş'ta olan ve toplam 10 ilimizi etkileyen depremler sebebiyle milletçe acımız büyüktür. Depremde kaybettiğimiz canlarımız için Cenab-i Hak'tan rahmet, yaralılarımız için acil şifalar niyaz ediyorum. Kaybettiğimiz vatandaşlarımızın yakınlarına, depremi yaşayan ve dışarıda soğuk kış şartları içinde mücadele eden vatandaşlarımıza sabırlar diliyorum. Başımız sağ olsun.

Konu : *Merkezi Kahramanmaraş Olan ve Toplam 10 İli Etkileyen 7,7 ve 7,6 Ölçeğindeki Depremlere İlişkin Konuşması*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 61

Tarih : 09/02/2023

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, birlik, beraberlik, vakar ve dayanışmada dünyada eşi benzeri olmayan aziz milletimiz; vatanımız ve milletimiz bütün zamanların, mekânların gördüğü en büyük felaketlerden birini yaşamaktadır. Devletimizin tüm kurumları, sivil toplum kuruluşlarımız, milletimiz ilk andan itibaren felaket bölgesinde insanüstü bir gayretle çalışmaktadır. Âdeta yerkürenin yıkımı manasına gelebilecek 7,7 ve 7,6 ölçeğinde 2 büyük deprem ile sayısız artçı depremler maalesef 10 ilimizde on binlerce vatandaşımızın ölümüne ve yaralanmasına sebep olmuştur. Bu vesileyle bir kere daha depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyor, hayatını kaybeden insanlarımızın yakınlarına ve depreme maruz kalan vatandaşlarımıza sabırlar diliyorum. Milletimizin, hepimizin başı sağ olsun. 85 milyon olarak üzüntümüz kelimelerle ifade edilemez boyuttadır, acımız tarifsizdir.

Bu felakette kaybettiğimiz canlarımızdan birisi de Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında birlikte çalıştığımız, vatan ve millet sevgisine şahit olduğumuz AK PARTİ Adıyaman Milletvekili Yakup Taş idi. Bütün hayatını kaybedenlerle birlikte, çalışma arkadaşımız Yakup Taş ve ailesi için de kederimiz sonsuzdur.

Her zor günde olduğu gibi bu büyük felakette de milletimiz çoluk çocuk, genç, yaşlı kenetlenmiş, yardım ve dayanışma için kar, kış, soğuk demeden gayret sarf etmiştir ve bu gayretler hâlen bütün hızıyla devam etmektedir. Böyle bir milletin ferdi ve temsilcileri olmakla kelimelere dökülemez bir gurur ve şeref duymaktayız. Gün birlik ve beraberlik, dayanışma günüdür; milletimizin karakterinin bir parçası olarak sabır ve vakarla bu zorluğun üstesinden gelme günüdür; bölgede yardım bekleyenlere yetişme, destek olma, yaraları sarma günüdür. Hepimiz daha etkin ve verimli olmak için çalışmanın ve çözümün ortağı olmak zorundayız. Bu çerçevede, bugün ve önümüzdeki günlerde Meclisimizin yapacağı çalışmaların bu bilinçle, her konuda sadece milletimizin yararını ve ihtiyaçlarını üstün tutan bir anlayışla, sağduyu içerisinde yürütüleceğine yürekten inanıyorum. Tekrar milletimizin başı sağ olsun.

27. DÖNEM
BÖLÜM IV
SATAŞMALARA İLİŞKİN
KONUŞMALAR

Konu : *İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun Yerinden Sarf Ettiği Bazı İfadelerinde Şahsına Sataşması Nedeniyle Konuşması*
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 78
Tarih : 15/05/2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP
(Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle tutanakları da istedim ama sarf edilen sözün tam ne olduğunu da bilmiyorum fakat akabindeki tartışmalardan haberim oldu. Burada konuşan Sayın Nuhoğlu, bir milletvekili arkadaşımız, beni FETÖ'cülükle itham etmiş.

Önce şunu söyleyeyim: Malumunuz FETÖ'cülük yani FETÖ örgütüyle irtibatlı olmak, iltisaklı olmak vesaire bir suçtur. Dolayısıyla beni, bir milletvekili arkadaşımız bir suçla itham ediyor. Bu konuda, öncelikle, bu bağlamda, bunun disiplin hükümleri bakımından da değerlendirilmesi gerektiğini peşinen söylüyorum. Geçici çıkarma cezası gerektiren hususta, Cumhurbaşkanına ve özel olarak -tabii ki milletvekillerinin tamamına da var ama- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına da hakaret burada geçici çıkarmayı gerektiren bir suç olarak tanzim edilmiş.

Öncelikle şunu ifade edeyim: Tabii, böyle bir iddiayı, ithamı bütünüyle reddediyorum.

Ben şunu gayet rahatlıkla söyleyebilirim: Gerek siyasette gerek milletvekilliklerinde FETÖ'yle itham edilebilecekler arasında en sonda yer alacak bir arkadaşınızım. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bunu bütün hayatım boyunca da ifade edebilirim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kasıt nedir, bir anlat?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Efendim?

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yok bir şey...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Başkanımız konuşuyor. Lütfen... Buyurun.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Ben bu yapılanmayla daha 1985 yılında ilk defa karşılaşmış ve mücadele etmeye başlamış bir arkadaşınızım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – O anlamda hiçbir şey söylemedi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Her şeye muhalefet etmek zorunda mısınız ya?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bağırınca susturuyorsunuz, öyle mi?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ve saygısızısınız!

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu... Sayın Bekaroğlu, Sayın Meclis Başkanı konuşuyor. Lütfen... Buyurun Sayın Başkan.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Devamla) – Bunun detaylarını burada kendimi bir savunma bağlamı içerisinde de ifade etmek istemem ama isteyen her arkadaşımızla her mekânda, her zeminde bunu tartışabilirim, bütün boyutları itibarıyla tartışabilirim.

Muhtemelen -ben tabii dinlemedim konuşmasını- 17-25 olaylarından sonra, hatta 25 olmadan, sanıyorum 17 Aralık akşamı veya 18 Aralık günü bir televizyonda ilk defa, 17 Aralık'ta FETÖ'cülerin bir hükümet darbesi yapma teşebbüsüne karşı da çıkıp televizyonlarda konuşan ilk siyasetçiyim. O zaman herkes daha meselenin mahiyetinin ne olduğunu anlamaya çalışırken biraz kendisini geri çektiği, "Biraz duman ortadan kalksın, biraz sükûnet olsun da bakalım, ona göre konuşalım." dediği bir zamanda, ben 18'inde, a Haber'de ilk defa bu işin içerisinde bu örgütün, yapılanmanın şahıslarının olduğunu, temel sorunun, bunun hiyerarşik yapı içerisinde bir hareket mi, yoksa örgüt içerisinde başıbozuk birilerinin yaptığı bir hareket mi olduğunu, bunun vuzuha kavuşturulması gerektiğini ifade ettim o zaman.

Tabii bu FETÖ örgütünü, devletin bu örgütle mücadelesini çeşitli aşamalarda değerlendirmek lazım. Her aşamada ki bugün de görüyorsunuz, yeni elde edilen bazı bilgiler, deliller bağlamında başka bağlantılar ortaya çıkıyor, başka birtakım yöntemler ortaya çıkıyor ama bunu çok kısa ifade edeceğim, suistimal etmeden vaktinizi değerli arkadaşlarım, şahsıma karşı bir itham olduğu için bunu söylüyorum. FETÖ örgütüyle, 2011’de ben ilk defa milletvekili seçildim ve 2011’in sonlarından itibaren, o zaman Başbakanı, Sayın Cumhurbaşkanımızın bürokrasideki, kritik noktalardaki örgütlenmeye karşı bir duruş sergilediğini ben bizzat yaşadım. Bunu isim isim, hangi bürokratik kademeye atamayla ilgili bir sorun yaşandığını, hangisine karşı çıkıldığını bilen birisiyim ben, burası şu anda bunları anlatmanın yeri değil. Ve dikkat ederseniz, 17-25’ten sonra FETÖ örgütünün elebaşı bir mektup göndermişti zamanın Cumhurbaşkanına ve orada ilk reaksiyonu şuydu... “Bizim arkadaşlarımızın bürokrasideki yükselmelerine rezerv koyuyorlar, engelliyorlar; bunun kaldırılması lazım.” diye bir ifadesi vardı. İşte o ifade 2010, 2011’den itibaren başlayan, devletin refleksiyle alakalı bir şey; mevcut olanları temizleme, yenilerinin de bürokraside yükselmesini engelleme yönündeki bir iradeden kaynaklanan bir reaksiyonlarıydı. Ben sonra yaşanan süreçlerin, 17-25 dâhil, bu tavra karşı örgütün gösterdiği bir reaksiyon olduğu kanaatindeyim. Bu reaksiyonlara verilen cevaplarla meselenin geldiği nokta, işte 15 Temmuz’da yaşananlar vesaire, görüyorsunuz.

Ben her zaman her platformda bu örgüte karşı bir duruş sergilemiş, fikren de fikrî yapısı itibarıyla da bu örgüte karşı olan biriyim ve bununla ilgili de birçok sıkıntılar yaşamış biriyim. İlk defa, daha bu örgütün adından, bir örgüt olduğundan hiçbirimizin haberi yokken 1985 yılında benim de katıldığım liseler arası bir yarışmada, bu örgütten olduğunu çok daha sonraları öğrendiğim bir arkadaş verilen haksız puanlarla 1’inci olmuştu, ben 2’nci olmuştum. 85 yılında bir olaydan bahsediyorum. O zamandan beri buna karşı bir tavır koyan -öğrencilik yıllarımdan bilen arkadaşlarım da var- biriyim. Bütün detaylarıyla hayatımın her safhasıyla ilgili bu konuda net açıklama yapabilecek rahatlıkta olan bir kardeşinizim, arkadaşınızım.

Çok teşekkür ediyorum.

Bu ithamı reddediyorum, itham sahibini de kınıyorum, gerekli disiplin cezası için de işlem yapılmasını talep ediyorum. Teşekkür ederim Sayın Başkan. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

27. DÖNEM
BÖLÜM V
TEBRİK, TEMENNİ VE
TEŞEKKÜRLER

Konu : Başkan Seçilmesi Dolayısıyla Teşekkür Konuşması
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 57
Tarih : 24/02/2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her şeyden evvel, dünya tarihinin müstesna siyasi kurumlarının başında gelen Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlığına seçmek suretiyle hakkımda göstermiş olduğunuz itimat ve teveccüh için müteşekkirim ve minnettarım.

Bu, benim için çok büyük bir mazhariyettir. Bugün yüce heyetinizin oylarında tecelli etmiş olan, aziz milletimizin de itimadıdır. Bunu, hep birlikte giriştiğimiz, millet yolunda hizmet için bahşedilmiş bir vesile, bir zemin olarak görüyorum. Bu millet itimadının bana yüklediği mesuliyet, biliyorum ve hepiniz de bilirsiniz ki pek ağırdır. Sizlerin yardım ve desteğinin devamı, bu ağır mesuliyetin yerine getirilmesinde en büyük yardımcım olacaktır. Cenab-ı Hak beni sizlere ve aziz milletimize karşı mahcup etmesin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şüphesiz bu yüce Meclis çatısı altında bu işi, bu görevi yapacak pek çok değerli arkadaşımız var ama malumunuz, bu seçim süreçlerinin belli bir mekanizması var, o süreçler içerisinde nihayetinde Mecliste tecelli eden irade budur.

Seçime katılan bütün arkadaşlarımıza, bu işi yapabilecek bütün arkadaşlarımıza ve tabii ki bütün heyetinize ayrıca teşekkür ediyorum.

Dünya tarihinde birçok ülkede temel siyasi kurumlar bazı büyük olaylar neticesinde ortaya çıkmıştır. Çoğu zaman devletler kurulmuş, sonra temel siyasi kurumlarını oluşturmuşlardır. Dünya parlamentoları için de aynı durum söz konusudur. Savaşlar, ihtilaller, isyanlar, farklı toplum kesimlerinin çatışması, bilahare anlaşması, uzlaşması suretiyle ortaya çıkan siyasi durumlar sonrasında parlamentolar kurulmuştur. Tabiri caizse önce devlet ve hükûmetler sonra parlamentolar oluşturulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kaderi ise farklıdır. Önce Meclisimiz oluşmuş sonra siyasi iktidar, Hükûmet ve devlet yeniden teşkil edilmiştir. Bu bakımdan, Türkiye Büyük Millet Meclisi, sadece anayasa hukukundaki teknik anlamıyla bir kurucu Meclis değildir, aynı zamanda hukuku, devleti, siyaseti yeniden inşa eden bir kurucu Meclistir. Yüce Meclisimizi dünyadaki diğer parlamentolardan ayıran en önemli vasıf, fârik vasıf budur.

Bu Meclis aynı zamanda Gazi Meclistir. Gazilik sıfatını kâmil manada hak ederek taşıyan yegâne Meclis, çatısı altında bulunmakla iftihar ettiğimiz Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, istisnasız hepsini rahmetle, minnetle ve şükranla andığımız Birinci Meclisin milletvekilleri sadece bir yasama organı olarak çalışmamış, destansı istiklal mücadelemizi de yönetmiş ve yürütmüşlerdir. Polatlı yakınlarından gelen çatışma ve top sesleri arasında faaliyetlerini sürdüren o müstesna Meclisin üyeleri, her şart altında görev yapmanın, imanın, azmin, kararlılığın ve istiklal iradesinin en güzel örneklerini göstermişlerdir. Yıllar sonra, 15 Temmuz 2016'da yaşanan hain darbe ve işgal girişimi karşısında bu yüce Meclis gazi unvanını nasıl hak ettiğini bir daha göstermiş ve ikinci defa gazilik sıfatını kazanmıştır. Darbeci hainler milleti hedef alırken, milleti gerçek manada temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisine ve milletimizin oylarıyla seçilmiş Cumhurbaşkanlığı makamına saldırmışlardır. Burada hep beraber milletvekillerimiz darbeye karşı ortak duruş sergilemişler, Gazi Meclise yakışan tavra sahip çıkmışlardır.

Bu vesileyle, millî iradeye ve bizzat vatanımıza yönelen bu alçakça saldırıda şehit olan kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Bu hain saldırının boşa çıkartılmasında milletimize liderlik eden, Türkiye'nin bağımsızlığını, millî bekasını ve kendisi kalarak büyümesi hedefini bir ufuk olarak hepimizin önüne koyan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a en derin hürmet ve şükranlarımı arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Başlangıcından bugünlere, bütün zor zamanlarda milletimizin ümidi daima bu yüce Meclis olmuştur. Bugün de bu Meclis, aziz milletimizin iradesinin tecelligâhı, en zor zamanlarda ümit bağladığı bir kurum, devletimizin ve siyasetin teminatı, demokrasinin kalbidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bize düşen en önemli görev, şanla, şerefle, kahramanlık ve vatanperverlikle mazisi şekillenmiş bu yüce Meclise layık olmak, Meclisimizin itibarını gözümüz gibi korumak, bu itibara hâlel getirecek her şeyden titizlikle kaçınmaktır. Milletvekilleri olarak bu kutsal mekânı ortak aklın, millet maslahatının ve çözüm üretmenin, medenice konuşmanın ve tartışmanın merkezi hâline getirmek vazifemiz olmalıdır. Faydasız, sonuçsuz tartışmalarla birbirimizi yorarak tükettiğimiz zamanın en önemli kaybımız olduğunu hiçbirimizin unutmaması gerekir. Sizler görevlerinizi yerine getirirken ben de üzerime düşen görevleri Meclisimizin tamamını, hepinizi temsil etme şerefine gereği olarak adalet ve tarafsızlık anlayışı içerisinde ve yoğun çalışmalarımızın her aşamasında karşılıklı anlayışın canlı tutulması inancıyla yürüteceğim.

Sözlerime son verirken Gazi Meclisimizin açıldığı 23 Nisan 1920'den bugüne kadar başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, görev üstlenmiş bütün Meclis başkanlarımızı saygıyla selamlıyorum. Başlangıçtan bugüne yüce Mecliste milletvekili olarak görev yapmış bütün siyasetçilerimizi, ölenlerine Allah'tan rahmet, hayatta olanlarınsa sağlık ve afiyetler dileyerek şükranla yâd ediyorum. Allah milletimizin yâr ve yardımcısı olsun.

Yüce heyetinizi ve sizlerin şahsında, egemenliğin kayıtsız ve şartsız sahibi olan aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Konu : *Başkan Seçilmesi Dolayısıyla Teşekkür Konuşması*
Yasama Yılı : 3
Birleşim : 108
Tarih : 07/07/2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP
(**Tekirdağ**) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletim; Gazi Meclisimizin Başkanlığına tekrar seçilmem münasebetiyle söz aldım. Hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Beni tekrar bu vazifeye layık gören yüce heyetinize, istisnasız bütün milletvekili arkadaşlarıma ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bu seçimde yarıştığım aday arkadaşlarımı da hem gösterdikleri gayretle demokrasimize yaptıkları katkı hem de siyasi olgunlukları sebebiyle tebrik ediyorum. Aday arkadaşlarıma ve onları destekleyen sayın milletvekillerine çalışmalarında başarılar diliyor, bu anlamlı yarış için kendilerine teşekkür ediyorum.

Seçim sürecinde açık destek iradesini ortaya koyan Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'ye ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna mensup milletvekili arkadaşlarıma duydukları itimat için bilhassa teşekkür ediyorum.

Elbette AK PARTİ mensubu kıymetli milletvekili arkadaşlarıma, dostlarıma şükran borçluyum. Sağ olun, var olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ben, hususen siyasete girdiğim ilk günden itibaren yol ve dava arkadaşlığını hayatımın en büyük iftihar sebeplerinden addettiğim AK PARTİ Genel Başkanı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a tensipleri ve takdirleri sebebiyle şükranlarımı arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, şimdi, seçim tamamlanmıştır. Bundan sonra Anayasa, İç Tüzük, diğer hukuk kuralları ve Parlamento teamülleri çerçevesinde adalet ve tarafsızlıkla yüce Meclise hizmet etmeye çalışacağım dan kimsenin şüphesi olmasın.

Çatısı altında bulunduğumuz bu yüce Meclis, yüz yıl önce istiklalimiz tehdit altındayken asil ve onurlu bir direniş olarak doğan Millî Mücadele'nin merkezi olmuştur. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere istisnasız hepsini rahmetle, minnetle ve şükranla andığımız Birinci Meclisin milletvekilleri sadece bir yasama organı olarak çalışmamış, destansı istiklal mücadelemizi de yönetmiş ve yürütmüşlerdir. Bizler bu yıl, bu ulvi vazifeyi bihakkin yerine getiren Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yıl dönümünü idrak ediyoruz. Aziz milletimiz ve yüreği Türkiye'yle atan bütün dostlarımız için Meclisimizin açılışının 100'üncü yılını bir kere daha tebrik ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yıl dönümünde ve bu vesileyle bir kez daha ifade etmek isterim ki asil milletimizin o güne kadar gösterdiği cesaret ve kahramanlığın bir hülasası, o günden sonraki kahramanlıklarının ön sözü sayabileceğimiz Millî Mücadele, tarihin bir döneminde yaşanmış bir hadise ve artık kapanmış bir fasıl değildir. Millî Mücadele yalnızca bir çatışma süreci değil, aynı zamanda bir şuurun adıdır ve o şuur, elan milletimizin zihninde ve yüreğinde, bu yüce çatının altında bütün hayatıyetiyle var olmayı sürdürmektedir. O günlerden bugünlere, bütün zor zamanlarda milletimizin ümidi daima bu yüce Mecliste olmuştur. Bugün de bu Meclis milletimizin iradesinin tecelligâhıdır, en zor zamanlarda ümit bağladığı bir kurumdur. Devletimizin ve siyasetin teminatı demokrasinin kalbidir. Bize düşen en önemli görev, şanla, şerefle, kahramanlıkla, fedakârlık ve vatanperverlikle mazisi şekillenmiş bu yüce Meclise layık olmak, Meclisimizin itibarını gözümüz gibi korumak, bu itibara hâlel getirecek her şeyden titizlikle kaçınmaktır.

Milletvekilleri olarak, bu kutsal mekânı ortak aklın, millet maslahatının ve çözüm üretmenin, medenice konuşmanın ve tartışmanın merkezi hâline getirmek vazifemiz olmalıdır. Faydasız, sonuçsuz tartışmalarla birbirimizi yorarak tükettiğimiz zamanın en önemli kaybımız olduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, millette karşılığı olan her fikrin, telakkinin ve dünya görüşünün özgürce yer bulduğu bir mekândır. Türkiye'yi hedef almadığı,

sivil siyasete kastetmediği ve şiddeti bir yöntem olarak benimsemediği müddetçe her siyasi fikir ve oluşum bu yüce çatı altında var olmayı sürdürecektir.

Yüce Meclisin ve kıymetli milletvekillerinin destek ve takdiriyle seçildiğim bu şerefli görevi yürütürken bu vazifeyi üstlendiğim süre zarfında, Türkiye'nin ali menfaatlerini, milletimizin hukukunu, sivil siyasetin ve demokrasimizin sıhhatini, yüce Meclisimizin izzet ve itibarını korumak için bütün gücümle çalışacağım ve uygulamalarım daima azami bir dikkatle bu istikamette olacaktır.

Sözlerimin sonunda, 23 Nisan 1920'den bugüne kadar başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Gazi Meclisimizde görev üstlenmiş bütün Meclis Başkanlarımızın ve milletvekillerimizin aramızdan ayrılanlarını şükranla ve rahmetle anıyorum; hayatta olan Meclis Başkanlarımıza, milletvekillerimize sağlıklı, huzurlu bir ömür diliyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlığına seçmek suretiyle hakkımda göstermiş olduğunuz itimat ve teveccüh için tekrar hepinize teşekkürlerimi sunuyorum. Bu vazife benim için çok büyük bir mazhariyettir ve yüce heyetinizin oylarında tecelli etmiş olan aziz milletimizin itimadıdır. Cenab-ı Hak beni sizlere ve aziz milletimize karşı mahcup etmesin.

Yüce heyetinizi ve sizlerin şahsında egemenliğin kayıtsız ve şartsız sahibi aziz milletimizi hürmetle selamlıyorum. Teşekkür ederim. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

27. DÖNEM

BÖLÜM VI

15 TEMMUZ DEMOKRASİ VE
MİLLÎ BİRLİK GÜNÜ
GÖRÜŞMELERİ

Konu : 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'nün Anlam ve
Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle
Yasama Yılı : 2
Birleşim : 102
Tarih : 15/07/2019

BAŞKAN – Sayın Cumhurbaşkanım, partilerimizin kıymetli genel başkanları, değerli milletvekillerimiz, dost ülkelerin sayın meclis başkanları ve diplomatik temsilcileri, aziz milletimiz; Türkiye'ye yönelik en kirli tertiplerden biri olarak tarihe geçen, milletimizin kararlılığı ve Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın dirayetli liderliğiyle mağlup edilen 15 Temmuz hain darbe ve işgal girişiminin 3'üncü yıl dönümünü idrak etmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Sözlerimin başında, bu hain ve kanlı tertibin mağlup edilmesi için canlarını feda eden şehitlerimize rahmet, o gece yaralanan gazilerimize sıhhat ve hayırlı ömür diliyorum. Milletimiz o geceki fedakârlıkları ve vatanperverlikleri asla unutmayacaktır. 15 Temmuz, Türkiye'ye ve milletimize yönelik en büyük suikastları ihtiva eden menhus darbe geleneğinin son ve en kanlı halkasıdır. Planlayıcılarını, uygulayıcılarını ve gayesini çok iyi bildiğimiz 15 Temmuz darbe girişimi, ait olduğu geleneğin diğer örnekleri gibi doğrudan doğruya milletimizi ve istiklali tam idealimizi hedef almıştır. 15 Temmuz darbe girişiminin yıl dönümünde istiklal azmine ve millî iradeye dayanan bu yüce ve Gazi Mecliste toplanmamız büyük önem taşımaktadır. Zira hepimizin şuurla farkında olması gereken husus, darbelerin ve darbe girişimlerinin sadece iktidarı değil, topyekûn milleti, ülkemizi ve demokrasimizi hedef aldığıdır. Bu yüzden, darbecilere ve darbeciliğe yönelik mücadelede en ufak tavizin büyük bedellere yol açacağını zihinlerimizden

çıkarmamalıyız. Darbeci anlayışın bu ülkede yaptıkları ve hususen 15 Temmuz gecesi yaşananlar göz önüne alındığında, darbecilere ve darbelere ilişkin tavrın ne olması gerektiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

15 Temmuz gecesi millete kasteden güruhun ve siyasi macerasının ibretle üzerinde durulması gereken birçok yönü vardır. Fakat “FETÖ” diye adlandırdığımız bu güruhun ve sonraki akıbetinin verdiği en önemli derslerden biri, yabancı güçlere ve onların desteğine dayanarak Türkiye’de iktidar arayışında olmanın neticesiz kalmaya mahkûm olduğudur. Geçmişte de bu yola sapanlar, bu yöntemle hükmünü yürütmek ve başarılar elde etmek isteyenler olmuştur; muhtemeldir ki bundan sonra da böyleleri olacaktır. Ne var ki bu yol, çıkmaz sokaktır ve milletimiz, sırtını Türkiye dışındaki odaklara, güçlere ve yapılara dayayanları er geç tasfiye edecek ve mağlup edecektir.

Türkiye, 15 Temmuz gecesi gerçek yüzünü ve iş birlikçi karakterini, şüpheye yer bırakmayacak şekilde göstermiş olan FETÖ’ye karşı başarılı bir mücadele yürütmüştür. Yeni nesil bir terör örgütü olan ve her kılığa girebildiğini, her olayı tahrif edebildiğini birçok defa göstermiş olan bu örgütün hangi uluslararası amaçlara hizmet ettiği açıktır. Bu terör örgütünü sadece Türkiye için tehdit saymak da kâfi değildir, terörün küreselleştiği bir zamanda FETÖ’nün her ülke için, özellikle de Türkiye’yle yakın bağları olanlara yönelik bir tehdit olduğunu da unutmamak gerekir. Türkiye’nin yaşadığı ve 15 Temmuz gecesi zirveye çıkan tecrübeyi, bu örgütün kendine hayat alanı bulmaya çalıştığı her dost ülkeyle paylaşıyoruz ve paylaşmaya da devam edeceğiz.

15 Temmuz gecesi iradesine sahip çıkan vatandaşlarımıza, sivillere ve görevi başındaki emniyet güçlerine ateş açabilecek kadar cani olduğunu gösteren bu terör örgütüne karşı, darbe gecesi oluşan mutabakatı devam ettirmemiz hayati önem taşımaktadır. Terör örgütü FETÖ, her kılığa girebilen, her kisveyle görülebilen bir istihbarat ve cinayet çetesidir. Bu örgütün girmeyi en çok sevdiği kılık ise masum, mazlum ve sade vatandaş görüntüsüdür. Bu terör örgütüne karşı hukuk içinde kalarak fakat diğer taraftan da bu örgütün her kisveye girebilen yapısını unutmadan mücadele etmeli ve bu mücadeleyi el birliğiyle yürütmeyi sürdürmeliyiz.

Millî Mücadele’nin 100’üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu yıl, 15 Temmuz darbe girişimini anıyor olmamız derin anlamları olan bir tevafuktur. Şunu peşinen belirtmeliyiz ki 100 yıl önce vatanımızı işgal, milletimizi esir etmek isteyen düşman, 15 Temmuz darbe girişiminin atasıdır ve her ikisinin de gayesi aynıdır. Bu sebeple, 15 Temmuz darbesini sadece muhteris ve sapkın bir çetenin iktidar arayışı olarak değil, malum güçlerin Türkiye’yi zapt etme teşebbüsü, bunu da iş birlikçiler eliyle yapma çabası saymak gerekir.

Üç hafta önce, Amasya Tamimi'nin 100'üncü yıl dönümünü andık. Samsun'da başlayan istiklal harekâtının milletle buluştuğu ilk durak olan Amasya'da, Gazi Mustafa Kemal, hükûmet konağının balkonundan halka seslenir ve bugüne de ışık tutan şu konuşmayı yapar: "Amasyalılar, düşmanların Samsun'dan yapacağı herhangi bir huruç hareketine karşı ayaklarımıza çarıklarımızı çekecek, dağlara çekilecek, vatani en son kayasına kadar müdafaa edeceğiz. Allah milletimize mağlubiyeti gösterirse, bütün evlerimizi, mallarımızı ateşe verecek ve vatani bir harabezara çevirerek boş bir çöl hâlinde düşmana bırakacağız. Amasyalılar, buna hep beraber yemin edelim. Zaferi kazanacağız, vatan kurtulacaktır."

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözüne Amasyalıların cevabı: "Bütün Amasyalılar emirlerinizi bekliyor Paşam." olur.

İşte, bugün andığımız ruh, imrendiğimiz cesaret, örnek aldığımız kararlılık ve gençliğimizin kuşanması gereken şuur, kahraman Amasya halkının verdiği bu cevapla aynı imandan beslenen 15 Temmuz direnişinde aranmalı ve bulunmalıdır.

Amasya Tamimi'nden başlayarak bugüne kadar gelen yalnızca işgale direniş ruhu değildir, aynı zamanda bu direnişin ancak milletle ve onun iradesine dayanarak yapılabileceği fikri, Millî Mücadele'den bugüne miras kalan ve milletimizde karşılığı olan bir hususiyettir.

Nitekim, Amasya Tamimi'ndeki "Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." kararı, 15 Temmuz darbe girişimine karşı sokağa çıkıp meydanları hainlerden temizleyen aziz milletimizin o geceki direnişiyle bir kez daha tahakkuk etmiştir.

Bu sebeple, İzmir'e doğru suyun çatlağa akışı gibi koşturan yüz yıl önceki süvarilerimizle, 15 Temmuz gecesi selaların gölgesinde tankı durdurmaya çalışan şehit, aynı millet ruhunun farklı zamanlarda ortaya çıkmış mücessem hâlidir. Dostlarımız müsterih, düşmanlarımız haberdar olsunlar ki işgal veya ilhak niyetine bu milletin vereceği karşılık ne zaman olursa olsun yüz yıl öncesinden ve 15 Temmuz gecesinden farklı olmayacaktır. Yüz yıl önce memleketin bir kısmı işgal altındayken milletimizi harekete, ordularımızı taarruza geçiren, "İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" emri hâlâ diridir, etkilidir ve lüzumu hâlinde yerine getirilmesi mecburi bir vazifedir. Yüz yıl önce manda ve himaye peşinde koşanlara rağmen tam bağımsızlık iradesinde olanlar nasıl kazandıysa bugün de aynı olacaktır.

Türkiye büyük bir devlettir, kendisine dostane uzatılan her eli sıkırmaya, adalete dayalı her teklifi müzakere etmeye ve milletin şerefine hesaba katan her teklifi kabule hazırdır. Aksine tavırların ve dayatmaların bu yüce kapıda alıcısı yoktur, olmayacaktır.

Sözün burasında, 15 Temmuz gecesi yüce Meclis bombaların hedefi hâline gelmişken buradan ayrılmayan, milletiyle birlikte ihanete geçit vermeyen, parti ayrımını bir tarafa bırakıp darbeye karşı duran her bir milletvekili arkadaşşıma, darbeye karşı kati bir duruş ortaya koyan bütün siyasetçilerimize, siyasi partilerimizin yöneticilerine şükranlarımı sunuyorum. O gece darbeci çeteye karşı cesaretle ve dirayetle hareket eden, darbecilerin gasbettiği ve milleti bombalayan uçak ve helikopterler için “vur” emri veren dönemin Başbakanı Sayın Binali Yıldırım’ı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, büyük bir takdirle ifade etmek gerekir ki dönemin TBMM Başkanı Sayın İsmail Kahraman başta olmak üzere hem burada hem de illerinde o darbe girişimine karşı duran milletvekili arkadaşlarımız Gazi Meclisin şanına ve mirasına ne kadar layık olduklarını göstermişlerdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu şuurla ve inançla, 15 Temmuz darbe girişimine karşı basiretli ve cesur liderliğiyle milletimizi ve ülkemizi o karanlıktan çıkaran Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a şükranlarımızı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O gece Türkiye’yi, iradesini ve istikbalini korumak için mücadele ederken yaralanan gazilerimizi minnetle ve hayırlı ömür temennimizle selamlıyorum ve hain darbe girişimine karşı vücutlarını siper, canlarını feda eden ve şehadete yükselen bütün vatan evlatlarını gıptayla, şükranla ve rahmetle anıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sözlerimi, üç yıl önce, 15 Temmuz gecesinde şehitlerimizin ve gazilerimizin kuşandığı “Cehennem olsa gelen, göğsümüzde söndürürüz.” iman ve kararlılığının ilhamıyla bitiriyorum.

Vatan bölünmez, millet yenilmez, Türkiye mağlup edilemez. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

27. DÖNEM

BÖLÜM VII

23 NİSAN GÖRÜŞMELERİ

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 99'uncu Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması, Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 2

Birleşim : 69

Tarih : 23/04/2019

BAŞKAN – Sayın Cumhurbaşkanı, siyasi partilerimizin çok kıymetli genel başkanları, sayın milletvekilleri, kıymetli misafirler; millî iradenin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 99'uncu yıl dönümünü anmak, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlamak üzere bu özel oturumda bir araya gelmiş bulunuyoruz. Çatısı altında gururla bulunduğumuz bu yapı yalnızca bir bina değildir; bu çatının altında yankılanan, işgal teşebbüsüne karşı istiklal iradesinin, istilacılara karşı hürriyet mücadelesinin ve bütün bunları milletle birlikte yapma ısrarının gür sesidir. Dolayısıyla bu Meclis, mirası istiklal, mizacı hürriyet, temeli millî irade olan bir yüce abidedir. Bu Meclis, yüce ve mukaddestir. Zira, milletin ve vatanın en zor günlerinde teşekkül etmiş, Türkiye'yi istiklale taşıyan Millî Mücadele iradesinin merkezi olmuştur. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün tarihî önderliğinde milletimiz, o güne kadarki kahramanlıklarının özeti, o günden sonraki cesaretinin ön sözü sayılacak bir dirençle kurtuluşunu elde etmiştir. Bu vesileyle, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, mesai ve silah arkadaşlarını, Birinci Meclisin her biri şeref numunesi üyelerini ve kurtuluşa yüreklerini koyan aziz şehitlerimizi rahmetle, minnetle ve şükranla yâd ediyorum.

Bu Meclis yüce ve mukaddes olduğu için, 15 Temmuz gecesi milletimizi bizar ve demokrasimizi tarumar etmek isteyen hain darbe girişimine, millî iradenin tecelli ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisini bombalayacak kadar alçalmış darbecilere karşı milletimiz ve bu Meclisin kahraman üyeleri direnmiş, o ihanete geçit vermemişlerdir. Bu vesileyle 15 Temmuz'da girişilen darbe teşebbüsüne karşı eşine az rastlanır bir liderlik sergileyen Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımızı arz ediyor, o gece şehit olan vatan evlatlarını rahmetle, gazilerimizi de minnetle anıyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım, sayın milletvekilleri; dünyanın büyük dönüşümler yaşadığı, köklü değişimlere şahit olduğumuz bir dönemde yaşıyoruz. Bu büyük dönüşüm ve değişim hem tarihi mirası hem de coğrafi konumu sebebiyle Türkiye'ye büyük görevler yüklemektedir. Dünyanın en çok komşuya sahip ülkelerinden birisi olarak Türkiye, bölgesinde ve dünyada olup bitenlere geçmişte hiç rastlanmadığı ölçüde müdahil olmakta, iddialarını ve iradesini her fırsatta, her zeminde ısrarlı bir biçimde dile getirmektedir. Türkiye'nin bölgesinde ve dünyada gittikçe artan bir etkinliğe sahip olması tesadüfî değildir. Türkiye, bu güce, gayretli milleti, basiretli idaresi, yerli ve millî politikaları ve en önemlisi de köklü demokrasi geleneği sayesinde ulaşmıştır.

Kuruluşunun 99'uncu yıl dönümünü coşkuyla kutladığımız ve istiklal gayretiyle Millî Mücadele'yi yürüten Birinci Meclis, tıpkı bugün olduğu gibi, milletimizin bütün renklerini bir zenginlik olarak bünyesinde barındıran bir yapıya sahipti. Farklı kökenlere ve kimliklere sahip birçok isim, memleketin bir kısmı işgal edilmişken Ankara'da bir araya gelmişti. Hepsinin ortak ideali ise esaret altında değil, bu cennet vatanın üstünde bağımsız bir şekilde yaşamaktı. Birinci Meclisten devraldığımız mirasın önemli bir parçası da işte bu istek ve iradedir.

Bu vesileyle bir daha tekrar etmekte fayda görüyorum ki Türkiye ancak farklılıklarını çatışma bahanesi değil, zenginleşme imkânı olarak gören bir anlayışla ilerleyebilir. Dar ve daraltıcı bir bakış açısıyla bu ülkeye bakmak, geçmişte acısını çektiğimiz bir iletir. 1920 ruhundan bize miras kalan anlayış, farklılıklarımıza rağmen Türkiye'den yana olmayı, aynı bayrak altında eşit vatandaşlar olarak yaşama iradesini zorunlu kılmaktadır.

Köklü bir seçim ve Parlamento geleneğine sahip bir ülke olarak Türkiye için sivil siyasetin dışında zemin, demokrasiden başka çare, diyalog içermeyen bir söylem arayışında olmak bu ülkenin geleceğini baltalamaktır. Bu sebeple, hangi düzeyde olursa olsun, neyi amaçlarsa amaçlasın, ne tür bir kisveye bürünürse

bürünsün, fikirlerini hâkim kılmak veya rakiplerini zayıf düşürmek için şiddeti bir yöntem olarak benimseyenler, şiddetle arasına mesafe koyamayanlar bu ülkenin ve milletin aleyhine çalışmaktadırlar.

Sayın Cumhurbaşkanım, sayın milletvekilleri; kuruluşunun 99'uncu yıl dönümünü kutladığımız yüce Meclisimiz Türkiye'nin zor günlerden çıkışına rehberlik etmiş bir kurumdur. O günlerde top sesleri Polatlı'dan duyulurken ya da işgalin karanlığı her ufku bürümüşken "Ya istiklal ya ölüm!" şiarını yükselten, merhum Akif'in "Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal." mısralarıyla tamamlanan İstiklal Marşı'nı defalarca ayakta alkışlayan bu Gazi Meclisin ruhu neyse, şu an bizi bir araya getiren Meclisin ruhu da odur ve bu ruh, bu istiklal arzusu bizim en büyük iftihar tablomuzdur.

İşte bu sebeple Türkiye büyük bir ülkedir ve milletimiz yeryüzünün en mümtaz milletlerindendir. Türkiye, nereden geldiğini de nereye ilerleyeceğini de çok iyi bilmektedir. Tarihin bütün karmaşık ve bunalımlı dönemlerinde öne çıkıp düzen sağlayan bir topluluk olarak milletimiz bugün de insanlık değerlerinin safında, her türlü haksızlığın ve zulmün karşısındadır. İnsanlık değerlerinin safında olmayı erdem, haksızlığa karşı çıkmayı vazife bilen aziz milletimizin temsilcileri de bu yüce Mecliste aynı tavrı takınmaktadırlar. Bunun en güzel örneği, 15 Mart'ta Yeni Zelanda'da gerçekleşen katliam karşısında, Mecliste grubu bulunan bütün partilerimizin ortak bir bildiriye imza atmasıdır. Bütün parti gruplarımıza, gösterdikleri bu tavır dolayısıyla teşekkür ediyorum.

Yeri gelmişken şunu da belirtmeliyim ki bugün Batı'da İslam'a, Müslümanlara ve genel olarak yabancılara karşı hastalıklı bir düşmanlık yükselmektedir. Bu tehlikeli tırmanış uluslararası camianın ve özellikle de Batılı hükûmetlerin ve karar alıcıların ciddiyetle üzerinde durması gereken bir boyuta ulaşmıştır. Dahası, İslam karşıtlığının giderek Türkiye düşmanlığına evrildiğini teessüfle görmekteyiz.

Bazı Batılı hükûmetler, İslam dünyasına ve Türkiye'ye yönelik bu düşmanlığın ne kadar büyük bir tehlike olduğunu görmek bir yana, kimi zaman Türkiye'ye karşı dostlukla bağdaşmayan tavırlar sergilemektedirler. Bu, sonuçsuz kalmaya mahkûm, adil ve dostane olmaktan uzak, Türkiye'nin özgül ağırlığını hesaplayamamaktan kaynaklanan tavrın gözden geçirilmesi, bir an evvel karşılıklı saygıya ve menfaate dayalı ilişki tarzının benimsenmesi gerekir.

En zor şartlar altında bile haricî müdahalelere boyun eğmeyen Türkiye'nin bugün eriştiği güç görmezden gelinerek dayatmacı politikalara mecbur

bırakılmak istenmesi bu ülkenin ruhunu ve önemini kavrama eksikliğinden kaynaklanmaktadır ve büyük bir hatadır. Hele de Türkiye'ye yönelik dayatmaların bir parçası olmak üzere terörün ve teröre müzahir yapıların desteklenmesi, başarılı olmak bir yana, Türkiye'nin haklı öfkesini celbetmektedir.

Türkiye, haritaları cetvelle çizilmiş, anayasaları cebren yapılmış, idarecileri özel olarak yetiştirilmiş, köksüz ve hedefsiz, nevezuhur devletlere benzemez. Bu yüzden Türkiye'yle sağlıklı ve verimli ilişki kurmanın tek yolu bu ülkenin ve milletimizin hassasiyetlerini kavramaktan, samimi bir yaklaşım geliştirmekten geçer.

Sayın Cumhurbaşkanım, sayın milletvekilleri; bugün sadece Millî Egemenlik Bayramı değil, aynı zamanda çocuklarımızın bayramı. Milletin ve vatanın istikbali olan çocuklarımızı daima bir kıymet olarak hayatımızın, gelecek planlarımızın en hayati kısmına yerleştirmeliyiz. Çocuklarına ve gençlerine önem vermeyen bir millet yok olmanın eşiğindedir. Bu yüzden çocuklarımızı ve gençlerimizi millî ve manevi değerlerimizle donatıp kendi ayakları üzerinde duran, istiklal ve hürriyet âşığı, çağın gerektirdiği donanıma ve niteliklere sahip fertler olarak yetiştirmeliyiz. Çocuklarımızla ilgili çabamızı modern hayatın ve dijital dönüşümlerin doğurduğu yeni sonuçları göz önüne alarak güncellemeliyiz.

Ayrıca, çocuk suçluluğunda ve çocukları hedef alan suçlarda bir artış görülmektedir. Bu hususlarda, özellikle çocuklara yönelik suçlarda Türkiye Büyük Millet Meclisi başta olmak üzere bütün kurum ve kuruluşlarımız daha etkin bir çalışma yapmalıdır. Çocuklara yönelik suçlarda katı, tavizsiz ve hızlı süreçler yürütülmelidir çünkü çocuklar bize geleceğin ve Allah'ın emanetleridir.

Sayın Cumhurbaşkanım, sayın milletvekilleri; bugün bu vatan ve bu bayrağın altında yaşayan hür bir millet, bölgesel ve küresel anlamda sözüne kulak verilen güçlü bir devlet isek bunu istiklal, hürriyet ve aziz milletimiz için gayret göstermiş kimselere borçluyuz. Bu vesileyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 99'uncu yıl dönümünde tekrar, başta ilk Meclis Başkanımız, Millî Mücadele'nin lideri ve cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Birinci Mecliste kurtuluş mücadelesine omuz veren bütün milletvekillerimiz olmak üzere, bu çatı altında görev yapmış olan, vatan, millet, bayrak ve devlet uğruna şehit düşen, gazi olan, son olarak 15 Temmuz hain darbe ve işgal girişimine karşı dururken makamların en yücesine ulaşan her bir vatan evladını rahmetle, minnetle, şükranla anıyorum.

Bu düşüncelerle milletimizin Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutluyor; her geçen yılın demokrasimizin kökleşmesine, milletimizin refah ve selametine, devletimizin kudretine, yeniden büyük Türkiye davamızın muzafferiyetine katkı yapması temennisiyle hepinizi en kalbî duygularıyla selamlıyorum. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 100'üncü Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması, Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 3

Birleşim : 88

Tarih : 23/04/2020

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler, aziz milletim; yüce Meclisimizin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünü idrak etmek ve millî değerimiz olan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'mızı kutlamak amacıyla bugün bir araya gelmiş bulunuyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 100'üncü açılış yıl dönümü ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı aziz milletimize, soydaş ve akraba topluluklara ve yüreğinde Türkiye sevgisi bulunan bütün dostlarımıza kutlu olsun.

Sözlerimin hemen başında bir hususu ifade etmeyi lüzumlu görüyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 100'üncü açılış yıl dönümünü milletimizin de yoğun katılımıyla meydanlarda, milyonlarca vatandaşımızla birlikte kutlamayı arzu ediyorduk fakat ülkemizi de etkileyen küresel salgın sebebiyle bazı sınırlamalara gitmek, bu kutlu yıl dönümü için planladığımız etkinlikleri ileri bir tarihe ertelemeyi bize mecbur kıldı. İnşallah bir süre sonra bu zorluğun da üstesinden gelecek ve bu yıl içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yıl dönümünü planladığımız kapsamda ve yoğun etkinliklerle kutlayacağız.

Değerli arkadaşlarım, bugün, milletimizin her bir ferdinin göğsünü kabartacak ve yarına daha fazla umutla bakmasını sağlayacak büyük ve önemli bir gündür.

Bugünü büyük ve önemli kılan bundan tam yüz yıl önce ve tam da bu saatlerde açılışı yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisini inşa eden ceht, gayret ve manadır.

Yüz yıl önce vatan ilhak ve işgal, milletimiz esir olmak tehdidiyle karşı karşıyaydı. Büyük kayıplarla ve mağlup olarak çıktığımız Birinci Dünya Savaşı'nın sonucunda, milletimiz son hürriyet kalesi olan Anadolu'dan da sürülüp çıkarılmak istenmekteydi. Türkiye, ordusu terhis edilmiş ve silahlarına el konulmuş, başşehir işgal edilmiş, Meclisi dağıtılmış ve iktisaden çökertilmiş bir manzara arz ediyordu. 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıktığında gördüğü tablo buydu. Fakat istilacıların ve haysiyetlerini hırslarına kurban etmiş iş birlikçilerin hesaplayamadıkları husus, tarihi şeref levhalarıyla ve başarılarla dolu aziz milletimizin esarete boyun eğmeyen tabiatı ve manevi kuvvetiydi. Bu tabiatı bilen ve o manevi kuvvetin farkında olanlar şartların umut kırıcı ve boğucu görünmesine aldırmandan kısa sürede bütün vatan sathını saracak olan Millî Mücadele meşalesini yaktılar. O meşaleyi yakan kadronun önderi ve Millî Mücadele'nin Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Paşa şöyle demektedir: "Yemin ederek sizi temin ederim ki bizim milletimizin manevi kuvveti bütün milletlerin manevi kuvvetinden üstündür."

Milletimizin gayret ve cesaretiyle Samsun'dan başlayıp Amasya, Erzurum, Sivas ve nihayet Ankara duraklarından geçerek dalga dalga bütün vatan sathına yayılan "Ya istiklal ya ölüm" şiarına bürünerek topyekûn bir dirilişe dönüşen Millî Mücadele, bugün idrak ettiğimiz yıl dönümünün temelini teşkil etmektedir.

Tarihî hadiseleri sadece geçmişin mevzusu olarak görmek yahut bir kronoloji meselesi saymak eksik ve sınırlayıcıdır. Tarih, bugünü tanzim, yarını inşa etmenin kaynağıdır. 100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz Meclisimizin açılışı için de durum budur. Dolayısıyla bizi bugün bir araya getiren sadece zafere ulaşmış bir mücadelenin dönüm noktalarından birini anmak değildir. Biz, bugün aynı zamanda milletimizin hangi saiklerle mücadeleye giriştiğini ve neleri tercih edip neleri reddederek başarıya ulaştığını bir kez daha hatırlamak için toplanmış bulunuyoruz.

Bütün aşamalarıyla birlikte Millî Mücadele'yi geçmişe ait bir hatıradan ibaret görmek doğru değil. Samsun'da başlayıp İzmir'de zaferle neticelenen Millî Mücadele, tarihin belli bir döneminde başlayıp bitmiş bir süreç değil, istiklali tam yolunda, kesintisiz ve kararlı davranmayı zorunlu kılan şuurun adıdır. Bu yüzden Millî Mücadele'yi, Erzurum ve Sivas Kongrelerini, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışını ve 30 Ağustos Zaferi'ni anmak, benzer tehlikeler ve tehditler karşısında aziz milletimizin takınacağı tavır, yürüyeceği yolu, ödeyeceği ve ödeteceği bedeli dosta düşmana ilan etmektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yılını idrak ederken bir önemli hususa değinmek zorundayız. Kurtuluşa inanmış kadronun öncülüğü ve milletin azmiyle kazanılan Millî Mücadele'nin iki esası vardır; bu esaslardan ilki tam bağımsızlık hedefi, diğeri de tam bağımsızlık hedefine yönelik mücadelenin millî iradeye dayanarak yapılması prensibidir. Bu tarafıyla Millî Mücadele dünyadaki benzerlerinden ayrılır. 100'üncü yılını andığımız Gazi Meclisimiz bu sebeple Millî Mücadele'nin sonucu değil, bizzat merkezi ve karargâhıdır.

Neyi andığımızı ve kutladığımızı bilmeye mecburuz. Açılışının 100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu Meclis “Bağımsız yaşamaya mali durumumuz müsait değildir zira çok borcumuz vardır.” diyenlerin olduğu bir ortamda her ne pahasına olursa olsun tam bağımsızlık uğruna her türlü mücadeleyi göze almanın sembolüdür.

100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu Meclis “Büyük devletleri karşımıza almayalım, Batılı devletlerle savaşmak maceracılıktır.” diyenlerin hiç de az olmadığı bir dönemde “Hiçbir devlet, haysiyetimizden daha büyük değildir.” kararlılığını varlığının merkezine yerleştirmiş bir millî karargâhtır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu Meclis, İttihatçılara duyduğu nefret ve iktidar hırsı sebebiyle işgal güçleriyle iş birliği yapan bazı fırkacılara karşı Gazi Mustafa Kemal'in Amasya'da “Ortada ittihatçılık, itilafçılık yoktur, memleket meselesi vardır.” iradesini rehber edinen bir merkezdir.

Millî Mücadele'nin merkezi ve karargâhı olarak bu mukaddes hamleyi yöneten Birinci Meclisimizin bir diğer önemli hususiyeti de tam bir Türkiye terkibi olmasıdır, farklılıklarını muhafaza ederek ortak bir millî hedefe yönelme kabiliyetidir. Şüphe yoktur ki siyasetin ve demokrasinin bir yanı çatışma, diğer yanı uzlaşmadır. Fakat bu farklılıkları iflah olmaz bir kindarlığa, görüş farklılıklarını kan davasına dönüştürmek neticesiz kalmaya mahkûm olduğu gibi, milleti nifak tuzağına itmek anlamı taşıyacaktı.

Yüz yıl önce Millî Mücadele'yi yöneten Birinci Mecliste Mehmet Akif ile Cami Baykurt, Diyar Ağa ile Hamdullah Suphi, Hüseyin Avni Ulaş ile Kılıç Ali, Hasan Basri Çantay ile Mahmut Esat Bozkurt, Ali Şükrü Bey ile Adnan Adıvar yan yana, omuz omuza istiklali tam yolunda mücadele ediyordu.

İsimlerini zikrettiğim zevatın hiçbirisi yanındakine benzeyerek ve dünya görüşünden yahut telakkilerinden vazgeçerek o Mecliste değildi. Fakat Sakarya Muharebeleri esnasında Meclisin Kayseri'ye taşınması söz konusu olduğunda Diyar Ağa “Biz buraya ölmeye geldik ve ben son kurşunuma kadar savaşacağım.”

derken, Mehmet Akif İstiklal Marşı'nı kaleme alıp "Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!" diye millet adına kükrüyordu.

Türkiye'nin varlığına, bütünlüğüne, birliğine ve dirliğine kastetmedikçe, şiddeti bir yöntem olarak teşvik edip desteklemedikçe, millî gayelerimize ket vurmamakça bütün farklılıkların bu çatı altında yer bulması devlet ve millet olarak zenginliğimizdir. Birinci Meclisi var eden, Millî Mücadele'yi başarıya ulaştıran ve gücümüzün mayası işte bu ruhtur.

Değerli arkadaşlarım, son aylarda yaşanan ve insanlık için yeni ve ağır bir tecrübe olan küresel salgın sebebiyle birçok kimse artık dünyada hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı iddiasındadır. Daha ileri giderek yeni küresel bir tasarımdan söz edenler bile çıkmaktadır. Bu konular zamanla daha iyi tartışılacak, salgının boyutları ve birçok alandaki etkileri daha iyi görülecektir fakat bu salgın vesilesiyle bir kez daha ve sarahaten ortaya çıkan tablo bugün dünyada cari olan sistemin sürdürülebilir olmadığıdır.

İnsanı, farklılıkları, yoksulları hesaba katmayan, bazı insanların sadece haklara ve bazılarının da sadece görevlere sahip olduğu bu acımasız ve adaletsiz düzen değişmedikçe küresel bir barıştan söz edilemez.

Bugün, gelişmiş ülkelerin bile karşısında çaresiz kaldığı bu salgın, uluslararası dayanışmanın, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından ısrarla dile getirilen "Dünya 5'ten büyüktür." tespiti çerçevesinde, yeni bir uluslararası düzenin ve binlerce yıllık devlet anlayışımızın temel düsturlarından olan "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." prensibinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Fakat hadiseler ne yönde seyrederse seyretsin Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeyde iddialarından sapmasına yahut vazgeçmesine yol açmayacaktır. İlhamını Millî Mücadele'den ve gücünü aziz milletinden alan Türkiye Cumhuriyeti, hegemon güçlerin kurduğu diplomasi masalarında artık bir sorun başlığı olarak değil, çözüme katkısı aranan bir aktör olarak bulunmaya kararlıdır. Bu kararlılığı yok saymaya veya sınamaya kalkan her kim olursa olsun hesabının bozulduğunu görmeye mahkûmdur.

Yüz yıl önce ve tamamen tükendiği varsayılan bir dönemde azim ve kararlılığıyla ayağa kalkan, âdeta küllerinden yeniden doğan Türkiye, bugün daha güçlü, daha coşkulu ve daha diridir. Yüz yıl önce, cephedeki askerinin yarasına tentürdiyot bulamadığı için naftalin basan Türkiye, bugün, küresel salgın karşısında çaresiz kalan devletlere tıbbi yardımda bulunmaktadır.

Dünyanın ne yöne evrileceği hususu uzun uzun tartışılacaktır fakat Türkiye, yeni dünyada da söz ve iddia sahibi olacaktır. Bu denli emin olmamızın iki esaslı sebebi vardır: Evvela, dünya, artık bu çarpık ve adaletsiz düzenle daha fazla idare

edilemez. İkinci olarak da Türkiye, büyük ve diri bir hamle olarak insanlığın ufkunda parlamaktadır.

Değerli arkadaşlarım, aziz milletim, sevgili çocuklar, gençler; bugünü anlamlı kılan taraflarından birisi de milletimiz için hayati öneme sahip bugünün çocuklara armağan edilmiş olmasıdır. 1927'den bu yana bugün "Çocuk Bayramı" olarak da kutlanmaktadır. Türkiye'yi diğer devletlerden üstün kılan taraflardan birisi de işte bu yaklaşımdır. Türkiye Cumhuriyeti, 1927'de en önemli millî günlerinden birini çocuklar için bayram ilan etmiştir. Çocuk ve genç, toplumun geleceği, yarına ilişkin iddiasıdır. Bu yüzden çocuklarımızı ve gençlerimizi millî ve manevi değerlerimizle donatıp kendi ayakları üzerinde duran, istiklal ve hürriyet aşığı, çağın gerektirdiği donanıma ve niteliklere sahip fertler olarak yetiştirmeliyiz. Bu bakımdan eğitim kurumlarımıza, başta Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere bütün bakanlıklarımıza ve sivil toplum örgütlerimize büyük vazifeler düşmektedir.

Konuşmamın bu noktasında çocuklarımıza ve gençlerimize seslenmek istiyorum: Geçmiş parlak başarılarla ve insani değerlere saygıyla dolu büyük bir milletin mensubusunuz, tarihimizi öğrendikçe ve atalarımızı tanıdıkça daha büyük işler yapmak kudretini kendinizde bulacaksınız. Başka milletleri ve toplumları küçük görerek değil, bütün insanlığın faydasına olacak insani erdemleri ve gayreti taşıdıkça devletimizi büyütecek ve güçlendireceksiniz. Atalarınızın, büyüklerinizin çetin fedakârlıklarla ve bedellerle kazandığı ve sizlere devrettiği vatani, devleti ve medeniyet değerlerini daha ileri noktalara taşımak sizin elinizdedir. Türkiye, evet, vatanımızdır, fakat Türkiye aynı zamanda vazifemizdir. Bayrağımıza duyduğumuz hürmet, vatanımıza duyduğumuz bağlılık ve milletimizi daha ileriye taşıma ülküsü hayatımızı anlamlı ve yolumuzu aydınlık kılan hususiyetlerdir. Bu yolda başarılı olacağınıza inancımız tamdır.

Değerli arkadaşlarım, 23 Nisan 2020, Millî Mücadele'yi yöneten Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yıl dönümünü andığımız bugün; gurur, sevinç ve bu Gazi Meclise emek verenlere şükran duyma günüdür. Bu vesileyle başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve mücadele arkadaşları olmak üzere açıldığı günden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmış bütün milletvekillerimizi ve devlet adamlarımızı, büyük Türkiye'yi inşa etme yolunda hizmet eden, bu yolda şehadete yükselen, gazi olan, son olarak 15 Temmuz'da darbeye direnen bütün vatan evlatlarını rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

Şanla, şerefle, birlik ve beraberlik içinde büyük Türkiye yolunda nice yüz yıllara... (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşunun 101'inci Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması, Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 4

Birleşim : 77

Tarih : 23/04/2021

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, siyasi partilerimizin Sayın Genel Başkanları, aziz milletim; milletimizin iradesinin tecelligâhı, Millî Mücadele'mizin karargâhı Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kuruluşunun 101'inci yıl dönümünü anmak ve idrak etmek, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlamak için toplanmış bulunuyoruz. Dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan aziz milletimizin, soydaş ve akraba topluluklarımızın ve hassaten bu bayramın sahibi çocuklarımızın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı en içten duygularıyla kutluyorum.

Ay yıldızlı bayrağımızın gölgesinde hür ve bağımsız bir şekilde yaşamamız için emek sarf eden, gayret gösteren başta yüce Meclisin ilk Başkanı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Meclisimizin kıymetli milletvekillerini, kahraman gazilerimizi ve canlarını feda eden aziz şühedayı rahmet, minnet ve şükranla anıyorum.

23 Nisan 1920'nin ruhu, coşkusu, ümidi, millî birliğe olan inancıyla hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Millî egemenliğin ilan edildiği, Meclisin açıldığı bu tarihî günü çocuklarına bayram olarak armağan eden bir milletin evladı olmakla da iftihar ediyorum.

Böylesi anlamlı bir günü çocuklarımıza armağan etmek, içinde bulunulan şartların bütün zorluklarıyla mücadele ederek geçmişten alınan güçle geleceğe yön verecek bir millete olan inancın tezahürüdür. Çocuklarımızın millî iradenin önemini kavramış, millî egemenlik ruhuna bağlı, vicdanı hür, irfanı hür kişiler olarak yetişmesi gayretimiz bakidir.

Değerli milletvekilleri, Meclisimiz yüz bir yıl önce bugün açıldığında şartlar zor, imkânlar kısıtlıydı, umumi manzara karanlıktı. Birinci Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılan devletimizin varlığını devam ettirmesi, on yıldır savaştan bitkin düşmüş milletimizin birliğinin temin edilmesi gerekiyordu. Bu gayeyle başlatılan Millî Mücadele'nin en önemli safhası, 23 Nisan 1920 günü Hacı Bayram Camisi'nde kılınan cuma namazının ardından yapılan dualar, getirilen tekbirler ve salavatlarla Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılmasıdır. Ankara'da millî Meclisin toplanmasıyla vatanı kurtaracak yegâne güç olan milletin azim ve kararlılığının tecessüm edeceği zemin oluşmuş, milletimizin kahramanlıklarla dolu geçmişinde yeni bir sayfa daha açılmıştır. Meclisimiz, İstiklal Mücadelesi'ni yöneterek, kurtarıcı ve kurucu Meclis olarak "Gazi Meclis" unvanını almaya hak kazanmış ve dünyadaki diğer meclisler arasında müstesna bir yer edinmiştir.

Değerli milletvekilleri, Millî Mücadele'den bize kalan miras, işgal tehdidi karşısında gösterilen büyük ve emsalsiz cesarettten ibaret değildir. O gurur tablosu, aynı zamanda zorlu mücadelenin mutlaka millî iradeye dayanan bir Meclis idaresinde yürütülmesine, meseleler ne denli çetin, vatan ve millet ne kadar zorda olursa olsun çözümün ancak millî iradeye dayanarak bulunabileceğine olan inancın tablosudur. Dolayısıyla, vatanın, milletin ve devletin iyiliğini gözettikleri iddiasıyla millî iradeye müdahale edilebileceğini düşünenler, bu türden müdahaleleri onaylayanlar veya müdahale imasında bulunanlar sadece demokrasinin işleyen kurallarıyla değil, cumhuriyetin kurucu ruhuyla da temelden çelişmektedirler. Güçlü Meclis güçlü millet demektir. Muhtıra, darbe, darbe girişimi gibi Meclis iradesini hedef alan her türlü yasa dışı, hukuk dışı müdahale esasen milleti hedef almış demektir. Millî iradeye saygı göstermenin ilk şartı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine saygı göstermektir. Millet iradesini yok sayanlar, kesintiye uğratmak için fırsat kollayanlar bugüne kadar en büyük zararı devletimize, milletimize vermişlerdir. Bu sebeple, millî iradeye sahip çıkmak öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevidir.

Cumhuriyetimizi korumak ve demokrasimizi sorunsuz işler hâle getirmek ortak akılla, tahammül, hoşgörü ve demokratik rekabetle mümkündür. Toplumsal barışa, demokrasimize, Türkiye'nin bütünlüğüne kastetmedikçe, şiddeti bir yöntem olarak kabul edip, teşvik edip desteklemedikçe, tahakkuku milletin refahı ve devletin bekası için elzem olan hedeflere ket vurmamak bütün siyasi farklılıkların

bu çatı altında yer alması demokratik zenginliğimizdir. Birinci Meclisi var eden, Millî Mücadele’yi başarıya ulaştıran ve gücümüzün mayası olan işte bu ruhtur.

Değerli milletvekilleri, yüz bir yıl önce Ankara’da toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi yokluğa mahkûm edilmek istenen, vatani işgal, ordusu terhis edilmiş bir milletin var olma mücadelesinin mücessem hâli ve karargâhı olmuştur. Farklı kesimlerden ve kökenlerden gelen milletvekilleri Büyük Millet Meclisi sıralarında aynı gaye uğruna ahenkle çalışmışlardır. Yüz bir yıl önce toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihî niteliği ve bu Meclise asıl ruhunu veren, Birinci Meclis üyelerinin millî tahassüs ve dayanışma hususunda sergiledikleri müşterek tavır ve istiklali tam iradesinin tahakkukuna duydukları sarsılmaz inançtır. Büyük Millet Meclisi bu hâliyle milletin Ankara’da ve zafer yolunda atan kalbi, işleyen beyni, söyleyen dili, eyleyen bileği olmuş, şahsi veya siyasi ihtilaflar çatışma ve çekişme mevzusu yapılmamıştır.

Birinci Mecliste görev yapan milletvekilleri âdeta Gazi Mustafa Kemal’in Amasya Tamimi ilan edilirken ortaya koyduğu “Ortada ittihatçılık, itilafçılık yoktur, memleket meselesi vardır.” yaklaşımını rehber edinmişlerdir. Bu dayanışmanın, bütünlüğün ve millî tahassüsün en vazih hâliyle İstiklal Marşı’nda manasını bulduğunu belirtmeliyim. Bu ölümsüz metnin, İstiklal Marşı’nın, yüz yıl önce milletvekillerinin coşkulu alkış ve tezahüratlarıyla kabul edilmesi Birinci Meclisin niteliğini yansıtan bir hadisedir. Bu vesileyle, merhum Mehmet Akif’in “Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmazın.” duasına “Âmin.” derken şunu da ekleyelim: Allah bu milleti İstiklal Marşı’nda ifadesini bulan ruhtan ve manadan ayırmasın. (AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, millî mücadele sadece bir güçler mücadelesi olmanın ötesinde bir zihniyetler mücadelesidir. Kendisi gibi olmayanı, hususen de Müslümanları ve Türkleri tedip ve terbiye edilmesi gereken topluluklar sayma temayülü ne yazık ki merhum Akif’in “tek dişi kalmış canavar” olarak tasvir ettiği Batı siyaset aklının temel vasıflarından biri olmuştur. İşte bu yüzden, yüz bir yıl önce Gazi Meclisin fedakârca ve cesaretle yürütüp zaferle sonuçlandırdığı Millî Mücadele yalnızca aziz milletimiz için değil, bütün ezilen milletler için bir ilham kaynağı olmuştur.

Sözün burasında şunu söylemeyi lüzumlu görüyorum: Türkiye’nin modern anlamda temellerini atan Millî Mücadele’den ve bu mücadeleyi ortaya çıkaran millî seciyeden haberdar olması, ders çıkarması gereken sadece bizler değiliz. Yüz yıl önce bizim topraklarımızda gerçekleşen bu destansı mücadeleden Batılılar ve komşularımız başta olmak üzere Türkiye’yle teması ve ilişkisi olan her devletin, her uluslararası odağın öğreneceği çok şey vardır. Evvela şu bilinmelidir: Yüz yıl önce sefil ve haksız bir ihtiras uğruna vatanımıza tasallut etmeye yeltenenlere karşı

milletimizin çelikleşen iradesi, lüzumu hâlinde aynıyla harekete geçecek dipdiri bir güç olarak varlığını sürdürmektedir. 15 Temmuz darbe ve işgal girişimine karşı yükselen millî tepki, zikrettiğim iradenin en müşahhas ve çarpıcı örneği olarak hafızalarda tazeliğini korumaktadır.

Türkiye'yle ilgili hesabı olanların unutmaması gereken bir diğer husus, vatan söz konusu olduğunda milletimizin büründüğü engel tanımaz kararlılıktır. Yüz yıl önce kurtuluş için milleti harekete geçiren ruh bakidir ve gerektiğinde vatanın her bir karışını ve Akdeniz'in bize ait her bir damlasını korumak için her türlü gayreti göstermeye ve mücadeleyi vermeye bizi hazır tutmaktadır.

Tarihen sabittir ki devlet ve millet olarak bizler zorunlu kalmadıkça daima barışı, bir arada yaşamayı, taraflara refah sağlayacak iş birliğini ve müzakereyi savaşa tercih etmişizdir. Türkiye adalete, karşılıklı saygıya ve uluslararası hukuka dayanan her türlü ilişkiye ön şartsız bir şekilde açıktır. Hususen, ortak medeniyet geçmişine sahip olduğumuz bölge devletleriyle verimli ilişkiler kurmak halklarımızın refahı için büyük önem taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, bir yılı aşkın süredir yaşamakta olduğumuz Covid salgını süreci birçok bakımdan öğretici olmuştur. Ayrım yapmaksızın bütün insanlığı etkileyen bu afetin ortaya koyduğu sonuçlardan biri de cari küresel sistemin insanı odağına almayan adaletsiz niteliğidir. Küresel sistem ve kurumları bu hâliyle sürdürülebilir olmaktan hayli uzaktır. İvedilikle ve bütün tarafların dâhil edileceği bir reform sürecinin, küresel adalet girişiminin başlatılması zaruridir. Bu yapılmazsa dünyada yıkıcı sonuçlar doğurabilecek yeni çatışmaların, huzursuzlukların ve altüst oluşların yaşanması kaçınılmazdır. Türkiye'nin bu konudaki tavrı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "Dünya 5'ten büyüktür." şiarında ve teklifinde açıkça ortaya konulmuştur. Dünya barışı bu hakikatin ve teklifin tahakkukuyla sağlanabilir.

Hadiseler göstermektedir ki dünya büyük bir dönüşümün eşiğindedir. Tam bu noktada, Millî Mücadele'yi var eden inanca akraba bir öz güvenle şunu söyleyebiliriz: Türkiye, bu dönüşüm çağında sözü en muteber, güçlenmesi insanlığın hayrına ve akıbeti en parlak bir ülke olacaktır. Bu inancımızın emareleri vardır ve bu öngörümüzün işaretleri inkâr edilemeyecek kadar belirgindir, yeter ki bizler bugün kuruluşunun 101'inci yıl dönümünü idrak ettiğimiz Gazi Meclisin varoluş ruhuna uygun bir zihniyet ve hareket tarzı benimseyelim.

Bu anlamlı günde Millî Mücadele ruhundan ve o çetin mücadeleyi yürüten Birinci Meclisten öğreneceğimiz bir kıymetli husus da umudu ve nefsimize itimadı, öz güvenimizi daima diri tutmaktır. Bu ülkeden, bu millettten, bu devletten umudunu kesmiş olanlar "Bittik, kahrolduk." yavesini bir virt gibi

biteviye tekrarlayanlar, şartların altından kalkılamayacak kadar ağır olduğu fikrini yayanlar daima olmuştur ve olacaktır. Fakat şunu bilmeliyiz ki Milli Mücadele sadece düşmana karşı değil; bir ölçüde, bu türden zihnî işgale, ruhu dumura uğramış mefluç karakterlere karşı da kazanılmıştır. İşte bu yüzden hepimiz, hususen de gençlerimiz bilmelidirler ki bugün Türkiye insanlığın adalet iddiasıdır ve menzilimiz daima ileri doğru olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; yüz bir yıl önce bugün “Önce vatan, önce millet.” diyerek bu aziz milletin ferasetine ve istiklale olan inancına güvenerek Meclisin açılışına öncülük eden, Gazi Meclisimizin çatısı altında dünyanın en haklı mücadelesini en meşru yöntemlerle başarıya ulaştıran ve bizlere bu vatani emanet eden başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bu çatı altında görev yapmış kıymetli milletvekillerimizi, vatan uğruna canını feda eden şehitlerimizi ve gazilerimizi saygı, rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle Gazi Meclisimizin açılışının 101’inci yılını ve dünyada çocuklara armağan edilen ilk bayram olmasıyla iftihar ettiğimiz 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’mızı kutluyorum. Salgın şartlarının son bularak 2022 yılından itibaren çocuklarımızın birbirleriyle ve dünya çocuklarıyla yeniden kaynaştıklarını görebilmeyi umuyor, 23 Nisan’ı daha neşeli, daha coşkulu bir şekilde kutlayabilme arzu ve temennilerimi paylaşıyorum.

Saygılarımla. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışının 102'nci Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması ile Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 5

Birleşim : 85

Tarih : 23/04/2022

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, değerli misafirler, aziz milletimiz; millî değerimiz olan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'mızı kutlamak ve yüce Meclisimizin kuruluşunun 102'nci yıl dönümünü idrak etmek amacıyla bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 102'nci açılış yıl dönümü milletimize, soydaş ve akraba topluluklara ve yüreğinde Türkiye sevgisi bulunan bütün dostlarımıza kutlu olsun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında millî iradeyi amil ve hâkim kılan, dünyanın en haklı mücadelesini en meşru yöntemlerle başarıya ulaştıran ve bizlere bu vatani emanet eden Gazi Meclisimizin ilk Başkanı Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, onun mücadele arkadaşlarını, bu vatan uğruna canlarını feda eden şehitlerimizi ve gazilerimizi saygı, şükran ve minnetle yâd ediyorum.

Değerli milletvekilleri, tarih, bugünün sorunlarına güç yetiremeyenlerin sığınacağı değil yarını inşa iradesinin kaynağı olmalıdır. Buradan hareketle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı ve Milli Mücadele Dönemi, aziz milletimizin her bir ferdi için güncelliğini yitirmeyen bir tefekkür vesilesidir. Yüz iki yıl önce toplanan

yüce ve Gazi Meclisin enkaza dönmüş, işgal ve ilhak tasallutuyla kuşatılmış bir vatanda tam bağımsızlık iddiasını yükseltmek ve tahakkuk ettirmek üzere inşa edilmiş muhkem bir hürriyet karargâhı olduğunu bilmeye mecburuz. Yine bilmeye mecburuz ki bu yüce Meclisin Millî Mücadele'yi zaferle neticelendiren gayretinin temelinde Kuvayımillîye ruhu yatmaktadır. “Kuvayımillîye ruhu” denildiğinde, belli bir zaman diliminde donmuş, şekli temsillere hapsedilmiş bir tarihi gerçekliği anlamamak lazımdır. Kuvayımillîye ruhu yokluğa, esarete, zillete ve kendisinin yabancı telakkilere mahkûm edilmeye çalışılması hâlinde, aziz milletimizin tarihinden ve özünden kaynaklanan bir hamleyle doğrulmasını mümkün kılan imanın, iradenin tezahürüdür. Dolayısıyla, bu ruh, tarihin belli bir döneminde kalmış olmayıp milletimizin varlığı devam ettikçe ilelebet dayanacağı iman ve iradenin adıdır. Şükür ki bu ruh bugün de vardır, diridir ve zorlukları aşmanın yegâne istikamet sağlayıcı kılavuzudur. Yüzyıl evvel destansı bir biçimde ortaya konan Millî Mücadele'nin şeref levhaları, aziz milletimizin her bir ferdi için bir övünç vesilesidir. Çatısı altında bulunduğumuz bu yüce Meclis de şan ve şeref dolu o mücadelenin karargâhı olmak bakımından zamanı aşan bir manaya ve muhtevaya sahiptir.

Millî Mücadele'nin karargâhı olan yüce Meclisin bugüne bıraktığı iki önemli miras vardır. Bunlardan ilki, bahsettiğimiz üzere istiklalitam yani tam bağımsızlık uğruna pazarlıksız, korkusuz ve milletimizin şerefine yakışır bir cesaretle mücadele etme azim ve kararlılığıdır. Birinci Meclisin sonraki nesillere bıraktığı diğer önemli miras ise memleketin her meselesinin milletle birlikte ve milletin iradesine dayanarak çözülebileceğidir. Tarihinin en zorlu ve sancılı dönemlerinde yürütülen bir mücadelede kendi iradesine başvurulması, milletimizin eriştiği siyasi merhaleyi göstermesi bakımından çok önemlidir. Millî Mücadele'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülmesi, ülkenin en hayati meselelerinde bile milletin idareye paydaş kılınma hassasiyetinin bir sonucudur. Geçen yüz iki yılda zaman zaman bu hassasiyetin kesintiye uğradığı, millî iradenin zapturapt altına alındığı dönemler olduysa da demokrasimiz olgunlaşmış, darbelerle ve darbecilerle mücadele başarıya ulaşmıştır. Şüphesiz ki bu başarı, milletimizin kararlı ve ısrarlı tavrının sonucudur.

Saygıdeğer milletvekilleri, aziz milletim; bugün artık saklanamaz hâle gelen, birçok dünya liderince dile getirilen hakikat dünyada yeni bir düzenin teşekkül ettiğidir. Esas itibarıyla, şu günlerde şahit olduğumuz çatışmalar, zorluklar ve tesirlerini ülke olarak yakinen hissettiğimiz sarsıntılar, bu yeni dünya düzeninin oluşum sancılarının ibarettir. Başımızı ne tarafa çevirsek bir çatışmaya, bir mücadeleye, bir güç yarışına tesadüf etmekteyiz. Safların belirginleştiği,

çatışmaların kanlı bir hâle evrildiği bu manzara karşısında, kudreti ve kıymeti gün geçtikçe daha iyi kavranan Türkiye'nin nerede durduğu, kimden yana olduğu meraklı soruların konusu olmaktadır. Cevap çok açıktır: Tüm bu çatışmalar ve güç mücadeleleri karşısında Türkiye, şüphesiz bir biçimde uluslararası hukuktan yanadır ve politikalarını belirlerken yegâne kıstas aziz milletimizin hak ve menfaatleridir. Kör bir inatla, hesapsız bir tarafgirlikle değil, milletimizin selametini esas alma, ülkemizin refahına ve geleceğine aykırı hiçbir angajmana girmeme kararımız katidir. Fakat hadiseler ne yönde seyrederse seyretsin, ne tür dengeler kurulursa kurulsun Türkiye, bölgesel ve küresel düzeyde iddialarından sapmayacak, bölgesinin ve bütün insanlığın esenliği için inisiyatif almaktan kaçınmayacaktır. İlhamını Millî Mücadele'den ve gücünü aziz milletimizden alan Türkiye Cumhuriyeti, hegemon güçlerin kurduğu diplomasi masalarında artık bir sorun başlığı olarak değil, çözüme katkısı aranan bir aktör olarak bulunmaya kararlıdır. Bu kararlılığı yok saymaya veya sınamaya kalkan her kim olursa olsun hesabının bozulduğunu görmeye mahkûmdur. Yüzyıl önce ve tamamen tükendiği varsayılan bir dönemde azim ve kararlılığıyla ayağa kalkan, âdeta küllerinden yeniden doğan Türkiye, bugün daha güçlü, daha coşkulu ve daha diridir. Dünyanın ne yöne evrileceği, ortaya çıkan yeni dünya düzeninin niteliği elbette uzun uzun tartışılacaktır fakat şüphesiz ki Türkiye, yeni dünya düzeninde de söz ve iddia sahibi olacaktır.

Bu denli emin olmamızın iki esaslı sebebi vardır: Evvela, dünya artık bu çarpık ve adaletsiz düzenle daha fazla idare edilemez ve ikinci olarak da Türkiye, büyük ve diri bir hamle olarak insanlığın ufkunda parlamaktadır. Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeyde iddiasını gün geçtikçe daha somut bir biçimde ortaya koymak hususunda kararlı olduğunu ifade etmek isterim. Bu kararlılığın gereği olmak üzere, Türkiye'nin terörle mücadelesi başarıyla devam etmekte, belirleyici neticeler elde edilmektedir. Bu noktada şunu belirtmek gerekir ki Türkiye çok uzun yıllar askerî darbelerle ve terörle istikrarsızlaştırılmış, içine kapanmaya mecbur bırakılmıştır. En son 15 Temmuz darbe girişiminde tanık olduğumuz bu yıkıcı saldırılar, Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlılığı ve liderliği, milletimizin basireti, dirayeti ve cesaretiyle boşa çıkarılmıştır, terör de devletin bütün ilgili birimlerinin gayreti ve insanüstü mücadelesiyle bitme noktasına getirilmiştir.

Bu vesileyle, Irak'ın kuzeyindeki terör bölgelerine yönelik olarak yürütülen Pençe-Kilit Operasyonu'nda şehadete yükselen vatan evlatları başta olmak üzere bütün şehitlerimize rahmet, ailelerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. "Gazi" unvanını mübarek bir emanet, ebedî bir şuur olarak yüreğinde taşıyan bu yüce Meclis, bütün şehitlerimizin muazzez hatıraları önünde tazimle eğilmektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, aziz milletim; bugünü milletimiz için anlamlı kılan bir durum da 1927'den bu yana 23 Nisan'ın Çocuk Bayramı olarak da kutlanmasıdır. Bu yaklaşım, Türkiye'yi diğer devletlerden farklı ve üstün kılan taraflardan biri olarak görülmelidir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun çocuklarla birlikte kutlanması fikri son derece de önemlidir. Şanlı bir geçmişe sahip bir milletin güçlü bir geleceğe yürümesindeki azmin kaynağı, bütün heyecanını ve şevkini çocukların kalplerinden alır. Bu yüzden, çocuklarımızı ve gençlerimizi millî ve manevi değerlerimizle donatıp kendi ayakları üzerinde duran, istiklal ve hürriyet âşığı, çağın gerektirdiği donanıma ve niteliklere sahip kişiler olarak yetiştirmeliyiz. Bu bakımdan eğitim kurumlarımıza, başta Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere bütün bakanlıklarımıza ve sivil toplum örgütlerimize, en önemlisi de ailelerimize büyük sorumluluklar ve görevler düşmektedir. Biz de bu duygularla Türkiye Büyük Millet Meclisimizin açılışının 102'nci gurur yılını yaşarken Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kapsamında yaklaşık bir haftadır Meclis çatısı altında devam eden, bilimden sanat ve spora çeşitli etkinliklerle, yurdumuzun dört bir yanından gelen çocuklarımızla tarihimizin en önemli dönemeci olan millî egemenlik temelli millî değerlerimizin bilincini pekiştirmeye çalışıyoruz. Millet iradesinin temsili bu mekânda, bir haftadır çocuk seslerinin ve cıvıltılarının yükselmesi bugün ile gelecek arasındaki bağın en net ifadesidir.

Konuşmamın bu kısmında çocuklarımıza ve gençlerimize seslenerek devam etmek istiyorum. Sevgili çocuklar, sevgili gençler; geçmişî parlak başarılarla ve insani değerlere saygıyla dolu bir milletin mensubusunuz. Mensup olduğunuz milletin tarihi, bir faziletler kitabı sayılacak kadar insani hasletlerin sergilendiği bir dönemdir. Tarihimizi öğrendikçe daha büyük işler yapmak kudretini kendinizde bulursunuz. Başka milletleri ve toplumları küçük görerek değil, bütün insanlığın faydasına olacak insani erdemleri ve gayreti taşıdıkça devletimizi büyütür ve güçlendirebilirsiniz. Atalarımızın, büyüklerimizin çetin fedakârlıklarla ve bedellerle kazanıp sizlere devrettiği vatani, devleti ve medeniyet değerlerini daha ileri noktalara taşımak sizlerin elindedir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, aziz milletim; 23 Nisan 2022, Millî Mücadele'yi yöneten Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 102'nci yıl dönümünü kutladığımız bugün, gurur, sevinç ve bu Gazi Meclise emek verenlere şükran duyma günüdür.

Bu vesileyle, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve mücadele arkadaşları olmak üzere, açıldığı günden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmış bütün milletvekillerimizi ve devlet adamlarımızı, yeniden büyük Türkiye

yolunda şehadete yükselen, gazi olan, son olarak da 15 Temmuz'da darbeye direnen bütün vatan evlatlarını rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

Ayrıca, yaklaşmakta olan Ramazan Bayramı'nın aziz milletimize, İslam âlemine ve bütün insanlığa hayır, bereket ve barış getirmesini temenni ediyorum. Şanla, şerefle, birlik ve beraberlik içinde yeniden büyük Türkiye yolunda nice yüzyıllara! Bayramınız kutlu olsun. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Konu : *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışının 103'üncü Yıl Dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Kutlanması ile Günün Anlam ve Öneminin Belirtilmesi Görüşmeleri Münasebetiyle*

Yasama Yılı : 6

Birleşim : 87

Tarih : 23/04/2023

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, siyasi partilerimizin Sayın Genel Başkanları; millî değerimiz olan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'mızı kutlamak ve yüce Meclisimizin kuruluşunun 103'üncü yıl dönümünü idrak etmek amacıyla 27'nci Dönemin son oturumunda bir araya gelmiş bulunuyoruz. Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 103'üncü açılış yıl dönümü milletimize, soydaş ve akraba topluluklara ve mutluluğumuzu, kederimizi yüreğinde hissedecek kadar Türkiye'yi seven farklı coğrafyalardaki bütün dostlarımıza kutlu olsun.

6 Şubat'ta gerçekleşen, 50 binden fazla canımızın hayatını kaybettiği, 108 bin kardeşimizin yaralandığı, asrın felaketi saydığımız depremler sebebiyle yüreğimiz buruk, gönlümüz yasıdır. En büyük tesellimiz, devletimizin, bütün kurumlarıyla, depremde zarar gören vatandaşlarımızın yaralarını sarmak, yeni yaşama imkânlarını oluşturmak için gösterdiği olağanüstü çabadır. İnşallah, bu acı hadisenin izlerini silmek, 11 ili etkileyen depremlerin yıkıma uğrattığı şehirleri daha güçlü bir şekilde ayağa kaldırmak için gösterilen gayret en kısa sürede neticelerini verecektir, devletimizin bu konudaki kararlılığı, hazırlığı ve gücü tamdır. Bu vesileyle, bir kez daha, deprem felaketinde hayatını kaybeden

vatandaşlarımıza rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Şundan eminim ki tarihin hiçbir döneminde, dünyanın hiçbir yerinde, böyle büyük acılarda, felaketlerde, zorluklarda böylesine bir ve birlik olan, hep birlikte mücadele eden başka bir millet ve devlet yoktur.

Saygıdeğer milletvekilleri, bazı hakikatler ve hadiseler insanların ve milletlerin yolunu belirleme, hayatlarını tanzim etme niteliğinden ötürü sürekli hatırlanmayı, titiz bir dikkatle üzerinde düşünülüp müzakere edilmeyi hak ederler. Yüz yıl önce vatanımız işgal ve istila, milletimiz esir olma tehlikesiyle karşı karşıyayken milletimizin hür ve saygın yaşama iradesinin en tabii hâli olarak ortaya çıkan Millî Mücadele ve bu kutlu cehdin karargâhlığını yapan Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı da bahsettiğim tarihi hakikatler ve hadiseler arasındadır. Tafsilatı bugüne çok kıymetli dersler veren Millî Mücadele ve bu mücadeleye karargâhlık yapan bir millî merkez olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışıyla ilgili olarak şu birkaç noktaya temas etmekte fayda görüyorum: Evvela, Türkiye Büyük Millet Meclisi, işgal ve ilhak tehdidi karşısında tam bağımsızlık hedefine kadar silahlı mücadele yürütmenin yegâne çare olduğunu kabul etmekle birlikte, bunu milletin meşru desteğine istinat eden bir Meclis eliyle yapmayı hayati bir mecburiyet olarak görmüştür. Böylece, Amasya Tamimi'nde sarahaten ortaya konulan “Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.” prensibi doğrultusunda, millet, istiklal mücadelesinin hakiki öznesi ve kaynağı kılınmıştır.

İkinci olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi, milleti teşkil eden farklı kesim, fikir ve kökenden temsilcilerin millî gaye uğruna dayanışmasının, uyumunun ve mücadelesinin daima rehber edinilecek bir örneğidir. Bu örnek, çetin imtihanlardan geçmeye yazgılı milletimizin her bir ferdi için zor zamanlarda başvurulacak derleyici ve tanzim edici bir davranış tarzıdır. Devrin şartları göz önüne alındığında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışından çıkarılacak bir diğer önemli husus da maddi güçsüzlük vehmine kapılıp asli vazifelerden ve millî hamlelerden kaçınılamayacağı hakikatidir. Nitekim, daha Sivas Kongresi'nde bir hatip kürsüde “Müstakil yaşamaya mali durumumuz müsait değildir, zira çok borcumuz vardır.” diyebilmiştir fakat Millî Mücadele bu fikre itibar etmemiş “Hiçbir kuvvet millî şerefimizden daha büyük değildir.” inanç ve kararlılığıyla hâkim ve muzaffer olmuştur. Millî Mücadele ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin açıldığı dönem göz önüne alındığında, mücadelenin sadece işgalci devletlere ve emperyalist tasalluta karşı verilmediği, Birinci Dünya Savaşı'nda alınan ağır hezimetle daha da koyulaşan bir “Bu memleketten, bu milletten bir şey olmaz.” kanaatiyle de savaşıldığı görülecektir. Bu hakikat göz önüne alındığında, Millî Mücadele'nin yalnızca millî bir kıyam olmadığı, aynı zamanda bir zihniyet inkılabı da olduğu

anlaşılacaktır. İşte bu yüzden, Türkiye'nin her hamlesine, haricî sebeplerin müsait olmayışı, mali şartların yetersizliği ve rakip devletlerin kuvveti sebep gösterilerek karşı çıkmak millî seciyemizle ve vazifelerimizle bağdaşmayacak bir davranıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, milletimiz savaşların getirdiği yıkımları iyi bilir. Vatan topraklarımız tarih boyunca doğal afetler yaşarken aynı zamanda o topraklara göz dikenlere de çokça şahit olmuştur. O yüzden, bizim mayamızda barışı korumak, tuzakları bozmak, savaştan uzak durmak, savaşın kaçınılmaz olduğu noktada ise destansı zaferler kazanmak vardır. O yüzden, nerede mazlum bir millet varsa, bize ihtiyaç duyan insanlar varsa orada olmayı da görev biliriz.

Bu kürsünün arkasında yazan Mustafa Kemal Atatürk'ün "Egemenlik kayıtsız şartsız millettir." sözünü bir bütün olarak doğru anlamalı ve hakkını vermeliyiz. Egemenliğin milletin olması sadece yönetme erkinin millettten neşet ettiği, kaynaklandığı ve bunu da milletvekilleri aracılığıyla gerçekleştirdiği anlamını taşımaz; aynı zamanda, o egemenliğin kullanılmasının önündeki bütün engellerin de bertaraf edilmesi anlamını taşımaktadır.

Çok açıktır ki tıpkı Kurtuluş Savaşı mücadelesini verdiğimiz günlerdeki gibi bir mücadele vermekteyiz. Savunmada millileştikçe, hiçbir vekâlet savaşının kuklası olmayı kabul etmedikçe, tıpkı Rusya-Ukrayna savaşında gösterdiğimiz tavır gibi barışın yanında güçlü ve etkili bir şekilde durduğumuz sürece huzurumuzu bozmaya mutlaka teşebbüs edeceklerdir, varсын etsinler; devletimizin gücü, milletimizin birlik ve beraberliği, bunların sembolleştiği Meclisimiz ve Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlılığı oldukça başarma imkânları yoktur. Dostumuz da düşmanımız da iyi bilir ki bizim için vatan uğruna ölmek ile yaşamak arasında bir fark yoktur, bizim için millet uğruna gözden çıkarmadığımız can yoktur, bizim için bağımsızlık uğruna ödeyemeyeceğimiz bedel yoktur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz böyle gördük, böyle yaşarız ve böyle ölürüz; başkaca bir yol, başkaca bir gerçek yoktur.

Saygıdeğer milletvekilleri, Cumhuriyetimizin 100'üncü, çok partili siyasi hayata geçişimizin 77'nci yıl dönümünü idrak ettiğimiz bir dönemde Türkiye olarak hayati önemde bir seçime gitmekteyiz. Evvelemirde, bu seçimin memleketimiz ve milletimiz için hayırlı neticeler vermesini temenni ediyorum. Bu temenniyle birlikte, şu hakikati de ifade etmeye mecburum: 1946'dan sonra yapılan seçimlerde çok partili siyasi hayata geçildikten sonra, Türkiye, bütün seçimlerini şaibesiz, şeffaf ve adil bir biçimde gerçekleştirmiş, milletin iradesi bu seçimler neticesinde ortaya çıkmıştır. Bunun en büyük delili, milletimizin seçimlere olan rağbeti ve dünyada seçimlere katılım oranının en yüksek olduğu ülke olmasıyla ortaya çıkmaktadır.

14 Mayıs'ta gerçekleşecek seçimlerin de bugüne kadar olduğu gibi adil ve şeffaf bir biçimde yapılacağından kimsenin kuşkusu olmamalıdır; Türkiye'nin siyasi birikimi, demokratik tecrübesi bunu gerektirmektedir.

14 Mayıs'ta gerçekleşecek seçimin ülkemiz adına önemli bir eşik anlamı taşıdığına şüphe yoktur. Bu seçim dünyanın ve bölgemizin derin çalkantılarla ve altüst oluşlarla sınıldığı bir dönemde gerçekleşmektedir. Otuz yılı aşkın süredir güneyimizde yaşanan siyasi belirsizliklere bu sefer kuzeyimizde ve Doğu Avrupada yaşanan bunalımlar eklenmiştir. Şunu iftiharla ve büyük bir memnuniyetle görüyoruz ki Türkiye, sancılı ve kanlı geçen bir mücadeleden sonra terörü hem sınırları içinde hem de sınırları dışında büyük ölçüde sona erdirmiştir. Türkiye'yi belli politikalara zorlamak veya dışındaki gelişmelere müdahale edemez hâle getirmek için terörü bir aparat olarak kullanan güçlerin elinden bu enstrüman alındıkça Türkiye daha kudretli bir aktör hâline gelmektedir. Türkiye'nin terörü bitme noktasına getirmesinde sınırları dışındaki terör odaklarını işleme kılmasında en önemli etken de savunma sanayisinde yapılan dev hamlelerdir. Sadece 10 Nisan'da hizmete giren TCG ANADOLU bile tek başına, Türkiye'nin bölgesinde ve küresel ölçekte eriştiği aşamayı, iddialarını destekleyecek güce ulaşması, yetenek, hız ve enerjisini göstermesi bakımından çok büyük öneme sahiptir. Evet, büyük öneme sahiptir zira hiçbir devlet, gücünün gölgesi müzakere masasına düşmedikçe diplomasi yapamaz, ulusal çıkarlarını savunamaz. Bu bağlamda gücümüzün tarifi, yönü ve ölçüsü bellidir: İstikrarla büyüyen ve teknoloji yoğun ürünlere ağırlık vermiş bir ekonomi, enerjide çeşitlenme ve yerlileşme, teknolojik üstünlüğünü her geçen gün artıran bir ordu, temel millî hedeflerde birleşen bir siyaset kurumu, millî ruhla donanmış eğitimli ve nitelikli bir gençlik.

Şüphesiz ki milletimiz kendi hür iradesiyle 14 Mayıs'ta siyasi tercihini ortaya koyacak, milletvekillerini ve Cumhurbaşkanı seçecektir. Millî irade, demokrasimizin ve siyasi sistemimizin en hassas terazisi olarak vazifesini ifa edecektir. İnancımız, Türkiye'nin terörle mücadelede, savunma sanayisinde, üretime dayalı ekonomik ilerleyişinde, teknolojik gelişiminde kesintiye uğramak bir yana, daha da ivmelenmesini sağlayacak neticelerin ortaya çıkacağı yönündedir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, 23 Nisan, 1927'den bu yana Çocuk Bayramı olarak kutlanmaktadır. Bu durumun dünyada istisnai olduğu ve Türkiye'nin bu tavrının önemi açıktır. Zira çocuklar ve gençler toplumun geleceği, yarına ilişkin teminatıdır. Konuşmamın bu kısmında çocuklarımıza ve gençlerimize birkaç şey söylemek istiyorum.

Sevgili çocuklar, gençlerimiz; tarihi baştan başa bir fazilet kitabı sayılması lazım gelen şerefli bir milletin mensubusunuz. Tarihimizi öğrendikçe ve milletimizin neyi, hangi gerekçeyle ve ahlakla yaptığını gördükçe daha büyük işler yapmak kudretini kendinizde bulacaksınız. Başka milletleri ve toplumları küçük görerek değil, bütün insanlığın faydasına olacak insani erdemleri ve gayreti taşıdıkça devletimizi büyütecek ve güçlendireceksiniz. Ecdadınızın zorlu imtihanlardan geçerek, binbir meşakkate katlanarak sizlere devrettiği vatani, devleti ve medeniyet değerlerini daha ileri noktalara taşımak sizlerin elindedir hatta vazifenizdir; bu vazifenin ifasında ihmal göstermeyeceğinize inancımız tamdır.

Değerli milletvekilleri, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'mızı kutlamak ve yüce Meclisimizin kuruluşunun 103'üncü yıl dönümünü idrak etmek amacıyla bu özel oturumda bir araya geldik. Belirttiğim üzere, bugün 27'nci Dönemin son oturumunu yapıyoruz. Bu vesileyle, küresel salgın gibi zorlayıcı şartlarda görev yapan, milletin kendisinden beklediği hizmetleri yerine getirmek için gayret gösteren bütün milletvekili arkadaşlarımı kutluyorum.

27'nci Dönemde milletvekili olarak seçilen ve aramızdan ayrılan Denizli Milletvekilimiz Kazım Arslan'a, Kahramanmaraş Milletvekilimiz İmran Kılıç'a ve 6 Şubat depreminde hayatını kaybeden Adıyaman Milletvekilimiz Yakup Taş'a Allah'tan rahmet diliyorum.

Demokraside...

(CHP sıralarından “Edirne Milletvekilimiz Erdin Bircan.” sesleri)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 9 vekilimiz var efendim.

BAŞKAN – Erdin Bircan Milletvekilimiz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Markar Eseyan, Deniz Baykal...

BAŞKAN – Deniz Baykal...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İsmet Uçma...

BAŞKAN – Demokraside temsil bir bayrak değişimidir. Bugün oturumda hazır bulunan arkadaşlarımızın bir kısmı önümüzdeki dönem burada bulunmayacak. 28'inci Yasama Döneminde bu çatı altında bulunmayacak milletvekillерinden birisi de benim. Şunu belirtmek isterim ki hayatımın en büyük bahtiyarlıklarından biri ve en önemlisi, Millî Mücadele'ye karargâhlık yapmış ve 15 Temmuz hain darbe teşebbüsüne direnmiş bu Gazi Meclisin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümüne denk gelecek şekilde -üst üste 2 kez seçilerek- Başkanlığını yapmaktır. Bu fevkalade

gurur verici vazifeyi nasip ettiği ve mensubu olmaktan şeref duyduğum aziz milletime hizmet fırsatı lütfettiği için Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum.

Meclis Başkanlığına seçilmemde gösterdikleri yakınlık, ilgi ve destek için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'ye ve bütün siyasi partilerimizden milletvekili arkadaşlarıma yakın çalışma, destek ve iş birliği bakımından gösterdikleri yakınlık için şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu uzun ve zorlu çalışma dönemi içinde mesai mefhumu gözetmeksizin samimiyetle ve bu Gazi Meclise layık olmak için fedakârlıkla çalışan Meclisteki bütün personel arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

14 Mayıs'ta gerçekleşecek seçimlerin milletimizi müreffeh, ülkemizi bayındır, devletimizi kudretli kılacak hayırlı neticeler vermesini temenni ediyorum.

Bu gurur gününde başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve mücadele arkadaşları olmak üzere, açıldığı günden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmış bütün milletvekillerimizi ve devlet adamlarımızı, büyük Türkiye yolunda şehadete yükselen, gazi olan, son olarak 15 Temmuz'da darbeye direnen bütün vatan evlatlarını rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

İdrak etmekte olduğumuz Ramazan Bayramı'nın aziz milletimize, İslam âlemine, bütün insanlığa hayır, bereket ve barış getirmesini temenni ediyorum.

Birlik ve şeref içinde yeniden büyük Türkiye yolunda daha nice yüzyıllara. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

TBMM Basimevi 2023